

สักทอง

วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal

ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 มกราคม - มีนาคม 2565

Vol.28 No.1 January - March 2022

GTHJ

สถาบัน

วิจัยและพัฒนา

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ISSN 2408 - 0845 (Print) ISSN 2651 - 1487 Online

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2565 Vol.28 No.1 January-March 2022

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

วัตถุประสงค์

เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ เผยแพร่แก่นักวิชาการและบุคคลทั่วไป

ขอบเขต

ตีพิมพ์ทั้งผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชนและวัฒนธรรม เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์

เจ้าของ

มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปริญญ์ พรหมภัสิต รักษาการแทนอธิการบดี
รองศาสตราจารย์ ดร.ทวนทอง เขาวงกิตพิงค์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉัณษา ตันตีสันติสม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ผู้ช่วยบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

กองบรรณาธิการ

ศาสตราจารย์ ดร.สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ศาสตราจารย์ ดร.อารี วิบูลย์พงศ์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
รองศาสตราจารย์ ดร.ชลอ รอดลอย	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
รองศาสตราจารย์ ดร.โยธิน แสงวงศ์	มหาวิทยาลัยมหิดล

รองศาสตราจารย์ ดร.โสรัช โพธิ์แก้ว
รองศาสตราจารย์ ดร.สำราญ มีแจ้ง
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรขา อรัญวงศ์

อาจารย์ ดร.ชยันต์ วรรณะภูติ
Dr. William James

รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐรดา วงษ์นายะ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปจรรย์ ผลประเสริฐ
รองศาสตราจารย์ ดร.สมชัย วงษ์นายะ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาลี ตระกูล
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิศากร ประคองชาติ
อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์ภิญโญโอภาส

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์
ในพระบรมราชูปถัมภ์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Kasem Bundit University
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ฝ่ายจัดการ

รองศาสตราจารย์ ดร.สุณี บุญพิทักษ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจักษ์ กีก้อง
อาจารย์ประภัสสรา ห่อทอง
นายทวิช ปิ่นวิเศษ
นางสาวนิสาชล จันทะระ

ผู้จัดทำและเผยแพร่ กำหนดออก

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ปีละ 4 ฉบับ
ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม ฉบับที่ 2 เมษายน-มิถุนายน
ฉบับที่ 3 กรกฎาคม-กันยายน ฉบับที่ 4 ตุลาคม-ธันวาคม

สำนักงาน

สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000
โทรศัพท์ 0 5570 6555 ต่อ 1760

http://research.kpru.ac.th/Journal_HSS/

วารสารนี้อยู่ในฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI)
(<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>)

บทความที่ตีพิมพ์ทุกบทความผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ และบทความหรือ
ข้อคิดเห็นใดๆ ที่ปรากฏในวารสารเป็นวรรณกรรมของผู้เขียนโดยเฉพาะ
ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรและบรรณาธิการไม่จำเป็นต้องเห็นด้วย

สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (สทมส.)

The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.)

ปีที่ 28 ฉบับที่ 1 มกราคม-มีนาคม 2565 Vol.28 No.1 January-March 2022

ISSN 2408-0845 (Print) ISSN 2651-1487 (Online)

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
○ บรรณาธิการแถลง.....	ก
○ บทความวิชาการ	
การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร ของเด็กออทิสติก โดยใช้เกมการศึกษา กัลยา เรือนรักเรา และชไมมน ศรีสุรักษ์ Executive Functions Development of Children with Autism through Educational Games Gunlaya Ruenrakrao and Chamaimone Srisurak.....	1
การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ กริช เกียรติญาณ และธนัสภา โรจนตระกูล Preparation for Aging Society Klit Kiattayan and Tanastha Rojanatrakul.....	9
○ บทความวิจัย	
การใช้ชีวิตก่อนการแต่งงานในทัศนะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง นิติศักดิ์กานต์ เหมสุวรรณ และพาฝัน รัตนะ The Pre-marriage in the Attitude of Undergraduate Student : a Case Study Conducted in One University Nithikittikarn Hemsuwan and Phafan Rattana.....	19
แนวทางการพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เดโช แชน้ำแก้ว, พงศประสิทธิ์ อ่อนจันทร์, จิตติมา ดำรงวัฒนะ, บุญยิ่ง ประทุม และเชษฐา มหะหมัด Guidelines for the Development of Sustainable Tourism Management Planning : A Case Study of the Phipun District in Nakhon Si Thammarat Province Daycho Khaenamkhaew, Pongpasit Onjun, Jittima Damrongwattana, Boonying Patoom and Chattha Muhamud.....	26
ชิ้นหัวแดงตีนก่าน : ที่มาและอัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ปุนทริกา สุนทรสิงห์ Hua Daeng Teen Gan Sarong : The Origin And Identity of the Woven Fabrics Thai Lom Puntarika Sukonthasing.....	34

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

ปัจจัยเชิงสาเหตุของกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อ การบริการที่ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สุทธิสินี ธีระธรรมสรณ์ และฐานุกร อนุสรณ์พานิชกุล The Causal Factors of Service Marketing Mix Strategy Affecting Service Quality and Service Loyalty The Hotel and Resort in The Area Amphoe KhaoKho Phetchabun Suttisinee Thirathammasorn and Thakoon Anusornpanichakul.....	49
การจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สุภัทธีชัย ขุนสิงห์สกุล New Public Management to Tourism Promotion of Local Administrative KhaoKho District, Phetchabun Province Suphatthani Khoonsingsakun.....	65
พฤติกรรม的开รับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เสกสรร สายสีสด, ชัยธัช กุประดิษฐ์ และศรินรัตน์ คงสนั่นทน Information Exposure Behavior and Satisfaction with the Covid-19 Virus Epidemic Among People in Nadee Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province Seksun Saiseesod, Chaituch Kupradit and Sarinrat Songsanandr.....	81
ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษา ผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ บุศรา เชื้อดี The Relationship between Working Motivation and Work Efficiency of School Nursing Assistant Staff in the Northern Region Busara Chuadee.....	92
การรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและ การบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย คัชพล จันเพชร The Perception of the Value About Tourist Attractions Elements Affecting the Behavioral and Consumption Satisfaction of Tourists in Sukhothai Province Katchaphon Janpetch.....	103

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง

หน้า

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตจังหวัดกำแพงเพชร เพ็ญศรี จันทรอินทร์ The Development Guideline of General Management Curriculum, Kamphaeng Phet Rajabhat University According to the Desirable of Kamphaeng Phet's Graduate User Pensri Janin.....	116
โง่ จน เจ็บ : อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมจากเรื่องสั้นอาเซียน เมศินี ภัทรมูธา และธัญญา สังขพันธานนท์ Dull, Poor, Pain : Collective Social Identities from ASEAN Short Stories Mesinee Pataramutha and Thanya Sangkhaphanthanon.....	122
ภาพลักษณ์ วิถีชีวิต ของกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ ณัฐธิดา ปิ่นจุไร, มียอง ขอ, นิรัช สุขสังข์ และสุชาติ เกาทอง Image Lifestyle of the Transgender People Nuttthikan Pinjurai, Miyoung Seo, Nirat Soodsang and Suchat Thaothong.....	135
การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่พัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยง ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ศิริพร คล้ายยา, จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม และวินนิต พูนไพบูลย์พิพัฒน์ The Learning Activities Based on fem Approach to Enhance Mathematical Connection Ability in Ratio of Grade 7 Students Siriporn Claiya, Chakkrid Klin-eam and Wanintorn Poonpaiboonpipat.....	148
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวันตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จิราวรรณ เทพสุคนธ์ และชานัญ ปาณางษ์ The Development of Science Activity Packages on Chemicals in Daily Life Subject according to STEM Education to encourage Science Process Skills of Prathomsuksa 6 Students Jiraran Tepsukon and Chamnan Panawong.....	161

- คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มการส่งบทความ.....
- แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์เผยแพร่.....
- จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร (Publication Ethics).....
- ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.....

บรรณาธิการแถลง

วารสารสักทอง : มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้รับใช้แวดวงวิชาการมาถึงปีที่ 28 นับเป็นความภาคภูมิใจที่เป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนและส่งเสริมความก้าวหน้าในการวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มาโดยตลอด ซึ่งในฉบับนี้ได้นำเสนองานวิจัยด้าน การพัฒนาการศึกษาสำหรับเด็กพิเศษ นักเรียนระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา การเตรียมพร้อม การศึกษาระดับปริญญาตรี และการส่งเสริมการปฏิบัติงานในสถานศึกษา รวมทั้งการเตรียมความพร้อมสังคมผู้สูงอายุ อีกทั้งสถานการณ์การระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา ส่งผลกระทบต่อพฤติกรรมและการรับรู้ข่าวสารของชุมชน ไปจนถึงสถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบโดยตรง นักวิจัยทั่วประเทศได้พยายามอย่างยิ่งในการวิจัยเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวทั้งในจังหวัดสุโขทัย จังหวัดเพชรบูรณ์ และ จังหวัดนครศรีธรรมราช

นอกจากนี้ เพื่อใช้ชีวิตอย่างสมดุลทั้งร่างกายและจิตวิญญาณ การส่งเสริมศิลปวัฒนธรรม การเคารพอัตลักษณ์ และการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างกลมกลืนในทุกเชื้อชาติ ทุกสถานภาพ และทุกเพศสภาพ ได้รับความสนใจจากนักวิจัยที่จะส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกัน ผ่านงานวิจัยด้านอัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม อัตลักษณ์ร่วมทางสังคม ทักษะการใช้ชีวิตคู่และวิถีชีวิตของกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ ล้วนแล้วแต่ก่อให้เกิดความก้าวหน้าในงานวิจัยด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์อย่างต่อเนื่อง

บรรณาธิการ

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร ของเด็กออทิสติก โดยใช้เกมการศึกษา
Executive Functions Development of Children with Autism through
Educational games

กัลยา เรือนรักเรา*

Gunlaya Ruenrakrao

ชไมมน ศรีสุรักษ์**

Chamaimone Srisurak

Received : September 18, 2020

Revised : December 22, 2020

Accepted : March 12, 2021

บทคัดย่อ

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) เป็นกระบวนการทางความคิดในสมองส่วนหน้า ที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำมีอิทธิพลต่อความสำเร็จในชีวิต โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญาผ่านการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับโอกาสพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ทั้งตัวเด็กเองและสังคมจะได้รับประโยชน์เพราะจะช่วยสร้างพฤติกรรมเชิงบวกมีความสามารถในการคิด การรู้สึก และการจัดการตนเองที่ดี ซึ่งหากได้เรียนรู้ผ่านการจัดกิจกรรมการเล่นเกมการศึกษา ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ได้เรียนรู้แบบลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิด เปิดโอกาสให้ได้ใช้ทักษะสมอง เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย โดยเฉพาะเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ประเภทเด็กออทิสติก เนื่องจากเด็กออทิสติกเป็นกลุ่มเด็กที่มีสาเหตุความบกพร่องเกิดจากความผิดปกติของสมอง ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ความบกพร่องด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ ความบกพร่องด้านพฤติกรรม มีภาวะสมาธิสั้น ไม่มีสมาธิจดจ่อ อยู่ไม่นิ่ง หุนหันพลันแล่นและขาดความยับยั้งชั่งใจ แต่ถ้านำเกมการศึกษามาแก้ปัญหาภาวะสมาธิสั้น จะช่วยให้เด็กออทิสติกมีสมาธิ สนใจและจดจ่อมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังได้รับโอกาสพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) อีกด้วย

คำสำคัญ : การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร / เด็กออทิสติก / เกมการศึกษา

*นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการจัดการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
Master of Education Program in Learning Management Science, Chiang Mai Rajabhat University

**อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

Associate Professor, Faculty of Education, Early Childhood program Chiang Mai Rajabhat University

ABSTRACT

Development executive functions skills (EF) is a cognitive process in the frontal brain. That involves thoughts, feelings, and actions, influence success in life. They rely on intellectual processes through a variety of experiences and activities that allow children to do it themselves. When children are given the opportunity to develop executive thinking skills (EF), both themselves and their society will benefit as they help build positive behaviors, ability to think, feel and self-management. If learned through educational game activities This is an activity that allows children to be active learning, learn hands-on and use thinking processes. Giving opportunities to use brain skills It is an activity suitable for all genders and ages. Especially Children with autism because autism is a group of children whose cause is a brain defect. As a result, these children have communication disabilities. Impaired social interaction and behavioral impairment have hyperactivity without concentration. But if educational games are used to solve the problem of attention deficit hyperactivity will help children with autism concentrate Pay more attention and focus They are also given the opportunity to develop their Executive Functions (EF).

Keywords : Development Executive Functions / Children with Autism / Educational Games

บทนำ

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) เป็นทักษะที่มีความจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิตประจำวันและการอยู่ร่วมกันในสังคม กระบวนการทางความคิดในสมองส่วนหน้า ที่เกี่ยวข้องกับการคิด ความรู้สึก และการกระทำ มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในชีวิต มีความสามารถในการบริหารจัดการชีวิต คือ “คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น อยู่กับคนอื่นเป็น และหาความสุขเป็น” (Chittaseni, 2560) โดยอาศัยกระบวนการทางปัญญาผ่านการจัดประสบการณ์ที่หลากหลายและมีกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือทำด้วยตนเอง เมื่อเด็กได้รับโอกาสพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ทั้งตัวเด็กเองและสังคมจะได้รับประโยชน์เพราะจะช่วยสร้างพฤติกรรมเชิงบวก มีความสามารถในการคิด การรู้สึก และการจัดการตนเองที่ดี

มนุษย์เราไม่ได้เกิดมาพร้อมกับทักษะนี้ในทันที แต่เกิดมาพร้อมที่จะพัฒนา ขึ้นอยู่กับการฝึกฝน จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในวัยเด็กและพัฒนาระยะยาวจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสมองจะมีการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ได้ดี ที่สุด คือ ช่วงวัย 3-6 ปี หากพ้นจากช่วงเวลานี้ไปถึงวัยเรียน วัยรุ่น หรือวัยผู้ใหญ่ตอนต้น แม้จะยังพัฒนาได้ แต่ก็จะไม่ได้ดีเท่ากับช่วงปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Center on Developing Child แห่ง Harvard University กล่าวว่า คนสองคนที่มีต้นทุนชีวิตเท่ากันทั้งฐานะของครอบครัว และได้รับการศึกษามาเหมือนกันแต่เหตุผลที่คนหนึ่งประสบความสำเร็จมากกว่าอีกคนหนึ่ง (เก่ง ดี มีสุข) นั้นเกิดจากคนที่ประสบความสำเร็จมากกว่านั้นได้รับการฝึกทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) มากกว่าอีกคนหนึ่ง (อ้างอิงใน Play Academy Thailand, 2017)

กิจกรรมเกมการศึกษา เป็น 1 ใน 6 กิจกรรม ของระดับปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสเด็กได้เรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นที่การได้ลงมือทำด้วยตนเอง เรียนรู้ผ่านการเล่น (Play-Based Learning) เพราะการเล่น

คือ การเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ช่วยให้เด็กได้ฝึกการสังเกต การจำและการจำแนกด้วยสายตา ฝึกการแยกแยะประเภทหรือการจัดหมวดหมู่ ฝึกการใช้ความคิดอย่างมีเหตุผล คิดหาเหตุผลเพื่อเป็นพื้นฐาน ในการเรียนขั้นประถมต่อไป อีกทั้งเกมการศึกษายังเป็นสื่อการสอนอย่างหนึ่งที่สอดคล้องกับทฤษฎีของ ธอร์นไดค์ (Thorndike, quoted in Phanmanee, 2003, pp.260-264) กล่าวคือเป็นสิ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกกระทำด้วยตนเอง ฝึกการตัดสินใจในการแก้ปัญหา ฝึกประสาทสัมผัสระหว่างมือกับตา ฝึกการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีระหว่างกลุ่ม ฝึกคุณธรรมต่างๆ การส่งเสริมการคิดหาเหตุผล และตัดสินใจแก้ปัญหาช่วยให้เกิดความคิดรวบยอดกับสิ่งที่เรียนรู้ปลูกฝังให้เด็กมีคุณธรรมต่างๆ เช่น ความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ซึ่งเกมการศึกษามีกฎกติกาที่ง่าย เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่ม เปิดโอกาสให้ได้ใช้ทักษะสมอง เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับทุกเพศทุกวัย เด็กออทิสติกเป็นกลุ่มเด็กที่มีความบกพร่องที่เกิดจากความผิดปกติของสมอง ส่งผลให้เด็กกลุ่มนี้มีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ความบกพร่องด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และความบกพร่องด้านพฤติกรรม มีภาวะสมาธิสั้น ไม่มีสมาธิจดจ่อ อยู่ไม่นิ่ง หุนพันเล่นและขาดความยับยั้งชั่งใจ เด็กออทิสติกมีข้อจำกัดด้านการทำกิจกรรม รวมทั้งความสนใจต่างๆ ลดลงอย่างมาก ยิ่งไปกว่านั้นเด็กเหล่านี้มักหมกมุ่นอยู่กับบางกิจกรรมเป็นเวลานานๆ อย่างไรก็ตามหากเด็กออทิสติกได้รับการดูแลบำบัดรักษาอย่างเหมาะสมตั้งแต่อายุน้อยจะทำให้เด็กสามารถเรียนรู้ได้เช่นเดียวกับเด็กปกติทั่วไป (Ministry of Education, 2005) โดยเฉพาะเด็กออทิสติกที่อยู่ในกลุ่มที่เข้าหาคณ (Active but Odd) ซึ่งเป็นกลุ่มเด็กออทิสติกที่มีระดับสติปัญญาดี หากเด็กกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ก็จะช่วยส่งเสริมให้เด็กออทิสติกได้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ทั้งในเรื่องการเรียนรู้ การควบคุมอารมณ์ การสื่อสาร และการอยู่ร่วมกับผู้อื่น

การพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) สำหรับเด็กปฐมวัย

เป็นความสามารถของสมองส่วนหน้าที่ทำงานร่วมกับสมองส่วนอื่นๆ ในการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ วางแผน จัดการ เริ่มลงมือทำ ตรวจสอบตนเอง และแก้ไขปัญหา รวมไปถึงการควบคุมอารมณ์ พฤติกรรม จัดการ ความยากและแรงกระตุ้นเพื่อการดำเนินชีวิตได้อย่างปลอดภัย และสามารถจัดการกับงานหลายอย่างให้สำเร็จได้ (Palitponkanpim, 2018, p.1) จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในวัยเด็กและพัฒนาระยะยาวจนถึงวัยผู้ใหญ่ ซึ่งสมองของมนุษย์จะพัฒนาสูงสุดในช่วงวัย 3-6 ปี ครูและผู้ปกครองจึงมีบทบาทสำคัญต่อการช่วยเหลือเด็กให้พัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) อย่างเหมาะสมตามเป้าหมายอย่างเต็มศักยภาพ ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ประกอบด้วย ทักษะ 9 ด้าน โดยจัดเป็น 3 กลุ่มทักษะได้แก่ กลุ่มทักษะพื้นฐาน กลุ่มทักษะกำกับตนเอง และกลุ่มทักษะปฏิบัติ

กลุ่มทักษะพื้นฐาน

1. Working memory คือ “ความจำที่นำมาใช้งาน” คือ ความสามารถในการเก็บประมวล และดึงข้อมูล ที่ได้มาจากประสบการณ์เดิมในชีวิต และเก็บไว้ในคลังสมองของเรา นำออกมาใช้ตามสถานการณ์ที่ต้องการ ยิ่งมากประสบการณ์ ความจำที่นำมาใช้งานก็ยิ่งมาก

2. Inhibitory Control คือ การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง คือ ความสามารถในการควบคุมแรงปรารถนา ของตนให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จนหยุดยั้งพฤติกรรมได้ในเวลาที่สมควร เด็กที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ จะเหมือน “รถที่ขาดเบรก” อาจทำโดยไม่ได้คิด หรือมีปฏิกิริยาตอบโต้แบบไม่ไตร่ตรอง นำมาซึ่งปัญหาแก่ตนเองต่อไป

3. Shifting หรือ Cognitive Flexibility คือ คือ ความสามารถในการยืดหยุ่นความคิด เปลี่ยนจุดสนใจ เปลี่ยนโฟกัสหรือทิศทางให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้น เด็กที่มีปัญหาในเรื่องการปรับตัว มักจะติดตันอยู่กับสิ่งเดิมๆ ไม่สามารถยืดหยุ่นพลิกแพลงได้ มองไม่เห็นทางออกใหม่ๆ ไม่สามารถคิดสิ่งใหม่ๆ นอกกรอบได้ ส่วนคนที่ปรับตัวง่าย กินง่าย อยู่ง่าย ก็จะดำเนินชีวิตไปได้ง่ายกว่า

กลุ่มทักษะกำกับตนเอง

4. Focus Attention คือ ความสามารถในการใส่ใจจดจ่อ มุ่งความสนใจ อยู่กับสิ่งที่ทำอย่างต่อเนื่อง ในช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยไม่วกแวกไปตามปัจจัยไม่ว่าภายนอกหรือภายในตนเอง ที่เข้ามารบกวน เด็กที่มีใจจดจ่อกับสิ่งที่ทำก็จะเรียนได้ดี ทำงานสำเร็จได้ง่าย

5. Emotional Control คือ การควบคุมอารมณ์ คือ ความสามารถในการควบคุมอารมณ์ให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม จัดการกับความเครียด หรืออารมณ์หงุดหงิดไม่พอใจ และแสดงออกแบบที่ไม่รบกวนผู้อื่น

6. Self-Monitoring คือ คือ การตรวจสอบตนเอง รู้จักจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง ตั้งแต่การรู้อารมณ์ตนเอง รู้จักตนเอง รวมถึงการตรวจสอบการทำงานเพื่อหาจุดดีจุดบกพร่อง ประเมินการบรรลุเป้าหมาย ติดตามปฏิบัติของตนเองและดูผลจากพฤติกรรมของตนเองที่ไปกระทบต่อผู้อื่น

กลุ่มทักษะปฏิบัติ

7. Initiating คือ ความสามารถในการริเริ่มและลงมือทำงานตามที่คิด มีทักษะในการริเริ่มสร้างสรรค์ สิ่งต่างๆ และเมื่อคิดแล้วก็ลงมือทำให้ความคิดของตนปรากฏขึ้นจริง ไม่ผัดวันประกันพรุ่งหรือโอ้อ้อศาลาราย

8. Planning and Organizing คือ การวางแผนและการจัดระบบดำเนินการเริ่มตั้งแต่การตั้งเป้าหมาย การเห็นภาพรวม จัดลำดับความสำคัญ จัดระบบโครงสร้าง จนถึง การดำเนินการ การแตกเป้าหมายให้เป็น ขั้นตอนกระบวนการ และมีการประเมินผล คนที่มีทักษะกลุ่มนี้จะเป็นคนที่วางแผนเก่ง ทำงานเป็น

9. Goal-Directed Persistence คือ ความพากเพียรมุ่งสู่เป้าหมาย เมื่อตั้งใจและลงมือทำสิ่งใดแล้ว ก็มีความมุ่งมั่นอดสาเห เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมาย ไม่ว่าจะมีความอุปสรรคใดๆ ก็พร้อมฝ่าฟันจนถึงความสำเร็จ คนที่ล้มแล้วลุกได้ก็จะมีฐานคิดของความมุ่งมั่นพากเพียรนี้เอง

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่าทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF)

ทั้ง 9 ด้าน คงจะทำให้เห็นได้ชัดเจนว่า มนุษย์เราทุกคนใช้ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ในชีวิตอยู่ตลอดเวลา เป็นทักษะในการดำเนินชีวิตทำให้เราเป็นคน “คิดเป็น ทำเป็น เรียนรู้เป็น แก้ปัญหาเป็น อยู่กับคนอื่นเป็น และหาความสุขเป็น” แต่ถ้าเด็กขาดคุณลักษณะ EF ในด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน ก็ จะกระทบต่อการพัฒนาของเด็กคนนั้นๆ เช่น เด็กที่ขาดทักษะสมองในด้านจดจ่อใส่ใจอย่างรุนแรง ก็อาจจะเป็นเด็กสมาธิสั้น เด็กที่ขาดความยับยั้งชั่งใจ ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ ก้าวร้าว อาจจะทำหน้าที่ครูหรือพ่อแม่ มอบหมายไม่สำเร็จ การขาดทักษะเหล่านี้ ยังอาจนำไปสู่การไม่เห็นคุณค่าในตนเอง การอดกลั้นต่อสิ่งเร้ารอบตัว ไม่ได้ เด็กออทิสติกมีความบกพร่องด้านการสื่อสาร ความบกพร่องด้านการปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และ ความบกพร่องด้านพฤติกรรม มีภาวะสมาธิสั้น ไม่มีสมาธิจดจ่อ ไม่มี ซึ่งปัญหาดังกล่าวส่งผลต่อการเรียนรู้ของเด็ก ออทิสติก ซึ่งการเรียนรู้ของบุคคลออทิสติกส่วนใหญ่เกิดจากการจดจำสิ่งของที่เป็นของจริง สิ่งของจำลอง ภาพเคลื่อนไหว ภาพถ่าย ภาพวาด ภาพลายเส้น ป้ายโฆษณา สัญลักษณ์และโลโก้ต่างๆ ซึ่งทำให้เด็กออทิสติก เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ส่งเสริมกระบวนการคิดในสมอง เรียนรู้ได้ดีโดยใช้การมองและสร้างภาพในสมอง เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่เคยเรียนรู้มา พัฒนาเป็นโมเดลใหม่ขยายองค์ความรู้ต่อเนื่องไปสู่ขั้นสูง

เพื่อให้เด็กออทิสติกได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) จึงได้จัดกิจกรรมการเล่น เกมการศึกษาขึ้น เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการลงมือทำ และทำกิจกรรมเป็น ลำดับขั้นตอน ให้โอกาสเด็กออทิสติกได้เรียนรู้ที่หลากหลาย โดยเน้นที่การได้ลงมือทำด้วยตนเอง เรียนรู้ผ่านการ เล่น เรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งจะช่วยส่งเสริมทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ซึ่งเกมการศึกษาที่จะนำมา เสนอในบทความนี้ เป็นเกมการศึกษา 1 ชิ้น แต่สามารถพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ได้หลายด้าน และ ดึงดูดความสนใจเด็กออทิสติก อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะสังคมให้กับเด็กออทิสติกเนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เล่น เป็นกลุ่ม 2 – 4 คน ซึ่งกระบวนการในการเล่น สามารถวิเคราะห์ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) สำหรับเด็กออทิสติก
ที่มา Ruenrakrao (2020)

ภาพที่ 2 ขั้นตอนการเล่นขั้นตอนที่ 1 ผู้เล่นต่อภาพตัดต่อ
ที่มา Ruenrakrao (2020)

จากแผนภาพที่ 2 อธิบายได้ว่า การต่อภาพตัดต่อ เป็นขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจดจำ ใส่ใจ มุ่งความสนใจ อยู่กับการต่อภาพตัดต่อสังเกตความเหมือน-ความต่าง ของภาพที่อยู่ตรงหน้า เด็กออทิสติกที่มีใจจดจ่อกับสิ่งที่ทำก็จะเรียนได้ดี ทำงานสำเร็จได้ง่าย 2) ด้านการควบคุม

อารมณ์ แม้ยากลำบากในการหาความเหมือน-ความต่างของภาพ แต่ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ ดูแลใจตนเองไม่ให้หงุดหงิด เหนื่อยก็พัก หายเหนื่อยก็มาทำต่อ 3) ด้านมุ่งสู่เป้าหมาย เด็กออทิสติกต้องมีความพยายามในการหาความเหมือน-ความต่างของภาพ เพื่อต่อภาพตัดต่อให้เสร็จสมบูรณ์

ภาพที่ 3 ขั้นตอนการเล่นขั้นตอนที่ 2

ผู้เล่นจัดเรียงบัตรภาพลงบนภาพตัดต่อวงกลมและใช้กรวยสีปิดทับบัตรภาพ
ที่มา Ruenrakrao (2020)

จากแผนภาพที่ 3 อธิบายได้ว่า การจัดเรียงบัตรภาพ เป็นขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน จัดระบบดำเนินการจัดเรียงบัตรภาพและใช้กรวยสีปิดทับบัตรภาพ ซึ่งขั้นตอนนี้ต้องทำงานเป็นขั้นตอนจึงต้องใช้การวางแผน 2) ด้านริเริ่มและลงมือทำตามที่วางแผนไว้ 3) ด้านมุ่งสู่เป้าหมาย มีความพากเพียร ตั้งใจและลงมือทำด้วยความมุ่งมั่นอดสาหัส เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการเล่นขั้นตอนที่ 3

ผู้เล่นใช้มือหมุนเข็ม แล้วรอดูว่าปลายเข็มจะชี้ไปที่สีอะไร จากนั้นเปิดกรวยสีตามสีที่เข็มหยุด
ที่มา Ruenrakrao (2020)

จากแผนภาพที่ 4 อธิบายได้ว่า การหมุนเข็มเพื่อรอดูว่าเข็มจะหยุดที่สีอะไรนั้น เป็นขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ด้านการยั้งคิด ไตร่ตรอง ให้รู้จักการรอคอย ควบคุมอารมณ์ของตนเอง

ภาพที่ 5 ขั้นตอนการเล่นขั้นตอนที่ 4 ผู้เล่นจับคู่ภาพเหมือน หากไม่มีคู่ ให้เปลี่ยนผู้เล่นคนอื่น

จากแผนภาพที่ 5 อธิบายได้ว่า การจับคู่ภาพเหมือนของบัตรภาพ เป็นขั้นตอนที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) 3 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการจดจำ ใส่ใจ มุ่งความสนใจ อยู่กับการสังเกตความเหมือน-ความต่างของภาพที่อยู่ตรงหน้า เด็กออกทิสติกที่มีใจจดจ่อกับสิ่งที่ทำก็จะเรียนได้ดี ทำงานสำเร็จได้ง่าย 2. ด้านการควบคุมอารมณ์ แม้ยากลำบากในการหาความเหมือน-ความต่างของภาพ แต่ต้องรู้จักควบคุมอารมณ์ ดูแลใจตนเองไม่ให้หงุดหงิด เหนื่อยก็พัก หายเหนื่อยก็มาทำต่อ 3. ด้านมุ่งสู่เป้าหมาย เด็กออกทิสติกต้องมีความพยายามในการหาความเหมือน-ความต่างของภาพ เพื่อหาภาพเหมือนได้สำเร็จ

จากที่กล่าวมาข้างต้น แสดงให้เห็นว่า กิจกรรมการเล่นเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (EF) ของเด็กออทิสติกได้หลายด้าน และช่วยพัฒนาทักษะสังคมจากการเล่นเป็นกลุ่ม พัฒนาทักษะการสื่อสาร จากการฟังและพูดคุยกับผู้อื่น และพัฒนาพฤติกรรมของเด็กออทิสติกให้มีสมาธิที่ดีขึ้น รู้จักการรอคอยและการควบคุมอารมณ์ของตนเอง เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่เด็กออทิสติกได้ลงมือทำ เรียนรู้ผ่านการเล่น มีความสนใจในการทำกิจกรรมและเกิดความสุขสนุกสนานในการเล่นเกมการศึกษา

บทสรุป

ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) สามารถสร้างขึ้นได้ดีที่สุดในช่วงปฐมวัย (3-6 ปี) ผ่านการจัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมผ่านการเล่น การทำกิจกรรม การลงมือปฏิบัติจริง ซึ่ง การเล่นเกมการศึกษา ก็เป็นกิจกรรมที่ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ แบบ Active Learning ได้เรียนรู้แบบลงมือกระทำและได้ใช้กระบวนการคิด ได้รับประสบการณ์ตรง และมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม เกมการศึกษาช่วยให้ผู้เล่นได้พัฒนาความคิด เป็นผู้มีความสังเกตดี เกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานและสามารถปฏิบัติตามกฎกติกาต่างๆ ได้ ซึ่งเด็กออทิสติกเป็นกลุ่มเด็กที่มีอาการที่แสดงออกเด่นชัด 3 ด้าน คือ 1) มีความบกพร่องทางสังคม เช่น ไม่สบตา ไม่แสดงสีหน้า ท่าทาง ไม่ชี้นิ้วบอกความต้องการ 2) มีความบกพร่องทางการสื่อความหมาย เช่น พูดซ้ำหรือไม่พูด 3) มีการกระทำซ้ำๆ หรือมีความสนใจซ้ำๆ จากพฤติกรรมของเด็กออทิสติกดังกล่าว จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเด็กออทิสติกให้มีทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ซึ่งเกมการศึกษาสามารถนำมาใช้ได้ดีกับการส่งเสริมเด็กออทิสติกให้มีทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions :

EF) เปิดโอกาสให้เด็กออทิสติกได้ใช้ทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) และช่วยลดพฤติกรรมไม่อยู่นิ่ง ทำให้มีสมาธิที่ดีขึ้น ไม่วอกแวกง่าย สามารถทำงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการสื่อสาร ทักษะทางสังคมและส่งเสริมให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์มากขึ้น ดังนั้นพ่อแม่หรือผู้ใหญ่ในครอบครัว ครูในโรงเรียนทุกระดับ โดยเฉพาะครูอนุบาลที่ดูแลเด็กออทิสติกวัย 3-6 ปี มีความสำคัญมากต่อการ “ให้โอกาส” พัฒนาทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ให้แก่เด็ก ในทุกๆ วันของพวกเขาโดยเรา สามารถฝึกฝนทักษะการคิดเชิงบริหาร (Executive Functions : EF) ทั้ง 9 ด้านนี้ได้ในชีวิตประจำวัน

References

- Chittaseni, P. (2017). **Worried, parents don't understand EF development.** [Online]. Available : <http://www.dailynews.co.th/education/yd612594> [2020, August 17].
- Ministry of Education. (2005). **Parental guide Autistic person.** Bangkok : Division of educational supplies and equipment department of General Education.
- Palitponkanpim, P. (2018). **How to raise a child for EF.** (4 th ed.). Bangkok : Prangpuendak.
- Phanmanee, A. (2003). **Teaching and learning creative psychology.** Bangkok : Yaimai creative group.
- Play Academy Thailand. (2560). **60 EF Brain Development Activities for 3-6 Years Old Children.** [Online]. Available : <https://www.latest.facebook.com/BikeforKids/posts420033148353126>. [2020, August 19].

การเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

Preparation for Aging Society

กริช เกียรติญาณ*

Klit Kiattayan

ธณัฐา โรจนตระกูล**

Tanastha Rojanatrakul

Received : July 29, 2020

Revised : January 8, 2021

Accepted : March 25, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยผู้ศึกษาใช้วิธีการศึกษาโดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีการเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ จากการศึกษาพบว่า หน่วยงานของรัฐ และทุกภาคส่วนของสังคมต้องมีการะบวนการมีส่วนร่วม และให้ความร่วมมือในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ที่สำคัญที่สุดในการเตรียมความพร้อมก็คือ ตัวผู้สูงอายุ โดยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้ 1) ด้านสุขภาพร่างกาย ผู้สูงอายุมีความจำเป็นต้องดูแลสุขภาพและเอาใจใส่พร้อมรับมือกับความเสื่อมสภาพทางร่างกายที่จะมาถึงการเจ็บไข้ได้ป่วย ดังนั้นผู้สูงอายุต้องการออกกำลังกายตรวจสอบสุขภาพ และดูแลเรื่องอาหารการกินและโภชนาการ 2) ด้านการเงินและทรัพย์สิน การวางแผนด้านการเงินมีความจำเป็นมาก เนื่องจากผู้สูงอายุมีการทำงานน้อยลงส่งผลให้รายได้ลดลงไปด้วยหรืออาจจะขาดรายได้ ดังนั้นผู้สูงอายุต้องวางแผนงบประมาณรายรับ-รายจ่ายหลังการเกษียณอายุ การประหยัดรายจ่าย และการเตรียมเงินสำรอง/สะสมทรัพย์ 3) ด้านที่อยู่อาศัย ผู้สูงอายุต้องปรับปรุงที่อยู่อาศัยให้เหมาะสมกับการใช้ชีวิตในบั้นปลาย รวมทั้งวางแผนการเลือกคนมาอาศัยอยู่ร่วม เพื่อปราศจากการถูกทอดทิ้ง และ 4) ด้านการทำงานหลังเกษียณ ผู้สูงอายุ ควรเข้าร่วมกิจกรรมนันทนาการ กิจกรรมจิตอาสา หรือการทำงานที่ได้ค่าตอบแทน

คำสำคัญ : การเตรียมความพร้อม / สังคมผู้สูงอายุ / ผู้สูงอายุ

*นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Master of Public Administration Program Department of Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

Lecturer in Public Administration Pibulsongkram Rajabhat University

ABSTRACT

The purpose of this research to study the Preparation for aging society in which the study use the method of education by reviewing the literature related to the preparation for aging society. For the elderly to prepare before entering the aging society. The result of the research showed that government agencies and all sectors of society must have a process of participation and cooperation in preparing to enter the aging society. The most important thing to prepare is the elderly person, which can be summarized as follows: 1) Physical health, the elderly need to take good care of themselves and be attentive while coping with the deterioration of the body that will occur in the illness Therefore, the elderly want to exercise, check the health and take care of food and nutrition. 2) Financial and asset, the financial planning is very necessary Because the elderly have less work resulting in lower incomes as well or may be lacking in income. Therefore, the elderly must plan the income and expense budget after retirement Cost savings and Preparation of reserve funds. 3) High residential, the elderly need to improve their housing to suit the living in the late sculptor, Including plan to choose people to live together to avoid neglect. And 4) In terms of Post-retirement work, the elderly should participate in the recreation activities, volunteer activities or paid work.

Keywords : Preparation / Aging Society / Aging

บทนำ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีอัตราการเพิ่มเร็วการเพิ่มขึ้นของประชากรสูงอายุในประเทศไทย จึงเป็นที่จับตามองของธนาคารโลก เนื่องจากประเทศไทยยังเป็นประเทศที่ถูกจัดอันดับให้เป็นประเทศที่อยู่ในระดับรายได้ปานกลาง อีกทั้งการออมเงิน และการออมในรูปแบบต่างๆ ของคนไทยในภาพรวมยังต่ำมาก (อีกทั้งหลักประกันด้านรายได้รายเดือนของผู้สูงอายุในรูปของ “เบี้ยยังชีพผู้สูงอายุ” ที่จ่ายให้ผู้สูงอายุตามเกณฑ์อายุจำนวน 600-1,000 บาทต่อเดือนนั้น ก็ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่ายเพื่อการยังชีพ) อีกทั้งประเทศที่กำลังพัฒนาส่วนใหญ่ซึ่งรวมทั้งประเทศไทย ที่ยังไม่มีการวางแผนรับมือกับอนาคตที่ดีพอ ซึ่งอาจต้องเข้าสู่ภาวะ “แก่ก่อนรวย” อย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

Department of Older Persons (2016) อธิบายว่าในปัจจุบันประเทศไทยมีการเปลี่ยนโครงสร้างของประชากรในประเทศ โดยประเทศไทยเริ่มเข้าสู่สังคมสูงอายุตั้งแต่ปี 2548 และจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างสมบูรณ์ในปี 2563 ซึ่งจะมีผู้สูงอายุมากถึงร้อยละ 20 ของประชากรทั้งหมด โดยสาเหตุหลักของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ 1) การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ สำหรับสาเหตุที่ทำให้มีสัดส่วนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นเนื่องจากการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศเจริญก้าวหน้าทำให้สามารถเพิ่มสวัสดิการแก่ประชาชนได้มากขึ้น มีการพัฒนาทางด้านสาธารณสุข อนามัยโรงพยาบาลและการคมนาคมขนส่งได้อย่างทั่วถึง ขณะที่ประชาชนมีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นมีการบริโภคที่ถูกหลักโภชนาการ มีการศึกษารู้อัจฉริยะและสุขภาพอนามัย ทำให้ประชาชนมีอายุยืนมากขึ้น 2) ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ ประเทศที่พัฒนาแล้วส่วนใหญ่จะมีความก้าวหน้าทางทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่ทันสมัยทำให้มีการพัฒนาทางด้านการแพทย์และนวัตกรรมใหม่ทั้งรักษาโรคและควบคุมโรคระบาด การบำรุงร่างกายให้มีสุขภาพแข็งแรง ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว และ 3) นโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตร จากนโยบายวางแผนครอบครัวให้มีบุตร

น้อยลงเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจเปลี่ยนไป การมีบุตรมากอาจก่อให้เกิดภาระเพิ่มขึ้นและเป็นอุปสรรคในการพัฒนาประเทศทำให้บางประเทศที่มีนโยบายวางแผนครอบครัว มีผลทำให้อัตราการเกิดลดลงอย่างรวดเร็ว หรือตัวอย่างที่เห็นได้ชัดอย่างกรณีประเทศจีนที่มีนโยบายควบคุมการมีบุตร ซึ่งเห็นผลได้อย่างรวดเร็วทำให้อัตราการเกิดลดลงและผลที่ตามมาทำให้จีนเป็นประเทศหนึ่งที่มีผู้สูงอายุ

ทั้งนี้ ในการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุในประเทศไทย ภาครัฐควรมีบทบาทในการส่งเสริมการเตรียมความพร้อมผู้สูงอายุในรูปแบบต่างๆ อาทิ เช่น การจัดทำคู่มือการเตรียมความพร้อมบุคคลเข้าสู่ผู้สูงอายุ และการจัดอบรมเผยแพร่ความรู้แก่หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กลุ่มชมรมผู้สูงอายุ และบุคคลทั่วไป เพื่อให้บุคคลที่จะก้าวเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุสามารถใช้ชีวิตต่อไปในสังคมอย่างยั่งยืนและสามารถทำประโยชน์ต่อสังคม และสามารถเตรียมพร้อมรับมือต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่จะมาถึงได้ในอนาคต โดยต้องมีความพร้อมทางร่างกายที่มีการดูแลให้มีสุขภาพที่ดีและสามารถป้องกันโรคภัยที่สามารถเกิดขึ้นได้กับผู้สูงอายุ ความพร้อมด้านจิตใจที่สร้างความสุข สงบและการยอมรับต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อให้การใช้ชีวิตต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความพร้อมด้านสังคม ที่ส่งผลต่อการใช้ชีวิตในระยะยาวของผู้สูงอายุเพื่อสร้างความสะดวกสบายแก่ชีวิตทั้งความเป็นอยู่สภาพแวดล้อม โดยมีการสร้างความสัมพันธ์ต่อบุคคลรอบตัว ญาติพี่น้อง หรือบุคคลในสังคม เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคมได้ดี และความพร้อมด้านเศรษฐกิจที่ต้องมีค่าใช้จ่ายขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อหาแนวทางการสร้างพื้นฐานไม่ว่าจะเป็นการทำงานหรือการวางแผนออมทรัพย์เพื่อความมั่นคงทางการเงินในอนาคต

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

นิยามเกี่ยวกับผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุ เป็นวัยที่เข้าสู่ช่วงปลายของการดำรงชีวิต ซึ่งจากการศึกษาพบว่าในแต่ละประเทศ แต่ละภูมิภาค แต่ละองค์กร ได้ให้ความหมายของ “ผู้สูงอายุ” แตกต่างกันในระดับสากล เช่น บรรดาประเทศพัฒนาแล้ว ในโลกตะวันตกส่วนใหญ่เรียกกลุ่มคนที่มีอายุ 65 ปีขึ้นไป ว่าผู้สูงอายุ ขณะที่องค์การสหประชาชาติ ซึ่งรวบรวม วิเคราะห์ และรายงานข้อมูลสถิติเกี่ยวกับผู้สูงอายุ มีแนวโน้มที่จะกำหนดว่า ผู้สูงอายุ (Elderly Person) คือ คนที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไป

Sukhothai Thammathirat Open University (2014) ได้อธิบายคำจำกัดความผู้สูงอายุของ องค์การสหประชาชาติ (United Nations : UN) ที่ได้ให้นิยาม ผู้สูงอายุ หมายถึงประชากรทั้งเพศชายและหญิงที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไปและได้แบ่งระดับการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็น 3 ระดับ ได้แก่

1. ระดับการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ (Aging society) หมายถึง สังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 10 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปีมากกว่าร้อยละ 7 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ
2. ระดับสังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์ (Aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป มากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศหรือมีประชากรอายุตั้งแต่ 65 ปี มากกว่าร้อยละ 14 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุโดยสมบูรณ์
3. ระดับสังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่ (Super-aged society) หมายถึงสังคมหรือประเทศที่มีประชากรอายุ 65 ปีขึ้นไปมากกว่าร้อยละ 20 ของประชากรทั้งประเทศ แสดงว่าประเทศนั้นเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุอย่างเต็มที่

นิยาม “ผู้สูงอายุ” ตามพระราชบัญญัติผู้สูงอายุ พ.ศ. 2546 “ผู้สูงอายุ” หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุเกินกว่าหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและมีสัญชาติไทย จากคำนิยามดังกล่าว จะเห็นได้ว่าบุคคลที่จะเป็นผู้สูงอายุได้ตามกฎหมายของประเทศไทยและจะได้รับสิทธิตามพระราชบัญญัติฯ ฉบับนี้จะต้องเป็นบุคคลที่มีอายุหกสิบปีบริบูรณ์ขึ้นไปและจะต้องเป็นสัญชาติไทยเท่านั้น นั่นหมายถึง ผู้ที่เดินทางเข้ามาทำงานหรืออพยพย้ายเข้ามาในประเทศไทย ไม่สามารถมีสิทธิที่จะได้รับสวัสดิการและการช่วยเหลือใดจากรัฐทั้งปวง แม้ว่าจะเป็นผู้ที่เสียภาษีอากรให้แก่วิธีก็ตาม

จากการศึกษาของผู้เขียนสามารถสรุปความหมายของผู้สูงอายุ หมายถึง บุคคลที่เข้าสู่ช่วงบั้นปลายของการดำรงชีวิตในสังคม ผู้สูงอายุคือบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป โดยเกณฑ์การเกษียณงานสำหรับประเทศไทย คือ 60 ปีบริบูรณ์

สถานการณ์ผู้สูงอายุในประเทศไทย

สถิติของผู้สูงอายุในประเทศไทยทั้งหมด 77 จังหวัด รวบรวมโดยกรมกิจการผู้สูงอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562

สถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย 77 ณ.วันที่ 31 ธันวาคม 2562

รหัส จังหวัด	เพศ	จำนวนประชากรทั้งหมด			จำนวนประชากรผู้สูงอายุ 60 ปีขึ้นไป			ร้อยละ (%)
		ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	
	รวมทั้งสิ้น	32,605,100	33,958,835	66,558,935	4,920,297	6,215,762	11,136,059	16.73%
	ภาคกลาง	8,677,164	9,412,388	18,089,552	1,365,388	1,849,887	3,215,275	17.77%
	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	10,932,109	11,082,139	22,014,248	1,600,641	1,931,474	3,532,115	16.04%
	ภาคเหนือ	5,938,482	6,181,090	12,119,572	1,032,601	1,254,869	2,287,470	18.87%
	ภาคใต้	4,674,592	4,819,165	9,493,757	606,548	775,607	1,382,155	14.56%
	ภาคตะวันออก	2,382,753	2,459,053	4,841,806	315,119	403,925	719,044	14.85%

เรียงลำดับที่มีจำนวนผู้สูงอายุมากที่สุด 5 จังหวัด

อันดับ	จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	อันดับ
10	กรุงเทพมหานคร	2,669,316	2,996,948	5,666,264	441,903	621,968	1,063,871	18.78%	1
30	นครราชสีมา	1,303,944	1,344,983	2,648,927	202,231	251,157	453,388	17.12%	2
50	เชียงใหม่	861,692	917,562	1,779,254	149,919	183,773	333,692	18.75%	3
40	ขอนแก่น	887,501	915,371	1,802,872	141,834	171,099	312,933	17.36%	4
34	อุบลราชธานี	939,054	939,092	1,878,146	127,031	149,597	276,628	14.73%	5

เรียงลำดับที่มีร้อยละผู้สูงอายุมากที่สุด 5 จังหวัด

อันดับ	จังหวัด	ชาย	หญิง	รวม	ชาย	หญิง	รวม	ร้อยละ (%)	อันดับ
17	สิงห์บุรี	99,265	109,181	208,446	19,957	28,178	48,135	23.09%	1
52	ลำปาง	360,324	377,992	738,316	78,460	91,569	170,029	23.03%	2
51	ลำพูน	195,140	209,935	405,075	41,990	50,955	92,945	22.95%	3
54	แพร่	213,494	228,232	441,726	44,301	56,579	100,880	22.84%	4
75	สมุทรสงคราม	92,555	100,750	193,305	17,776	25,243	43,019	22.25%	5

ข้อมูล..จากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย

จัดทำโดย..กรมกิจการผู้สูงอายุ

ภาพที่ 1 สถิติของผู้สูงอายุในประเทศไทยทั้งหมด 77 จังหวัด รวบรวมโดยกรมกิจการผู้สูงอายุ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2562

จากตารางผู้ศึกษาสามารถอธิบายสถิติของผู้สูงอายุในประเทศไทยในปีพ.ศ. 2562 พบว่า มีผู้สูงอายุประมาณ 11.3 ล้านคน แบ่งเป็น เพศชายประมาณ 4.9 ล้านคน เพศหญิง 6.2 ล้านคน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 16.73 ของจำนวนประชากรทั้งประเทศ โดยคาดว่าในปี พ.ศ. 2563 จะมีประชากรที่เป็นผู้สูงอายุ เพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 20

ของประชากรทั้งประเทศ โดยจังหวัดที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด คือ กรุงเทพมหานคร รองลงคือ นครราชสีมา และ เชียงใหม่ ตามลำดับ ส่วนจังหวัดที่มีผู้สูงอายุน้อยที่สุด คือ สิงห์บุรี รองลงมาคือ ลำปาง และลำพูน ตามลำดับ

Bangkokbiznews (2020) รายงานการคาดการณ์ประชากรของประเทศไทยระหว่างปีพ.ศ. 2553-2583 ตามที่สภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเสนอว่าในปี พ.ศ. 2563 คาดการณ์ประชากรคนไทย 66.5 ล้านคน แต่ในปี 2571 คาดว่าจะเพิ่มขึ้นเป็น 67.2 ล้านคน แต่หลังจากนั้นจำนวนประชากรจะลดลงในอัตราร้อยละ -0.2 ต่อปี โดยในปี พ.ศ. 2583 คาดประมาณว่าจะมีประชากรทั้งหมดประมาณ 65.4 ล้านคน ขณะที่ประชากรวัยเด็กนับตั้งแต่แรกเกิด-14 ปี มีแนวโน้มลดลง โดยในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนประชากรเด็ก 11.2 ล้านคน แต่จะลดลงเป็น 8.4 ล้านคนในปี พ.ศ. 2583

ขณะที่ประชากร “ผู้สูงอายุ” ในวัย 60 ปีขึ้นไป ตัวเลขในปี พ.ศ. 2563 มีจำนวนประชากร 12 ล้านคน แต่จะเพิ่มเป็น 20.42 ล้านคนในปี พ.ศ. 2583 โดยเฉพาะในปี พ.ศ. 2562 เป็นปีแรกที่จำนวนประชากรวัยเด็กเท่ากับประชากรผู้สูงอายุที่ 11.3 ล้านคน หลังจากนั้นจำนวนประชากรวัยเด็กน้อยกว่าผู้สูงอายุ ส่วนประชากร “วัยแรงงาน” ช่วงอายุ 15-59 ปี ในปี พ.ศ. 2563 อยู่ที่ 43.26 ล้านคน แต่มีแนวโน้มลดลงเป็น 36.5 ล้านคนในปี พ.ศ. 2583

ที่สำคัญพบว่าอัตราส่วน “วัยแรงงาน” ต่อ “ผู้สูงอายุ” จะลดลงอย่างต่อเนื่องเช่นกัน โดยในปี พ.ศ. 2563 มีวัยแรงงาน 3.6 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คน ลดลงเหลือวัยแรงงาน 1.8 คน ต่อผู้สูงอายุ 1 คนในช่วงปี พ.ศ. 2583 ซึ่งส่งผลให้อัตราส่วนพึ่งพิงของผู้สูงอายุต่อวัยแรงงาน เพิ่มขึ้นจาก 27.7 ต่อวัยแรงงาน 100 คนในปี พ.ศ. 2563 เป็น 56.2 ต่อวัยแรงงาน 100 คนในปี พ.ศ. 2583

จากการศึกษาพบว่า จากสถิติผู้สูงอายุของประเทศไทย ปัจจุบันประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุเรียบร้อยแล้ว และมีแนวโน้มจะมีผู้สูงอายุเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่งผลต่อโครงสร้างประชากรในประเทศไทยแล้ว โดยสาเหตุหลักของการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ เป็นผลมาจากการพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ทำให้ประชากรมีอายุยืนยาว นโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตร ทำให้เกิดการลดภาวะเจริญพันธุ์อย่างรวดเร็ว และการลดลงอย่างต่อเนื่องของระดับการตายของประชากร ทำให้จำนวนและสัดส่วนประชากรสูงอายุของไทยเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ

Mingsamorn (2018) ได้อธิบายการเปลี่ยนแปลงในร่างกายของคนเราเกิดขึ้นตลอดเวลา จากทารกตัวน้อยจนกลายเป็นผู้ใหญ่เต็มตัว และเมื่อเวลาผ่านไปเรื่อยๆ ถึงวัยผู้สูงอายุ ร่างกายเริ่มเสื่อมถอยตามกาลเวลาดังนั้น วัยสูงอายุจึงเป็นวัยที่ต้องใส่ใจสุขภาพของร่างกายและจิตใจสูงกว่าวัยอื่นๆ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย จิตใจ และสังคมอย่างเห็นได้ชัด โดยผู้ศึกษาสามารถแบ่งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุได้ 4 ด้านดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย

ระบบต่างๆ ทำงานได้ลดลง ส่งผลให้ร่างกายเสื่อมถอยลงดังนี้ ร่างกายภายนอก ผิวหนังเหี่ยวย่น มีกระ ฆมบางเปลี่ยนเป็นสีเทาหรือสี ขาว หลังโกง เคลื่อนไหวร่างกายได้ช้าลง กำลังน้อยลง อวัยวะรับรู้สัมผัสจะเป็นอวัยวะอันดับแรกๆ ที่เสื่อม เช่น ผ่นงเส้นเลือดแดง ในหูแข็งตัว ทำให้ได้ยินเสียงไม่ชัดเจน หรือการเปล่งเสียงของผู้สูงอายุจะไม่มีพลัง เนื่องจากกระดูกอ่อนบริเวณกล่องเสียงแข็งตัวและขาดความยืดหยุ่น ขณะที่การบดเคี้ยวลำบากขึ้นเพราะเหงือกกร่น รากฟันโผล่พ้นขอบเหงือก ทำให้ฟันผุและเสียวฟันได้ง่าย รวมไปถึงกระดูกที่ผุกร่อนและกล้ามเนื้อที่ลีบเล็กลง

2. การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ

ที่พบบ่อยในวัยสูงอายุ เช่น การรับรู้ ซึ่งผู้สูงอายุมักยึดติดกับความคิดและเหตุผลของตนเอง จำเหตุการณ์ปัจจุบันไม่ค่อยได้ หลงๆ ลืมๆ และชอบย่ำคำถามบ่อยๆ เรียนรู้สิ่งใหม่ได้ยากเพราะไม่มีความมั่นใจในการปรับตัว การแสดงออกทางอารมณ์ อาจจะมีการซึมเศร้า หงุดหงิด ขี้ระแวง วิตกกังวล โกรธง่าย เอาแต่ใจตนเอง มักจะคิดซ้ำซาก ลังเล หวาดระแวง หมกมุ่นเรื่องของตนเอง ทั้งเรื่องในอดีตและอนาคต กลัวลูกหลานทอดทิ้ง รวมถึงสนใจสิ่งแวดล้อมน้อยลง ผู้สูงอายุมักสนใจเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตนเองมากกว่าเรื่องของผู้อื่น

3. การเปลี่ยนแปลงด้านสังคม

ได้แก่ ภาระหน้าที่และบทบาททางสังคมลดน้อยลง ทำให้ผู้สูงอายุห่างจากสังคม อีกทั้งคนส่วนใหญ่มักมองว่าผู้สูงอายุมีสมรรถภาพและความสามารถลดน้อยลง จึงไม่ให้ความสำคัญหรือใส่ใจมากนัก นอกจากนี้ยังเปลี่ยนแปลงบทบาทจากการเป็นผู้นำครอบครัว กลายเป็นเพียงผู้อาศัยหรือเป็นสมาชิกของครอบครัวเท่านั้น และเมื่อสมรรถภาพร่างกายลดลง ทำให้ความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองหรือกิจวัตรประจำวันเป็นไปได้ยากลำบาก จะส่งผลกระทบต่อจิตใจ เกิดความไม่มั่นใจในตนเอง หดหู่กับสภาพตัวเอง อีกทั้งยังทำให้ผู้สูงอายุไม่กล้ามีสังคมหรือมีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น

4. การเปลี่ยนแปลงทางด้านเศรษฐกิจ

เมื่อเข้าสู่วัยสูงอายุซึ่งเป็นการเริ่มต้นของการเกษียณอายุจากการทำงาน ทำให้รายได้ที่เคยมีอยู่กลับขาดหายไป จากเป็นผู้ที่หารายได้ด้วยตนเองต้องกลับกลายมาพึ่งพิงบุคคลอื่น โดยส่วนใหญ่มาจากบุตร รองลงมาได้จากการทำงาน เบี้ยยังชีพ เงินบำนาญ คู่สมรส เงินออม ดอกเบี้ยเงินออม ญาติพี่น้อง และอื่นๆ แต่ในสถานการณ์ปัจจุบัน แหล่งรายได้หลักที่ได้รับจากบุตรมีแนวโน้มลดลง และในทางกลับกันรายได้จากการทำงานกลับเพิ่มสูงขึ้น เนื่องจากวัยผู้สูงอายุตอนต้น จะยังคงทำงานอยู่มากกว่าครึ่งของวัยผู้สูงอายุทั้งหมด ถึงแม้ว่าผู้สูงอายุจำนวนหนึ่งยังทำงานอยู่ แต่เมื่อเวลาผ่านไปและเข้าสู่วัยที่สูงขึ้นเรื่อยๆ ก็จะไม่สามารถทำงานได้อีก และภาวะทางเศรษฐกิจของผู้สูงอายุก็น่ากังวล

จากการศึกษาผู้เขียนพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับผู้สูงอายุ คือ ร่างกายเริ่มเสื่อมสภาพลดลงตามกาลเวลา ทำให้ผู้สูงอายุมีความสามารถในการช่วยเหลือตัวเองลดลง โดยจะส่งผลกระทบต่อทางจิตใจ เกิดความไม่มั่นใจในตัวเอง หดหู่กับสภาพตัวเอง อีกทั้งยังทำให้ผู้สูงอายุ ไม่กล้ามีสังคมหรือมีกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น สิ่งเหล่านี้จะเป็นผลเชื่อมโยงกันอยู่ ดังนั้นในการดูแลผู้สูงอายุ ต้องคำนึงถึงทุกด้าน ครอบครัวควรให้กำลังใจและเอาใจใส่ ส่วนทางด้านร่างกายก็ต้องได้รับการดูแลอย่างถูกต้องและเหมาะสม เมื่อผู้สูงอายุมีศักยภาพทางร่างกายที่ดี ความมั่นใจในการทำกิจกรรมก็จะตามมา รวมทั้งการเข้าสังคมก็เป็นอีกอย่างที่ต้องกระตุ้นให้ผู้สูงอายุรู้จักคุณค่าในตัวเองอีกด้วย

การเตรียมความพร้อมก่อนการเข้าวัยผู้สูงอายุ

จากการศึกษาการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุ โดยจะกล่าวถึงการเตรียมความพร้อมแต่ละด้านดังนี้ โดย Siriphanich (2002) ได้ให้คำอธิบายไว้ดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมทางด้านสุขภาพร่างกาย

เมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุและเริ่มมีอายุมากขึ้น จะทำให้เกิดความเสื่อมจากการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายจากระบบการทำงานภายในร่างกายที่มีประสิทธิภาพลดลง และวัยผู้สูงอายุก็จะเกิดปัญหาทางสุขภาพตามมา ทั้งนี้จึงต้องมีการดูแลสุขภาพร่างกายและเอาใจใส่พร้อมรับมือกับกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย โดยอวัยวะของร่างกายความเสื่อมสภาพลง ซึ่งผู้สูงอายุต้องมีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ โดยมีแนวปฏิบัติได้หลากหลายวิธีเพื่อให้เกิดการมีสุขภาพที่ดี โดยสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) การออกกำลังกาย ผู้สูงอายุต้องเลือกการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับร่างกาย และไม่ควรออกกำลังกายที่หนักเกินไป การออกกำลังกายของผู้สูงอายุ จะ

ทำให้ร่างกายจะมีความสามารถและสมรรถภาพมากขึ้น โดยต้องเลือกวิธีการบริหารร่างกายที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคลควรที่จะศึกษาหรือปรึกษาแพทย์เพิ่มเติมว่าร่างกายของผู้สูงอายุเหมาะกับการออกกำลังกายแบบใดการออกกำลังกายที่ละเล็กละน้อยและค่อยๆ เพิ่มสูงขึ้นตามความเหมาะสมและไม่ควรหักโหมจนเกินไป ทั้งนี้ควรออกกำลังกายทุกวันอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดการยืดหดของกล้ามเนื้อและข้อต่ออย่างเพียงพอ โดยการออกกำลังกายนั้น ไม่ว่าจะเป็นการเดินไปจ่ายตลาด การเดินขึ้นบันไดแทนการใช้ลิฟต์ การขุดดินในสวน ตลอดจนการเล่นกีฬา เดินรำโยคะ การเดินเล่น หรืออื่นๆ ก็สามารถทำได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมและความถนัดของตนเอง (2) การป้องกันและรักษาสุขภาพ ควรหมั่นไปพบแพทย์เพื่อเช็คสุขภาพร่างกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการตรวจสุขภาพร่างกายต่อทุกช่วงอายุ เพื่อช่วยตรวจสอบอาการที่ผิดปกติของร่างกายได้เร็วขึ้น เพื่อทำการรักษาทันทีที่ไม่ปล่อยทิ้งไว้นานให้อาการเพิ่มขึ้นจนยากต่อการรักษา จึงควรไปพบหรือปรึกษาแพทย์ เพื่อให้สามารถดำเนินการที่สมควรต่อไป ซึ่งควรจะสังเกตอาการผิดปกติของร่างกาย และหยุดพฤติกรรมที่ทำลายสุขภาพ อาทิเช่น การดื่มสุรา การสูบบุหรี่ที่เป็นสาเหตุของการเกิดโรคต่างๆ อาทิเช่น ตับแข็ง มะเร็งปอด โรคหัวใจ โรคหลอดเลือดสมอง และการรักษาสุขภาพ ฟัน ตา ผิวหนัง และเท้า รวมทั้งสภาพจิตใจ และภาวะความเครียด ไม่ควรถูกละเลยในการดูแลสุขภาพร่างกายของผู้สูงอายุ และ ควรพักผ่อนให้เพียงพอ (3) อาหารการกิน-โภชนาการ ควรทานอาหารเป็นสิ่งจำเป็นและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย ประกอบด้วยอาหารหลัก 5 หมู่ และการทานน้ำให้เพียงพอ โดยถ้าบุคคลกินอาหารที่หลากหลายอย่าง ผลไม้ แป้ง เนื้อสัตว์ ปลา ฯลฯ ก็มักจะไม่มีปัญหาเรื่อง การขาดสารอาหาร โดยในวัยผู้สูงอายุควรดื่มน้ำสะอาด อาทิเช่น สุรา หรือบุหรี่ เพราะเป็นสิ่งที่ทำร้ายสุขภาพร่างกายให้เสื่อมสภาพโดยเร็ววัน

2. การเตรียมความพร้อมทางด้านการเงินและทรัพย์สิน

การเตรียมความพร้อมทางด้านการเงินและทรัพย์สินของผู้สูงอายุมีความจำเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากช่วงอายุที่มากขึ้น ทำให้รายได้ลดลง ความสามารถในการทำงานลดลงนั้นส่งผลต่อรายรับของผู้สูงอายุ รวมถึงการไม่ได้ทำงานแล้วอาจจะทำให้ขาดรายได้ ประกอบกับสมรรถภาพทางร่างกายที่ด้อยลง การจะทำงานเหมือนช่วงวัยรุ่นจะเป็นไปได้ยากขึ้น หากผู้สูงอายุไม่คำนึงถึงสภาพเศรษฐกิจ รายรับ-รายจ่ายของตนเองว่ามีการเปลี่ยนแปลงอย่างไร และเมื่อเข้าสู่วัยผู้สูงอายุจริงๆ แล้ว อาจจะเกิดความกังวลตามมาว่ารายได้ที่มีอยู่จะเพียงพอต่อรายจ่ายที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ และยิ่งความชราเพิ่มขึ้นย่อมสวนทางกับรายได้ที่ลดลงเรื่อยๆ ประกอบการมีสุขภาพร่างกายที่เสื่อมลงจะต้องรักษาอยู่บ่อยครั้ง เงินจึงเป็นปัจจัยในการดูแลสุขภาพ ดังนั้นสถานะทางการเงิน จึงมีความสำคัญที่ทำให้ผู้สูงอายุมีความสุขมากขึ้น จึงมีแนวทางการเตรียมตัวทางรายได้หลายแนวทาง ดังนี้ (1) การจัดการงบประมาณ เป็นการวางแผนประมาณการด้านรายรับ-รายจ่ายของผู้สูงอายุ หลังการเกษียณอายุ โดยการวางแผนการจัดการงบประมาณเป็นการวางแผนคาดคะเนการใช้จ่ายในอนาคต หลังจากเกษียณจากการทำงาน หากรายจ่ายมีไม่เพียงพอควรลดค่าใช้จ่ายหรือเพิ่มรายรับด้วยการทำงานเสริม หรือการขายทรัพย์สินที่มีอยู่ (2) การประหยัดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น จะสามารถช่วยให้ผู้สูงอายุสามารถอยู่ได้แบบไม่เดือดร้อนทางเศรษฐกิจ โดยการลดรายจ่ายที่ฟุ่มเฟือย เช่น การใช้จ่ายทางสังคม แต่เมื่อความจำเป็นทางสังคมหมดไปในวัยนี้ก็ควรลดการใช้จ่ายนั้นๆ ลง และจะเป็นการปฏิบัติที่ง่ายขึ้น หากจะลดการใช้จ่าย โดยเริ่มจากการลดรายจ่ายที่เป็นรายจ่ายเล็กๆ กว่า ซึ่งจะง่ายกว่ารายจ่ายใหญ่ๆ ลดสิ่งที่ไม่จำเป็นอย่างอบายมุขทั้งหลาย เช่น การดื่มแอลกอฮอล์ การพนัน การสูบบุหรี่ เพราะนอกจากมีโทษทางร่างกายแล้ว ยังเป็นสิ่งฟุ่มเฟือยและไม่จำเป็น (3) การเตรียมเงินสำรอง เงินสำรองสำหรับค่ารักษาพยาบาล รวมถึงเก็บไว้เป็นเงินฉุกเฉินเมื่อเกิดสิ่งที่ไม่คาดคิดขึ้น โดยมีรูปแบบการสะสมเงินหลายรูปแบบทั้งการออม การซื้อพันธบัตร การประกันชีวิต ประกัน

สุขภาพ ประกันอุบัติเหตุ ซึ่งการออมควรจะต้องเริ่มตั้งแต่วันนี้ อาจเป็นเวลา 5-10 ปี เพื่อให้มีหลักทรัพย์ที่มั่นคง เพราะยิ่งอายุมากขึ้นเรื่อยๆ จนไม่สามารถทำอะไรก็จะยังมีเงินไว้ใช้จ่าย

3. การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัย

การเตรียมความพร้อมพื้นฐานในระยะยาวสำหรับที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญปัจจัยหนึ่งในการเตรียมความพร้อมของผู้สูงอายุ เนื่องจากที่อยู่อาศัยมีความจำเป็นต่อการใช้ชีวิตบั้นปลาย เพราะที่อยู่อาศัยนั้นเป็นส่วนประกอบหนึ่งของการมีสภาพแวดล้อมที่ดีเมื่อเข้าวัยผู้สูงอายุ ที่อยู่อาศัย เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์จึงควรมีความจำเป็นมากที่จะต้องเตรียมการไว้ตั้งแต่วัยกลางคน เพราะเมื่อเข้าสู่ผู้สูงอายุจะได้มีความพร้อมในการอยู่อาศัย ประกอบกับการจัดการเรื่องที่อยู่อาศัยบางอย่างเมื่อเข้าวัยผู้สูงอายุไม่สามารถทำได้ เพราะฉะนั้นต้องคำนึงถึงลักษณะการอยู่อาศัย ควรมีแบบแผนและเป็นสัดส่วนที่เหมาะสม สิ่งที่ต้องคำนึงถึงในการเตรียมที่อยู่อาศัยสำหรับผู้สูงอายุ (1) สถานที่ตั้ง ต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ความเหมาะสมกับวัย ผู้สูงอายุที่มีสุขภาพที่จะเสื่อมถอยลง โดยสถานที่ตั้งต้องอยู่ไม่ห่างไกลจากชุมชน หรือแหล่งบริการต่างๆ เพื่อให้สามารถทำกิจกรรมทางสังคมได้ เช่น เข้าวัดทำบุญ หรือการเดินทางไปหาหมอสะดวก (2) การเลือกผู้อยู่ร่วม ปัจจัยการเลือกผู้อยู่ร่วมกับผู้สูงอายุนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้สูงอายุ บุคคลที่จะร่วมดูแลผู้สูงอายุต้องมีเวลาดูแลเอาใจใส่ ผู้สูงอายุ การเลือกผู้อยู่ร่วมอาจจะเกิดขึ้นหลายรูปแบบ เนื่องจากปัจจุบันสังคมไทยมีหลายรูปแบบ อาทิเช่น การอยู่คนเดียว การอยู่อย่างคู่สามีภรรยา การอยู่กับลูกหลานหรือบุตร การอยู่กับครอบครัวของลูก หรืออยู่วัดหรือสถานสงเคราะห์คนชราของภาครัฐ หรือสถานบริการของภาคเอกชน โดยการเลือกผู้อยู่ร่วมต้องคำนึงถึงปัจจัยทางด้านจิตใจมากที่สุด (3) สภาพที่อยู่อาศัย หมายถึง ลักษณะ สภาพบ้าน และสิ่งแวดล้อม จึงต้องมีลักษณะที่เหมาะสมกับวัยผู้สูงอายุ ควรมีการปรับปรุงซ่อมแซมบ้าน หากบ้านมีลักษณะที่เก่าทรุดโทรม เพื่อให้เหมาะสมต่อการดำเนินชีวิต อาทิเช่น พื้นบ้านไม่ควรลื่น การจัดวางสิ่งของภายในบ้านเป็นระเบียบเรียบร้อย หรือการทำทางลาด ราวจับ ไฟฟ้าสว่างเพียงพอ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การเตรียมความพร้อมด้านที่อยู่อาศัยควรจะเตรียมให้พร้อมก่อนแต่เนิ่นๆ ตั้งแต่วัยก่อนการเกษียณงาน 5-10 ปี ควรวางแผนการปรับปรุงที่อยู่อาศัย หรือสะสมทรัพย์ไว้เพื่อซื้อปลูกสร้างที่อยู่อาศัยให้มีความเหมาะสมแก่สภาพร่างกายของผู้สูงอายุ และเตรียมหาบุคคลใกล้ชิดมาอยู่ด้วย หากมีความจำเป็นที่จะอยู่สถานสงเคราะห์ก็ควรที่จะศึกษาสภาพที่อยู่และสิ่งแวดล้อมให้ดีกว่าก่อน

4. การเตรียมความพร้อมทางด้านการงานหลังเกษียณ

เมื่อเกษียณจากการงานจะทำให้ผู้สูงอายุมีเวลาว่างมากขึ้น จึงทำให้เกิดความเบื่อหน่าย ความเหงา เพราะลูกหลานก็ต้องออกไปทำงานนอกบ้าน ซึ่งจะส่งผลทำให้ผู้สูงอายุถูกทอดทิ้งอยู่บ้าน ทำให้เกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ เพราะถูกลดความสำคัญไม่ถูกเห็นคุณค่า ซึ่งจะส่งผลต่อสภาพจิตใจของผู้สูงอายุโดยตรง หากผู้สูงอายุเสียชีวิตยิ่งทำให้จิตใจของผู้สูงอายุห่อเหี่ยว ดังนั้นการเตรียมความพร้อมทางด้านการงานหลังเกษียณสามารถวางแผนเตรียมความพร้อมได้หลายวิธีดังนี้ (1) กิจกรรมนันทนาการ อาจจะทำได้ทุกช่วงวัย แต่ผู้สูงอายุต้องจะทำกิจกรรมที่เหมาะสมกับช่วงวัย และเป็นสิ่งที่ผู้สูงอายุชื่นชอบหรือสนใจ หรือเป็นความสามารถของตน อาทิเช่น การทำงานอดิเรก เล่นกีฬา เล่นดนตรี เล่นเกม ร้องเพลง อ่านหนังสือ การท่องเที่ยว หรือการเข้าวัด เป็นต้น การทำกิจกรรมนันทนาการจะช่วยให้ผู้สูงอายุไม่เบื่อหน่ายกับชีวิต มีความสนุกสนานรอยยิ้มแห่งความสุข (2) กิจกรรมจิตอาสา ผู้สูงอายุอาจจะมีความชำนาญเฉพาะเรื่อง เช่น การเป็นพิธีกรในงานต่างๆ หรือการที่ผู้สูงอายุจะเข้าร่วมชมรมต่างๆ ซึ่งการเข้าร่วมชมรมที่ตนเองสนใจก็อาจจะทำให้เกิดพบเจอเพื่อนฝูง มีโอกาสพูดคุยแลกเปลี่ยนหรือปรับทุกข์ เช่น ชมรมผู้สูงอายุ ก็จะทำให้เกิดความสดชื่น คลายความเหงา มีกิจกรรมให้ทำ เช่น ทัศนศึกษา การถ่ายทอดองค์ความรู้ สืบสานวัฒนธรรมประเพณี หรือกิจกรรมต่างๆ ในชมรมผู้สูงอายุ

(3) การทำงานที่ได้ค่าตอบแทน ผู้สูงอายุอาจจะมีความชำนาญวิชาชีพเฉพาะเรื่อง อาจจะเป็นงานที่ทำด้วยตนเอง หรืออาจจะทำให้ผู้สูงอายุมีโอกาสได้เริ่มงานใหม่ ค่าตอบแทนอาจต้องยอมรับได้ค่าจ้างที่ลดลงต่ำกว่าที่เคยได้รับ ซึ่งการมีงานทำจะทำให้ผู้สูงอายุไม่ได้อยู่นิ่งเฉย ทำให้ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการดำรงชีวิต แต่การทำงาน อาจจะทำให้เกิดความเหนื่อยล้า ไม่กระฉับกระเฉงเหมือนการทำงานตอนที่แข็งแรง ดังนั้นผู้สูงอายุต้องเลือกงานที่เหมาะสมกับตนเอง หากทำงานใช้แรงงานเกินกำลังอาจจะทำให้เกิดการบาดเจ็บหรือเจ็บป่วย จากการศึกษา เรื่องการเตรียมความพร้อมการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ ผู้ศึกษาสามารถอธิบายสรุปว่า การเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุ จำเป็นต้องมีการวางแผนการเตรียมความพร้อม แต่คนส่วนใหญ่ที่กำลังจะย่างเข้าสู่วัยสูงอายุยังไม่มี การวางแผนอนาคต ไม่ได้วางแผนเป้าหมายในการดำรงชีวิต แต่มุ่งเน้นการตามความเพลิดเพลิน ส่งผลทำให้เป็น ภาระของลูกหลาน หรือภาครัฐ ดังนั้นการดำรงชีวิตในบั้นปลายการวางแผนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ก่อนเข้าสู่สังคม ผู้สูงอายุจำเป็นต้องมีการวางแผนดำรงชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการ วางแผนด้านสุขภาพร่างกาย ด้านการเงินและ ทรัพย์สิน ด้านที่อยู่อาศัย ด้านการทำงานหลังเกษียณ หรือการวางแผนด้านอื่นๆ นับว่ามีความสำคัญต่อการ ดำรงชีวิตของคนในวัยสูงอายุทั้งสิ้น สำหรับคนที่วางแผนชีวิตอย่างรอบคอบ โดยควรจะมีการวางแผนประมาณ 5-10 ปี ก่อนเข้าสู่วัยผู้สูงอายุ เพื่อการดำรงชีวิตอย่างมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาใช้วิธีการวิจัยเชิงเอกสารเป็นเครื่องมือสำคัญ โดยผู้วิจัยคัดเลือกเอกสารระดับ ทุติยภูมิ คือ เอกสารที่เกี่ยวข้องและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย บทความวิจัยและ บทความวิชาการที่ได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ เอกสารเผยแพร่ของหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

สรุป

จากการศึกษา พบว่าปัจจุบันสังคมไทยกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร คือการเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ โดยมีสาเหตุมาจาก 1) การพัฒนาเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ 2) ความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและการแพทย์ และ 3) นโยบายการวางแผนครอบครัวหรือการควบคุมการมีบุตร ซึ่ง ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวส่งผลกระทบต่อสังคมและระบบเศรษฐกิจของประเทศอย่างหลีกเลี่ยง ไม่ได้ รวมทั้งยังส่งผลกระทบต่อชีวิตของผู้สูงอายุอีกด้วยทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สังคม และเศรษฐกิจ

ทางผู้เขียนอยากให้คนไทยทุกคนให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ โดยการเริ่ม ที่ตัวเองด้วยการสร้างทัศนคติที่ดีให้กับตัวเองในการมองผู้สูงอายุ และให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุ โดยไม่มองว่า ผู้สูงอายุเป็นภาระ โดยเริ่มจากการเอาใจใส่ดูแลผู้สูงอายุในครอบครัว การอาสาดูแลผู้สูงอายุเพื่อเป็นการเตรียม ใจให้ยอมรับสภาวะการจะเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ และควรมีการวางแผนเก็บออมเงินหรือใช้จ่ายเงินอย่างเป็นระบบ เพื่อให้มีเงินออมสำหรับใช้จ่ายเมื่อเข้าสู่การเป็นผู้สูงอายุ การเตรียมตัวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุนี้อาจส่งผลให้เราเป็น ผู้สูงอายุที่มีคุณภาพชีวิตที่ดีและไม่เป็นภาระต่อลูกหลานและสังคมในที่สุด ดังนั้น การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ สังคมผู้สูงอายุ จึงเป็นเรื่องเร่งด่วนสำคัญที่ทุกภาคส่วนในสังคมต้องมาวางแผนเป็นระบบและมีการดำเนินการ ลงหน้า

References

- Bangkokbiznews. (2020). **NESDB. Point to working age opposite the aging population.** [Online]. Available : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/862069> [2020, June 6].
- Department of Older Persons. (2016). **Course Guide to Preparing People for the Elderly.** [Online]. Available: <http://www.dop.go.th/th/know/5/25> [2020, June 6].
- _____. (2019). **Elderly statistics.** [Online]. Available : <http://www.dop.go.th/th/know/side/1/1/275> [2020, June 6].
- Mingsamorn, T. (2018). **Changes in the elderly.** [Online]. Available : shorturl.at/cntu5 [2020, June 6].
- Ministry of Social Development and Human Security. (2010). **The Act on the Elderly, 2003.** (7 th ed.). Bangkok : Thepphenwanit.
- Siriphanich, B. (2002). **The Complete Guide to the Elderly.** (17 th ed.). Bangkok : Pimdee.
- Sukhothai Thammathirat Open University. (2014). **Elderly society: implications for economic development.** [Online]. Available : <https://www.stou.ac.th/stouonline/lom/data/sec/Lom12/05-01.html> [2020, June 6].

การใช้ชีวิตก่อนการแต่งงานในทัศนะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา : กรณีศึกษา
มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่ง

The Pre-marriage in the Attitude of Undergraduate Student : a Case Study
Conducted in One University

นิธิกิตติกานต์ เหมสุวรรณ*

Nithikittikarn Hemsuwan

พาฝัน รัตน์ะ**

Phafan Rattana

Received : December 17, 2020

Revised : March 31, 2021

Accepted : April 16, 2021

บทคัดย่อ

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก เข้าสู่ยุคที่เรียกกันว่ายุคสมัยโลกาภิวัตน์มีการรับค่านิยมทางวัฒนธรรม ที่เกิดจากการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมแบบตะวันตก ส่งผลให้เกิดการรับรู้ในแนวคิด ที่แตกต่างไปจากเดิมค่านิยมวัฒนธรรมเดิม และก่อให้เกิดการเลียนแบบคล้อยตามที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรม ความคิด และการกระทำ เช่น การวางตัวระหว่างเพศชายและหญิง พฤติกรรมการกินดื่ม พฤติกรรมการเที่ยวกลางคืน รูปแบบการแต่งกายที่มีการเปิดเผยสรีระ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เป็นต้น และต้องยอมรับว่าค่านิยม “อยู่ก่อนแต่ง” กลายเป็นเรื่อง “ปกติ” ไปแล้วในยุคนี้ จากรายงานสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่น และเยาวชนปี 2562 เยาวชนเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 การศึกษาการใช้ชีวิตก่อนการแต่งงานในทัศนะของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า การใช้ชีวิตก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องของการทำความรู้จักตัวตนและวิถีชีวิตของกันและกันมากขึ้นเพื่อให้เกิดเรียนรู้ชีวิตของทั้งสองฝ่าย ช่วยลดเกิดจากความเหงาและคิดถึงบ้าน ลดภาระค่าใช้จ่ายและช่วยกันทบทุนเรียน ในประเด็นเรื่องเพศสัมพันธ์มักไม่ได้ให้ความสำคัญมากนัก ในด้านปัญหาในการใช้ชีวิตคู่ มักไม่กล้าเปิดเผย เนื่องจากอาจส่งผลให้บิดา มารดา ไม่สบายใจ และบุคคลในครอบครัวจะไม่ยอมรับ รวมถึงในบางครั้งการใช้ชีวิตคู่ด้วยกันทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว ทำให้เกิดความอึดอัดใจในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

คำสำคัญ : การใช้ชีวิตคู่ / การใช้ชีวิตก่อนการแต่งงาน / ทัศนะ / นักศึกษา

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว โรงแรม และอีเวนต์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยศิลปากร
Lecturer of Tourism, Hotel and Event Management, Faculty of Management Science, Silpakorn University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาระบบสารสนเทศทางธุรกิจ คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่
Lecturer of Business Information Systems, Hatyai Business School, Hatyai University

ABSTRACT

Society today has changed a lot. Into an era known as the era of globalization have adopted cultural values caused by the influx of western culture resulting in the perception of the concept that are different from the original values of the old culture and it gives rise to the imitation of the behavioral expression, thought and action such as the gesture between males and females eating and drinking behavior, night outing behavior the dress style reveals the body. Relations between the sexes, etc., and must admit that values "stay before the wedding" has become "normal" in this era. From the reproductive health situation report of adolescents and youth 2019, youth when having sex for the first time in mathayomsuksa 5, a the pre-marriage model in the attitude of undergraduate student found that marriage is about getting to know each other's individuality and lifestyle so that they can learn about their lives. Help reduce the occurrence of loneliness and homesickness reduce expenses and help review the lesson content. On the issue of sex is often not so important. In terms of patterns in their marriage often did not dare to reveal this may result in parents being uncomfortable and the family member will not accept it. Including at times, living together leads to a lack of privacy. Causing awkwardness in performing daily activities.

Keywords : Couple Life / Pre-marriage / Undergraduate Student / Attitude

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นอย่างมาก เข้าสู่ยุคที่เรียกกันว่ายุคสมัยโลกาภิวัตน์ มีการรับค่านิยมทางวัฒนธรรม ที่เกิดจากการหลั่งไหลเข้ามาของวัฒนธรรมแบบตะวันตก ส่งผลให้เกิดค่านิยมและทัศนคติของคนในสังคมที่มี การเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต โดยเฉพาะอย่างยิ่งค่านิยมเรื่องเพศในวัยรุ่น ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคมในปัจจุบัน เช่น การปล่อยเนื้อปล่อยตัว การมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร การเปลี่ยนคู่นอนปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในวัยรุ่น ปัญหาการตั้งครรภ์ไม่พร้อม ปัญหาการเป็นแม่เลี้ยงเดี่ยว พ่อเลี้ยงเดี่ยว ปัญหาการออกจากระบบการศึกษาก่อนเวลา เป็นต้น ซึ่งปัญหา ที่กล่าวมาเหล่านี้ในข้างต้น มีทิศทางเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง (Sriratanaban, 2000)

เมื่อวัฒนธรรมแบบตะวันตกแพร่เข้ามาในสังคมไทย ส่งผลให้เกิดการรับรู้ในแนวคิด ที่แตกต่างไปจากเดิม ค่านิยมวัฒนธรรมเดิม และก่อให้เกิดการเลียนแบบคล้อยตามที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรม ความคิด และการกระทำ เช่น การวางตัวระหว่างเพศชายและหญิง พฤติกรรมการกินดื่มพฤติกรรมกาเที่ยวกลางคืน รูปแบบการแต่งกายที่มีการเปิดเผยสรีระ ความสัมพันธ์ระหว่างเพศ เป็นต้น พฤติกรรมทางเพศของคนรุ่นใหม่ ที่มีการเปลี่ยนแปลงไปเป็นผลมาจากทัศนคติและค่านิยมใหม่ ดังนั้นการแพร่กระจายของวัฒนธรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงจึงอาจเป็นจุดเริ่มของการเปลี่ยนแปลงรูปแบบ พฤติกรรมการใช้ชีวิตคู่แตกต่างไปจากอดีต

ข้อมูลรายงานสถานการณ์อนามัยการเจริญพันธุ์ในวัยรุ่นและเยาวชนปี 2562 โดย กรมควบคุมโรค พบว่า อายุเฉลี่ยของนักเรียนเมื่อมีเพศสัมพันธ์ครั้งแรกอายุเฉลี่ย 15 ปี หรือระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยมีสถิติการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในเยาวชน มีอายุเฉลี่ยในการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรของเยาวชน อายุ 10-17 ปี คิดเป็นอัตราร้อยละ 5 โดยมีจำนวนสูงถึง 596,736 คน โดยพื้นที่ที่มีอัตราการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควรในเยาวชนสูงสุด 5

อันดับ ได้แก่ จังหวัดตาก จังหวัดนครนายก จังหวัดระยอง จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ และ จังหวัดสมุทรสาคร (Bureau of Reproductive Health , 2019)

ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (กรุงเทพโพลล์) เปิดเผยผลสำรวจเรื่อง "มุมมองเรื่องความรักและการเลือกคู่ของคนโสดยุคปัจจุบัน" ผลการสำรวจ พบว่า คนโสดมากกว่าครึ่ง หรือร้อยละ 59.5 ระบุว่า ขณะนี้มีคู่รักหรือคนที่คบหาเป็นแฟนอยู่แล้ว ร้อยละ 66.9 มีทัศนคติในเชิงเห็นด้วยกับการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก่อนแต่งงาน ให้เหตุผลว่า เป็นเรื่องที่ดีที่จะได้เรียนรู้นิสัยใจคอกันก่อนแต่งงาน ไม่ใช่เรื่องแปลก เพราะสมัยนี้ ใครๆ ก็ทำกัน ต้องยอมรับว่าค่านิยม “อยู่ก่อนแต่ง” กลายเป็นเรื่อง “ปกติ” ไปแล้วในยุคนี้ (Bangkok University Research Center, 2011)

จากที่กล่าวมาในข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะศึกษาทัศนคติเกี่ยวกับการใช้ชีวิตคู่ก่อนแต่งงาน จากมุมมองของตัวนักศึกษาผู้ที่กำลังใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน ถึงปัญหาการใช้ชีวิตคู่ก่อนแต่งงานของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาแห่งหนึ่ง เพราะเป็นกลุ่มที่อยู่ในช่วงเริ่มต้นเข้าสู่ผู้ใหญ่ เริ่มมีอิสระภาพทางความคิด การศึกษาครั้งนี้จึงดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เนื่องจากเป็นวิธีการวิจัยที่จะเปิดโอกาสให้ผู้วิจัยได้สามารถร่วมรับรู้และเข้าใจ ผู้ถูกศึกษาทั้งด้านความคิด ความรู้สึกและพฤติกรรม ความหมายของสิ่งต่างๆ อีกทั้งประสบการณ์ชนิดเดียวกันย่อมมีแก่นแท้ (Essence) การศึกษาครั้งนี้จะทำให้ได้รับรู้ข้อเท็จจริงที่ลึกซึ้ง และเข้าใจในประเด็นที่ศึกษามากยิ่งขึ้นรวมทั้งจะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของเยาวชนไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามุมมอง และทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน
2. เพื่อศึกษารูปแบบการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา
3. เพื่อศึกษาข้อดีและข้อเสีย ของการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลักนั้นผู้วิจัยเลือก โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน จำนวน 10 ราย เนื่องจากการศึกษาดังกล่าว อาจส่งผลกระทบต่อผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยหลักจรรยาบรรณแล้วเรื่องการเปิดเผยข้อมูล เป็นเรื่อง ที่ละเอียดอ่อน ผู้วิจัยจึงขอปิดชื่อจริงของผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้งนี้ชื่อที่แสดงในการศึกษาครั้งนี้ เป็นการใช้นามสมมติในการนำเสนอข้อมูล

เครื่องมือการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเรื่องเล่า โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษา เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานในทัศนคติของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาผู้วิจัยเลือกใช้การศึกษาแบบแบบผสานวิธี ด้วยการสัมภาษณ์และรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เอกสาร

การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยใช้การพูดคุยแบบไม่เป็นทางการกับ ผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้วิจัยอธิบายรายละเอียด และ ขออนุญาตบันทึกเสียงการสนทนาเพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลมุมมอง ความเป็นตัวตน และการดำเนินชีวิต ของผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยเครื่องมือการวิจัยสำคัญ คือ ตัวผู้วิจัย เป็นผู้ฟัง และผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นผู้เล่า ผู้วิจัยบันทึกเสียงสนทนา โดยใช้เครื่องบันทึกเสียง รวมไปถึง สมุดบันทึก ปากกาที่นำมาใช้บันทึกประเด็นสำคัญ รวมไปถึงอิริยาบถของผู้ให้ข้อมูลหลักระหว่างที่ผู้ให้ข้อมูลหลักพูดคุย

การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เลือกใช้การศึกษาในรูปแบบวิธีวิทยา คือ การศึกษา เรื่องเล่า และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพในรูปแบบ การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยผู้วิจัยทำการรวบรวมข้อมูลจากการเล่าเรื่อง จากผู้ให้ข้อมูลหลักเป็นที่เรียบร้อย นำข้อมูลที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลมาประมวลตามลำดับ ซึ่งเป็นการสร้างความรู้ร่วมกันระหว่างผู้เล่า คือ ผู้ให้ข้อมูลหลัก และผู้ฟัง คือผู้วิจัย ผลการศึกษา มาจากการตีความของตัวผู้วิจัยโดยผ่านการเล่าเรื่องจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 10 ราย โดยแต่ละรายนั้นได้ให้ข้อมูลที่ตรงกัน ทำให้ข้อมูลที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาในครั้งนี้

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ เป็นการศึกษาแบบเรื่องเล่า โดยตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลในการศึกษา เรื่อง การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานในทัศนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ นักศึกษาระดับอุดมศึกษาที่กำลังมีการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน จำนวน 10 ราย โดยเป็นเพศชาย 5 คน และเป็นเพศหญิง 5 คน ด้วยการรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล เอกสาร และสัมภาษณ์ โดยการพูดคุยแบบไม่เป็นทางการ ซึ่งจากการศึกษา สามารถสรุปและจำแนกประเด็นตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. มุมมอง และทัศนคติ ต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 10 ราย ได้อธิบายเกี่ยวกับ มุมมอง และทัศนคติต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องของการทำความรู้จักตัวตนและวิถีชีวิตของกันและกันมากยิ่งขึ้นเพื่อให้เกิดเรียนรู้ชีวิตของทั้งสองฝ่าย ในผู้ให้ข้อมูลบางราย กล่าวว่าเกิดจากความเหงาและคิดถึงบ้าน เนื่องจากนักศึกษาส่วนใหญ่ที่มีการใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันก่อนการแต่งงาน เป็นนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาอยู่ในต่างจังหวัดห่างไกลจากครอบครัว ต้องมาพักอาศัย อยู่หอพักนักศึกษา ทำให้เกิดความรู้สึกอยากให้อีกคนที่เป็นแฟนอยู่ด้วยกัน เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและผูกพันกันมากยิ่งขึ้น โดยเชื่อว่าทำให้ลดความรู้สึกเหงา ว้าเหว่และความรู้สึกการคิดถึงบ้าน คิดถึงครอบครัว เมื่อมีคนอีกคนมาใช้ชีวิตร่วมกัน ค่อนข้างดูแลกัน และรับฟังปัญหาตลอดเวลา ส่วนใหญ่ฝ่ายชายมักเป็นผู้กล่าวชักชวน และฝ่ายหญิงเห็นพ้องด้วยเหตุผล ผู้ให้ข้อมูลได้กล่าวอีกว่า เหตุผล ในการที่ย้ายมาอยู่ร่วมกันในประเด็นเรื่องทางเพศถือว่าไม่ใช่เรื่องที่เป็นสาระสำคัญในการอยู่ร่วมกัน ทั้งนี้เหตุผลสำคัญเพื่อเป็นการลดค่าใช้จ่ายในเรื่องที่พักและเพื่อความสะดวกในการช่วยเหลือกันในเรื่องการเรียน เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาเรียน การทบทวนบทเรียน เป็นต้น

2. การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 10 ราย ได้อธิบายเกี่ยวกับ การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน ผู้ให้ข้อมูลหลักกล่าวว่า ในประเด็นการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานและการอยู่ร่วมกัน มักเป็นในรูปแบบที่มีการปกปิด ไม่กล้าเปิดเผยการใช้ชีวิตคู่ให้ทางบ้านหรือครอบครัว ทราบมากนัก เนื่องจากความเชื่อในสังคม และค่านิยมมักสั่งสอนและปลูกฝังให้ลูกหลานมีการรักษาวงศ์สืบทอด ในวัฒนธรรมของสังคมไทยตั้งแต่อดีต และเกิดความกลัว ในกรณีที่หากทางบ้าน หรือครอบครัวได้รับรู้แล้วจะทำให้ บิดา มารดา ไม่สบายใจ และบุคคลในครอบครัวจะไม่ยอมรับ ซึ่งอาจส่งผลต่อความสัมพันธ์ของตนเองกับคนรัก ดังนั้นหากครอบครัวของผู้ให้ข้อมูลไม่ว่าจะเป็นทางฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเดินทางมาเยี่ยม อีกฝ่ายจะย้ายไปพักอาศัยกับเพื่อนหรือบุคคลอื่นเป็นการชั่วคราว โดยผู้ให้ข้อมูล 7 ราย จาก 10 ราย ระบุว่าตนเองได้มีการเปิดเผยข้อมูลให้ทางบ้านรับทราบ โดยส่วนใหญ่จากการที่ครอบครัวรับทราบแล้ว จะแสดงความเป็นห่วงในเรื่องการดูแลกันและกันในด้านเรียนมากกว่า และปัญหาการตั้งครรภ์ก่อนวัยอันควร ในด้านชีวิตประจำวัน ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลกล่าวว่าจะมีการแบ่งภาระงานในการดูแล รับผิดชอบในสิ่งต่างๆ เช่น

การปิดกวดที่พักอาศัย การซักผ้า ล้างจาน ฯลฯ รวมทั้งการรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆร่วมกัน โดยส่วนใหญ่ 6 ราย จาก 10 ราย กล่าวว่า ค่าที่พักอาศัย ค่าอุปโภค (ค่าน้ำ ค่าไฟ อินเทอร์เน็ต) จะชำระคนละครึ่ง ค่าบริโภคในชีวิตประจำวันขึ้นอยู่กับความสะดวก แต่ในส่วนอีก 4 รายที่เลือกกล่าวว่า ค่าใช้จ่าย ค่าที่พักอาศัย ค่าอุปโภค (ค่าน้ำ ค่าไฟ อินเทอร์เน็ต) จะเป็นหน้าที่รับผิดชอบของฝ่ายชายเป็นหลัก ฝ่ายหญิงรับผิดชอบดูแลค่าใช้จ่าย จิปาถะ และในส่วนค่าบริโภคในชีวิตประจำวัน ขึ้นอยู่กับความสะดวก

3. ข้อดีและข้อเสีย ในการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน

ผู้ให้ข้อมูลหลัก ทั้ง 10 ราย ได้อธิบายเกี่ยวกับ ข้อดีและข้อเสีย ในการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน โดยผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวว่า ในส่วนของข้อดีในการใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันก่อนการแต่งงานนั้นทั้งสองฝ่ายจะได้เรียนรู้ พฤติกรรมและปรับตัวเข้าหากัน ซึ่งจะได้ทราบถึงข้อดีและข้อเสียของต่างฝ่ายแต่ละคน อีกทั้งสร้างความสัมพันธ์ที่แนบแน่นมากยิ่งขึ้น ทำให้ลดความรู้สึกเหงา ว่าเหวและความรู้สึกรอคอยถึงบ้าน คิดถึงครอบครัว เมื่อมีคนอีกคนมาใช้ชีวิตร่วมกัน ค่อนข้างดูแลกัน และรับฟังปัญหาตลอดเวลา เป็นการแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายในเรื่องที่พัก ค่าอุปโภค บริโภค รวมถึงช่วยกันแบ่งภาระงานในการดูแล รับผิดชอบในสิ่งต่างๆ เช่น การปิดกวดที่พักอาศัย การซักผ้า ล้างจาน ฯลฯ และเพื่อให้เกิดความสะดวกในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการเรียน เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาเรียน การทบทวนบทเรียน เป็นต้น ในส่วนของข้อเสียโดยผู้ให้ข้อมูลหลัก กล่าวว่าด้วยความเชื่อในสังคม และค่านิยมในการสั่งสอนและปลูกฝังให้ลูกหลานมีการรักษาวลสงวนตัว ในวัฒนธรรมของสังคมไทยตั้งแต่อดีต ในบางครั้งมักเป็นในรูปแบบที่มีการปกปิด ไม่กล้าเปิดเผยการใช้ชีวิตคู่ เนื่องจากเกิดความกลัว ในกรณีอาจเกิดการกล่าว ในฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเสียหายได้ ส่งผลให้บิดา มารดา ไม่สบายใจ และบุคคลในครอบครัวจะไม่ยอมรับ รวมถึงในบางครั้งการใช้ชีวิตคู่ด้วยกันทำให้ขาดความเป็นส่วนตัว ทำให้เกิดความอึดอัดใจในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานในทัศนของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา พบว่า ผู้ให้ข้อมูลมักมีการเผยแพร่ไม่มากนัก โดยมีลักษณะที่ยังไม่เปิดเผย อาจมีการรับรู้ รับทราบแคในกลุ่มเพื่อนสนิทในวงแคบๆ ดังนั้น การอภิปรายผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายบนบรรทัดฐานดังกล่าว สามารถสรุปและจำแนกประเด็นตามวัตถุประสงค์การศึกษา โดยแบ่งออกเป็น 3 หัวข้อ ดังนี้

1. มุมมอง และทัศนคติ ต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน

ผลการวิจัย พบว่า มุมมอง และทัศนคติต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานเป็นเรื่องของการทำความรู้จักตัวตนและวิถีชีวิตของกันและกันมาก เพื่อให้เกิดความใกล้ชิดและผูกพัน ทำให้ลดความรู้สึกเหงา ว่าเหวและความรู้สึกรอคอยถึง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Samnaknee. (2013) ได้ทำการศึกษา เรื่อง ความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงต่อการอยู่ก่อนแต่ง พบว่า นักศึกษาที่เห็นด้วยกับการอยู่ก่อนแต่ง ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะ ทางประชากรและสังคมของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหงกับความคิดเห็นต่อการอยู่ก่อนแต่ง เพศมีความสัมพันธ์กับความคิดเห็นต่อการอยู่ก่อนแต่งโดยเฉพาะเพศชายเห็นด้วย เพศหญิง สำหรับเหตุผลของการเห็นด้วยต่อการอยู่ก่อนแต่ง คือ เพื่อการศึกษาดูใจ สังคมไทยมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไป แต่ยังคงไม่ถูกต้องในขนบธรรมเนียมประเพณี

2. การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานของนักศึกษาระดับอุดมศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน มักเป็นในรูปแบบที่มีการปกปิด ไม่กล้าเปิดเผย การใช้ชีวิตคู่ให้ทางบ้านหรือครอบครัว ทราบมากนัก เนื่องจากความเชื่อในสังคม และค่านิยมมักสั่งสอนและปลูกฝังให้ลูกหลานมีการรักษาวลสงวนตัว ในวัฒนธรรมของสังคมไทยตั้งแต่อดีต และเกิดความกลัว ในกรณีหาก

ทางบ้าน หรือครอบครัวได้รับรู้แล้วจะทำให้ บิดา มารดา ไม่สบายใจ และบุคคลในครอบครัวจะไม่ยอมรับ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อความสัมพันธ์ของตนเองกับคนรักในด้านชีวิตประจำวัน จะมีการแบ่งภาระงานในการดูแลรับผิดชอบในสิ่งต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yodthong (2017) ได้ทำการศึกษา การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานของชาย-หญิงโสดที่บรรลุนิติภาวะแล้ววิเคราะห์มุมมองในพระพุทธศาสนา พบว่า ถึงแม้การทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงานของชาย-หญิงโสดที่บรรลุนิติภาวะ แล้วตามหลักเบญจศีล-เบญจธรรมจะไม่ผิด แต่ในแง่ธรรมหรือกัลยาณธรรมอื่นๆ เช่น คุณธรรมและจริยธรรมของบุตริธิดา ตลอดจนจริยธรรมสังคมถือว่า “ไม่ควร” ถึงกระนั้น แม้ยังต้องเลือกทดลองอยู่ด้วยกันก่อนแต่งงาน พุทธจริยธรรมก็มีทางออกเพื่อแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้น และเป็น ทางออกที่ยอมรับได้ตามหลักพุทธจริยธรรม ทางออกที่สมควรกระทำมากที่สุด คือ เมื่ออยู่ด้วยกันแล้วควรแต่งงานตามธรรมเนียมประเพณีต่อไป แต่หากเลือกที่จะไม่ยอมทำตามธรรมเนียมประเพณีใดๆ แม้แต่การแต่งงาน หรือการจดทะเบียนสมรส แต่อยู่ด้วยกันเป็นสามีภรรยาเฉยๆ ก็ถือว่า น่าจะเป็นสิ่งที่พอจะยอมรับได้แต่ต้องพร้อมที่จะยอมรับกับผลที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในอนาคตหรือไม่ ไม่ว่าจะเป็นปฏิกิริยาจากคนในสังคม ญาติพี่น้อง บิดามารดา รวมทั้งด้านกฎหมาย และที่สำคัญอาจจะส่งผลไปถึงบุตริธิดาของตนอีกด้วย

3. ข้อดีและข้อเสีย ในการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน

ผลการวิจัย พบว่า ข้อดีและข้อเสีย ในการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน ด้านข้อดี ทำให้ทั้งสองฝ่ายเกิดการเรียนรู้พฤติกรรมและปรับตัวเข้าหากัน เพื่อการพัฒนาความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นกว่าเดิม ช่วยลดความรู้สึกละเลย ความรู้สึกคิดถึงบ้าน คิดถึงครอบครัว เป็นการช่วยกันแบ่งเบาภาระค่าใช้จ่ายต่างๆ และเพื่อให้เกิดความสะดวกในการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในเรื่องการเรียน เช่น การทำงานที่ได้รับมอบหมายในรายวิชาเรียน การทบทวนบทเรียน เป็นต้น ด้านข้อเสียในความเชื่อในสังคม และค่านิยมในการสั่งสอนและปลูกฝังให้ลูกหลานมีการรักษานวลสงวนตัว ในวัฒนธรรมของสังคมไทยตั้งแต่อดีต อาจเกิดการกล่าวให้ฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งเสียหายได้ และอาจส่งผลกระทบต่อความไม่สบายใจของครอบครัวทั้งสองฝ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Srisilarak & Siri Wong. (2017) ได้ทำการศึกษาในเรื่อง การตัดสินใจใช้ชีวิตคู่ร่วมกันของนักศึกษาชายหญิงก่อนแต่งงาน พบว่า การตัดสินใจมาใช้ชีวิตคู่ระหว่างนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมาจากความรัก ต้องการที่ปรึกษาและตามเพื่อน ใช้ชีวิตแบบสามีภรรยา การแบ่งหน้าที่กันไปตามบทบาททางเพศของสังคมไทย มีมุมมองของปัญหา 4 ลักษณะ คือ การรักษาสัมพันธ์ภาพระหว่างกัน ความรู้เรื่องเพศ การตั้งครรภ์แบบไม่พึงประสงค์และความสัมพันธ์ในอนาคต

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การศึกษาในประเด็น การใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานในทัศนะของนักศึกษา ระดับอุดมศึกษา ในครั้งนี้ค่อนข้างมีข้อจำกัด ผู้วิจัยจึงไม่สามารถเปิดเผยได้อย่างชัดเจนมากนัก ส่งผลให้ผลการศึกษาที่ได้ยังไม่อาจเป็นข้อสรุปครอบคลุมถึงนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้ทั้งหมด ดังนั้น ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยแบ่งออกได้ 2 บริบท คือ

1. บริบทด้านครอบครัว ผู้ปกครอง ควรให้ความสำคัญกับบุตรหลานโดยการรับฟังปัญหา ควรให้คำแนะนำอธิบายโดยใช้เหตุผล มากกว่าการว่ากล่าว ยอมรับและเปิดใจรับฟังบุตรหลาน ให้เวลากับครอบครัวสร้างความอบอุ่น รวมไปถึงการปลูกฝังบุตรหลานไม่ให้หมกมุ่นตามกระแสสังคม
2. บริบทด้านนโยบาย หน่วยงาน และสถาบันที่เกี่ยวข้อง ควรหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและยอมรับว่าปัญหาเรื่องเพศ ดังนั้น ควรสร้างค่านิยมในการรักษานวลสงวนตัวให้กับเยาวชน รวมถึงการให้ความรู้ในเรื่อง

เพศสัมพันธ์ การป้องกัน และโรคติดต่อทางเพศ ซึ่งนับวันการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควรนับวันจะมีอายุน้อยลงเรื่อยๆ โดยค่านิยมใช้ชีวิตคู่ในวัยรุ่นอาจทำให้ประเทศเสี่ยงกับการมีทรัพยากรบุคคลที่ขาดคุณภาพยิ่งขึ้น ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ศึกษาการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานหลังจากการสำเร็จการศึกษา มีร้อยละของการอยู่ด้วยกัน เพื่อให้ทราบถึงปัจจัย และเหตุผลในการใช้ชีวิตคู่ต่อและแยกทางกัน รวมถึงร้อยละและแนวโน้มของการแต่งงาน ซึ่งอาจมีประเด็นที่แตกต่างกันออกไป

2. ศึกษาบริบทหรือกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้อง เช่น ทัศนคติของครอบครัวที่มีบุตรหลานในวัยเรียน ต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงาน มุมมองการเปิดกว้างของครอบครัวต่อการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานของบุตรหลาน ทัศนะรูปแบบการใช้ชีวิตคู่ก่อนการแต่งงานในสังคมไทยปัจจุบัน มุมมองทัศนคติการใช้ชีวิตคู่ของคู่รักเพศทางเลือก LGBT-Q ในปัจจุบัน ฯลฯ

References

- Bangkok University Research Center. (2011). **A contemporary view of love and marriage**. [Online]. Available : <http://bangkokpoll.bu.ac.th> [2020, July 13].
- Bureau of Reproductive Health. (2019). **Reproductive Health Situation in Adolescents and Youth in 2019**. [Online]. Available : <http://rh.anamai.moph.go.th> [2020, July 13].
- Yodthong, At. (2017). Cohabitation between an Unmarried Majority-age Man and Woman: An Analysis from the Perspective of Buddhism. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 2(2), 15-34.
- Hemsuwan, N. & Pasunon, P. (2020). Tourism Behavior of Undergraduate Student in Cultural Tourism in Songkhla Province. **Journal of Man and Society Faculty of Humanities and Social Sciences, Mahasarakham University**, 5(2), 159-176.
- Nookeaw, S. (2002). **Live before marriage: the bride-less cohabitation of a university student**. Academic Resources, Thammasat University.
- Samnaknee, S. (2013). Ramkhamhaeng University Students' Opinion on Cohabitation **Humanities Journal (Graduate School), Ramkhamhaeng University**, 5(2), 95-102.
- Sriratanaban, J. (2000). **Positive attitude toward premarital sex of the lower and upper secondary school students in the northern part of Thailand**. Academic Resources, Chulalongkorn University.
- Srisilarak, R. & Siri Wong, P. (2017). The Decision to Cohabit of the Male and Female Students. **Valaya Alongkhon Review (Humanities and Social Sciences), Valaya Alongkhon Rajabhat University**, 7(1), 13-23.

แนวทางการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน
จังหวัดนครศรีธรรมราช

Guidelines for the Development of Sustainable Tourism Management
Planning : A Case Study of the Phipun District in Nakhon Si Thammarat

Province

เดโช แชน้ำแก้ว*

Daycho Khaenamkhaew

พงศ์ประสิทธิ์ อ่อนจันทร์*

Pongpasit Onjun

จิตติมา ดำรงวัฒนะ*

Jittima Damrongwattana

บุญย้ง ประทุม*

Boonying Patoom

เชษฐา มุหะหมัด*

Chattha Muhamud

Received : February 28, 2021

Revised : May 28, 2021

Accepted : July 24, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อกำหนดแนวทางการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ทำการศึกษาเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสังเกต ประกอบด้วยผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 16 คน คัดเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกการสังเกต ปฏิบัติและถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม และนำเสนอข้อค้นพบโดยพรรณาวิเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า แนวทางการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การสร้างกฎ-กติการ่วมกันเพื่อจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกัน และการจัดการท่องเที่ยว การสร้างความเข้าใจกับแกนนำชุมชนโดยร่วมประชุมและปรึกษาหารือ การจัดตั้งองค์กรขับเคลื่อนการทำงานและกระจายผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวที่เป็นธรรม มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ รวมถึงสร้างการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยวในลักษณะชุดความรู้ชุมชนเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในทุกกิจกรรมการเรียนรู้

คำสำคัญ : การวางแผน / การจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน / อำเภอพิปูน

*อาจารย์ประจำสาขาวิชาการพัฒนาชุมชน คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Lecturer in Community Development Program Faculty of Humanities and Social Sciences, Nakhon Si Thammarat Rajabhat University

ABSTRACTS

The purpose of this study is to define guidelines for the development of sustainable tourism management planning: A case study of the Phipun District in Nakhon Si Thammarat Province. Qualitative research. Using a series of interviews and a record of observations. The target group consisted of 16 community leaders and elders. In-depth interviews, observations, participatory action, and assessment were used to acquire the data and next, using descriptive analysis, report the findings. The results were as follows: Co-rules for environmental, cultural, inclusivity, and travel management. Meetings and public hearings are used to build trust with community leaders. Community organization to work and disseminate the benefits of tourist management. Tourism activities that are unique. Including learning between communities and tourists in a way that Knowledge of Community to assist tourism in every learning activity.

Keywords : Planning / Management of sustainable tourism / Phipun district

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีภูมิทัศน์ที่สวยงาม และมีการจัดกิจกรรมประจำปีที่เป็นเอกลักษณ์ทางด้านวัฒนธรรมถือเป็นจุดแข็งของพื้นที่ อีกทั้งยังมีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียงที่สามารถเชื่อมโยงไปยังพื้นที่อื่นๆ ได้ โดยมีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้การสนับสนุนในด้านต่างๆ แต่ในทางกลับกันแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยวขาดความหลากหลายไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยว (Zimik, Deeprom, Srirat & Saikaew, 2017) เหตุจากขาดการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน จึงจำเป็นต้องมีการวางแผนสู่การปฏิบัติที่ทำให้แหล่งท่องเที่ยวท้องถิ่นมีความโดดเด่นเป็นรูปธรรมและยั่งยืน โดยวางแผนการเริ่มต้นพัฒนากระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชน และการสร้างความรู้ในการบริหารแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงพัฒนา “ศักยภาพของผู้นำในแหล่งท่องเที่ยว” ร่วมกับประชาชน และเครือข่าย (Jansomkhai, 2019)

รวมถึงแนวทาง “การจัดการการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียหลากหลายกลุ่ม” ต่อการดำเนินการท่องเที่ยวภายใต้กิจกรรมที่สามารถใช้ประโยชน์และให้เกิดผลลัพธ์ในด้านบวกมากที่สุดและเกิดผลกระทบในด้านลบน้อยที่สุด (Janprasit, 2019) ในเชิงพื้นที่อำเภอพิปูนมีต้นทุนที่สำคัญที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติร่วมกับคนในชุมชน ภายใต้ “กฎและระเบียบการท่องเที่ยว” ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ และรับรู้ร่วมกันระหว่างคนในชุมชน ควรส่งเสริมความรู้เรื่องการลดมลภาวะ หรือขยะมูลฝอยที่ทำลายสภาพแวดล้อมให้กับนักท่องเที่ยวและคนในชุมชน (Damrongwattana, et al., 2018) แม้ว่าอำเภอพิปูนจะมีจุดเด่นดังที่กล่าวมาข้างต้น แต่ยังขาดการร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ และค้นหาศักยภาพของชุมชนเพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และพัฒนา “ระบบการเรียนรู้” ให้คนทุกเพศทุกวัย (Daenseekaew, et al., 2018) เพื่อแนวทางการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวที่มีความเหมาะสมกับ “กิจกรรมการท่องเที่ยว” เช่น เพื่อการศึกษาเดินป่า และศึกษาธรรมชาติ นักท่องเที่ยวทัศนจรทั่วไป และกลุ่มนักเรียนนักศึกษาเพื่อการสร้างคุณภาพชีวิต (Zimik, Deeprom, Srirat & Saikaew, 2017) ประกอบกับการค้นคว้าจากชาวบ้านและผู้นำชุมชนหาเพื่อหาแนวทางการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับวิถีของชาวบ้านและการสร้างกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนอย่างยั่งยืน (Somrak & Jaraeapal, 2017) จึงสร้างแนวทางพัฒนาการวางแผน

แผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนที่เกี่ยวข้องกับการสร้างกฎกติกาในการท่องเที่ยว การสร้างผู้นำและองค์กรเพื่อจัดการการท่องเที่ยว การกระจายผลประโยชน์ในการจัดการท่องเที่ยว การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และระบบจัดการการเรียนรู้ (Jansomkhai, 2019; Zimik, Deeprom, Srirat & Saikaew, 2017; Janprasit, 2019; Damrongwattana, Khaenamkhaew, Onjun & Patoom, 2018; Daenseekaew, et al., 2018)

ดังนั้น จึงสนใจในการศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อลงพื้นที่ภาคสนามและแสวงหาข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีคำถามการวิจัยว่า แนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเป็นอย่างไร งานวิจัยชิ้นนี้เป็นที่ยืนยันข้อมูลที่เกิดขึ้นโดยการวิจัยเชิงคุณภาพจะช่วยให้มีข้อค้นพบที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อกำหนดแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย ทำการการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) พิจารณาข้อมูลจากการสังเกตและสัมภาษณ์เชิงลึกเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ กลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุในชุมชน คัดเลือกแบบเจาะจงที่มีความรู้ด้านประวัติศาสตร์ชุมชน และมีความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช รวมทั้งสิ้นจำนวน 16 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ (1) แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์เชิงลึกที่สร้างขึ้นไว้เป็นแนวคำถามให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช มีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ คือ ขอคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่สร้างไว้ นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองเก็บข้อมูลกับแกนนำชุมชน จำนวน 1 คน และผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 1 คน จากนั้นนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไข และนำไปสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (2) แบบบันทึกการสังเกต ทำการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนเพื่อให้เห็นถึงสภาพทั่วไปเชิงพื้นที่

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) กฎ-กติกาในการท่องเที่ยว 2) ผู้นำและองค์กรเพื่อจัดการการท่องเที่ยว 3) การกระจายผลประโยชน์ด้านการจัดการท่องเที่ยว 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว และ 5) ระบบจัดการการเรียนรู้ (Jansomkhai, 2019; Zimik, Deeprom, Srirat & Saikaew, 2017; Janprasit, 2019; Damrongwattana, Khaenamkhaew, Onjun & Patoom, 2018; Daenseekaew, et al., 2018) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ปฏิบัติ และถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วม ได้แก่ กลุ่มแกนนำ และผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 16 คน ในวันเสาร์-อาทิตย์ ใช้เวลาประมาณ 45-60 นาที และใช้ที่พักของผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นสถานที่สัมภาษณ์ พร้อมทั้งขออนุญาตใช้เครื่องบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์ ขออนุญาตใช้กล้องโทรศัพท์มือถือถ่ายภาพขณะสัมภาษณ์ โดยข้อมูล ภาพประกอบ และเสียงที่บันทึกจะเก็บไว้เป็นความลับ หากประเด็นใดไม่ประสงค์ให้ข้อมูลก็จะไม่บันทึกตามความประสงค์

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกต ปฏิบัติและถอดประสบการณ์แบบมีส่วนร่วมกับกลุ่มแกนนำและผู้สูงอายุในชุมชน จำนวน 16 คน จากนั้นเรียบเรียงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้แก่ 1) กฎ-กติกาในการท่องเที่ยว 2) ผู้นำและองค์กรเพื่อจัดการการท่องเที่ยว 3) การกระจายผลประโยชน์ด้านการจัดการท่องเที่ยว 4) กิจกรรมการท่องเที่ยว และ 5) ระบบจัดการการเรียนรู้ ใช้นามสมมติ ถอดเทป สรุปประเด็น และนำเสนอข้อค้นพบโดยพรรณาวเคราะห์

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า

1. การสร้างกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันและการท่องเที่ยว โดยเริ่มจากการมีส่วนร่วมภายในชุมชนมีการจัดประชุมแสดงความคิดเห็น สืบค้นปัญหา ร่วมกันนำการแสดงความคิดเห็นแบบประชาตเป็นข้อตกลง เช่น การสร้างกฎ-กติกาในการอนุรักษ์แหล่งน้ำ ป่าไม้ เขตอุทยาน เป็นต้น จากนั้นเปิดโอกาสให้ชาวบ้านในพื้นที่มาร่วมเวทีประชาพิจารณ์ในการประกาศเส้นทางการท่องเที่ยวในชุมชน อำเภอพิปูน เช่น อ่างเก็บน้ำกระทุง อ่างเก็บน้ำคลองดินแดง น้ำตกเหนือฟ้า น้ำตกหนานน้ำพุ บ่อน้ำพุร้อน ตำบลพิปูน เพื่อกำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานสร้างระเบียบ กฎ-กติกาในชุมชนด้วยกัน เช่น ห้ามทิ้งขยะในสถานที่ท่องเที่ยว การประกาศพื้นที่เขตห้ามท่องเที่ยวช่วงภัยพิบัติ การประกาศกำหนดช่วงเวลาในการท่องเที่ยวในเวลาราชการ การกำหนดหน่วยอาสาสมัครเพื่อดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว จากนั้นสรุปผลในเวทีประชาคมในพื้นที่โดยการให้แกนนำชุมชนร่วมแสดงความคิดเห็นสร้างกฎ-กติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และการอยู่ร่วมกันอย่างเข้าใจ เมื่อได้แบบแผนกฎ-กติกาที่ชัดเจนแล้ว จึงออกประกาศและประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ประชาชนในพื้นที่ทราบอย่างเป็นทางการ

2. การสร้างความเข้าใจกับผู้นำท้องถิ่นเพื่อจัดตั้งองค์กร หรือกลไกในการทำงานเพื่อจัดการการท่องเที่ยว และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการพัฒนาชุมชน โดยริเริ่มจากการสร้างจิตสำนึกเรื่องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ และวัฒนธรรมท้องถิ่น จากกลุ่มอาสาสมัครที่มีบทบาททางสังคม เช่น ผู้นำกลุ่มอาชีพ ผู้นำเกษตรกร ผู้นำสตรี ประชุมหาแนวทางร่วมกัน และจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครจัดการท่องเที่ยว เช่น กลุ่มอาสาสมัครนำเที่ยวร่วมสร้างแผนงานการจัดการท่องเที่ยวร่วมกันด้วยความเข้าใจในวิถีชีวิตวัฒนธรรมของตนเอง

3. การกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมทางสังคมด้านการจัดการท่องเที่ยว โดยการจัดตั้งทำเนียบผู้ประกอบการธุรกิจต่างๆ ในแหล่งสถานที่ท่องเที่ยวอำเภอพิปูนเพื่อกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมทางสังคมด้านการจัดการท่องเที่ยวโดยมีการประชุมเพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวที่ครอบคลุมกิจกรรมการท่องเที่ยวในทุกพื้นที่

4. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรมอย่างหลากหลาย เพราะด้วยลักษณะพื้นฐานของชุมชนในอำเภอพิปูนทางนิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่นใช้ค่านามเรียกตนเองว่า “ชาวนอกเขา” มีวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตามวิถีชีวิตแบบเรียบง่าย ถ่ายทอดภูมิปัญญาด้านความรู้ และความเชื่อในดำรงชีพในป่าจากรุ่นสู่รุ่น

5. มีระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว หรือ “ชาวบ้านในพื้นที่” ในอำเภอพิปูนกับผู้มาเยือน หรือ “นักท่องเที่ยว” เพื่อสร้างระบบการสื่อสารในงานพัฒนาชุมชน ด้วยการให้ความสำคัญในการช่วยให้เกิดการรับรู้เข้าใจ และร่วมมือกันระหว่างชาวบ้านกับนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น หากไม่มีการสื่อสาร หรือสื่อสารน้อย หรือสื่อสารไขว่เขวจากความเป็นจริง จากพัฒนาการด้านประวัติศาสตร์ชุมชนในยุค

ต่างๆ กระบวนการเรียนรู้การที่จะประสบผลสำเร็จในการทำกิจกรรมต่างมีระบบกลไก ได้แก่ การแบ่งบทบาทหน้าที่ของผู้นำชุมชนสืบค้นตำนานชื่อบ้านนามเมืองให้มีความถูกต้องตามข้อเท็จจริงตามหลักประวัติศาสตร์ รวบรวมข้อมูลบริบทชุมชนจากทุกพื้นที่ในชุมชนอำเภอพิปูน สังเคราะห์ข้อมูลบริบทชุมชนจนตกผลึกเป็นความรู้ เผยแพร่องค์ความรู้สู่แหล่งเรียนรู้ในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย เช่น โรงเรียน ศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์การท่องเที่ยว และกลุ่มอาชีพต่างๆ รวมถึงจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว โดยทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์ชุดความรู้ของชุมชนและการแลกเปลี่ยน “ชุดความรู้ของชุมชน” ระหว่างชาวบ้านในพื้นที่อำเภอพิปูนกับนักท่องเที่ยว

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง แนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช อภิปรายผลดังนี้

1. การสร้างกฎกติกาในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันและการท่องเที่ยวโดยการประชุมแสดงความคิดเห็นและสืบค้นปัญหาร่วมกัน การร่วมเวทีประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดข้อตกลงในการดำเนินงานสร้างระเบียบและกฎกติกาในชุมชน อาทิเช่น ห้ามทิ้งขยะในสถานที่ท่องเที่ยว ประกาศพื้นที่เขตห้ามท่องเที่ยวช่วงภัยพิบัติ กำหนดช่วงเวลาในการท่องเที่ยว กำหนดหน่วยอาสาสมัครดูแลรักษาความปลอดภัยในพื้นที่ท่องเที่ยว ซึ่งรับกับการศึกษาของ Damrongwattana, Khaenamkhaew, Onjun & Patoom (2018) ที่ค้นพบว่าการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติต้องดำเนินการภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนโดยการออกกฎและระเบียบการท่องเที่ยวให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบ และรับรู้ร่วมกันเพื่อสร้างความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนและนักท่องเที่ยว ในประเด็นการลดมลภาวะหรือขยะมูลฝอยที่ท่าลายสภาพแวดล้อม จากนั้นสรุปแบบแผนกฎกติกาที่ชัดเจนจึงออกประกาศและประชาสัมพันธ์ข้อมูลให้ทราบอย่างเป็นทางการ

2. การสร้างความเข้าใจให้กับผู้นำเพื่อจัดตั้งองค์กรเป็นกลไกในการทำงานเชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ชุมชน และการพัฒนาชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Onjun, et al. (2018) พบว่า องค์กรชุมชนมีส่วนสำคัญในการแนะนำการท่องเที่ยว และมีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่มีคนในชุมชนดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นได้ พร้อมทั้งมีองค์กรชุมชน หรืออาสาสมัครในชุมชนมาประสานงานการท่องเที่ยวให้มีความเชื่อมโยงกันพร้อมที่ต้อนรับนักท่องเที่ยว

3. การกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมทางสังคม โดยจัดตั้งทำเนียบผู้ประกอบการธุรกิจแหล่งท่องเที่ยวอำเภอพิปูนเพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว และเพื่อกระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมทางสังคมด้านการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม สอดคล้องกับการศึกษาของ Khaenamkhaew, et al. (2020) ที่พยายามเน้นถึงการส่งเสริมผู้ประกอบการและส่งเสริมผลิตภัณฑ์ในพื้นที่เพื่อจัดสรรผลประโยชน์ร่วมกันภายใต้กิจกรรมการท่องเที่ยวร่วมกัน

4. ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถสร้างการรับรู้ และความเข้าใจในวิถีชีวิตและวัฒนธรรม สร้างการรับรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ สอดคล้องกับการศึกษาของ Khaenamkhaew, et al. (2021) พบว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนเน้นการเรียนรู้ร่วมกับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเห็นได้จากงานของ Jakae, et al. (2019) ที่กล่าวถึงกลุ่มชาติพันธุ์ของชาวไทยภูเขาที่พยายามรักษาไว้ซึ่งอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ รวมถึงวัฒนธรรมดั้งเดิมโดยการสร้าง ปรับปรุง ยุคต่อกับการดำเนินชีวิต เพื่อให้นักท่องเที่ยวเข้าใจวัฒนธรรมพร้อมทั้งอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับงานของ Patoom, et al. (2018) ที่กล่าวถึงการจัดระบบดูแลความปลอดภัยตามจุดต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยว ควรมีรถโดยสารประจำทาง มีรถเช่า หรือรถนำเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และมีป้ายบอกทางหลากหลาย

ภาษาที่สามารถเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวตามจุดต่างๆ รวมถึงสิ่งสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า และอินเทอร์เน็ต ให้ครอบคลุมทุกพื้นที่ มีร้านค้าที่จำหน่ายสินค้าท้องถิ่น หรือสินค้าที่ระลึกตลอดสองข้างทางเพื่อกระจายรายได้ในลักษณะเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเองให้คนมีงานทำเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี

5. ระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว โดยสร้างระบบการสื่อสารในงานพัฒนาชุมชน และระบบจัดการให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ร่วมกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ Keyuraphan, Bookoum & Sungrugsa (2016) ในการส่งเสริมตระหนักถึงคุณค่า และการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย และเป็นการส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ และความร่วมมือระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว เกิดเป็นชุดความรู้ของชุมชนสู่แหล่งเรียนรู้ และจัดตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อรองรับการท่องเที่ยว และสรุปเป็นองค์ความรู้ใหม่ในลักษณะ C-C-S-A-L-K ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช

จากภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
กรณีศึกษา : อำเภอพิปูน จังหวัดนครศรีธรรมราช รายละเอียด ดังนี้

1. การสร้างกฎ-กติการ่วมกัน (Co-rules) ในการจัดการสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม การอยู่ร่วมกันและการท่องเที่ยวผ่านประชุม สืบค้นปัญหา ประชาพิจารณ์เพื่อกำหนดข้อตกลง สรุปกฎกติกา ออกประกาศ และประชาสัมพันธ์ข้อมูล

2. การจัดตั้งองค์กรชุมชนเป็นกลไกในการทำงาน (Community organization) เพื่อเชื่อมโยงวิถีชีวิต วัฒนธรรมชุมชน และการพัฒนาชุมชนผ่านการท่องเที่ยวในชุมชน

3. กระจายผลประโยชน์ที่เป็นธรรมทางสังคม (Spread the benefit) ตั้งแต่การกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยว และทำเนียบผู้ประกอบการธุรกิจ เพื่อให้เกิดการกระจายกิจกรรมเส้นทางท่องเที่ยว และผลประโยชน์จากการจัดการท่องเที่ยวอย่างเป็นธรรม

4. กิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะ (Activities of Unique Travel) ที่สามารถสร้างการเรียนรู้ ความเข้าใจในวิถีชีวิต และวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน

5. การเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับนักท่องเที่ยว (learning together) เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้และความร่วมมือระหว่างคนในชุมชน นักท่องเที่ยว และกลุ่มองค์กรเพื่อรองรับการท่องเที่ยวในทุกกิจกรรมการเรียนรู้

6. ชุมความรู้ชุมชน (Knowledge of the community) เพื่อการสืบค้นตำนาน ความเป็นมา หรือประวัติศาสตร์ชุมชน โดยการรวบรวมและสังเคราะห์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่แหล่งเรียนรู้ต่างๆ

ข้อเสนอแนะ

ขอเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรเข้าใจในบริบทพื้นที่จริงๆ เพื่อทราบถึงปัญหา แล้วจึงกำหนดคำถามการวิจัยหรือนำไปสู่วัตถุประสงค์การวิจัยที่สอดคล้องกัน

2. ผลการศึกษานี้เป็นประโยชน์สามารถใช้เป็นแนวทางสร้างความเข้าใจถึงบริบทชุมชน และแนวทางการวางแผนการจัดการท่องเที่ยวอย่างเพื่อพัฒนาชุมชนที่ขับเคลื่อนจากกิจกรรมและการมีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวโดยคนในชุมชน

ขอเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการสร้างอาชีพและสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวโดยชุมชน

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อต่อยอดกิจกรรม และพัฒนาคมนรุ่นใหม่จากการท่องเที่ยวโดยชุมชนอย่างสร้างสรรค์

กิตติกรรมประกาศ

บทความวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัยเรื่อง การจัดการความรู้ด้านการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนแบบมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผนจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน: กรณีศึกษาอำเภอพิบูลย์ จังหวัดนครศรีธรรมราช และขอขอบคุณ ทุนการวิจัยจากความร่วมมือระหว่างสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยกับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา

References

- Daenseekaew, S., et al. (2018). Thai Human Development for Sustainable Living. *Journal of Nursing and Health Care*, 36(2), 214-221.
- Damrongwattana, J., et al. (2018). The Assessment Readiness Tourism Potential by the Community Learning, The Case Study : Community Leaders, Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province. *Journal of MCU Nakhondhat*, 5(1), 58-69.
- Janprasit, W. (2019). Event tourism : a new alternative for sustainable tourism. *Silpakorn University Journal*, 36(6), 104-125.
- Jakae, O., et al. (2019). The Continuance New Year tradition for Promoting Cultural Tourism of

- Thai Hill tribe Ethnic Groups Khlong Lan District in Kamphaeng Phet Province. **The Golden Teak : Humanity and Social Science Journal (GTHJ.) Journal**, 25(3), 87-101.
- Keyuraphan, L., Bookoum, W. & Sungrugsa, N. (2016). A Development Model of Thai Phuan Community's Tourism Activity Management to Promote Creative Learning in Nakhon Nayok. **Veridian E-Journal, Silpakorn University**, 9(2), 2190-2201.
- Khaenamkhaew, D., et al. (2020). Community history in the era of economic and social revival, A case study of Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 5(3), 79-87.
- Khaenamkhaew, D., et al. (2021). Model and Creating New Meaning for Community-Based Tourism in Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province Thailand. **Psychology and Education Journal**, 58(4), 1299-1303.
- Onjun, P., et al. (2018). The Development Community Approach for Readiness Tourism by the Community The Case Study : Community Leaders and Travel Clubs at Phipun district, Nakhon Si Thammarat province. **Journal of MCU Nakhondhat**, 5(1), 79-90.
- Patoom, B., et al. (2018). A Studying Readiness Tourism by the Community of Facility Management At Phipun District, Nakhon Si Thammarat Province. **Journal of MCU Buddhapanya Review**, 5(3), 70-78.
- Somrak, K. & Jaraeprapal, U. (2017). The Model of the Academic Coordination Team to Build Livable Communities Project, Nakhon Si Thammarat Province. **Area Based Development Research Journal**, 9(6), 482-495.
- Zimik, P.R., Deeprom, N., Srirat, P. & Saikaew, W. (2017). Sustainable Tourism Networking System of Khao Phra, Phipoon, Nakhon Si Thammarat. **Journal of Southern Technology**, 10(1), 11-19.

ชิ้นหัวแดงตีนก่าน : ที่มาและอัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม

Hua Daeng Teen Gan Sarong : The Origin And Identity of the Woven Fabrics Thai Lom

ปุนทริกา สุคนธสิงห์*

Puntarika Sukonthasing

Received : August 12, 2020

Revised : November 25, 2020

Accepted : December 4, 2020

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อศึกษาที่มาของชิ้นหัวแดงตีนก่านของชาวไทหล่ม และเพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ในอำเภอหล่มสักและอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ผ่านการจัดการความรู้ เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ สันทนากลุ่ม และสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กลุ่มผู้ให้ข้อมูล คือผู้ทอผ้าพื้นเมืองไทหล่มในอำเภอหล่มสักและอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน ซึ่งเป็นประชากรเฉพาะการวิจัย ข้อมูลได้ตรวจสอบแบบสามเส้าผ่านเวทีการเสวนา นำเสนอข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาและตีความ ผลการวิจัย พบว่าด้านที่มาของชิ้นหัวแดงตีนก่าน ชาวไทหล่ม มีเชื้อสายดั้งเดิมเป็นคนเชื้อสายลาว ที่มีต้นกำเนิดจากอาณาจักรล้านช้าง เมืองหลวงพระบาง โดยความเชื่อด้านการอยู่อาศัยและตั้งรกรากของบรรพบุรุษ ได้แบ่งออกเป็น 2 ความเชื่อ ความเชื่อแรกเชื่อว่า “เมืองหล่ม” เป็นชุมชนชาวลาวที่ตั้งขยายการถิ่นฐานตั้งแต่สมัยสุโขทัย ซึ่งเป็นความเชื่อตามหลักฐานทางโบราณคดีที่ปรากฏในศิลาจารึกสมัยสุโขทัย และความเชื่อที่สอง เชื่อว่าบรรพบุรุษของชาวไทหล่มเป็นคนลาวที่อพยพหรือถูกกวาดต้อนเข้ามาในพื้นที่นี้ ในสมัยรัชกาลที่ 3 ระหว่างหรือภายหลังสงครามศึกเจ้าอนุวงศ์ ที่เป็นสงครามระหว่างไทยและลาว จากหลักฐานดังกล่าวนี้ ส่งผลให้ชาวไทหล่มมีรากเหง้าที่มาของวัฒนธรรมด้านการแต่งกายของสตรี ที่เป็นอิทธิพลจากวัฒนธรรมล้านช้างหลวงพระบาง สะท้อนผ่านการนุ่งชิ้นมัดหมี่ ที่มีลักษณะต่อหัวต่อตีน หัวชิ้นเป็นการทอแบบขิด ตัวชิ้นมัดหมี่คั่นในทางยาว และตีนชิ้นทอผ้าเป็นลายขวางเย็บเข้ากับตัวชิ้น โดยชิ้นลักษณะนี้ เป็นชิ้นที่มีลักษณะคล้ายกับชิ้นของสตรีชาวลาวหลวงพระบางในอดีต ด้านอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม พบว่า ผ้าทอพื้นเมืองที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวไทหล่ม คือ “ชิ้น” ที่ประกอบขึ้นจากผ้าทอ 3 ส่วน คือ ส่วนหัวชิ้น ส่วนตัวชิ้นและส่วนตีนชิ้น ชาวไทหล่มนิยมเรียกว่า “ชิ้นหัวแดงตีนก่าน” หรือ “ชิ้นหมี่คั่นน้อย” องค์ประกอบส่วนหัวชิ้น เป็นส่วนบนสุดที่ทอหรือย้อมด้วยสีแดง เป็นที่มาของชื่อเรียก “หัวแดง” มี 2 ประเภท คือ หัวชิ้นแบบขิด ที่ทอโดยใช้ไหมแหลมขิดเพื่อให้เกิดลวดลาย และหัวชิ้นแบบผ้ามัดย้อม เรียกเป็นภาษาไทหล่มว่า หัวย้อม โดยมีผ้าทอสีขาวให้เป็นรูปข้าวหลามตัดขนาดเล็กประกอบกันเป็นกลุ่ม นิยมมัด 7 ย้อม และ 10 ย้อม แล้วนำไปย้อมด้วยสีแดง ส่วนตัวชิ้น เป็นส่วนที่เย็บต่อกับหัวชิ้น มีอัตลักษณ์ด้านลวดลายที่เกิดจากการมัดหมี่ลวดลายโบราณตามทางยาวในลักษณะเป็นห้อง โดยลวดลายโบราณที่ปรากฏบนตัวชิ้น แบ่งกลุ่มได้เป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มที่หนึ่ง คือ ลวดลายหลัก ได้แก่ ลายปราสาทผึ้งหรือหอปราสาท ลายขอ ลายขาเป๋ ลายเสาหลาหรือหงส์ ลายควมห้าหรือตุ้ม ลายนาค ลายกระเบื้องคว่ำกระเบื้องหงายหรือลายเพี้ยคว่ำเพี้ยหงาย ลายหมากจับ และลายเอื้อหรือเอี้ยะ กลุ่มที่สอง คือ ลวดลายที่เกิดจากการผสม

*อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Lecturer of Program in Management Faculty of Management, Phetchabun Rajabhat University

ได้แก่ ลายหอปรางาโอบแดง ลายขอโอบแดง ลายนาคทองแดงหรือนาคทองปั้ง และกลุ่มที่สาม คือลวดลายที่พบมากเฉพาะบางถิ่น ได้แก่ ลายดอกแก้วและลายอกแมงมุม อุตลักษณ์ด้านสีสัน พบว่า ตัวซิ่นมีโทนสีที่แบ่งได้ 5 สีหลัก ประกอบด้วย โทนสีม่วง โทนสีน้ำตาล/ทอง โทนสีเทา โทนสีชมพูกะปิ และโทนสีกรมท่า ส่วนดินซิ่นเป็นส่วนล่างสุดของซิ่นหัวแดงตีนก่าน ทอลายตามลายขวาง นิยมใช้สีพื้นเป็นสีโทนดำ น้ำเงิน หรือม่วง และนิยมทอสลับลายขวางด้วยสีแดง สีเขียว สีขาว แล้วนำดินที่เป็นลายขวางนี้ มาต่อเย็บเข้ากับส่วนตัวซิ่นที่เป็นลายยาว จึงเป็นที่มาของคำว่า “ตีนก่าน”

คำสำคัญ : ซิ่น / หัวแดงตีนก่าน / อุตลักษณ์ผ้าทอ / ผ้าทอพื้นเมืองไทลื้อ

ABSTRACT

This qualitative research aims to study the background of the Hua Daeng Teen Kan Sarong, or the red Thai sarong with transverse stripe bottom, and the identity of the Thai Lom local fabric, Lom Sak and Lom Kao districts, Phetchabun. The information has been collected by interview, group discussion, and observation. The study population is 30 Thai Lom local weavers in Lom Sak and Lom Kao districts, Phetchabun. The information is validated with triangulation by dialogue, presentation, and synthesis and interpretation. In terms of the background of the sarong, the study found that Thai Lom people were descended from Luang Pra Bang, Laos, which was primitively Lan Chang Kingdom. There are two beliefs about the habitat and the ancestors. The first belief is that “Muang Lom” was a Lao community which had been expanded since the Sukhothai period. This belief is supported by historical evidence, which is the Sukhothai inscription. The second belief is that the ancestors of Thai Lom were exiles or emigrants from Laos during or after the Lao-Siamese War in the reign of King Rama III. Based on the aforementioned evidence, Thai Lom people have their own dress culture of women which is an influence of the Lan Chang-Luang Pra Bang Culture. This is reflected through Mudmee sarong from the waistband to bottom part. The waistband part is woven in with the continuous supplementary weft technique. Mudmee sarong is in the long middle part. The bottom part is sewn onto the middle part in transverse stripe patterns. This type of sarong looks similar to the sarong of the female of Luang Pra Bang in the past. In terms of the identity of Thai Lom local fabric, the study found that the local fabric is “Sarong” which is woven from three pieces of fabric: the waistband, the body, and the bottom. Thai Lom people often call it “Hua Daeng Teen Kan Sarong” or “Kan Noi Sarong”. The waistband is dyed in red, which is why it is called “Hua Daeng”, or a red head. There are two types of the red heads: the continuous-supplementary-weft head which employs sharp sticks to make patterns, and the tie-dyed head, or Hua Yum in Thai Lom language. The later one is made by binding a white fabric into 7-10 small diamond shapes, and dying in red. The body, sewn onto the head, is the unique textile which is woven in quadrilateral patterns in a horizontal row of Mudmee technique. The patterns on the sarong can be divided into three

groups. The first one is the main patterns which are Prasat Phung or Haw Prasat, Kho, Khapia, Mak Jub, and Uea or Eia patterns. The second pattern is the mixed patterns which are Haw Prasat Ohp Daeng, Nak Tong Daeng or Nak Tong Pung patterns. The third one is the patterns which are Dok Kaew, and Ohk Mangmoom patterns, which can be generally found in some particular communities. There are five color shades appearing on the sarong: purple, gold-brown, candy pink, and navy blue. The bottom, the lowest part of Hua Daeng Teen Kan sarong, is woven in transverse patterns. The base color is normally black, blue, or purple. The transverse patterns are normally woven with red, green, and white. The textile is sewn onto the body afterwards, which is the reason people call “Teen Kan”, or transverse striped bottom in the dialect.

Keywords : Sarong / Hua Daeng Teen Kan / Identity of the fabric / The Thai Lom local fabric

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ประเทศไทยมีการทอผ้ามาแต่โบราณ และมีรูปแบบและกรรมวิธีที่หลากหลาย กระจายไปตามกลุ่มชนต่างๆ จนเกิดเป็นผ้าที่มีความงดงามและมีเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มชัดเจน งานทอทอ เป็นศิลปหัตถกรรมที่แพร่หลายในกลุ่มชนต่าง ๆ ที่มีภูมิปัญญาแฝงอยู่ และเป็นปัจจัยสำคัญในการดำรงชีพของมนุษย์มาช้านาน โดยเฉพาะการทอผ้าสำหรับใช้เป็นเครื่องนุ่งห่ม (Department of culture promotion, 2014) ผ้าทอ นอกจากจะนำมาใช้เป็นเครื่องนุ่งห่มแล้วยังได้ถูกนำมาใช้ในพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย นอกจากนี้ ผ้าทอ ยังเป็นเครื่องบ่งชี้ฐานะของผู้สวมใส่ หรือแสดงออกถึงสถานะทางสังคมของผู้คน ลวดลายผ้าทอไทย มักเป็นลวดลายที่เริ่มต้นจากสิ่งที่พบเห็นในธรรมชาติ และลวดลายเลขาคณิตแล้วนำมาผสมผสานกัน ลวดลายส่วนใหญ่ มักเป็นลวดลายที่จดจำและได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ (Chudhaviyata, 2012) ดังนั้น การสืบทอดความคิดความเชื่อแบบแผนทางสังคมจากคนรุ่นเก่าสู่คนรุ่นใหม่ วัฒนธรรมการทอผ้าจึงเป็นวัฒนธรรมที่นอกจากจะมีคุณค่าทางศิลปะแล้ว ยังเป็นการแสดงถึงแบบแผนความเป็นอยู่ในสังคม (Teangket, et al., 2009)

ผ้าของแต่ละท้องถิ่น จะมีความแตกต่างกันไปตามดังนี้ ได้แก่ สภาพภูมิศาสตร์ รูปแบบลวดลาย เอกลักษณ์ วัตถุประสงค์ วัฒนธรรมและธรรมเนียมประเพณี ตลอดจนการผสมผสานค่านิยมในสังคมที่สืบทอดมาจากชุมชนต้นกำเนิด โดยเฉพาะในชนบท หญิงสาวที่จะต้องเตรียมใช้ชีวิตสำหรับการครองเรือน จะต้องฝึกทอผ้า ตั้งแต่วัยเยาว์ โดยจะเตรียมเข้าใช้ในพิธีการแต่งงานของตนเองรวมทั้งของฝ่ายชาย (Textile center of Chiang Rai Rajabhat University, 2006) ซึ่งแนวคิดนี้ สอดคล้องกับที่ผู้ทอผ้าพื้นเมืองไทหล่ม ได้ให้ข้อมูลแก่ผู้วิจัยเป็นภาษาพื้นเมืองไทหล่มว่า “พอเริ่มเป็นสาว แม่เริ่มให้หัดขึ้นฝ้าย แล้วค่อยหัดทอผ้าหลบ่อน แม่บอกว่าหัดไว้ จะได้ทอผ้าสูมาเวลาออกเรือน ไม่ทอผ้าบ่เป็นบ่ต้องออกเรือน” (Kromkong, Interview, 2018) “สมัยก่อน ผู้สาวคนใด ทำหูกบ่เป็น ก็ไต่ฝัว คั้นผู้บ่าวมักไปคุยผู้สาวบ้านใด แม่ผู้บ่าวเพิ่นชิมมาเที่ยวหา อันจริง ๆ แล้ว เพิ่นมาลักเบิงว่าผู้สาวบ้านนี้ทอผอบ่เป็นบ่ คั้นทอเป็นทองามบ่ ฝีมืดีบ่ คั้นทอบ่เป็นเพิ่นชิบอยากได้ไปเป็นสะไข้” (Kondee, 2018)

ดังนั้น ตามทัศนะของผู้วิจัย การทอผ้าของสตรีในอดีต จึงมิใช่เป็นเพียงการทอ เพื่อวัตถุประสงค์ในการสวมใส่แต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น หากยังเป็นการพยายาม “สื่อ” ถึงความสามารถของผู้ทอ ผ่านผืนผ้าที่ทอและสวมใส่ เพื่อให้ผู้ที่พบเห็นได้ทราบถึงความสามารถและความเพียบพร้อมของสตรีคนนั้นหากต้องออกเรือน ดังจะเห็นได้ว่าในอดีต หากมีงานบุญหรืองานสำคัญต่าง ๆ หญิงสาวจะพากันตระเตรียม และทอผ้าผืนใหม่สำหรับสวมใส่ โดยบางครั้งอาจแฝงนัยยะของการ “ประชัน” อย่างไม่เป็นทางการระหว่างหญิงสาวในชุมชน ดัง

บทสัมภาษณ์หนึ่งของผู้ให้ข้อมูลที่ว่า “สมัยก่อน เวลาทำงานบุญ ผู้สาวซื้พากันทอผ้าผืนใหม่ล่องหน้าเป็นเดือน มัดหมี่ให้งาม ๆ พอใส่ไปวัด ก็ซึ่ล็กเบ้งผ้าชิ้นผู้อื่น ว่าเพิ่นทองามบ่ มัดหมี่คมบ่ ลายอื้อหยั่ง ย้อมสีงามบ่” (Kaewyom, 2018)

ในส่วนของผ้าทอของจังหวัดเพชรบูรณ์ หากแบ่งตามเขตภูมิศาสตร์วัฒนธรรมในแต่ละเขต จะมีลักษณะเฉพาะตัว และมีที่มา สีสัน ลวดลายที่แตกต่างกันออกไป เนื่องจากเพชรบูรณ์ เป็นจังหวัดที่มีความโดดเด่นในเรื่องเชื้อชาติที่มีการผสมผสานกับคนในภูมิภาคใกล้เคียงจนเกิดเอกลักษณ์ของตนเอง เพชรบูรณ์มีวัฒนธรรมหรือสำเนียงพูด ที่ได้รับอิทธิพลทั้งจากภาษาไทยโคราช ลาวหลวงพระบาง ลาวเวียงจันทน์ ที่อพยพมาอยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และได้เคลื่อนย้ายเข้ามายังจังหวัดเพชรบูรณ์ รวมกันจนได้ชื่อว่า “ลาวหล่ม” รวมทั้งมีชนกลุ่มชาวเขาที่อาศัยอยู่ ตามเทือกเขาเพชรบูรณ์ ได้แก่ ชาวเงาะเผ่าเย้า ลีซอ มูเซอและม้ง (Fabric Museum Naresuan University, 2016)

นอกจากนี้ข้อมูลจากหอสมุดไทย (Thai Heritage Treasuty, 2019) ได้อธิบายว่า หากแบ่งตามกลุ่มหรือเขตภูมิศาสตร์วัฒนธรรมผ้าทอของเพชรบูรณ์ จะแบ่งเป็นสองเขต คือ ผ้าทอในเขตอำเภอตอนบน ได้แก่ อำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก และอำเภอเมือง กับผ้าทอในเขตอำเภอตอนล่าง ได้แก่ อำเภอหนองไผ่ อำเภอวิเชียรบุรี อำเภอวังโป่ง และอำเภอศรีเทพ ผ้าทอในแต่ละเขต มีลักษณะเฉพาะตัวที่โดดเด่นสวยงาม ผ้าที่ทอในเขตอำเภอหล่มเก่า และอำเภอหล่มสัก มีลักษณะเด่นที่สีและเทคนิคการทำลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ คือ วัตถุดิบจะใช้ฝ้ายและไหมที่ผลิตในครัวเรือน สีที่ใช้ย้อมใช้สีธรรมชาติซึ่งจะใช้สีที่นุ่มนวล มีสีคราม สีน้ำตาล เป็นต้น เทคนิคการลงลายจะใช้การมัดหมี่และใช้ด้ายต่างสี ส่วนในเขตอำเภอตอนล่าง มีลักษณะคล้ายกับสิ่งทอในภาคอีสาน จะมีหลากหลายสีและโครงสร้างของผ้าที่ใช้เป็นผ้านุ่งจะต่างกัน

“ลาวหล่ม” หรือที่เรียกตนเองว่า “ไทหล่ม” จึงถือได้ว่าเป็นหนึ่งในชาติพันธุ์สำคัญของจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่มีประวัติความเป็นมา วิถีชีวิตและเรื่องราวที่มีอัตลักษณ์โดดเด่น และหนึ่งในอัตลักษณ์ของชาวไทหล่ม ได้สะท้อนผ่านวัฒนธรรมการแต่งกาย ที่ยังคงความเป็นตัวตน ผ่องแผ้วคติความเชื่อ และบอกเล่าความเป็นตนเองผ่านผ้าทอพื้นเมือง โดยเฉพาะ “ซิ่น” ผ้าซิ่นพื้นเมืองไทหล่ม จึงถือเป็นหนึ่งในผ้าทอของจังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีอัตลักษณ์ เนื่องด้วยเป็นผ้าทอที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต ความเป็นมา และขนบธรรมเนียมประเพณีของชนพื้นเมืองไทหล่ม ซึ่งตั้งถิ่นฐานอยู่ในเขตอำเภอหล่มสักและอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังที่มีการสันนิษฐานว่า “ชาวไทหล่มเป็นพวกลาวพุงขาว ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากหลวงพระบาง” (Lomsak Museum, 2018) ส่งผลให้ผ้าทอพื้นเมืองในเขตพื้นที่นี้ มีความเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง ทั้งรูปแบบ สีสัน และวิธีการสวมใส่ที่แตกต่างจากพื้นที่อื่น

ในปัจจุบัน ภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ของจังหวัดเพชรบูรณ์ส่วนใหญ่เป็นองค์ความรู้ที่อยู่ในตัวบุคคลของผู้ทอผ้าพื้นเมืองที่เป็นผู้สูงอายุ ที่ได้รับการถ่ายทอดและปลูกฝังให้ทอผ้ามาตั้งแต่ในอดีต และนับวันองค์ความรู้เหล่านี้ยิ่งมีผู้สืบทอดลดน้อยลง อาจเนื่องด้วยปัจจัยด้านการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความตระหนักถึงคุณค่า รวมถึงความต้องการเรียนรู้และสืบทอดภูมิปัญญาด้านการทอผ้าพื้นเมืองของคนรุ่นใหม่มีน้อย จึงประสบปัญหาด้านการสืบทอดองค์ความรู้ผ้าทอพื้นเมืองแบบดั้งเดิม รวมถึงยังไม่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลด้านอัตลักษณ์ ของผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทหล่มอย่างจริงจัง ดังนั้น การพยายามบอกกล่าวหรือถ่ายทอดเรื่องราวเกี่ยวกับผ้าทอพื้นเมืองของตนเองของชาวไทหล่ม จึงยังไม่มีผลการศึกษาใดที่มุ่งศึกษาเฉพาะประเด็นนี้

ด้วยเหตุนี้ จึงนำมาสู่ประเด็นของการวิจัย ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษารวบรวมองค์ความรู้อย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะประเด็นที่มาของความเป็นตัวตนด้านการแต่งกาย และประเด็นอัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทหล่ม ซึ่งได้ชื่อว่าเป็นชาติพันธุ์ที่มีเรื่องราว ความเป็นมาอันยาวนาน และมีการสะท้อนอัตลักษณ์ของตนเองผ่านผืนผ้าที่ทอด้วยวิธีการแบบดั้งเดิมองค์ประกอบและลวดลายตามแบบโบราณ บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของปราชญ์ผู้ทอผ้าพื้นเมืองชาวไทหล่มในจังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งถือเป็นเจ้าขององค์ความรู้ที่ได้ร่วมถ่ายทอดภูมิปัญญา

อันทรงคุณค่า ผ่านกระบวนการวิจัยเพื่อค้นหาและนำไปสู่คำตอบว่า ผ้าทอพื้นเมืองไทหล่มมีรากเหง้าหรือความเป็นมาอย่างไร และอัตลักษณ์หรือความเป็นตัวตนของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่มคืออะไร ทั้งด้านรูปแบบ องค์ประกอบ ลวดลายและสีสัน ทั้งนี้ ข้อค้นพบของการวิจัยนี้จะสามารถธำรงรักษา ต่อยอด เผยแพร่ และส่งต่อองค์ความรู้อันทรงคุณค่านี้ให้แก่บุคคลในรุ่นต่อไป รวมถึงเพื่อที่จะสื่อสารความเป็นอัตลักษณ์นี้ให้ “คนนอก” ได้รู้จักกับ “ซินหัวแดนดินก่าน” ผ้าทอพื้นเมืองโบราณ ที่ได้ชื่อว่าเป็นอัตลักษณ์ของชาว “ไทหล่ม” สืบไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาที่มาของซินหัวแดนดินก่านของชาวไทหล่ม ในอำเภอหล่มสักและอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ในอำเภอหล่มสักและอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาที่มาและอัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเริ่มจากการศึกษาวิเคราะห์ทั้งข้อมูลเอกสารงานวิจัย (Document Analysis) และการเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study)

การกำหนดพื้นที่ของการศึกษา ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกพื้นที่แบบเจาะจง โดยกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือก คือ (1) เป็นพื้นที่ชุมชนที่มีการทอผ้าพื้นเมืองไทหล่ม (2) การทอ ทอตามรูปแบบและวิธีการดั้งเดิมด้วยกี่โบราณที่ไม่ใช้เครื่องจักร (3) วัตถุประสงค์การทอ ทอเพื่อการสวมใส่และจำหน่ายในเชิงพาณิชย์ ผลการคัดเลือกพื้นที่ของการวิจัย ได้แก่ พื้นที่อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ 3 ตำบล คือ ตำบลบ้านหวาย ตำบลบ้านตัว ตำบลวังร่อง และพื้นที่อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ 3 ตำบล คือ ตำบลวังบาล ตำบลหินสว และตำบลนาซ่า

ผู้ให้ข้อมูลในการศึกษา ใช้วิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ

1. ผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นผู้ปฏิบัติ กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกคือ (1) เป็นผู้ทอผ้า ที่มีประสบการณ์การทอผ้าพื้นเมืองไทหล่มไม่น้อยกว่า 10 ปี (2) เคยได้รับการถ่ายทอดองค์ความรู้การทอผ้าจากครอบครัวหรือบรรพบุรุษ (3) มีหรือครอบครองผ้าทอพื้นเมืองไทหล่มโบราณที่ได้รับเป็นมรดกตกทอดจากครอบครัวหรือบรรพบุรุษ จากเกณฑ์ดังกล่าว ได้ผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 30 คน จากกลุ่มทอผ้าพื้นเมืองไทหล่ม 6 กลุ่ม กลุ่มละ 5 คน
2. กลุ่มผู้รู้ เพื่อการตรวจสอบสามเส้า กำหนดเกณฑ์การคัดเลือก คือ เป็นปราชญ์ท้องถิ่นด้านการทอผ้า หรือเป็นผู้ที่ศึกษาคraftหัตถ์ด้านวัฒนธรรมไทหล่มและเป็นชาวไทหล่ม ได้กลุ่มผู้รู้ จำนวน 7 คน

วิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้การสนทนากลุ่ม การสัมภาษณ์เชิงลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และตรวจสอบแบบสามเส้า ได้แก่ ตรวจสอบด้านข้อมูล พิจารณาจากแหล่งเวลาในการเก็บข้อมูลวิจัยที่ต่างกัน จำนวน 15 ครั้ง แหล่งสถานที่ จากพื้นที่กลุ่มทอผ้าที่แตกต่างกัน 6 กลุ่มใน 2 อำเภอ และแหล่งบุคคลผู้ให้ข้อมูลที่แตกต่างกันกลุ่มละ 5 คน ด้านผู้เก็บข้อมูล โดยการเปลี่ยนผู้สัมภาษณ์ เป็นผู้ช่วยเก็บข้อมูลและนักวิจัยในแผนงานที่เกี่ยวข้อง ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ใช้วิธีเก็บข้อมูลที่ต่างกัน คือ ใช้ทั้งวิธีการสัมภาษณ์ วิธีสังเกต และวิธีการเสวนาผ่านการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากปราชญ์ด้านการทอผ้าพื้นเมืองไทหล่ม ณ พิพิธภัณฑ์หล่มสักดี

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive) แสดงผลการวิเคราะห์ ประกอบคำอธิบายเชิงเหตุผล โดยวิธีวิเคราะห์ข้อมูล 2 ประเภท คือ การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการตีความ (Interpretation)

สรุปผลการวิจัย

1. ที่มาของชินหัวแดงตีนก่านของชาวไทหล่ม

ก่อนที่บุคคลจะสามารถให้นิยามอัตลักษณ์หรือตัวตนของเขาว่าเป็นอย่างไร กระบวนการแรกที่เกิดขึ้นคือ การตั้งคำถามถึงลักษณะของตัวเอง บุคคลมักจะตั้งคำถามกับตนเองเสมอว่าตัวเราเป็นใคร คำถามนี้จะสะท้อนให้เห็นว่า มนุษย์สามารถที่จะนึกคิดรู้สึกและประเมินตัวเราเองได้ เหมือนกับที่ตัวเรามองดูคนอื่น สิ่งนี้เป็นกระบวนการทางจิตวิทยาที่เรียกว่า แนวคิดเกี่ยวกับตนเองหรือมโนทัศน์ (Phutthong, 2006)

ดังนั้น เพื่อให้ทราบที่มาของชินหัวแดงตีนก่านของชาวไทหล่ม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อแรกของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบริบทเรื่องราวและประวัติความเป็นมาของชาวไทหล่ม เพื่อวิเคราะห์ความเชื่อมโยงกับอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมือง โดยวิเคราะห์เนื้อหาและตีความข้อมูล บนฐานกรอบแนวคิดที่สัมพันธ์กับนิยามอัตลักษณ์ ของ (Kaewthep. & Chaikunpol, 2012) ที่ให้ความสำคัญกับการตีความอัตลักษณ์ 2 ประการ คือ (1) การบอกกับตัวเองว่าเราคือใคร และ (2) คนอื่นบอกว่าเราคือใคร ผลการวิจัย ปรากฏข้อค้นพบจากทั้งสองประเด็น ดังนี้

การบอกกับตัวเองว่าเราคือใคร

ชาวไทหล่ม มีความเชื่อด้านประวัติความเป็นมาของบรรพบุรุษว่าเป็นคนเชื้อสายลาว ที่มีต้นกำเนิดจากดินแดนล้านช้างหลวงพระบางในอดีต โดย“การบอกกับตัวเองว่าเราคือใคร” ผลการวิจัย พบว่า ชาวไทหล่ม ผู้ให้ข้อมูลวิจัย รับรู้ที่มาของบรรพบุรุษ จาก 2 วิธีการ คือ

1) รับรู้จากการบอกเล่าต่อกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ที่ได้บอกเล่าต่อกันมาว่าบรรพบุรุษเป็นชาวลาวล้านช้างหลวงพระบาง โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอหล่มเก่าที่มีภูมิศาสตร์ติดกับจังหวัดเลย ซึ่งเชื่อว่าบรรพบุรุษได้อพยพจากลาวเรื่อยลงมาผ่านทางอำเภอท่าลี่ของจังหวัดเลย และอาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอหล่มเก่าและหล่มสักจนปัจจุบัน

2) รับรู้จากหลักฐานที่ปรากฏตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่อำเภอหล่มสัก และอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อศึกษาหาหลักฐานที่สนับสนุนผลการวิจัย ที่ทำให้ชาวไทหล่มเชื่อว่าตนเองสืบเชื้อสายจากชาวลาวหลวงพระบาง ผลการวิจัย ปรากฏหลักฐานที่สนับสนุนที่มาของชาวไทหล่ม ดังนี้

2.1 ภาพจิตรกรรมฝาผนังภายในโบสถ์ของวัดศรีมงคล หรือ “วัดนาทราย” อำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เป็นหลักฐานสำคัญว่าสตรีไทหล่มมีการแต่งกายคล้ายแบบสตรีชาวลาวหลวงพระบางในอดีตที่เป็นภาพวาด “ปรากฏภาพการแต่งกายของสตรีที่นุ่งซิ่น หัวสีแดง ลักษณะต่อหัวต่อตีน พาดผ้าสไบเฉียง ไม่สวมเสื้อ” จึงถือเป็นหนึ่งในหลักฐานที่แสดงถึงที่มาและความเชื่อมโยงด้านวัฒนธรรมการแต่งกายของชาวลาวหลวงพระบางสู่ชาวไทหล่ม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 (ซ้าย) โบสถ์วัดนาทราย (ขวา) ภาพจิตรกรรมฝาผนังที่ปรากฏภาพสตรีนุ่งซิ่นหัวสีแดงลักษณะต่อหัวต่อตีน

2.2 ข้อมูลจากพิพิธภัณฑ์หล่มสักได้ พบหลักฐานอธิบายความเป็นตัวตนของชาวไทหล่มว่า “อักษรจารึกหลักที่ 1 ของพ่อขุนรามคำแหง มีปรากฏชื่อเมืองลุ่มบาจาย จารึกหลักที่ 2 วัดศรีชุม ที่มีคำว่าเมืองลาด

เมืองลุม จารึกหลักที่ 8 เขาสูงมนกฎ ที่ปรากฏชื่อ เมืองลุมบาจาย และจารึกวัดบูรพาราม ก็มีชื่อลุมบาจาย” (Lomsak Museum, 2018) ซึ่งชื่อเมืองที่ปรากฏนี้ สันนิษฐานว่าเป็นชื่อเมืองที่หมายถึง “เมืองหล่มในปัจจุบัน” นอกจากนี้อีกหนึ่งหลักฐานที่ปรากฏพบ คือ ภาพถ่ายของสตรีชาวไทหล่มในอดีตแต่งกายด้วยชิ้นหัวแดงตีนก่าน หัวขึ้นมีทั้งแบบแบบทอขัดและแบบมัดย้อม ซึ่งการแต่งกายลักษณะนี้เมื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบแล้ว มีลักษณะเช่นเดียวกับชิ้นของสตรีชาวลาวหลวงพระบางในอดีต เปรียบเทียบดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 (ซ้าย) ภาพถ่ายสตรีไทหล่มในอดีต เปรียบเทียบการนุ่งขึ้นจากสตรีหลวงพระบางในอดีต (กลางและขวา) ที่มา : Lomsak Museum, 2018 & Klangtung-Mahawittayalai, 2014

2.3 ชิ้นโบราณที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ เป็นอีกหนึ่งหลักฐานสำคัญที่สนับสนุนผลการวิจัยว่าชาวไทหล่มสืบเชื้อสายบรรพบุรุษจากชาวลาวหลวงพระบาง โดยผลการวิจัย พบว่า เมื่อเปรียบเทียบชิ้นโบราณที่เป็นมรดกตกทอดของผู้ให้ข้อมูล ในภาพที่ 3 มีลักษณะและองค์ประกอบเช่นเดียวกับชิ้นที่สตรีชาวลาวหลวงพระบางในอดีตสวมใส่ กล่าวคือ เป็นชิ้นที่มีลักษณะการเย็บแบบต่อหัวต่อตีน องค์ประกอบของชิ้นประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนหัวขึ้นที่นิยมสีแดง โดยชิ้นหลวงพระบางหัวขึ้นนิยมทอแบบขัด ส่วนชิ้นไทหล่มปรากฏพบทั้งการทอหัวขึ้นแบบขัดตามแบบหลวงพระบาง และการทอแบบหัวขึ้นมัดย้อม ที่ปรากฏพบเฉพาะในพื้นที่นี้ ส่วนตัวชิ้นมีลักษณะการมัดหุ้มเป็นห้องตามทางยาวที่คล้ายกับชิ้นของสตรีหลวงพระบาง และส่วนตีนขึ้นใช้ทอผ้าในแนวขวางมาเย็บประกอบเป็นส่วนล่างสุด เช่นเดียวกับชิ้นของสตรีชาวลาวหลวงพระบางเช่นเดียวกัน

ภาพที่ 3 (1) ชิ้นโบราณแบบต่อหัวต่อตีนของชาวไทหล่ม (2) หัวขึ้นโบราณแบบขัดและมัดย้อม (3) ตีนขึ้นโบราณ

นอกเหนือจากการลงพื้นที่เก็บข้อมูลให้ได้ข้อสรุปของการวิจัย ถึงที่มาของชาวไทหล่ม บนกรอบคิดที่ว่าชาวไทหล่มบอกกับตัวเองว่าเราคือใคร การจะยืนยันว่าชาวไทหล่มมีเชื้อสายจากชาวลาวหลวงพระบาง และเชื่อมโยงไปสู่ที่มาของการแต่งกายด้วยชิ้นหัวแดงตีนก่าน ผู้วิจัยได้ศึกษาตามกรอบคิดอีกประการหนึ่งว่า “คนอื่นบอกว่าเราคือใคร” จากการวิเคราะห์ข้อมูลและสารสนเทศที่ได้กล่าวถึงประวัติที่มาของชาวไทหล่ม ผลการวิจัยพบว่า “คนอื่น” หรือแหล่งข้อมูลอื่น มีความเห็นที่สอดคล้องกับมุมมองของคนภายใน คือ “ชาวไทหล่มสืบเชื้อสายของบรรพบุรุษจากชาวลาวหลวงพระบาง” โดยผลการวิจัยค้นพบข้อมูลสนับสนุน ดังนี้

1. ข้อมูลการเดินทางของสยามในการยกทัพตีล้านช้าง ระหว่างปี พ.ศ. 2391-2322 ของทางอีสาน (Thang E-Shann, 2014) ปรากฏแผนที่แสดงอาณาเขตของอาณาจักรล้านช้าง และได้อธิบายว่า “หากเอาเส้นสมมติทางการปกครองในปัจจุบันออกไป อาณาเขตของอาณาจักรล้านช้างในอดีตจะครอบคลุมพื้นที่ทั้งประเทศลาวและประเทศไทย โดยจะเห็นได้ว่าดินแดนเหล่านี้เคยเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ที่เป็นผืนเดียวต่อเนื่องกัน” จากข้อมูลดังกล่าว พบว่า เมืองหล่มสัก นครไทย เชียงคาน แล่นนี้เป็นเมืองที่อยู่ในเขตชายขอบของอาณาจักรล้านช้างในอดีต

2. ข้อมูลจากศูนย์สิ่งทอล้านนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย (Textile center of Chiang Rai Rajabhat University, 2006) ที่อธิบายว่ากลุ่มวัฒนธรรมล้านช้างส่วนใหญ่ จะอาศัยอยู่ในกลุ่มอำเภอที่ตั้งอยู่บนเทือกเขาหลวงพระบางต่อกับแนวเขาเพชรบูรณ์ เส้นอำเภอบ้านโคก อำเภอปากท่า อำเภอน้ำปาด และอำเภอทองแสนขัน จังหวัดอุตรดิตถ์ อำเภอชาติตระการ อำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก และอำเภอหล่มเก่า อำเภอหล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์

3. ข้อมูลจากบันทึกการเดินทางของ อ็องรี มูโฮต์ (Mouhot, 2018) ที่ได้กล่าวถึงเมืองเพชรบูรณ์ว่า “หัวเมืองเพชรบูรณ์ขึ้นชื่อเรื่องยาสูบ ซึ่งยอมรับกันว่าเป็นผลผลิตที่ดีที่สุดของประเทศ ชาวบ้านส่วนใหญ่ในเขตนี้เชื้อสายลาว ถูกกวาดต้อนเป็นเชลยมาจากเวียงจันทน์หลังเกิดกบฏ ส่วนในหัวเมืองบัวชุม(ซึ่งอาจหมายถึงเมืองชัยบาดาล จลพบุรี) และเพชรบูรณ์เป็นชาวสยาม เขตแดนลาวแท้ๆ นั้นเริ่มจากเมืองหล่มสัก (M' Lom)”

4. หนังสือโบราณที่ค้นพบในหอสมุดแห่งชาติบ้านจุมค้องเมืองหลวงพระบางประเทศลาว ที่จารึกด้วยอักษรธรรมล้านช้าง ซึ่งเป็นข้อมูลที่เผยแพร่โดยชมรมอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมไทหล่ม กลุ่มมูลมังวัดท่ากนก อ.หล่มสัก จังหวัดเพชรบูรณ์ และได้ถอดความหมายจากโบราณ ปรากฏข้อความที่สนับสนุนว่าไทหล่มว่าเป็นส่วนหนึ่งของอาณาจักรล้านช้างในอดีต ที่แปลไว้ว่า “เมืองหล่มสักในสมัยนั้นเป็นเมืองที่มีเจ้าปกครองในระบอบอาชญาสี่ ซึ่งเป็นระบอบปกครองตามแบบอย่างล้านช้าง โดยอยู่ภายใต้อำนาจปกครองของกรุงศรีสัตนาคนหุตล้านช้าง” และ “หนังสือโบราณนี้จารขึ้นโดยใช้อักษรธรรมล้านช้างซึ่งเป็นตัวอักษรชั้นสูงของลาว เป็นเครื่องยืนยันว่า เมืองหล่มสักเป็นบ้านเมืองภายใต้ขอบเขตสิทธิมาของล้านช้างในสมัยนั้น และมีฐานะเป็นเมืองกันชนระหว่างอยุธยาและเวียงจันทน์และตกอยู่ในฐานะเมืองสองฝ่ายพามาโดยตลอด จนถึงรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 3 เกิดสงครามสยามรบเวียงจันทน์จนราบคาบ เมืองหล่มสักจึงได้ขึ้นตรงต่อราชสำนักสยามมาจนถึงสมัยปัจจุบัน” (Tai Lom Art and Culture Conservation Club, Moon-Mang, Tha Kok Kae Temple, 2019)

จากข้อค้นพบในงานวิจัยที่ได้กล่าวมา ทั้งประเด็นการบอกกับตัวเองว่าเราคือใครและคนอื่นบอกว่าเราคือใคร ตามแนวคิดการนิยามอัตลักษณ์ เพื่อให้ทราบที่มาของชิ้นหัวแดงตีนก่านของชาวไทหล่ม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อแรก ผู้วิจัยจึงสรุปข้อค้นพบได้ว่า “บรรพบุรุษของชาวไทหล่ม เป็นคนเชื้อสายลาว ที่มีต้นกำเนิดอยู่ทางดินแดนล้านช้าง เมืองหลวงพระบาง ส่งผลให้สตรีชาวไทหล่ม มีที่มาของวัฒนธรรมการแต่งกายตามแบบที่คล้ายกับสตรีลาวหลวงพระบางดั้งเดิม ในลักษณะการนุ่งชิ้นต่อหัวต่อตีนและห่มผ้าสไบเบี่ยง ซึ่งเป็นที่มาของชิ้นหัวแดงตีนก่าน”

2. อัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม

จากการศึกษาข้อมูลประกอบการวิจัย ในพื้นที่อำเภอหล่มสักและอำเภอหล่มเก่า จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อสัมภาษณ์ สังเกต สนทนากลุ่ม และตรวจสอบสามเส้าผ่านเวทีเสวนาผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ผู้วิจัยสามารถสรุปอัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์ข้อที่สองของการวิจัยได้ว่า “อัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม คือ ชิ้นแบบต่อหัวต่อตีน ที่เรียกว่า ชิ้นหัวแดงตีนก่าน หรือ ชิ้นหมี่คั่นน้อย” ซึ่งสามารถอธิบายถึงลักษณะของชินชินหัวแดงตีนก่าน ได้ดังนี้

อัตลักษณ์ด้านองค์ประกอบ

“ชินหัวแดงตีนก่าน” เป็นคำที่ชาวไทหล่ม ใช้เรียกชานและสร้างอัตลักษณ์เกี่ยวกับคำจำกัดความของชินพื้นเมือง ที่มาของชื่อนี้เป็นการรวบรวมมาจากชื่อเดิมที่ท้องถิ่นต่างๆ ในเมืองหล่มเรียกใช้ชาน เช่น ชิ้นหมี่คั่นน้อย (ซึ่งหมายถึงเฉพาะส่วนตัวชิน) ชิ้นหมี่น้อย (ใช้หมี่น้อยในการทอ) เป็นต้น ชิ้นหัวแดงตีนก่าน มีองค์ประกอบที่ประกอบด้วย 3 ส่วนหลัก ได้แก่ ส่วนหัวชิน ส่วนตัวชิน และส่วนตีนชิน ผลการศึกษาพบว่า

หัวชิน เป็นส่วนบนสุดมีความกว้างเฉลี่ยประมาณ 20 เซนติเมตร การทอใช้พื้หน้าแคบขนาด 8 หลบ สาเหตุที่เรียกว่าหัวแดง เนื่องจากชาวไทหล่มนิยมทอหรือย้อมสีบริเวณหัวชินด้วยสีโทนสีแดง ในอดีตใช้ครั้งและไม้ฝางที่ให้สีแดงในการย้อมแต่ปัจจุบันนิยมใช้สีสังเคราะห์ หัวชินของชาวไทหล่มสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ หัวชินแบบทอขีด และ หัวชินแบบมัดย้อม ผลการวิจัยสามารถอธิบายองค์ประกอบส่วนหัวชินได้ดังนี้

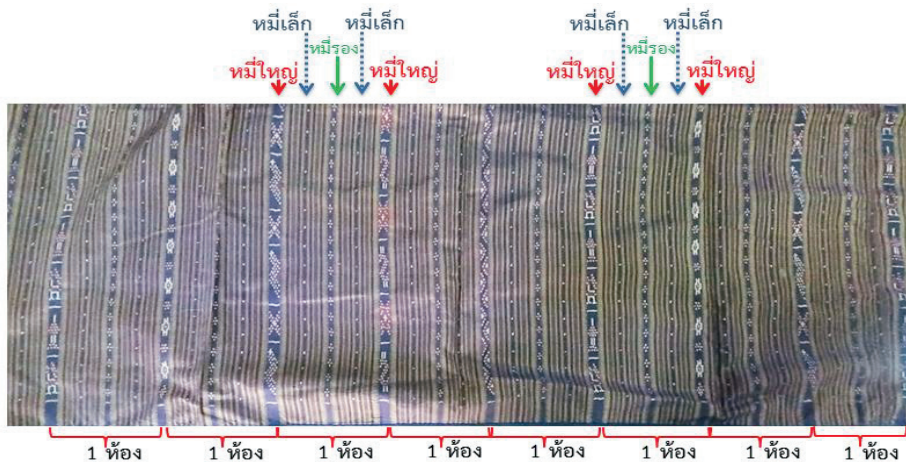
1) หัวชินทอขีด จะทอด้วยเส้นเครือ(เส้นยืน)สีแดง มีทั้งประเภทไหมและฝ้าย ความกว้างประมาณ 20 เซนติเมตร ทอจากพื้หน้าแคบขนาด 8 หลบ โดดเด่นด้วยลักษณะของการใช้ไม้ขีดให้เกิดลวดลายขณะทอ สำหรับลายที่นิยมขีดหัวชินของชาวไทหล่ม ได้แก่ ลายดอกแก้ว ลายดอกพิกุลดอก ลายจิกข้าวหลามตัด เป็นต้น

2) หัวชินมัดย้อม ช้อค้นพบที่น่าสนใจจากการวิจัย พบว่า “หัวชินประเภทนี้ถือเป็นอัตลักษณ์ของหัวชินตามแบบของชาวไทยหล่มอย่างแท้จริง” สาเหตุที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ตีความเช่นนี้ เนื่องจากการสืบค้นข้อมูลการแต่งกายของสตรีชาวลาวหลวงพระบางในอดีต ข้อมูลที่ปรากฏพบ จะพบเฉพาะหัวชินแบบทอขีด ไม่พบหัวชินแบบมัดย้อมในข้อมูลประกอบศึกษา ทั้งนี้ สามารถวิเคราะห์ได้ว่า หัวชินแบบมัดย้อมของชาวไทหล่ม อาจเกิดจากการปรับประยุกต์ของชาวไทหล่มในรุ่นต่อๆ มา โดยเหตุแห่งความน่าจะเป็นว่า อาจมาจากการผสมผสานระหว่างวัฒนธรรมดั้งเดิมและวัฒนธรรมที่แผ่ขยายจากเมืองโดยรอบ หรืออาจมาจากภูมิปัญญาการประดิษฐ์คิดค้นเพิ่มเติมของชาวไทหล่มเอง หัวชินแบบมัดย้อมมีชื่อเรียกเป็นภาษาถิ่นว่า “หัวยุ่ม” โดยดอกยุ่มหรือลายที่เกิดจากการมัดย้อมจะปรากฏเป็นรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดขนาดเล็กที่มีมัดย้อมให้เป็นกลุ่ม และใช้การมัดย้อมเป็นเส้นตรง เพื่อคั่นหรือแยกดอกยุ่มแต่ละกลุ่ม ในหนึ่งกลุ่มชาวไทหล่มนิยมมัดและย้อมให้ปรากฏลวดลายข้าวหลามตัดจำนวน 7 ยุ่ม และ 10 ยุ่ม ดังแสดงในภาพที่ 4

ภาพที่ 4 เปรียบเทียบหัวชินชาวไทหล่มแบบทอขีด (บน) และแบบมัดย้อม 7 ดอกยุ่ม (ล่าง)

ตัวขึ้น ถือเป็นส่วนสำคัญของชิ้นหัวแดงตีนก่าน มีความยาวเฉลี่ยประมาณ 80 เซนติเมตร นิยมทอด้วยพื้ขนาด 22-25 หลบ ส่งผลให้ความยาวของชิ้นสั้นกว่าชิ้นประเภทอื่น จึงเป็นที่มาว่า เมื่อทอเสร็จต้องนำไปเย็บต่อกับส่วนหัวขึ้นและตีนขึ้น ตัวขึ้นของชาวไทหล่มนิยมทอจากไหมเส้นเล็กที่เรียกว่าไหมน้อย จึงเป็นที่มาของการเรียกว่า “ชิ้นหมี่คั่นน้อย” ลวดลายเกิดจากการมัดหมี่ในลักษณะเป็นห้องๆ ในหนึ่งห้องประกอบด้วย หมี่ใหญ่ หมี่รอง และหมี่เล็ก ในชิ้น 1 ผืน ปรากฏลวดลายตามแบบโบราณที่มีลายหลายรวมรวมกันเรียกว่า “หมี่คร้ว” ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 การมัดหมี่ลวดลายโบราณในลักษณะเป็นห้องในแต่ละห้องประกอบด้วยหมี่ใหญ่ หมี่รอง และหมี่เล็ก

อีกหนึ่งข้อสังเกตที่ผู้วิจัยพบในการศึกษา คือ ชิ้นโบราณที่เป็นมรดกตกทอดจากบรรพบุรุษ จะมีขนาดความกว้างของชิ้นที่น้อยกว่าชิ้นที่ทอในปัจจุบัน โดยข้อสังเกตนี้ผู้ให้ข้อมูลของการวิจัยอธิบายว่า “คนลาวโบราณพื้นดินน้อยโตบาง” (Inkai, 2018) ซึ่งตีความได้ว่า คนสมัยก่อนมีรูปร่างที่เล็กหรือผอมบางนั่นเอง

ตีนขึ้น คือองค์ประกอบส่วนล่างสุดของชิ้นหัวแดงตีนก่าน มีความกว้างเฉลี่ย 7-9 เซนติเมตร นิยมทอด้วยพื้ขนาด 5 หลบ สีโทนน้ำเงิน สลับด้วย สีเขียว สีแดง สีเหลือง สีขาว ฯลฯ และนำมาเย็บต่อกับส่วนล่างของตัวขึ้นในทางขวาง จึงเป็นที่มาของชื่อเรียก ตีนก่าน (ก่าน ในภาษาไทยหล่มแปลว่า ขวาง)

ซึ่งองค์ประกอบทั้ง 3 ส่วนของชิ้นหัวแดงตีนก่าน ทั้งแบบหัวมัดย้อมและหัวทอขีด แสดงได้ดัง

ภาพที่ 6

ภาพที่ 6 องค์ประกอบ 3 ส่วนของซิ่นหัวแดงตีนกำนั เปรียบเทียบหัวซิ่นแบบมดัย้อม (ซ่าย) และหัวซิ่นแบบทอซิด (ขวา)

อัตลักษณ์ด้านลวดลาย

ผลการวิจัยพบว่า ลวดลายที่ปรากฏพบในตัวซิ่นของชาวไทหล่ม เป็นลวดลายที่เกิดจากการมัดหมี่ตามแบบโบราณ เมื่อผู้วิจัยสังเคราะห์และจัดกลุ่ม สามารถแบ่งกลุ่มของลวดลายได้ 3 กลุ่ม คือ

1. ลวดลายหลัก เป็นลวดลายที่มีอัตลักษณ์ร่วม ปรากฏพบทั้งเขตอำเภอหล่มเก่าและอำเภอหล่มสัก ของจังหวัดเพชรบูรณ์ ลวดลายมีลักษณะเหมือนหรือคล้ายคลึงกัน แต่อาจมีชื่อเรียกที่ต่างกัน บางลายประกอบด้วยลวดลาย จำนวน 9 ลาย ได้แก่ ลายปราสาทผึ้ง/หอปราสาท ลายขอ ลายขาเป๋ย ลายนาค ลายเสาหลา/หงส์ ลายควมห้า/ตุ้ม ลายเพี้ยงคว่าเพี้ยงหงาย ลายหมากจับ และลายเอี้ยะ แสดงได้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ลวดลายหลักจำนวน 9 ลายที่ปรากฏพบในส่วนตัวซิ่นของซิ่นหัวแดงตีนกำนั

ชื่อเรียก ลวดลาย	ปราสาทผึ้ง/ หอปราสาท	ขอ	ขาเป๋ย	นาค	เสาหลา/ ลายหงส์	ควมห้า/ ตุ้ม	เพี้ยงคว่า เพี้ยงหงาย	หมากจับ	เอี้ยะ
ลวดลาย ที่ปรากฏ พบบน ผืนผ้า									

2. ลวดลายที่เกิดจากการผสม คือลวดลายที่ผู้มัดหมี่ทำการมัดโดยผสมลายหลักเข้าไว้ด้วยกัน โดยมัดให้มีลายหลัก 2 ลายผสมกันเพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้ลวดลาย และถือเป็นการแสดงฝีมือในการมัดหมี่ ข้อค้นพบในการวิจัย พบว่ามี 3 ลักษณะ คือ (1) การผสมลายหลักด้วยการโอบแดงหรือเพิ่มสีแดงผสมในลาย (2) การผสมลายหลักสองลายไว้ด้วยกัน (3) การผสมลายเดียวกันในลักษณะการเพิ่มจำนวนให้มากขึ้น ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ลวดลายที่เกิดจากการผสม 3 ประเภทที่ปรากฏพบในตัวชินของชินหัวแดงตีนก่าน

การผสมลายหลักด้วยการโอบแดง หรือเพิ่มสีแดงผสมในลวดลาย			การผสมลายหลักตั้งแต่สองลายไว้ด้วยกัน			การผสมลายเดียวกัน ในลักษณะการเพิ่มจำนวนลาย		
หอปราสาท โอบแดง	ขอโอบแดง	นาคทอง แดง	เอี้ยะ ผสม เพียงคว่ำ เพียงหงาย	ตุ้ม ผสม เพียงคว่ำ เพียงหงาย	เอี้ยะ ผสม ตุ้ม	หมากจับคู่	นาคเกี้ยว (นาคคู่)	ขาเปี้ยวคู่
								

3. ลวดลายที่พบมากเฉพาะบางถิ่น ลวดลายประเภทนี้เป็นลายของตัวชินที่อาจพบได้มากในบางพื้นที่ และพบน้อยหรือไม่พบเลยในบางพื้นที่ ได้แก่ (1) ลายดอกแก้ว พบมากในตัวชินของพื้นที่อำเภอหล่มเก่า แต่พบน้อยหรือแทบไม่พบเลยในตัวชินของพื้นที่อำเภอหล่มสัก (2) ลายอกแมงมุม พบมากในตัวชินของพื้นที่อำเภอหล่มสัก แต่พบน้อยหรือแทบไม่พบเลยในตัวชินของพื้นที่อำเภอหล่มเก่า ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ลวดลายที่พบมากเฉพาะบางถิ่นของชินของชินหัวแดงตีนก่าน

ชื่อเรียกลวดลาย	ดอกแก้ว (พบมากในพื้นที่อำเภอหล่มเก่า ไม่พบในอำเภอหล่มสัก)	อกแมงมุม (พบมากในพื้นที่อำเภอหล่มสัก ไม่พบในอำเภอหล่มเก่า)
ลวดลายที่ปรากฏพบ บนสินค้า		

อัตลักษณ์ด้านสีสันทัน

ด้านสีสันทัน ผลการวิจัย พบว่า โทนสีของชินหัวแดงตีนก่านซึ่งเป็นผ้าทอที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวไทหล่มนั้น เป็นชินที่มีโทนสี ที่แบ่งได้ 5 กลุ่มหลักๆ ประกอบด้วย (1) โทนสีม่วง (2) โทนสีม่วงเข้มออกกรมท่า (3) โทนสีน้ำตาล/ทอง (4) โทนสีเทา (5) โทนสีชมพูๆ

อภิปรายผลการวิจัย

จากข้อค้นพบของการวิจัย สรุปได้ว่า ชินหัวแดงตีนก่าน ซึ่งเป็นผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทหล่ม มีที่มาจาก การแต่งกายตามแบบที่คล้ายกับสตรีลาวหลวงพระบางดั้งเดิม โดยลวดลายหลักจำนวน 9 ลาย ที่พบในการวิจัย ในครั้งนี้ มีส่วนหนึ่งที่ปรากฏพบในผ้าทอของชาวลาวหลวงพระบางด้วยเช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ Chaipratoom. (2011) ที่ได้ศึกษา ผ้าทอหลวงพระบาง : มิติทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นในงานผ้าทอหลวงพระบาง สปป.ลาว โดยลวดลายที่เหมือนกันกับผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม ได้แก่ ลายขอ ลายหงส์ ลายนาค ลายปราสาทผึ่ง สิ่งนี้ถือเป็นหนึ่งในเครื่องยืนยันว่า ผ้าทอที่เป็นอัตลักษณ์ของชาวไทหล่ม เป็นผ้าทอที่มีรากจากผ้าทอของชาวลาวหลวงพระบางที่เป็นบรรพบุรุษของชาวไทหล่มนั่นเอง นอกจากนี้ ลวดลายของผ้าทอที่พบ

ในงานวิจัย ยังมีบางส่วนที่คล้ายกับลวดลายของผ้าทอในเขตอำเภอน้ำปาด จังหวัดอุตรดิตถ์ที่ Phasuk (2002) ได้รวบรวมไว้ในการศึกษาผ้าไหมพื้นบ้าน เช่น ลายหมากจับ ลายขาเป๋ย ลายขอ และยังได้พบความสอดคล้องในลักษณะเดียวกัน จากงานวิจัยของ Seevisit (2009) ที่พบลวดลายขาเป๋ย ลายดอกแก้ว ในเขตอำเภอนครไทย จังหวัดพิษณุโลก ดังนั้น ทั้งหมดของข้อค้นพบที่มีความสอดคล้องกันเหล่านี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ได้ว่า พื้นที่ในเขตไทหล่ม (อำเภอลหล่มเก่าและลหล่มสัก) ของจังหวัดเพชรบูรณ์ เขตอำเภอนครไทยและชาติตระการ ของจังหวัดพิษณุโลก เขตอำเภอน้ำปาดและปากท่า ของจังหวัดอุตรดิตถ์ แต่เดิมล้วนแล้วแต่เป็นพื้นที่ชายขอบของอาณาจักรล้านช้างตามหลักฐานแผนที่ของทางอีสาน (Thang E-Shann, 2014) สิ่งนี้ส่งผลให้กลุ่มพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดดังกล่าว มีรากของวัฒนธรรมด้านการทอผ้าจากลวดลายพระบางที่คล้ายกัน แต่เมื่อผ่านกาลเวลา ผ่านการรับหรือผสมผสานวัฒนธรรมจากถิ่นอื่น หรือผ่านการประยุกต์คิดค้นของคนในพื้นที่ ส่งผลให้ผ้าทอพื้นเมืองของทั้ง 3 จังหวัดนี้แตกแขนงประเภท สีล้น ลวดลายกันออกไปจนเกิดเป็นอัตลักษณ์ของตนเอง โดยเฉพาะชาวไทหล่มที่ตกผลึกความเป็นตัวตนหรืออัตลักษณ์การแต่งกายผ่านชินแบบต่อหัวตอตีนที่เรียกว่า “ชินหัวแดงตีนก่าน” และหากอภิปรายในมุมมองนิยามของอัตลักษณ์ ผลการวิจัย มีความสอดคล้องกับข้ออธิบายของ Kaewthep & Chaikunpol (2012) ที่อธิบายว่า “อัตลักษณ์/ตัวตน คือ การบอกกับตัวเองว่าเราคือใครและคนอื่นบอกเราคือใครและเรามีอำนาจในการสร้างอัตลักษณ์ของตัวเอง” ซึ่งผลสอดคล้องที่เห็นได้อย่างเด่นชัดจากการวิจัย คือ ชาวไทหล่มโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่เป็นผู้ทอผ้าดั้งเดิม ได้สร้างอัตลักษณ์ผ้าทอพื้นเมืองของตนเอง ผ่านองค์ประกอบของชินหัวแดงตีนก่าน โดยเฉพาะส่วนหัวชินที่เป็นแบบมัดย้อมหรือหัวย้อมสีแดง ที่ไม่พบหัวชินลักษณะนี้ในถิ่นอื่น และส่วนตัวชินที่ผู้ทอสืบทอดอัตลักษณ์ด้านลวดลายตามแบบโบราณที่เกิดจากการมัดหมี่ในลักษณะเป็นห้องสร้างอัตลักษณ์ผ่านการมัดหมี่แต่ละห้องให้ปรากฏลวดลายหลักทั้ง 9 ลาย และลวดลายที่เกิดจากการผสมผสานของลายหลักหรือการมัดแบบเพิ่มลาย สิ่งนี้เป็นตัวตนของผ้าทอพื้นเมืองของชาวไทหล่มที่ไม่เหมือนใครทั้งในจังหวัดเพชรบูรณ์หรือพื้นที่อื่นของประเทศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยในส่วนของความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ผ้าทอและข้อควรระวัง (ภาษาไทหล่มเรียกข้อชะล่า) หรือข้อควรปฏิบัติเกี่ยวกับการใช้ชินหัวแดงตีนก่าน ผู้วิจัย พบว่า กลุ่มผู้ทอผ้าพื้นเมืองและชาวไทหล่มบางส่วนมีความคิดเห็นด้านความเชื่อเกี่ยวกับการใช้ผ้าทอและข้อควรระวังหรือข้อควรปฏิบัติของชินหัวแดงตีนก่านที่แตกต่างกัน ส่วนแรก มีความเชื่อเกี่ยวกับข้อควรระวังว่า หัวชิน เป็นส่วนที่ไม่ควร นำมาพาดเป็นผ้าเบี่ยงหรือผ้าสไบเนื่องจากเกี่ยวข้องกับเรื่องของความเชื่อ หากต้องการนำมาเป็นผ้าเบี่ยงหรือสไบจะต้องมีการมัดย้อมหรือทอในลวดลายที่แตกต่างออกไป หรือผ้าทอส่วนที่เป็นตีนชิน ไม่ควรนำมาใช้ประดับในส่วนที่สูงกว่าเอวขึ้นมาเนื่องจากควรเป็นส่วนที่อยู่ต่ำสุด และผ้าทอส่วนตัวชินของชินหัวแดงตีนก่าน ที่มีการทอลวดลายโบราณหลายลวดลายรวมอยู่ในผืนเดียวกัน ที่เรียกว่า หมี่คร้ว ไม่ควรนำมาตัดเป็นเสื้อ หรือส่วนอื่นที่สูงกว่าเอวขึ้นมา ดังบทสัมภาษณ์ที่ว่า “ชินก็คือชินไม่ควรนำไปเป็นอย่างอื่น” แต่หากต้องการนำมาตัดเป็นเสื้อหรืออื่นๆ ควรจะต้องลวดลายให้เหลือเพียง 1 หรือ 2 ลายที่เรียกว่า หมี่ตาเดียว ส่วนที่สอง เป็นผู้ที่ไม่มีความเชื่อเกี่ยวกับข้อควรระวัง (ข้อชะล่า) จึงมีรูปแบบการสวมใส่ผ้าทอพื้นเมืองที่แตกต่างจากส่วนแรก คือ มีการนำผ้าทอส่วนที่เป็นหัวชิน ของชินหัวแดงตีนก่านทั้งแบบมัดย้อมและแบบทอขีด มาใช้เป็นผ้าเบี่ยงหรือผ้าสไบ หรือนำส่วนตัวชินของชินหัวแดงตีนก่านมาตัดเป็นเสื้อ หรือพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์อื่นๆ ที่ทันสมัย สร้างความแปลกใหม่ให้แก่ผลิตภัณฑ์ตามแนวคิดทางการตลาด

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยว่า หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรมีการจัดเวทีเสวนาเพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นด้าน “ความเชื่อเกี่ยวกับชินหัวแดงตีนก่าน และการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากชินหัวแดงตีนก่าน” เพื่อรับฟังความเห็นจากทุกฝ่ายและตกผลึกหาจุดร่วมที่ยอมรับได้ ระหว่างกลุ่มที่เชื่อในข้อชะล่า และกลุ่มที่ต้องการเพิ่มมูลค่าให้แก่การพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ๆ อันจะส่งผลให้การเผยแพร่อัตลักษณ์ของผ้าทอพื้นเมืองไทหล่มผ่านผลิตภัณฑ์ยุคใหม่อยู่บนพื้นฐานของการยอมรับจากทุกฝ่าย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัย พบว่า หนึ่งในปัญหาของการสืบสานภูมิปัญญาผ้าทอพื้นเมืองไทหล่ม คือ คนรุ่นใหม่ที่ไม่สนใจเรียนรู้และเข้ามาสืบสานภูมิปัญญาด้านการทอผ้ามีน้อยมาก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเสนอว่า ควรมีการวิจัยเชิงพัฒนาเพื่อต่อยอดจากผลการวิจัยในครั้งนี้ ในประเด็นที่เกี่ยวกับการส่งเสริมให้ นักเรียนนักศึกษาหรือเยาวชนคนรุ่นใหม่ ได้เรียนรู้ประวัติความเป็นมาของชาติพันธุ์ไทหล่มที่มีความเกี่ยวข้องกับชินหัวแดงตีนก่าน ผ่านการพัฒนาเป็นหลักสูตรท้องถิ่น ในรูปแบบของการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (PAR)

References

- Chaipratoom, J. (2011). Luang Prabang Woven Fabrics: The Dimensions of Culture and Traditional Knowledge. *Journal of Fine and Applied Arts Khon Kaen University*, 5(1), 129.
- Chudhavitapata, W. (2012). *Reflection of Thai traditional*. Research report. Bangkok : Dhurakij Pundit University.
- Department of culture promotion. (2014). Lanna wisdom. *Journal of Culture*, 53(3), 8.
- Fabric Museum Naresuan University. (2016). *Information of Thai fabric in the lower northern region-Mueang Phetchabun cloth*. [Online]. Available : <http://www.thaitextilemuseum.com>. [2018, July 20].
- Inkai, N. (2018, 17 June). Sage of Local woven. Interview.
- Kaewthep, K. & Chaikunpol, N. (2012). *New media study guide*. Bangkok : Pappim.
- Kaewyom, S. (2018,17 June). Sage of Local woven. Interview.
- Kondee, T. (2018, 7 July). Sage of Local woven. Interview.
- Kromkong, A. (2018, 5 April). Sage of Local woven. Interview.
- Lomsak Museum. (2018). The origin of Thai Lom. Public relations publication.
- Mouhot, A. (2018). *Travels in the Central Parts of Indo-China (Siam), Cambodia, and Laos*. (Translation by Jansang, K.). (4 th ed.). Bangkok : Matichon.
- Phasuk, S. (2002). *Handwoven Thai Silk*. Bangkok : Odeon Store.
- Phutchong, C. (2006). *Communication for adaptation and identity presentation of Sakais indigenous immigrating to town community*. Master of Communication Arts Chulalongkorn University.
- Seevisit, P. (2009). *Phitsanulok's famous fabric*. Phitsanulok's famous fabric. [Online]. Available : <https://sites.google.com/site/wisdom1305/phumipayya-thxng-thin-kar-thx-pha>. [2018, July 15].

- Tai Lom Art and Culture Conservation Club, Moon-Mang, Tha Kok Kae Temple. (2019). **Evidence that confirms the identity of Lom Sak city.** [Online]. Available : <https://www.facebook.com/569429646478007/photos/a.578318495589122/1363679570386340/?type=3&theater>. [2019, September 20].
- Teangket, et al. (2009). **The importance of local woven fabrics.** [Online]. Available : <https://spoketextiles.com/wp-content/uploads/2018/10/2> [2018, July 15].
- Textile center of Chiang Rai Rajabhat University. (2006). **Knowledge of Lanna textiles.** Chiang Mai : Tonecolor.
- Thai Heritage Treasuty. (2019). **Local woven fabric Phetchabun.** [Online]. Available : <http://www.thaiheritage.net/nation/oldcity/phetchabun7.htm> [2019, September 20].
- Thang E-Shann. (2014). **Lao communities in central Siam.** [Online]. Available : <http://e-shann.com/?p=8794>. [2018, November 16].

ปัจจัยเชิงสาเหตุของกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดี
ต่อการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

The Causal Factors of Service Marketing Mix Strategy Affecting Service Quality
and Service Loyalty The Hotel and Resort in The Area Amphoe Khao Kho

Phetchabun

สุทธินิณี ธีระธรรมสรณ์*

Suttisinee Thirathammason

ฐากูร อนุสรณ์พานิชกุล*

Thakoon Anusonpanichakul

Received : December 15, 2020

Revised : March 25, 2021

Accepted : April 20, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการ คุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ 2) เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการและคุณภาพการบริการมีผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ วิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ การวิจัยเชิงคุณภาพกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก กำหนดการศึกษาผ่านข้อมูลด้านความคิดเห็นของผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และผู้มีประสบการณ์โรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 คน การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิจัยเชิงปริมาณกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้รับบริการโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่างมีขนาด 400 คน โดยใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ประกอบด้วย 1) กลยุทธ์การตลาดบริการ ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์หรือบริการ ราคา สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่าย การส่งเสริมการตลาด กระบวนการให้บริการ บุคลากร ลักษณะทางกายภาพ การรับรู้ตราสินค้าและภาพลักษณ์ที่พัก 2) ปัจจัยคุณภาพการบริการ ประกอบด้วย ความเป็นรูปธรรมของบริการ ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ การตอบสนองต่อผู้รับบริการ การรับประกัน และการเอาใจใส่ในผู้รับบริการ ผลจากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการอิทธิพลต่อปัจจัยคุณภาพ

*อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
Lecturer of the Bachelor of Business Administration Program Management Faculty of Management,
Phetchabun Rajabhat University

การบริการที่פקประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจัยกลยุทธ์การตลาด บริการและปัจจัยคุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่פקประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

คำสำคัญ : กลยุทธ์การตลาดบริการ / คุณภาพการบริการ / ความจงรักภักดีลูกค้า / โรงแรมและรีสอร์ท

ABSTRACT

The purpose of this research were 1) was to study factors Service Marketing Mix Strategy, Service Quality, affecting Customer Loyalty of Hotel and Resort in The Area Amphoe KhaoKho Phetchabun, 2) was to study influence of factors of Service Marketing Mix Strategy and Service Quality affecting Customer Loyalty of Hotel and Resort in The Area Amphoe KhaoKho Phetchabun, The research design consisted of a combination both of qualitative and quantitative research. The samples used in the qualitative research were 5 people, including entrepreneurs or executives of Hotel and Resort in The Amphoe KhaoKho Phetchabun, stakeholders to include business consisted of academics, luminaries or experts. The instrument were interviews, and the qualitative data analysis was content analysis. The sample of the quantitative was the Customers of Hotel and Resort in The Area Amphoe KhaoKho Phetchabun. The group sampling was selected 400 of customers The instrument for collection data were questionnaires. In data analyzing process of this study, the stepwise multiple regression analysis was employed. The research findings were as follows: 1) The result of the first objective: the causal factors influenced Customer Loyalty of Hotel and Resort in The Area Amphoe KhaoKho Phetchabun. Include 2 factors among 14 indicators, which consists of; Service Marketing Mix Strategy which consists of Product or Service, Price, Place or Distribution, Promotion, Process of Service, People Physical Evidence, Perceived Brand, Image of hotel and resort 2) The results of the second objective: and Service Marketing Mix Strategy effect to Service Quality; Service Marketing Mix Strategy and Service Quality effect to Customer Loyalty of Hotel and Resort in The Area Amphoe KhaoKho Phetchabun at the statistical significant level of 0.05

Keywords : Service Marketing Mix Strategy / Service Quality / Customer Loyalty / Hotel and Resort

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ทเป็นธุรกิจบริการที่פקแฟมที่มีความสำคัญอย่างมากในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยซึ่งเป็นอุตสาหกรรมรายได้หลักของประเทศ (The Office of SMEs Promotion, 2020) ทั้งนี้ สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2560 ทั้งจากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและชาวไทย ยังคงมีแนวโน้มดีขึ้นอย่างต่อเนื่องจากในปี 2559 และส่งผลให้ธุรกิจโรงแรมและ รีสอร์ทได้รับผลดีตามไปด้วยจากการให้บริการรองรับนักท่องเที่ยวที่มีจำนวนเพิ่มสูงขึ้น ประกอบกับแนวโน้มการฟื้นตัวของตลาดการจัดงานต่างๆ เช่น งานประชุม และสัมมนา งานแต่งงาน และงานอีเว้นท์ ส่งผลให้ในปี 2560 ธุรกิจที่פקน่าจะมียาได้ 564,000-574,000 ล้านบาท

บาท ขยายตัวร้อยละ 3.7-5.5 ชะลอลงจากปี 2559 ที่เติบโตร้อยละ 6.0 จากปีก่อนหน้า (KasikornResearch, 2017) ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาท่องเที่ยว อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2560 กับ 2561 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2560 จำนวน 2,275,426 คน จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2561 จำนวน 2,335,204 คน (+2.63%) จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2560 จำนวน 25,567 คน จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2561 จำนวน 25,999 คน (+1.69%) รายได้จากนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้นเมื่อเทียบกับปี 2560 กับ 2561 รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2560 จำนวน 7,010.65 ล้านบาท รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย ปี 2561 จำนวน 7,460.50 ล้านบาท (+6.42%) รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2560 จำนวน 90.58 ล้านบาท รายได้จากนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ปี 2561 จำนวน 95.90 ล้านบาท (+5.87%) (Office of Phetchabun Tourism and Sports, 2019) จะเห็นได้ว่ามีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และต่างชาติเข้ามาเที่ยวในเพชรบูรณ์เป็นจำนวนมาก เนื่องจากเพชรบูรณ์เป็นเมืองที่แวดล้อมไปด้วยป่าเขาเขียวชอุ่มมีทัศนียภาพสวยงาม อากาศสดชื่นเย็นสบายตลอดทั้งปี โดยเฉพาะ อำเภอเขาค้อที่ได้รับการขนานนามว่าเป็น “สวิตเซอร์แลนด์เมืองไทย” อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจมากมาย ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม รวมถึง อาหารขึ้นชื่อ และผลไม้ยอดนิยมของจังหวัดคือ มะขามหวานเมืองเพชร นอกจากนี้ จากการที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้มีการประชาสัมพันธ์จังหวัดท่องเที่ยวใหม่ ภายใต้โครงการ “เมือง ต้องห้าม...พลาด” ซึ่งจังหวัดเพชรบูรณ์ได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 12 เมืองต้องห้าม...พลาด โดยมีชื่อสโลแกนประจำจังหวัดว่า “ภูตอกไม้สายหมอก” และยังมีวัดพระธาตุผาซ่อนแก้ว ซึ่งได้รับการคัดเลือกให้เป็น 1 ใน 10 ดินแดน ในฝัน “Dream Destinations กลางครั้งหนึ่ง...ต้องไป และจากการที่เพชรบูรณ์เป็นจังหวัดที่มีระยะทางไม่ไกลจากกรุงเทพมหานคร การคมนาคมมีความสะดวก จึงทำให้นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกมาเที่ยวเพชรบูรณ์เนื่องจากใช้ระยะเวลาเดินทางไม่มาก โดยนักท่องเที่ยวที่มาจะได้สัมผัสกับอากาศหนาวและความเป็นธรรมชาติ (Chotikhamjorn & Ngerma, 2017) ซึ่งอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ถือเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เป็นแรงขับเคลื่อนในการเติบโตของภาคอุตสาหกรรมบริการ ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ในอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นได้ว่า จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือนและอัตราการเข้าพักโรงแรมโรงแรมและรีสอร์ทในจังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี แต่สถานการณ์การแข่งขันทางธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วจนคาดการณ์ได้ยาก อีกทั้งสภาพคุณภาพการอยู่รอดของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท รวมถึงภัยคุกคามจากอุตสาหกรรมท่องเที่ยว รวมถึงภายใต้ภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนที่เป็นตัวแปรสำคัญในการเข้าใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเร่งพัฒนาศักยภาพเพื่อสร้างความได้เปรียบในการแข่งขัน และแนวทางในการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันที่สำคัญของธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท คือ กลยุทธ์การตลาดบริการและคุณภาพการบริการที่ผู้ประกอบการจะมอบให้ผู้รับบริการ (Choprasert, 2009) จากสถานการณ์การแข่งขันและภัยคุกคามดังกล่าว ความจงรักภักดีต่อการบริการถือเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาเติบโตอย่างรวดเร็ว (Tripathi, 2009) ซึ่งความจงรักภักดีต่อการบริการ นำไปสู่การกลับมาใช้บริการซ้ำ การแนะนำบอกต่อแก่ผู้มาที่ต้องการมาเยือนหรือใช้บริการโรงแรมและรีสอร์ทมากขึ้น (Kotler, et al., 2003) จากความสำคัญและเหตุผลที่ได้กล่าวมาข้างต้นนับเป็นเรื่องสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการบริการโรงแรมและรีสอร์ทในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุของกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการ และความจงรักภักดีต่อการบริการที่พึงประสงค์โรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อให้ผู้ประกอบการ ชุมชน ภาครัฐ สถาบันการศึกษา นำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ เพื่อเพิ่ม

ความสามารถในการแข่งขัน เพิ่มศักยภาพของภาคบริการด้านที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ทในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรับตัวสู่เศรษฐกิจฐานบริการที่เข้มแข็งต่อไป

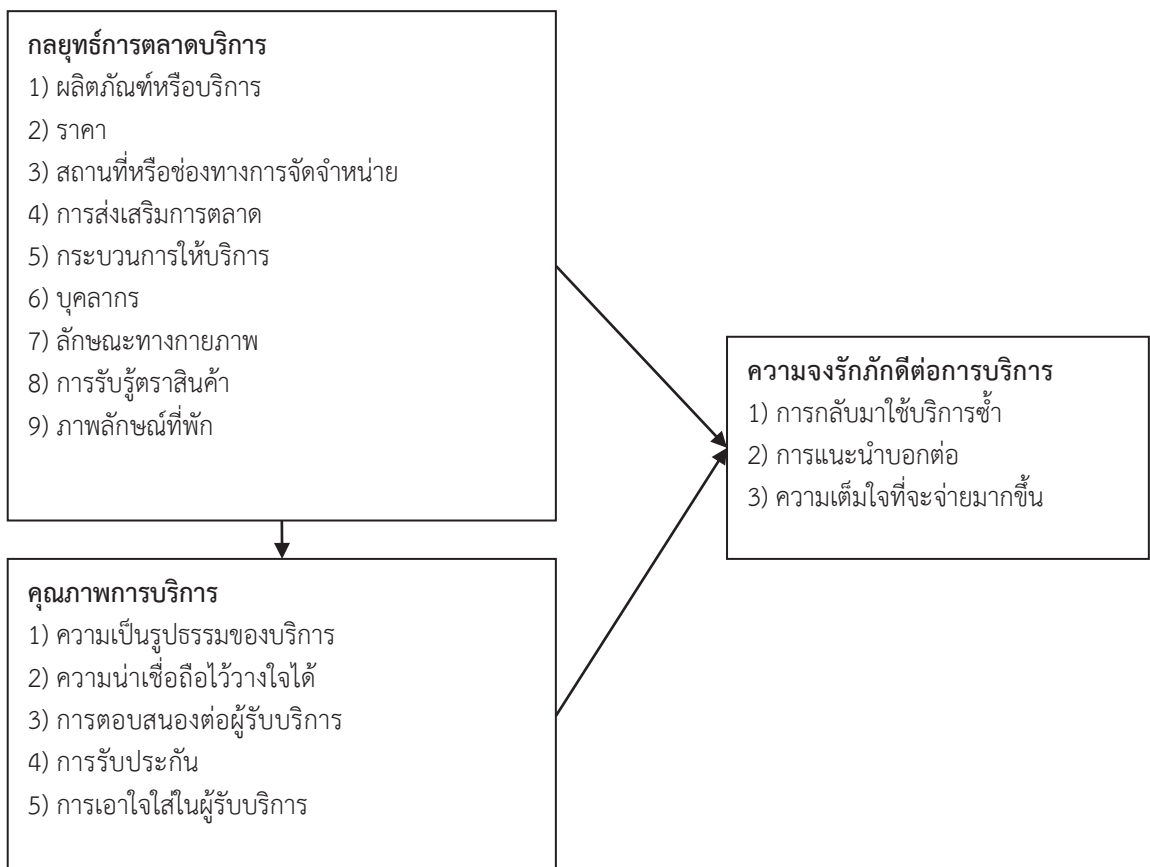
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการ คุณภาพการบริการ ที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อผู้รับบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

2. เพื่อศึกษาปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการและคุณภาพการบริการ ที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีต่อผู้รับบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำผลที่ได้จากการศึกษาวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของ McCarthy, (1960); Booms Bitner (1981); Parasuraman, Zeithaml & Berry (1988); Ryua, Hanb & Kimc, (2008); Robinson & Etherington, (2006) รวมทั้ง การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการและผู้มีประสบการณ์ธุรกิจโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ที่มา: McCarthy. (1960); Booms Bitner. (1981); Parasuraman, Zeithaml. & Berry. (1988); Ryua, Hanb. & Kimc. (2008); Robinson & Etherington. (2006)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิจัยไว้เป็น 2 ส่วน ได้แก่ การวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนั้นเพื่อให้การดำเนินการวิจัยเป็นไปอย่างมีระบบ ผู้วิจัยจะดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ตามวิธีการดังต่อไปนี้ ส่วนที่ 1 กำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย ด้วยการสังเคราะห์วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อสร้างรูปแบบและการพัฒนากรอบแนวคิดปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการ และความจงรักภักดีต่อการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ส่วนที่ 2 ตรวจสอบสมมติฐานการวิจัย รายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 การวิจัยเชิงคุณภาพ

เพื่อปรับกรอบแนวคิดการวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ สำหรับประชากรการวิจัยในครั้งนี้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการและผู้มีประสบการณ์ธุรกิจที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ทในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การดำเนินการวิจัย โดยศึกษาจากเอกสารเพื่อทบทวนแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย นอกจากนี้เพื่อเป็นการตรวจสอบและพัฒนากรอบการวิจัย จึงเพิ่มเติมด้วยเทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ และผู้มีประสบการณ์ธุรกิจที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ทในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 5 คน การสร้างและพัฒนาเครื่องมือนำไปศึกษาที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหาและภาษาให้มีความถูกต้องเหมาะสม จากนั้นดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ภายหลังการวิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการออกแบบเครื่องมือที่ได้จากการสัมภาษณ์ คือ แบบสอบถามที่ได้จากการสัมภาษณ์แล้วนำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบและปรับปรุงเครื่องมือตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ จึงดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย และทำการการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) เพื่อทำการสกัดองค์ประกอบและลดจำนวนตัวแปรข้อคำถามหรือตัวบ่งชี้ จากนั้นผู้วิจัยจึงนำผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) ไปสังเคราะห์กับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่ได้สร้างรูปแบบปัจจัยเชิงสาเหตุของกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อปรับกรอบแนวคิดการวิจัยให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของธุรกิจ

ส่วนที่ 2 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้รับบริการโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอน

กลุ่มตัวอย่าง การวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้รับบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งไม่ทราบจำนวนประชากรที่แน่นอนของกลุ่มนี้ ดังนั้นจึงใช้การคำนวณกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการคำนวณแบบไม่ทราบขนาดตัวอย่างของ W.G. Cochran โดยกำหนดค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคาดเคลื่อนร้อยละ 5 ต้องใช้ขนาดตัวอย่างอย่างน้อย 384 คน เพื่อให้การเก็บรวบรวมข้อมูลของแบบสอบถามครอบคลุมสมบูรณ์ จึงเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 400 คน โดยกรอบขนาดตัวอย่างแบ่งออกเป็น 7 ตำบล ได้แก่ พังสมอ แคมป์สน เขาค้อ ริมสิมวง สะเดาพะง หนองแม่นา และเข็กน้อย หลังจากนั้นผู้วิจัยทำการสุ่มตัวอย่างจากกรอบตัวอย่างทั้ง 7 ตำบล กำหนดขนาดตัวอย่างที่เป็นสัดส่วน (Proportional to size) เท่าๆ กันทั้ง 7 ตำบล ครอบคลุมทุกพื้นที่ตามสัดส่วนของพื้นที่ทั้ง 7 ตำบล

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรต้น คือ กลยุทธ์การตลาดบริการ ตัวแปรผล คือ คุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อการบริการ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามกรอบแนวคิดการวิจัย แบ่งเป็น 5 ตอน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการใช้บริการ แบบสอบถามเป็นลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียวและเป็นคำถามแบบปลายปิด (Close-ended Question) จำนวน 9 ข้อ ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) รายได้ต่อเดือน 4) สถานะภาพ 5) อาชีพ 6) เดินทางมาโรงแรม/รีสอร์ทแห่งนี้เป็นครั้งที่เท่าไร 7) เดินทางมากับใคร 8) มาพักกี่คน และ 9) ระยะเวลาในการเข้าพักของท่าน

ตอนที่ 2 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method : Likert scale questions) จำนวน 36 ข้อ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นคำถามเกี่ยวกับปัจจัยคุณภาพการบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method : Likert scale questions) จำนวน 20 ข้อ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 4 เป็นคำถามเกี่ยวกับข้อมูลความคิดเห็นต่อความจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale method : Likert scale questions) จำนวน 9 ข้อ โดยใช้ระดับการวัดข้อมูลประเภทอันตรภาคชั้น (Interval scale) มี 5 ระดับ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามปลายเปิดที่ต้องการให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะอื่นๆ ได้อย่างอิสระ

การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. ศึกษาหลักการสร้างแบบสอบถามเพื่อทำการศึกษาวิจัย และกำหนดกรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย
2. ศึกษาจากหนังสือ เอกสาร บทความ งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานในการเลือกตัวแปรต่างๆ ที่เกี่ยวข้องและนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมความมุ่งหมายของงานวิจัย
3. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นปรึกษาและให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Validity) และแนะนำข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
4. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Pretest) กับผู้ตอบแบบสอบถามกลุ่มที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มที่จะศึกษา จำนวน 30 คน เพื่อนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม แล้วนำผลที่ได้มาทำการหาค่าความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ (Reliability of the test) โดยใช้วิธีหาค่าครอนบักแอลฟา (Cronbach's alpha) (Vanichbuncha, 2002) ทั้งนี้จากการนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ พบว่า ได้ค่าครอนบักแอลฟา (Cronbach's alpha) ดังนี้กลยุทธ์การตลาดบริการ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัก (α)

เท่ากับ 0.93 คุณภาพการบริการ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัค (α) เท่ากับ 0.91 ความจงรักภักดีต่อการบริการ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัค (α) เท่ากับ 0.84 และค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบัค (α) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.93 ดังนั้น จากผลลัพธ์ที่ได้แสดงให้เห็นว่าแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่นเพียงพอสำหรับการทำวิจัยมีความเหมาะสมและสามารถยอมรับได้ จึงสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างจริงที่ใช้ในการวิจัยได้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มผู้รับบริการผู้รับบริการโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ แล้วนำแบบสอบถามที่ได้รับกลับคืนมาตรวจสอบและคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ เพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพรรณนาเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติอนุมานวิเคราะห์ด้วยสมการถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อการบริการที่פקประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารระดับสูง ผู้เชี่ยวชาญ นักวิชาการ ผู้ประกอบการ ผู้มีประสบการณ์และผู้รับบริการโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ในมิติกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการ และความจงรักภักดีต่อการบริการที่פקประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการสัมภาษณ์ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์เนื้อหาแล้วสรุปประเด็นที่สำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เพิ่มขึ้นอีก 8 ตัวแปร ได้แก่ 1) โลโก้ (Logo) หรือสัญลักษณ์ของที่פקมีการออกแบบที่สวยงามทันสมัย 2) ตราสินค้าของที่פקสร้างความเชื่อมั่นแก่ท่าน 3) ตราสินค้าของที่פקมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง 4) ตราสินค้าของที่פקแสดงถึงรสนิยมของลูกค้าน้อย่างชัดเจน 5) ที่פקมีกิจกรรมที่มุ่งเน้นในการทำประโยชน์ให้แก่สาธารณชน 6) ที่פקมีกิจกรรมที่ให้ความช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อสังคม อาทิเช่น กิจกรรมการกุศลเพื่อรวบ กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น 7) ที่פקแห่งนี้มีประวัติความเป็นมาที่ดี และ 8) ที่פקมีการตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากที่פקแห่งอื่นๆ โดยพิจารณาจากตัวแปรที่ได้จากการสัมภาษณ์ให้สอดคล้องครอบคลุมรายการตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ แล้วนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ ด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ค่า Kaiser-Meyer-Olkin เท่ากับ 0.829 ซึ่งมากกว่า 0.50 และเข้าใกล้ 1 Chi-Square เท่ากับ 911.610 ค่า Significant เท่ากับ 0.000 ซึ่งมีค่าน้อยกว่า 0.05 จึงสรุปได้ว่า ข้อมูลมีความเหมาะสมที่นำไปวิเคราะห์องค์ประกอบแบบเชิงสำรวจได้ ผลการสกัดองค์ประกอบด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ พบว่า ค่าความร่วมกันของตัวแปรแต่ละตัวที่ใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ กลยุทธ์การตลาดบริการ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.536-0.809 มีแนวโน้มที่น่าจะ สามารถเข้าอยู่ในองค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งได้ ผลการจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบปรับโครงสร้างและตั้งชื่อองค์ประกอบ ค่า Total Variance Explained จากการวิเคราะห์ตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปร สามารถจัดกลุ่มได้ 2 ปัจจัย โดยปัจจัยที่ 1 สำคัญที่สุดเนื่องจากสามารถอธิบายหรือตีความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุด สำหรับการวิเคราะห์ครั้งนี้ อธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้มากที่สุดสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลได้ถึงร้อยละ 32.046 ส่วน Factor ที่ 2 จะมีความสำคัญรองลงมาคิดเป็นร้อยละ 25.724 ซึ่งทั้ง 2 Factor และสามารถอธิบายความแปรปรวนของข้อมูลร่วมกันได้ร้อยละ 57.770

ผลการ Rotated Component Maxtrix ในแต่ละปัจจัยจะประกอบด้วยตัวแปรต่างๆ ที่อยู่ในองค์ประกอบร่วม ผู้วิจัยได้ตั้งชื่อองค์ประกอบร่วม คือ การรับรู้ตราสินค้าและภาพลักษณ์ที่พึก ซึ่งในการตั้งชื่อองค์ประกอบร่วมที่เกิดขึ้นจะพิจารณาจากกลุ่มตัวแปรที่พบโดยส่วนใหญ่เป็นหลัก โดยผลการวิเคราะห์องค์ประกอบแบบเชิงสำรวจในครั้งนี้สามารถแบ่งกลุ่มตัวแปรใหม่ได้ทั้งหมด 2 องค์ประกอบ ประกอบด้วย 8 ตัวแปร ดังนี้ ปัจจัยที่ 1 ด้านการรับรู้ตราสินค้า ประกอบด้วย 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.536-0.809 ค่าไอเกนเท่ากับ 3.489 ค่าความแปรปรวนรวมสะสมเท่ากับ 43.611 หมายถึง องค์ประกอบที่ 1 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 43.611 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 1 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค ได้เท่ากับ 0.711 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงเชื่อถือได้และเรียงลำดับความสำคัญ (Factor Loading) จากมากไปน้อย ได้แก่ ปัจจัยที่ 2 ด้านภาพลักษณ์ที่พึก ประกอบด้วย 4 ตัวแปร มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบตั้งแต่ 0.694-0.793 ค่าไอเกนเท่ากับ 1.133 ค่าความแปรปรวนรวมสะสมเท่ากับ 59.289 หมายถึงองค์ประกอบที่ 2 สามารถอธิบายความแปรปรวนได้ร้อยละ 57.770 ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบที่ 2 ทั้งนี้ผู้วิจัยได้หาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัค ได้เท่ากับ 0.745 ซึ่งมีความเชื่อมั่นสูงเชื่อถือได้และเรียงลำดับความสำคัญ (Factor Loading) จากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ที่พึกแห่งนี้มีประวัติความเป็นมาที่ดี เท่ากับ 0.793 2) ที่พึกมีกิจกรรมที่ให้ความช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อสังคม อาทิเช่น กิจกรรมการกุศลเพื่อรวบ กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น เท่ากับ 0.783 3) ที่พึกมีการตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากที่พึกแห่งอื่นๆ เท่ากับ 0.705 และ 4) ที่พึกมีกิจกรรมที่มุ่งเน้นในการทำประโยชน์ให้แก่สาธารณชน เท่ากับ 0.694

สรุปผลการวิจัย ภายหลังจากการศึกษาด้วยเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis Model : EFA) พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการบริการที่พึกโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มี 2 องค์ประกอบ 14 ตัวบ่งชี้ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ภายหลังจากการศึกษาด้วยเทคนิควิธีวิจัยเชิงคุณภาพ และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis Model : EFA)

ปัจจัย	ข้อมูล	
	การสัมภาษณ์เชิงลึก	จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
กลยุทธ์การตลาดบริการ		
1) ผลิตภัณฑ์หรือบริการ	✓	✓
2) ราคา	✓	✓
3) สถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่าย	✓	✓
4) การส่งเสริมการตลาด	✓	✓
5) กระบวนการให้บริการ	✓	✓
6) บุคลากร	✓	✓
7) ลักษณะทางกายภาพ	✓	✓
8) การรับรู้ตราสินค้า	✓	
9) ภาพลักษณ์ที่พึก	✓	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ปัจจัย	ข้อมูล	
	การสัมภาษณ์เชิงลึก	จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
คุณภาพการบริการ		
1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ	✓	✓
2) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้	✓	✓
3) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ	✓	✓
4) การรับประกัน	✓	✓
5) การเอาใจใส่ในผู้รับบริการ	✓	✓

สรุปผลการวิจัยในวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการและคุณภาพการบริการมีผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการทดสอบอิทธิพลของปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการและคุณภาพการบริการมีผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ตัวแปรอิสระ คือ กลยุทธ์การตลาดบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 2 ตารางตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	T	Sig.
(Constant)	1.012	.086	11.811	.000
กลยุทธ์การตลาดบริการ	.753	.866	34.471	.000
$R^2 = .866$, $F = 1188.235$, $p = < 0.05$				

จากตารางที่ 2 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการที่ส่งผลต่อคุณภาพการบริการในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าเมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการ ($Beta = .866$) เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด ($Adjust\ R\ Square = .749$) พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการส่งผลต่อปัจจัยคุณภาพการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 74.9% ค่า $t = 34.471$ การวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบ $F = 1188.235$ ค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05

ตัวแปรอิสระ คือ กลยุทธ์การตลาดบริการ และคุณภาพการบริการ ที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ตารางที่ 3 ตารางตัวแปรอิสระ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	T	Sig.
(Constant)	.358	-	2.863	.004
กลยุทธ์การตลาดบริการ	.373	.327	5.916	.000
คุณภาพการบริการ	.531	.535	9.685	.000
$R^2 = .694, F = 454.287, p = < 0.05$				

จากตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการ และปัจจัยคุณภาพการบริการ ในภาพรวมแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการและปัจจัยคุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 โดยพิจารณาจากค่า Significance ที่ 0.000

เมื่อพิจารณาน้ำหนักของผลกระทบของปัจจัยมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ปัจจัยคุณภาพการบริการ (Beta = .535) มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ มากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการ (Beta = .327) มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เมื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์การกำหนด (Adjust R Square = .694) พบว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการและปัจจัยคุณภาพการบริการ ส่งผลต่อตัวแปรตามคือ คือ ความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ รวม 69.4% ส่วนที่เหลืออีก 30.6% มาจากปัจจัยด้านอื่นๆ ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ $t = 9.685$ ปัจจัยคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจซื้อที่มีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ที่ $t = 5.916$ การวิเคราะห์ค่าสถิติทดสอบ $F = 454.287$ ค่า Sig. มีค่าเท่ากับ 0.000 ซึ่งน้อยกว่า 0.05 แสดงว่า ตัวแปรอิสระอย่างน้อย 1 ตัวมีอิทธิพลต่อตัวแปรตาม สรุปได้ว่า ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปัจจัยคุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ และปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่องปัจจัยเชิงสาเหตุของกลยุทธ์การตลาดบริการที่มีผลต่อคุณภาพการบริการและความจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยอภิปรายผลการวิจัย ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 กลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อคุณภาพการบริการที่พึงประเภโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khongham. (2017, pp.18-29) ที่ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่ส่งผลต่อการรับรู้คุณภาพการบริการธุรกิจท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวสูงอายุ เขตอันดามัน พบว่า ส่วนประสมการตลาดบริการเพิ่มขึ้น ส่งผลต่อการยอมรับคุณภาพการบริการสูงขึ้น และสอดคล้องกับ Kumruan. (2016, pp.58-73) ที่ได้ศึกษาปัจจัยส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและการเลือกใช้บริการโรงแรม 4 ดาว ของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพญาซึ่งพบว่า ส่วนประสมการตลาดที่มีผลต่อการกำหนดกลยุทธ์ทางการตลาดและการเลือกใช้บริการโรงแรม 4 ดาว

สมมติฐานที่ 2 กลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษา พบว่า กลยุทธ์การตลาดบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kao-un. & Chongketkorn. (2018, pp.57-70) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์ส่วนประสมการตลาดบริการ มีอิทธิพลต่อความภักดีของผู้ใช้บริการโรงแรมใน อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ และ Lovelock. & Wirtz. (2016, p.45) ยังให้ข้อคิดเห็นเรื่องการสร้างความจงรักภักดีต่อตราสินค้าไว้ว่า ความภักดีต่อตราสินค้าเป็นการสร้างความมั่นคงและความยั่งยืนในการประกอบธุรกิจ ก่อนที่จะเกิดความจงรักภักดีนั้น จะมีขั้นตอนของการที่ลูกค้าเกิดความพึงพอใจต่อสินค้านั้นก่อน จนเกิดการซื้อซ้ำ เกิดความผูกพันต่อสินค้าและบริการมีความรู้สึกเชื่อถือและไว้วางใจในตัวสินค้า จดจำตราสินค้า และการแนะนำหรือบอกต่อสินค้าและบริการ ไปสู่เพื่อน และครอบครัวได้ Schiffman. & Kanuk. (2010) กล่าวเพิ่มเติมว่า ความจงรักภักดีต่อตราสินค้านั้น จะมีความพึงพอใจอยู่เสมอ มีการ ซื้อสินค้าอย่างต่อเนื่อง ปัจจัยกลยุทธ์การตลาดบริการ ประกอบด้วย

1) ด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการ พบว่า การดำเนินโรงแรมและรีสอร์ท ด้านห้องพักควรมีประเภทห้องพักให้เลือกหลากหลาย ขนาดของห้องพัก/ที่พักรั้วขวางไม่จนเกินไป เน้นความสะดวกสบายเรียบร้อยของห้องพัก/ที่พัก และมีอุปกรณ์ขั้นพื้นฐานในห้องนอน และการมีอุปกรณ์ขั้นพื้นฐานในห้องน้ำ การมีจุดแข็งด้านผลิตภัณฑ์หรือบริการนี้เป็นสิ่งแรกในการสร้างความประทับใจในการเข้ารับบริการจนกลายเป็นลูกค้าประจำของโรงแรม/รีสอร์ทนั้นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chooset, et al. (2019, p.1584) ที่กล่าวว่า ผลิตภัณฑ์หรือบริการมีความสำคัญมากที่สุด พื้นที่ในอาคารและห้องนอนต้องมีความสะอาด ลักษณะอุปกรณ์ต่างๆ ต้องสมบูรณ์พร้อมใช้งาน ต้องมีความทันสมัยเพื่อเพิ่มความสะอาดสบายให้แก่ผู้เข้าพัก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Rangyai. (2019, pp.46-47) ที่กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศภายในโรงแรมด้วย เสียงเพลง แสงสว่าง กลิ่นหอม และสร้างประสบการณ์ลูกค้าให้มีความสะดวกสบายในด้านของสถานที่ตั้งโรงแรม สำหรับจะทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจในโรงแรมเพิ่มมากขึ้นและส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า เมื่อลูกค้ามีความจงรักภักดีลูกค้าจะมีการบอกต่อพูดเกี่ยวกับโรงแรมในการที่ดีและแนะนำบอกต่อกับคนอื่น

2) ด้านราคา พบว่า การดำเนินโรงแรมและรีสอร์ท ผู้ประกอบการควร มีการกำหนดราคาห้องพัก/ที่พัก และบริการต่างๆ อย่างชัดเจน ราคาห้องพัก/ที่พักมีความเหมาะสมกับระยะเวลาที่เข้าพักห้องพัก/ที่พักมีราคาให้เลือกหลายระดับ ห้องพัก/ที่พักมีความเหมาะสมกับราคา สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rakmuncharoen. (2015, pp.60-61) พบว่า ปัจจัยด้านราคาและความสะดวกสบายของห้องพักส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ทของนักท่องเที่ยวชาวไทย ห้องพัก/ที่พักมีความเหมาะสมกับราคา มีการกำหนดราคาห้องพัก/ที่พัก และบริการต่างๆ อย่างชัดเจน ปัจจัยเหล่านี้จึงส่งผลทางบวกต่อการตัดสินใจใช้บริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ

Jongwattanamontree. (2015, p.60) พบว่า ความชัดเจนในการกำหนดราคาห้องพักและบริการต่างๆ ค่าเช่าห้องพักมีความเหมาะสมกับขนาดของห้องและราคาห้องพักมีให้เลือกหลากหลาย ส่งผลต่อการตัดสินใจในการเลือกใช้บริการที่พัก

3) ด้านสถานที่หรือช่องทางการจัดจำหน่าย พบว่า การดำเนินโรงแรมและรีสอร์ท เพื่ออำนวยความสะดวกและสร้างความประทับใจให้แก่ผู้เข้าพัก สถานที่พักควรเดินทางไปที่พักมีความสะดวกสบาย หากไม่มีความสะดวกให้แก่อำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เข้าพัก และสิ่งที่ผู้เข้าพักต้องการจะสูงที่พักรวมทั้งทำเลที่ตั้งอยู่ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว ใกล้แหล่งชุมชน เช่น ตลาด ร้านอาหาร โรงพยาบาล สถานีขนส่ง และมีทัศนียภาพที่สวยงาม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (Lovelock & Wirtz, 2007, p.15) ที่กล่าวว่า สถานที่ คือ โครงสร้างของช่องทางการมีส่วนในการจัดการเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวกในการได้มาซึ่งการรับบริการที่พักที่มีการมีความสะดวกในด้านสถานที่ที่พัก

4) ด้านการส่งเสริมการตลาด พบว่า ผู้ประกอบการต้องมีโปรโมชั่นในราคาที่เหมาะสม เช่น รวมอาหารเช้ามีการส่งเสริมการขายตามฤดูกาลอย่างสม่ำเสมอ มีการให้ส่วนลดสำหรับลูกค้าที่มาใช้บริการประจำ และมีการโฆษณาประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ผ่านทางเว็บไซต์ หรือสื่อ Social Media ต่างๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Rangyai (2019, pp.46-47) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมทางการตลาด กิจกรรมพิเศษให้กับลูกค้า มีการสะสมให้รางวัล โปรโมชั่นส่วนลดต่างๆ ให้สิทธิพิเศษแก่ลูกค้า มีนัยสำคัญทางบวกต่อความพึงพอใจของลูกค้า จะทำให้ลูกค้ามีความพึงพอใจในโรงแรมเพิ่มมากขึ้นและส่งผลต่อความจงรักภักดีของลูกค้า เมื่อลูกค้ามีความจงรักภักดีลูกค้าจะมีการบอกต่อพูดเกี่ยวกับโรงแรมในการที่ดีและแนะนำบอกต่อกับคนอื่น

5) ด้านกระบวนการให้บริการ พบว่า ที่พักควรมี จำนวนพนักงานเพียงพอต่อการให้บริการ มีระบบการสำรองห้องพัก ได้หลายวิธี เช่น ทางโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตและอื่นๆ มีระบบการชำระค่าที่พัก ค่าบริการต่างๆ ได้หลายวิธี เช่น เงินสด บัตรเครดิตโอนเงิน ผ่านธนาคาร และอื่นๆ และมีระบบการจองห้องพักที่แม่นยำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Amisshah & Amenumey (2015, pp.156-170) ที่กล่าวว่า การมีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพ เช่น การบริการระบบเช็คอิน เช็คเอาท์ ที่น่าเชื่อถือ แม่นยำ มีการบริการที่ถูกต้องเป็นปัจจัยที่สามารถสร้างความไว้วางใจและส่งผลต่อความจงรักภักดีได้

6) ด้านบุคลากร พบว่า พนักงานให้บริการด้วยความยิ้มแย้ม แจ่มใส สุภาพ และเป็นมิตร บริการด้วยความรวดเร็ว มีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการให้บริการ มีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bawonkunlapa (2017, pp.12-15) ที่กล่าวว่า บุคลากรทุกส่วนในการให้บริการของโรงแรมต้องมีความเป็นทีมงานเพื่อเชื่อมโยง ช่วยเหลือลูกค้าและมีความพร้อมในการบริการลูกค้า ทั้งนี้บุคลากรที่ให้บริการทุกส่วนงานควรมีใจรักงานบริการ มีศักยภาพในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อการรักษามาตรฐานงานบริการที่ดียิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้ประกอบการควร โดยเฉพาะพนักงานบริการควรมีบุคลิกภาพที่พร้อม แต่งกายสะอาดเรียบร้อยนอกจากนี้ใจรักบริการแล้วควรมีมนุษยสัมพันธ์เอื้อเฟื้อและแสดงออกถึงความรู้สึกจริงใจ ซื่อสัตย์ต่องานบริการตนเองในการให้บริการลูกค้าทุกคน

7) ด้านลักษณะทางกายภาพ พบว่า สภาพแวดล้อมของที่พักมีความปลอดภัยสูง เช่น ทางเดินเข้า-ออก มีรั้วกั้น มีไฟฟ้าสว่าง บรรยากาศรอบบริเวณที่พักมีความเหมาะสม เช่น อากาศดี เสียงสงบ การจัดแบ่งการให้บริการอย่างเป็นสัดส่วน เช่น การจัดเตรียมที่จอดรถ สวนพักผ่อน ห้องอาหาร และมีระบบรักษาความปลอดภัยอย่างเหมาะสม เช่น กล้องวงจรปิด ระบบป้องกันอัคคีภัย สอดคล้องกับงานวิจัยของ Chooset, et al. (2019, pp.1580-1583) ที่กล่าวว่า สภาพแวดล้อมทางกายภาพของโรงแรมที่ให้บริการลูกค้า โดยมีการออกแบบตกแต่งใน ด้านสภาพแวดล้อมและบรรยากาศโดยรวม เช่น มีการตกแต่งบริเวณห้องพักแขก

ตกแต่งภายใน และภายนอกอย่างสวยงาม น่าสนใจ เป็นต้น และมีอุปกรณ์ เครื่องมืออำนวยความสะดวกต่างๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Amissah & Amenumey (2015, pp.156-170); Ullah, Raza & Chander (2016, pp.81-100) พบว่า การจัดการด้านภูมิทัศน์กายภาพที่สวยงาม น่าสนใจและเป็นปัจจัยที่ลูกค้าให้ความสำคัญในการประเมินคุณภาพบริการ

8) การรับรู้ตราสินค้า พบว่า โลโก้ (Logo) หรือสัญลักษณ์ของที่พักมีการออกแบบที่สวยงาม ทันสมัย ตราสินค้าของที่พักสร้างความเชื่อมั่นแก่ลูกค้า ตราสินค้าของที่พักมีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวาง และแสดงถึงรสนิยมของลูกค้าได้อย่างชัดเจน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Daoprateep (2018, p.30) ได้ทำการศึกษาเรื่องอิทธิพลของการรับรู้ตราสินค้า ความสนใจในการส่งเสริมการขาย และ ความพึงพอใจในการบริการที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้า พบว่า การรับรู้ตราสินค้าที่ส่งผลต่อความภักดีในตราสินค้าในด้านของความชื่นชอบด้านเอกลักษณ์ และด้านความแข็งแกร่งในตราสินค้าที่มีระดับการรับรู้ตราสินค้า

9) ภาพลักษณ์ที่พึง พบว่า กิจกรรมที่มุ่งเน้นในการทำประโยชน์ให้แก่สาธารณชน มีกิจกรรมที่ให้ความช่วยเหลือและรับผิดชอบต่อสังคม อาทิเช่น กิจกรรมการกุศลเพื่อรวบ กิจกรรมปลูกป่า เป็นต้น มีประวัติความเป็นมาที่ดีและมีการตกแต่งที่เป็นเอกลักษณ์และแตกต่างจากที่พักแห่งอื่นๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Bawonkunlapa (2017, pp.12-15) ที่กล่าวว่า ควรรักษามาตรฐานให้มีความต่อเนื่องเพื่อการสร้างความประทับใจในการมาใช้บริการทุกครั้งของโรงแรมและรีสอร์ทและเป็นภาพลักษณ์ที่ดี เพื่อการเลือกใช้บริการอย่างต่อเนื่อง การตกแต่งโรงแรมหรือรีสอร์ทอาคารสถานที่ให้มีความเป็นเอกลักษณ์ Hanburut (2015, p.48) ที่กล่าวว่า ปัจจัยด้านภาพลักษณ์โรงแรม ด้านภาพลักษณ์ตราสินค้าด้านภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์หรือบริการส่งผลต่อการตั้งใจใช้บริการซ้ำของโรงแรม

สมมติฐานที่ 3 คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พึงประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการศึกษา พบว่า คุณภาพการบริการมีอิทธิพลต่อความจงรักภักดีของผู้ใช้บริการที่พึงประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งผลการศึกษาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Chooset, et al. (2019, pp.1567-1585); Fozia, Yaqoob & Samih, Aslam (2012, pp.487-505); Hanburut (2015, pp. 30-56) ที่กล่าวว่า องค์ประกอบคุณภาพการบริการที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ปัจจัยด้านคุณภาพการบริการของโรงแรมขนาดกลางในเขตกรุงเทพมหานครโดยรวมและรายด้าน การให้ความมั่นใจ ความเข้าใจและการรับรู้ของผู้รับบริการ และความเป็นรูปธรรมของการบริการส่งผลต่อการตั้งใจใช้บริการซ้ำของโรงแรมขนาดกลางในเขตกรุงเทพมหานคร และสอดคล้องกับงานวิจัยของ AnaLaura Teran-Arteaga And Sergio Uscanga-Medina (2011) ความจงรักภักดีของลูกค้าสามารถเกิดขึ้นได้จากความเข้าใจ ความคาดหวังของลูกค้าอย่างละเอียด วางแผนยุทธศาสตร์เพื่อตอบโต้ความคาดหวังเหล่านั้นและประเมินการดำเนินการอย่างต่อเนื่องเพื่อยุทธศาสตร์การแข่งขันเป็นระยะ ปัจจัยคุณภาพการบริการ ประกอบด้วย

1) ความเป็นรูปธรรมของบริการ พบว่า ห้องพักสะอาด ห้องพักรวมตกแต่งด้วยเฟอร์นิเจอร์ที่สวยงาม พร้อมสิ่งอำนวยความสะดวกครบครัน อุปกรณ์ภายในห้องน้ำมีอุปกรณ์ครบครัน เช่น สบู่ ยาสีฟัน ผ้าขนหนู มีที่จอดรถเพียงพอกับจำนวนลูกค้าที่เข้าพัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hanburut (2015, pp.30-56) ที่กล่าวว่า ความเป็นรูปธรรมของการบริการส่งผลต่อการตั้งใจใช้บริการซ้ำของโรงแรมทั้งนี้เนื่องจากว่า ความเป็นรูปธรรมของการบริการเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดเจน เป็นสิ่งที่ลูกค้าสามารถเข้าใจและรับรู้ได้ชัดเจน และลูกค้ามีความมั่นใจต่อการบริการของโรงแรมได้จึงทำให้ตั้งใจใช้บริการซ้ำได้

2) ความน่าเชื่อถือไว้วางใจได้ พบว่า พนักงานมีความชำนาญและสามารถให้บริการได้อย่างถูกต้องภายในครั้งแรก ระบบการจองห้องพักและการรับชำระเงินมีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ เมื่อทางที่พักสัญญาว่า จะให้บริการบางอย่างกับลูกค้าทางก็สามารถให้บริการได้ตามที่สัญญาภายในเวลาที่กำหนด มีการบริหารจัดการที่ดี สามารถให้บริการได้ตรงตามวิสัยทัศน์ และพันธกิจขององค์กร สอดคล้องกับ Chuthrattanapong & Aekkasing (2016) ที่กล่าวว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ ดังนั้น ผู้บริหารควรรักษาการส่งมอบบริการที่ดีตามที่ได้สัญญาไว้กับลูกค้า ให้มีความถูกต้องและน่าเชื่อถือ แสดงความไม่ใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่เนื่องจากหากขาดความระมัดระวังในขั้นตอนการดำเนินงาน ไม่ใส่ใจในการปฏิบัติหน้าที่แล้วอาจเกิดความผิดพลาดได้ ส่งผลต่อการรับรู้ของลูกค้า และอาจนำไปสู่ความไม่พึงพอใจในอนาคต Thanakitputimed (2016) ที่กล่าวว่า ด้านการให้ความน่าเชื่อถือแก่ลูกค้า สะท้อนให้เห็นถึงการให้ความสำคัญกับการให้ข้อมูลหรือการตอบข้อซักถามของพนักงานผู้ให้บริการยังมีความไม่ชัดเจน และไม่ถูกต้อง จึงส่งผลต่อการรับรู้ที่ไม่ดีของนักท่องเที่ยวอาเซียน ซึ่งอาจจะมาจาก การขาดระบบการจัดฝึกอบรม และให้ความรู้แก่พนักงานที่มีประสิทธิภาพ และนอกจากนี้ยังรวมถึงความปลอดภัยของสถานที่ในการให้บริการ

3) การตอบสนองต่อผู้รับบริการ พบว่า พนักงานมีจำนวนเพียงพอ สามารถให้บริการลูกค้าได้ทั่วถึงและทันตามเวลาที่ลูกค้าต้องการ พนักงานมีความเอาใจใส่ต่อปัญหาและแก้ไขปัญหาอย่างรวดเร็ว ให้บริการลูกค้าอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ Grewal. & Levy. (2010) ที่กล่าวว่า หากพนักงานของโรงแรมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็ว ถูกต้อง มีความกระตือรือร้น และสามารถแก้ไขปัญหาของลูกค้าได้ จะทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Suriya (2013) ที่กล่าวว่า ลูกค้ามีความคาดหวังต่อคุณภาพการบริการด้านการตอบสนองความต้องการมากที่สุด และเมื่อได้รับการติดต่อจากท่าน พนักงานจะติดต่อกลับอย่างรวดเร็ว สามารถให้บริการลูกค้าได้ทั่วถึงและทันตามเวลาที่ลูกค้าต้องการ

4) การรับประกัน พบว่า พนักงานมีความรู้สามารถให้ข้อมูลและตอบคำถามของท่านได้เป็นอย่างดี พนักงานปฏิบัติงานตามมาตรฐานการบริการที่กำหนด ทางที่พักให้ความสำคัญกับข้อติชมและปัญหาของลูกค้าและสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว พนักงานสามารถสื่อสารกับลูกค้าได้อย่างถูกต้องและชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Amissah & Amenumey (2015, pp.156-170) ที่กล่าวว่า การสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการมาจากทักษะความชำนาญและมีการประสบการณ์ของพนักงานในการให้บริการแก่ลูกค้าและสามารถแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว

5) การเอาใจใส่ในผู้รับบริการ พบว่า พนักงานเข้าใจถึงความต้องการที่แตกต่างกันของผู้ใช้บริการ พนักงานให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร มีอัธยาศัยไมตรีต่อลูกค้า พนักงานให้บริการที่ดีโดยไม่เลือกปฏิบัติ และแสดงให้เห็นถึงการดูแลและห่วงใยลูกค้าเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Sroysing (2016, pp.216-238) ที่กล่าวว่า พนักงานของโรงแรมในเมืองพัทยาให้บริการอย่างเป็นญาติมิตรด้วยไมตรีจิต และให้บริการด้วยความจริงใจ เห็นอกเห็นใจ ตระหนักถึงความสำคัญของการให้บริการทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน และ สอดคล้องกับงานวิจัย Bostanji (2013, pp.230-240) กล่าวว่า คุณภาพบริการที่ดีต้องมีพนักงานที่เข้าใจความต้องการของลูกค้า ตอบสนองความปรารถนาของลูกค้าด้วยความใส่ใจและเป็นรายบุคคล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้

จากผลการวิจัยข้อค้นพบที่สำคัญประการหนึ่ง คือ กลยุทธ์การตลาดบริการ คุณภาพการบริการที่มีผลต่อความจงรักภักดีต่อการบริการที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จัดเป็นเป็นธุรกิจการบริการ คุณภาพการบริการย่อมเกี่ยวข้องและสัมพันธ์โดยตรงต่อผู้รับบริการ ดังนั้น

ผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญและตระหนักถึงกลยุทธ์การตลาดบริการ คุณภาพการบริการ ที่พึงประสงค์ของผู้รับบริการ เหล่านี้จะเป็นตัวสร้างให้ผู้รับบริการเห็นความแตกต่างและช่วยสร้างความประทับใจและพึงพอใจ และสนองความต้องการให้แก่ผู้ใช้บริการได้อย่างแท้จริง เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้รับบริการที่ส่งผลต่อความจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยรูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยอื่นๆ ที่ยังไม่ได้คัดเลือกมาศึกษาเพิ่มเติม ที่ส่งผลต่อจงรักภักดีต่อการบริการ ที่พักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยศึกษาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ได้รูปแบบอื่นๆ

2. ควรมีการศึกษาความพึงพอใจและความต้องการของผู้รับบริการพักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์อย่างต่อเนื่อง เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงและพัฒนาพักประเภทโรงแรมและรีสอร์ท ในเขตอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ที่มีคุณภาพ สามารถสร้างความประทับใจแก่ผู้รับบริการต่อไปในอนาคต

References

- Amissah, E.F. & Amenumey, E. K. (2015). Dimensions of Service Quality in Hotels in Accra, Ghana. **Journal of Arts and Social Scienc**, 3(1), 156-170.
- Bostanji, G.M.A. (2013). The Impact of Service Quality on Customers Loyalty A Study on five stars hotel's customers in Riyadh, KSA. **European Journal of Business and Management**, 5(31), 230-240.
- Chooset, N., et al. (2019). Service Quality Element of Hotels in Hat Yai District, Songkhla Province Influenced Satisfaction of Tourists. In **The 9 th Hatyai National and International Conference** (pp.1567-1585). Perth : Hatyai University.
- Chotikhamjorn, S. & Ngerma, B. (2017). Development and Management Demand for Tourism Marketing in Phetchabun Province. Proceeding of The Academically Collaborative Network of Management Science Faculties of 8 Northern Rajabhat Universities. In **The 9th National and 2nd International Conference of Management Sciences 2020** (pp. 429-437). Perth : Phetchabun Rajabhat University.
- Chuthrattanapong & Aekkasing. (2016). Customer satisfaction with the service quality of Poi Sien Apartment. **Acc-Ba Journal Chiang Mai**, 2(3), 118-137.
- Daoprateep. A. (2018). **Brand awareness and Brand influence on social media affect consumer's decision to buy Korean cosmetics in Bangkok**. Bangkok : Graduate School Bangkok University.
- Fozia M., Yaqpob, S. & Samih Aslam, A. (2012). The impact of price perception, service quality, and brand image on customer loyalty (study impact of hospitality industry in pakistan). **Interdisciplinary journal of contemporary research in business**, 12(10), 487-505.
- Grewal, D. & Levy, M. (2010). **Marketing**. New York : McGraw-Hill.

- Hanburut, P. (2015). **Image And Service Quality Hotel Affect Foreign Tourists' Intentions to Revisit MidSized Hotels in Bangkok**. Bangkok : Graduate School, Bangkok University.
- Jongwattanamontree V. (2015). **Factors Affecting the Choice of Airbnb Rentals in Thailand**. Bangkok : Thammasat University.
- Kao-un. & Chongketkorn. (2018). Perceived Service Quality and the Marketing Mix Affecting the Hotels Customers' Loyalty, Muang District, Nakhonsawan Province. **Dusit Thani College Journal**, 12, 57-70.
- Khongharn R. (2017). The Marketing Mix Affecting the Perception of The Senior Foreigners in Tourism Service Quality: Andaman Area. **Dusit Thani College Journal**, 11(Special Issue), 18-30.
- Kotler, P. (2003). **Marketing Management**. (11 th ed.). New Jersey : Prentice-Hall,Inc.
- Kumruan J. (2016). Marketing mix Factors Affecting Marketing Strategy and Thai Tourists' Selection of a 4 Stars Hotels in Pattaya city. **Dusit Thani College Journal**, 10(1), 58-73.
- Lovelock, C. & Wirtz, J. (2016). **Service marketing**. (6 th ed.). The United States of America : Prentice Hal.
- Office of Phetchabun Tourism and Sports. (2019). **Tourists Phetchabun in 2019**. [Online]. Available : <https://phetchabun.mots.go.th/> [2020, June 8].
- Rakmuncharoen, C. (2015). **Factors Which Influencing the Hotel and Resort Accommodation Decision of Thai Tourists in the Area of Economic Zone, MAE SAI Chiangrai**. Bangkok : Thammasat University.
- Sroysing, K. (2016). Customers' Expectations and Perception Towards Satisfaction of Hotels' Service Quality in Pattaya city. **Dusit Thani College Journal**, 10(1), 216-238.
- Suriya, S. (2013). **Guidelines for Service Quality Development of Hotel's Front Office Department to support Asian Tourists: A Study of Boutique Hotels in Bangkok**. Master of Arts Tourism Management, National Institute of Development Administration.
- Thanakitputimed. P. (2016). Assessment of Service Quality of 4 Star Hotels at 4 Beaches in Pattaya City, using the Application of SERVQUAL Model. In **The7 th Hatyai National and International Conference** (pp.1-14). Perth : Hatyai University.
- The Office of SMEs Promotion. (2020). **Hotel and Resort Business Analysis of 2020**. Bangkok : The Office of SMEs Promotion, Department of Industrial Promotion.
- Tripathi, S. (2009). An Analysis of Customer-pull Factors and the Process of Store Loyalty. **Paradigm**, 13(1), 91-103.
- Ullah, A., Raza, M. & Chander, S. (2016). Effect of perceived quality of service on customer Loyalty : a case of pearl continental hotel services. **City University Research Journal**, 6(1), 81-100.
- Vanichbuncha. K. (2002). **Statistical analysis : for administration and research**. Bangkok : Chulalongkorn University.

การจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

New Public Management to Tourism Promotion of Local Administrative
KhaoKho District, Phetchabun Province

สุภัทธรณีย์ ขุนสิงห์สกุล*

Suphatthani Khoonsingsakun

Received : February 2, 2021

Revised : April 26, 2021

Accepted : May 24, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่และระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ 3) ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ การสุ่มกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มใช้การสุ่มอย่างง่ายจากประชาชนในอำเภอเขาค้อ 400 คน ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเลือกแบบเฉพาะเจาะจง 30 คน จากผู้นำชุมชน ผู้ประกอบการ ผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม สถิติวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ภาพรวมอยู่ในระดับมาก การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน ปัจจัยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านกิจกรรมกระบวนการมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ในด้านการสนับสนุนงบประมาณในระดับปานกลาง และด้านการพัฒนาในระดับต่ำ

คำสำคัญ : การจัดการภาครัฐแนวใหม่ / ส่งเสริมการท่องเที่ยว / การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

*อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Lecturer of Public Administration Program Department of Public Administration, Phetchabun Rajabhat University

ABSTRACT

The objectives of this research were to study 1) the new public management level and the tourism promotion level, 2) the relationship between the new public management and the tourism promotion, and 3) the factors affecting the implementation of ecotourism new public management to tourism promotion of local government organization KhaoKho District Phetchabun province. Samples of each group were randomly sampled from 400 people in KhaoKho District. 30 key informants from community leaders, entrepreneurs, leaders of local government organizations were purposively selected interview and questionnaire were tools. Data analysis statistics frequency, percentage, mean, standard deviation and Pearson's correlation coefficient. The results of the research revealed that the overall new public management was at a high level. The overall tourism promotion was at a moderate level. The relationship between new public management and the tourism promotion in general is not related. The new public management factors in process activities were associated with the tourism promotion in budget support at a moderate level and low level of development with statistical significance at the .01 level.

Keywords : New Public Management / Tourism Promotion / Ecotourism

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี เป็นกรอบพัฒนาประเทศระยะยาว เพื่อให้ประเทศบรรลุวิสัยทัศน์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ โดยครอบคลุมตั้งแต่ปี 2561-2580 ในส่วนของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป้าหมายที่กำหนดไว้คือการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวระดับโลก หรือเป็นแม่เหล็กการท่องเที่ยวระดับโลก โดยแนวคิดเศรษฐกิจสร้างสรรค์การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม ส่งเสริมการท่องเที่ยวผ่านการพัฒนาสินค้าและบริการด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ความงามและแพทย์แผนไทยยกระดับมาตรฐานธุรกิจบริการการท่องเที่ยวเชื่อมโยงภูมิภาค เพื่อขยายการท่องเที่ยวของไทยและภูมิภาคไปพร้อมกัน อุตสาหกรรมท่องเที่ยวถือเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมหลักของโลกที่ช่วยขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ (Tourism and Sports Ministry, 2018)

แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติประเด็นการท่องเที่ยวให้ความสำคัญกับการเป็นจุดหมายปลายทางของการท่องเที่ยวระดับโลก โดยจะต้องพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพ สร้างความหลากหลายด้านการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของนักท่องเที่ยว และมุ่งเน้นการพัฒนาการท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ ตลอดจนให้คุณค่ากับสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้การกำหนดเป้าหมายของการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะ 20 ปี ให้ความสำคัญกับการสร้างรายได้จากการท่องเที่ยว วางรากฐานด้านการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานและคุณภาพระดับสากล สิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างความเชื่อมั่นในเรื่องความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยว ให้นักท่องเที่ยวถูกเอารัดเอาเปรียบ มีการกระจายการท่องเที่ยวทั้งในมิติของพื้นที่และรายได้สู่ชุมชน ตลอดจนการให้ความสำคัญกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เพื่อเป็นเครื่องมือในการลดความเหลื่อมล้ำของสังคมไทย ซึ่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ (Ecotourism) นอกจากจะเป็นการท่องเที่ยวที่ช่วยผ่อนคลายความเหน็ดเหนื่อยแล้วยังเป็นการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้เกิดการเรียนรู้ประสบการณ์ความแปลกใหม่ตลอดเวลาการเดินทาง ปลูกฝัง

ให้นักท่องเที่ยวมีความผูกพันกับธรรมชาติ และเกิดเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ยั่งยืน (Natural Resources and Environment Ministry, 2019)

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management) เป็นการปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการภาครัฐ โดยนำหลักการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบราชการและการแสวงหาประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการที่มุ่งสู่ความเป็นเลิศ โดยการนำเอาแนวทางหรือวิธีการบริหารงานของภาคเอกชนมาปรับใช้กับการบริหารงานภาครัฐ เช่น การบริหารงานแบบมุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ การบริหารงานแบบมืออาชีพ หลักความคุ้มค่า การจัดการโครงสร้างที่กะทัดรัดและแนวราบ การเปิดโอกาสให้เอกชนเข้ามาแข่งขันในการให้บริการสาธารณะ การให้ความสำคัญต่อค่านิยม จรรยาบรรณวิชาชีพ คุณธรรมและจริยธรรม ตลอดจนการมุ่งเน้นการให้บริการแก่ประชาชนโดยคำนึงถึงคุณภาพเป็นสำคัญ เป็นแนวคิดพื้นฐานของการบริหารจัดการภาครัฐซึ่งจะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ ของภาครัฐและยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมมีการบริหารจัดการให้บริการที่มีคุณภาพ ขณะเดียวกันภาครัฐก็มาทบทวนตัวเองว่าสิ่งใดควรทำเองและสิ่งใดควรปล่อยให้เอกชนทำ (Civil Service Office of the Commission, 2018)

การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ของประเทศไทยและท้องถิ่น ต้องอาศัยการจัดการภาครัฐแนวใหม่ ซึ่งได้แก่การบริหารจัดการของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ภาครัฐ นักการเมือง ข้าราชการ (ส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น) ภาคธุรกิจ ผู้ประกอบการ ผู้บริหาร และพนักงานผู้ให้บริการ ภาคประชาชนที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการบริหารจัดการในส่วนของการจัดการทำแผนและนโยบายการท่องเที่ยว ต้องคำนึงถึงด้านเศรษฐกิจ สังคมสิ่งแวดล้อม และความมั่นคง ด้านเศรษฐกิจได้แก่การคำนึงถึงการเติบโตของการท่องเที่ยว ทั้งรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยว แผนงานนโยบายต้องชัดเจน ด้านสิ่งแวดล้อม เมื่อมีจำนวนนักท่องเที่ยวเข้าไปเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวเป็นจำนวนมากจะทำให้คนท้องถิ่นในสถานที่ท่องเที่ยวได้รับผลกระทบทั้งด้านดีและไม่ดี การจัดทำแผนและนโยบายในส่วนนี้ จะต้องพิจารณาถึงการบริหารจัดการสถานที่ที่ได้รับผลกระทบด้านลบน้อยที่สุด ทั้งด้านชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน สภาพแวดล้อม การรักษาวัฒนธรรม อารยธรรมที่ดั้งเดิมของชุมชน ด้านความมั่นคง การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับคนต่างชาติหรือคนต่างท้องถิ่น มีทั้งนักท่องเที่ยวจริงและผู้แฝงตัวเป็นนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกที่จัดหาให้กับนักท่องเที่ยว เช่น แผนที่ หรือบางธุรกิจที่อาจมีการแอบแฝงมากับธุรกิจท่องเที่ยว อาจจะมีผลกระทบต่อความมั่นคงทั้งด้านการปกครองและด้านเศรษฐกิจ (Tourism and Sports Ministry, 2018)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นแนวทางในการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีประสิทธิภาพ มั่นคง ยั่งยืน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่และระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ที่มีผลต่อปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมุติฐานการวิจัย

สมมุติฐานที่ 1 การจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมุติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านพื้นที่ของการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมุติฐานที่ 3 ปัจจัยด้านการจัดการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมุติฐานที่ 4 ปัจจัยด้านกิจกรรมและกระบวนการของการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

สมมุติฐานที่ 5 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์ทางตรงเชิงบวกกับปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

เป็นการวิจัยแบบผสม (Mixed Method) ประกอบด้วยการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) การรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร (Document) และเก็บข้อมูลภาคสนาม (Field Study) โดยการสำรวจและการสัมภาษณ์

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ อายุ 18 ปี ขึ้นไปที่ จำนวน 72 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 39,065 คน ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ซึ่งขนาดกลุ่มตัวอย่างได้มาจากการแทนค่าสูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973, p.725) ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

เมื่อ n คือ ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N คือ ขนาดประชากร

e คือ คลาดเคลื่อนเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่าง ความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05

ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 คน คำนวณสัดส่วน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงประชากรและกลุ่มตัวอย่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอำเภอเขาค้อ ของจังหวัดเพชรบูรณ์

ที่	สถานที่	ประชากร (คน)	กลุ่มตัวอย่าง (คน)
1.	เทศบาลแคมป์สน	5,339	55
2.	องค์การบริหารส่วนตำบลเขาค้อ	11,359	116
3.	องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแม่นา	3,092	30
4.	องค์การบริหารส่วนตำบลเข็กน้อย	15,261	156
5.	องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งสมอ	4,209	43
รวม		39,065	400

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key informants) ได้มาโดยการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่สามารถให้ข้อมูลหลักได้ จำนวน 30 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ จำนวน 10 คน ผู้ประกอบการที่พักและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจำนวน 10 คน และผู้นำขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแห่งละ 2 คน รวมจำนวน 10 คน

1.3 ขอบเขตด้านตัวแปร

1.3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) คือ การจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variables) คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนการท่องเที่ยว 2) ด้านสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว 3) ด้านบุคลากรด้านการท่องเที่ยว 4) ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านการจัดบริการการท่องเที่ยว 6) ด้านการประชาสัมพันธ์ และ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

1.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1.4.1 การวิจัยเชิงปริมาณใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาการอาศัยอยู่ในพื้นที่

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านพื้นที่ 2) ด้านการจัดการ 3) ด้านกิจกรรมและกระบวนการ และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน

ส่วนที่ 3 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 7 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดทำแผนด้านการท่องเที่ยว 2) ด้านสนับสนุนงบประมาณการท่องเที่ยว 3) ด้านบุคลากรการท่องเที่ยว 4) ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว 5) ด้านการจัดบริการการท่องเที่ยว 6) ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว และ 7) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว

ส่วนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะ เป็นลักษณะแบบสอบถามปลายเปิด

1.4.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์

1.5 การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ มีรายละเอียดดังนี้

1.5.1 ศึกษา เอกสาร แนวความคิดที่เกี่ยวข้องที่เกี่ยวกับงานวิจัย โดยศึกษาจากเอกสาร วารสาร บทความ การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

1.5.2 สร้างแบบสอบถาม โดยพิจารณาลักษณะคำถามที่ใช้ถามจะคำนึงถึงลักษณะของข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล ให้ข้อคำถามอยู่ในขอบเขตของเนื้อหาที่กำหนด ตอบวัตถุประสงค์การวิจัยได้หรือไม่ มีลักษณะเป็นแบบ (Rating Scale) การประเมินค่าด้วยการตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ระดับ

1.5.3 ตรวจสอบความถูกต้องและความชัดเจนของภาษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบเครื่องมือ แบบสอบถาม ด้านความตรงตามเนื้อหาและความถูกต้องในการใช้ภาษา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน แล้วนำ ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญไปคำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-Objective Congruence : IOC) หากข้อคำถามใดมีค่า IOC มากกว่า .60 ก็คงข้อคำถามนั้นไว้ และหากมี ค่าน้อยกว่า .60 ก็ตัดข้อคำถามนั้นทิ้ง โดยผลการตรวจสอบข้อคำถามตรงกับจุดประสงค์ในการศึกษาผ่านเกณฑ์ ทุกข้อ

1.5.4 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มประชากรที่มีบริบทคล้ายคลึงกัน ที่อำเภอ ภูทับเบิก จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน

1.5.5 ทดสอบวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาช (Cronbach's Alpha Coefficient: α) ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป ถือว่าน่าเชื่อถือและสามารถนำไปใช้จริงได้ ได้ค่าความเชื่อมั่นของ แบบสอบถามทั้งฉบับ .912

1.5.6 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบสมบูรณ์แล้ว เก็บข้อมูลในการวิจัยต่อไป

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1.6.1 ปัจจัยส่วนบุคคล ใช้ความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage)

1.6.2 ระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวระบบนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

1.6.3 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ค่าสถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของ เพียร์สัน (Pearson Product moment correlation coefficient) (r) ดูความสัมพันธ์สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้ในการวิเคราะห์ค่าความสัมพันธ์ปัจจัยของการจัดการภาครัฐแนวใหม่มีความสัมพันธ์ ทางตรงเชิงบวกกับปัจจัยการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และการพิสูจน์สมมติฐานได้ดังนี้

สมมติฐาน H_0 : = 0 ไม่มีความสัมพันธ์กัน

H_1 : $\neq$ 0 มีความสัมพันธ์กัน

1.6.4 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกโดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-Structured Interview) ผู้วิจัยได้วิเคราะห์เนื้อหาจากการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกในแต่ละประเด็น ดำเนินการ ประชุมเชิงปฏิบัติการในรูปแบบการอภิปรายกลุ่มแบบเจาะลึก (Focus Group Discussion) ซึ่งเป็นขั้นตอนของ การวิจัยหลังจากได้ผลการวิจัยเชิงปริมาณในระยะที่ 1 และผลการวิจัยเชิงคุณภาพระยะที่ 2 ซึ่งเป็นเทคนิค การวิจัยแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยได้วางแผนใช้เทคนิคการวิจัยแบบการอภิปรายกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง มุ่งหาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมสนทนา

1.7 เกณฑ์การแปลผล ใช้เกณฑ์ในการแปลความหมายของคะแนนเฉลี่ยของ Best, J. W. (1993) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง ระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง ระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง ระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง ระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง ระดับน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร โดยวิธี Pearson's Product Moment Correlation Coefficient (r) ใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ มีเกณฑ์ดังนี้ (Hinkle D. E. 1998, p.118)

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)	ระดับความสัมพันธ์
.90-1.00	มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
.70-.90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.50-.70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.30-.50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.00-.30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก

สรุปผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.50 มีอายุระหว่าง 41-50 ปี ร้อยละ 47.50 มีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. ร้อยละ 36.8 มีอาชีพรับจ้าง ร้อยละ 47.00 มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,000-15,000 บาท ร้อยละ 39.50 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 15 ปี ร้อยละ 74.30

2. ระดับการจัดการภาครัฐแนวใหม่และระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 การจัดการภาครัฐแนวใหม่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=3.84, S.D.=.20$) รายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านพื้นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.92, S.D.=.41$) รองลงมาด้านกิจกรรมกระบวนการ ($\bar{x}=3.87, S.D.=.46$) ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}=3.77, S.D.=.39$)

2.2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.50, S.D.=.19$) รายด้านอยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือด้านการจัดทำแผนงานด้านการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x}=3.89, S.D.=.45$) รองลงมาด้านสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.75, S.D.=.47$) และด้านบุคลากรการท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.60, S.D.=.40$) และอยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด ($\bar{x}=3.11, S.D.=.38$)

3. ความสัมพันธ์ระหว่างจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ แสดงดังตารางที่ 2-3

ตารางที่ 2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวม

การจัดการภาครัฐแนวใหม่	การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ		
	r	p-value (Sig. 2-tailed)	ลำดับ
1. ด้านพื้นที่	-.11*	.04*	2
2. ด้านการจัดการ	-.05	.36	
3. ด้านกิจกรรมและกระบวนการ	.01	.86	
4. ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	.12*	.02*	1
รวม	-.01	.80	

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรากฏดังนี้

สมมติฐาน $H_0 : = 0$ ไม่มีความสัมพันธ์กัน

$H_1 : \neq 0$ มีความสัมพันธ์กัน

ผลสรุปว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กัน ($r=-.01$, $p\text{-value}=.80$) รายด้านพบว่าด้านพื้นที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=-.11$, $p\text{-value}=.04$) ทิศทางความสัมพันธ์จะเป็นแบบผกผันมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ และด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($r=.12$, $p\text{-value}=.02$) โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกตามรายด้าน

การส่งเสริมการท่องเที่ยว	แผนงาน		งบประมาณ		บุคลากร		การพัฒนา		การจัดบริการ		การประชาสัมพันธ์		การมีส่วนร่วมของประชาชน	
	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.	r	Sig.
การจัดการภาครัฐแนวใหม่														
1. ด้านพื้นที่	-.04	.45	-.09	.06	-.12*	.01	-.10*	.04	.05	.30	.00	.95	.00	.97
2. ด้านการจัดการ	-.02	.66	.03	.50	-.09	.08	-.08	.11	.01	.84	.03	.52	.04	.37
3. ด้านกิจกรรมกระบวนการ	-.02	.63	-.15*	.00	.05	.29	.02	.70	.04	.40	.09	.09	.02	.67
4. ด้านการมีส่วนร่วมของ อบท.	.08	.13	.37**	.00	-.01	.77	.10*	.04	-.08	.09	.01	.91	.07	.16

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (2-tailed) ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01(2-tailed)

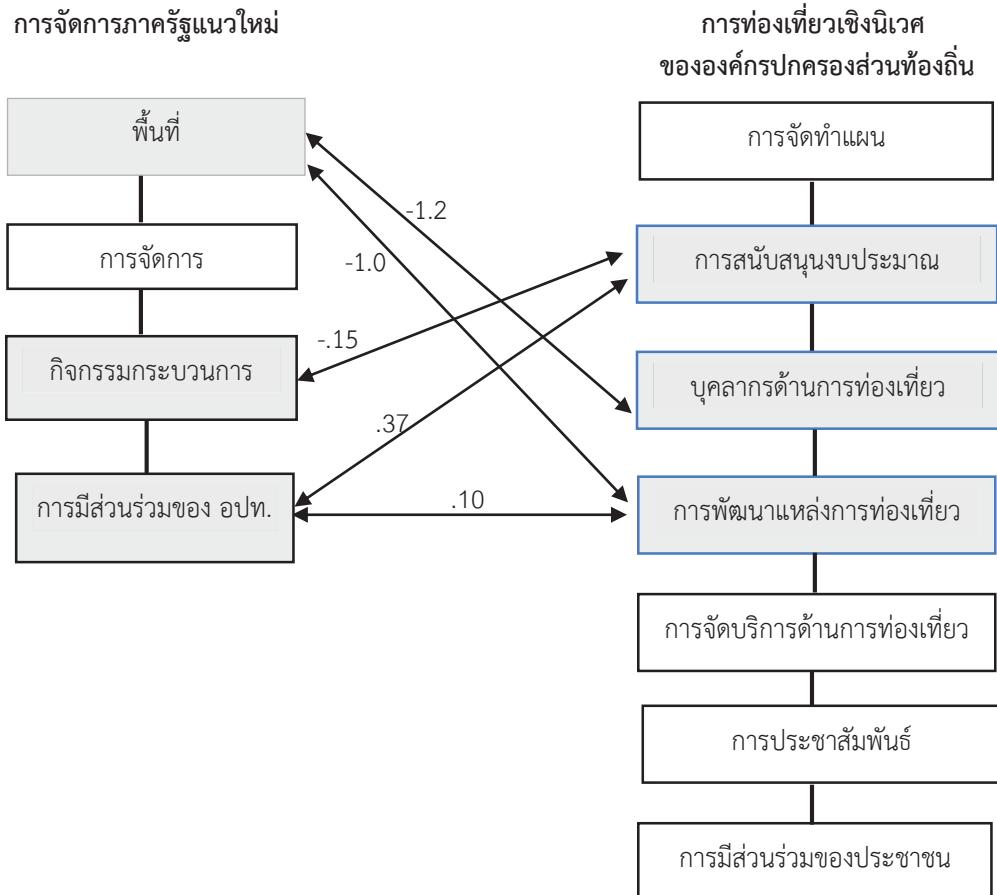
จากตารางที่ 4 พบว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ด้าน คือด้านบุคลากร ($r = -.12$) และด้านการพัฒนา ($r = -.10$) โดยมีความสัมพันธ์ในระดับน้อยทิศทางตรงกันข้าม

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านกิจกรรมกระบวนการมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ รายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือ ด้านการสนับสนุนงบประมาณ ($r = -.15$) โดยมีความสัมพันธ์อยู่ในระดับน้อยทิศทางตรงกันข้าม

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการสนับสนุนงบประมาณ ($r = .37$) มีความสัมพันธ์อยู่ระดับปานกลางทิศทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านการพัฒนา ($r = .10$) มีความสัมพันธ์อยู่ระดับต่ำทิศทางเดียวกัน

4. ตัวแบบการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ค้นพบผลการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยได้นำมาสร้างเป็นตัวแบบในการสร้างผลงานและสรุปผลการวิจัยครั้งนี้ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ตัวแบบการจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการสัมภาษณ์แบบการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นการอภิปรายกลุ่มแบบเฉพาะเจาะจง มุ่งหาความคิดเห็นและประสบการณ์ของผู้เข้าร่วมสนทนา

1) ด้านการจัดทำแผนด้านการท่องเที่ยว มีการจัดทำและปรับปรุงแผนด้านการท่องเที่ยว มีการกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่หลากหลาย เน้นในเรื่องการปรับปรุงภูมิทัศน์ โดยส่งเสริมการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวแห่งใหม่และให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

2) ด้านสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยว มีการใช้จ่ายงบประมาณเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่งบประมาณด้านการท่องเที่ยวมีจำกัด เพราะงบประมาณส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ซึ่งเป็นการให้ความสำคัญของผู้ชม

3) ด้านพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวมีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยวที่มีน้อย เนื่องจากไม่มีบุคลากรด้านการท่องเที่ยวโดยตรง การเข้ารับการศึกษาอบรม การประชุมให้ความรู้เกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศมีน้อย

4) ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว อปท. ไม่สามารถเข้าไปจัดการดูแล อนุรักษ์ และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่รับผิดชอบได้ เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในการดูแลรับผิดชอบของเขตทหาร ขาดการบูรณาการร่วมกันระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

5) ด้านการจัดบริการด้านการท่องเที่ยว มีการจัดโครงสร้างพื้นฐานในด้านถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปาไม่เพียงพอเพราะเป็นระบบประปาภูเขา มีการเข้าไปควบคุมในมาตรฐานการให้บริการ มีการอบรมมัคคุเทศก์ชุมชน มีการสนับสนุนงบประมาณให้กับกลุ่มอาชีพต่าง ๆ แต่ขาดการตลาดเพื่อจัดจำหน่าย และขาดการรวมกลุ่มเพื่อเป็นแหล่งจำหน่ายสินค้าที่ระลึก

6) ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวผ่านทางแผ่นพับ และการประชาสัมพันธ์ผ่านทางเว็บไซต์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่การประชาสัมพันธ์ยังไม่มีความเด่นชัดและไม่เป็นปัจจุบัน เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณและบุคลากรที่มีความชำนาญ

7) ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาการท่องเที่ยวค่อนข้างน้อย เช่น การเสนอนโยบายมีเพียงกลุ่มผู้นำเท่านั้น ส่วนกลุ่มผู้ประกอบการเข้ามามีส่วนร่วมได้ในบางเวทีของการจัดประชุม ขาดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในนโยบาย

อภิปรายผลการวิจัย

1. ระดับการดำเนินงานการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ และระดับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์

การดำเนินงานการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบูรณ์ ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน เนื่องมาจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอลำทะเมนชัย มีการดำเนินงานการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ ในด้านพื้นที่ ด้านกิจกรรมและกระบวนการ ด้านการจัดการ และด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นอย่างดี สอดคล้องกับ Chuangchot (2015) ทำการศึกษาเรื่อง นวัตกรรมจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานชุมชน ในเขตอุทยานแห่งชาติภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่า ระดับการรับรู้กฎหมายและกระบวนการจัดการบริหาร ระดับการจัดการการท่องเที่ยว เชิงนิเวศบนฐานชุมชนอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับ Sarikbutr (2017) ได้ศึกษาเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอีสานใต้ พบว่าระดับการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนอีสานใต้อยู่ในระดับมากเช่นกัน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยมองว่าการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นในชุมชน สามารถกระตุ้นให้ประชาชน ในท้องถิ่นช่วยกันส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ พร้อมทั้งตระหนักในคุณค่าของวิถีชีวิตตนเองให้นักท่องเที่ยวได้ สัมผัสกับระบบนิเวศของพื้นที่ที่ยังคงอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่อนุรักษ์ จะทำให้นักท่องเที่ยวได้เรียนรู้อย่างเข้าใจและ เข้าถึงอัตลักษณ์ที่แท้จริงของชุมชน สามารถสร้างความภาคภูมิใจให้กับคนในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ Panpan (2017) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอำเภอละอุ่น จังหวัด ระนอง พบว่าความต้องการมีส่วนร่วมในกระบวนการจัดการเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริหารจัดการในการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

การดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ รายด้านอยู่ในระดับมาก ได้แก่ด้านการจัดทำแผนงานด้านการท่องเที่ยว ด้านสนับสนุน งบประมาณ ด้านบุคลากร เพราะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของอำเภอเขาค้อ มีการจัดทำแผนงานการเงิน ด้านการท่องเที่ยว การส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้ มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาศูนย์การเรียนรู้ด้านการท่องเที่ยว เชิงนิเวศ สนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนมีรายได้ มีการบริหารทรัพยากรบุคคลเป็นอย่างดี จึงทำให้การดำเนินงาน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับ Dongkhamfu (2018) ได้วิจัยเรื่องการจัดการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตอุทยานแห่งชาติแม่ปิง จังหวัดลำพูน พบว่า อุทยานแห่งชาติแม่ปิง ได้ดำเนินการจัดการ ท่องเที่ยวเป็นไปตามหลักการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ประสบความสำเร็จในเรื่องการพัฒนาการจัดทำแผนการ ท่องเที่ยว การสนับสนุนงบประมาณ และการจัดบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสอดคล้องกับ Suwanphakdee (2017) ศึกษาวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในอุทยานนก น้ำ ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่าระดับความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศใน อุทยานนกน้ำ ทะเลน้อย จังหวัดพัทลุง ด้านการจัดทำแผนงานด้านการท่องเที่ยว ด้านสนับสนุนงบประมาณ และ ด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากเช่นกัน

การดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน โดยด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวมีค่าต่ำที่สุด เป็นเพราะการดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้คงอยู่ในสภาพสมบูรณ์ ไม่สามารถรองรับและดึงดูดนักท่องเที่ยวได้ ขาดการติดตามและประเมินผลให้การดำเนินงานบรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wongkasem (2017) ทำการศึกษาวินิจฉัยเรื่องปัจจัยสำหรับการส่งเสริมการ ท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) ของประเทศไทย กรณีศึกษาวนอุทยานหินผางาม จังหวัดเลย พบว่า ระดับปัจจัยด้านแหล่งท่องเที่ยว ปัจจัยด้านการจัดการ ด้านกระบวนการเรียนรู้ ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในวนอุทยาน (สวนหิน) และด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริม การท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับวิจัยของ Wongkasem (2017) ที่ศึกษาเรื่องความพึงพอใจ ของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี พบว่า ระดับความคิดเห็นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาทอยู่ในระดับปานกลาง เช่นกัน

2. ความสัมพันธ์ระหว่างจัดการภาครัฐแนวใหม่กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

การจัดการภาครัฐแนวใหม่ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ ด้านพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะหากพื้นที่ที่มีการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยว และมีบุคลากรในการดำเนินการด้านการท่องเที่ยว จะเป็น

การช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศได้ ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นเพราะการจัดการภาครัฐแนวใหม่ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสนับสนุนงบประมาณ เพื่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศย่อมมากขึ้นไปด้วยในลักษณะคล้ายคลึงกัน สอดคล้องกับ Chuangchot (2015) ได้ศึกษาเรื่องนวัตกรรมการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศบนฐานชุมชน ในเขตอุทยานแห่งชาติ ภาคตะวันตกของประเทศไทย พบว่าการจัดการด้านพื้นที่และด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว บุคลากรด้านการท่องเที่ยว การสนับสนุนงบประมาณ และการมีส่วนร่วมของชุมชน

3. การจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กันนำมาอภิปรายได้ดังนี้

3.1 ปัจจัยของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านการมีส่วนร่วมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสนับสนุนงบประมาณด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แสดงให้เห็นว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่งผลต่อการสนับสนุนงบประมาณและการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hvenegaard (2016) ได้ศึกษาเรื่อง Ecotourism : A status report and conceptual framework ได้เสนอว่ารูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย การสนับสนุนงบประมาณของท้องถิ่น การจัดทำแผนงานร่วมกัน การมีส่วนร่วม การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้ในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศดังกล่าวจะนำไปสู่การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

3.2 ปัจจัยของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านกิจกรรมและกระบวนการมีความสัมพันธ์กับปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสนับสนุนงบประมาณ เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านกิจกรรมและกระบวนการส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยเฉพาะการสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Korkitkhamdee (2019) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติแก่งกระจาน พบว่าหน่วยงานภาครัฐมีกิจกรรมและกระบวนการเอาใจใส่ในการแก้ปัญหา มีการสนับสนุนงบประมาณ ในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งยังเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ดีขึ้น เพื่อพัฒนาในกิจกรรมการท่องเที่ยว กระบวนการและรูปแบบการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐาน สร้างการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน

3.3 ปัจจัยของการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านพื้นที่ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการพัฒนาแหล่งการท่องเที่ยวและด้านบุคลากรการท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านพื้นที่ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว อีกทั้งยังมีการจัดการด้านโครงสร้างพื้นฐาน ถนน ระบบไฟฟ้า ระบบน้ำประปาภูเขา ที่พักและร้านอาหารการควบคุมในมาตรฐานการให้บริการ ซึ่งส่งผลต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยมีการอบรมบุคลากรด้านการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ Tourism Authority of Thailand (2019) ที่กล่าวถึงองค์ประกอบด้านพื้นที่ของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศไว้ว่าต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติ และมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น ซึ่งพื้นที่ ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศจะเป็นการท่องเที่ยวที่มีพื้นฐานอยู่กับธรรมชาติ อำเภอเขาค้อมีสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว โดยเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งดึงดูดที่สำคัญ คือ แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และ

ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Morrison & Mill (2017) ที่กล่าวว่าในการจัดบริการด้านการท่องเที่ยวต้องมีการจัดการความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวในการรองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งการจัดการความพร้อมจะประกอบไปด้วย 3As คือ การจัดการความสามารถในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน (Amenities) และการจัดการสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attractions) ซึ่งความพร้อมดังกล่าวจะเป็นปัจจัยสำคัญที่นักท่องเที่ยวจะใช้ประกอบการตัดสินใจเลือกแหล่งท่องเที่ยว

4. ตัวแบบการพัฒนาการบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้วิจัยค้นพบประเด็นที่สำคัญที่มีความสัมพันธ์กันนำมาอภิปรายได้ดังนี้

4.1 การจัดการภาครัฐแนวใหม่เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ ศักยภาพความสามารถในด้านพื้นที่มีความสัมพันธ์กับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีมาตรฐานให้บริการท่องเที่ยวที่สำคัญ แสดงให้เห็นว่าหากพื้นที่มีการเตรียมการรองรับในการในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้มีความพร้อมของบุคลากรด้านการท่องเที่ยว ซึ่งจะเป็นทิศทางที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน ทั้งนี้สอดคล้องกับ Tosamphanmongkol (2016) ศึกษาเรื่องการวางแผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก พบว่า กลยุทธ์การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืนในจังหวัดตาก ควรประกอบด้วยประเด็นที่สำคัญ ได้แก่ ด้านการพัฒนาพื้นที่ ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ความพร้อมของบุคลากรในด้านการท่องเที่ยวและด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประชาชนท้องถิ่น และยังสอดคล้องกับ Thamgoen (2016) ศึกษาเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การตลาดเพื่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติผาแต้ม จังหวัดอุบลราชธานี พบว่ากลยุทธ์ในการดำเนินการด้านการตลาดอุทยานแห่งชาติผาแต้ม ได้แก่ การจัดการ ด้านพื้นที่ บุคลากรแนะนำการท่องเที่ยว การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า

4.2 การจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในด้านการสนับสนุนงบประมาณ และด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แสดงให้เห็นว่าการจัดการภาครัฐแนวใหม่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศอย่างยั่งยืน การมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำเป็นต้องสนับสนุนงบประมาณ และมีการการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว มีการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ ให้การสนับสนุนงบประมาณในการส่งเสริมอาชีพด้านการท่องเที่ยวให้กับชุมชนในพื้นที่ใกล้เคียงเพื่อให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว สนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุงพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกระบวนการวางแผน และการตัดสินใจในการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ สอดคล้องกับ Angsukanjanakul (2017) ที่ได้ศึกษาเรื่อง Modeling Sustainable Management for Community-based Tourism : A Case Study of Floating Markets in the Lower Central Thailand พบว่ารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่รับผิดชอบในการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ให้คนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจในด้านต่างๆ เพื่อเพิ่มบทบาทและความสำคัญของคนในชุมชน ทำให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจ และยอมรับเรื่องของการท่องเที่ยวในชุมชน ซึ่งจะเป็นทิศทางที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน และยังสอดคล้องกับ Anjanakul (2017) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง Modeling Sustainable Management for Community-based Tourism : A Case Study of Floating Markets in the Lower

Central Thailand พบว่ารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนสำหรับการท่องเที่ยวโดยชุมชนจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ในการบริหารจัดการพื้นที่ของตน ตลอดจนการเปิดโอกาส ให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมให้คนในชุมชนเกิดความภาคภูมิใจและเกิดการยอมรับ ซึ่งจะเป็นทิศทางที่ดีในการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ Watthanasab (2016) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเกิดขึ้นได้จริง ควรที่จะต้องมี การส่งเสริมสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นของตนเองต่อปัญหาที่ประชาชนในท้องถิ่นประสบอยู่ด้วย โดยประเด็นนี้จะเห็นได้ว่าการสร้างการมีส่วนร่วมใดๆ ก็ตาม ต้องอาศัยการมีส่วนร่วมที่แท้จริงของประชาชน ต้องให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นและเป็นความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงจึงจะสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การดำเนินงานการจัดการภาครัฐแนวใหม่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมากทุกด้าน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรดำเนินการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและดำเนินการพัฒนาต่อยอดให้ดียิ่งขึ้นโดยประสานภาคีเครือข่ายขยายความร่วมมือด้านพื้นที่การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. การดำเนินงานการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ควรมีการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการจัดบริการด้านการท่องเที่ยว ด้านการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว ด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งมีค่าต่ำที่สุด
3. การจัดการภาครัฐแนวใหม่ด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเชิงบวกด้านการสนับสนุนงบประมาณ และด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีส่วนร่วมในการสนับสนุนงบประมาณในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของพื้นที่ของตนเอง ส่งเสริมให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มากขึ้น เพื่อให้คนในชุมชนรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเกิดความภาคภูมิใจในตนเองว่ามีส่วนสำคัญในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทั้งยังทำให้เกิดการรักและหวงแหนทรัพยากรการท่องเที่ยวในพื้นที่ของตนมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่องพฤติกรรมและความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศในพื้นที่อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุง และพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อเปรียบเทียบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของอำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในประเภทเดียวกัน เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกในการศึกษาวิจัย
3. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบปัจจัยด้านการจัดการของภาครัฐแนวใหม่ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์ กับแหล่งท่องเที่ยวอื่นในประเภทเดียวกัน เพราะเป็นปัจจัยด้านเดียวที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อหาปัญหา สาเหตุ แนวทางการแก้ไขอย่างยั่งยืนต่อไป
4. ควรมีการศึกษาถึงปัจจัยเหตุด้านอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยเหตุที่ส่งผลต่อการจัดการการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเขาค้อ จังหวัดเพชรบูรณ์

References

- Angsukanjanakul, J. (2017). Modeling Sustainable Management for Community-based Tourism: A Case Study of Floating Markets in the Lower Central Thailand. **International Journal of Management and Applied Science**, 3(1), 43-46.
- Best, J.W. (1993). **Research in education**. (4th ed.). Eaglewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Panpan, A. (2017). **Development of participation in ecotourism management: Case studies of La-un District Ranong Province**. Master of Environmental Management Thesis Maha Wittaya Songkhla Nakornarin.
- Chantra, P. (2017). **Factors for promoting ecotourism in the park (Suan Hin) of Thailand, Case Study of Pha Ngam Forest Park Loei Province**. Master of Education Thesis Graduate school Khon Kaen University.
- Chuangchot, J. (2015). **Community-based ecotourism management innovation in the national park Western region of Thailand**. Doctor of Philosophy Thesis Graduate school Silpakorn University.
- Civil Service, Office of the Commission. (2018). **Standard System Development Project Civil servants before official service**. Bangkok : Office of the Commission. Civil servants.
- Dongkhamfu, W. (2018). **Ecotourism Management. In the national park Case study park Mae Ping National Park Lamphun Province**. Master of Science thesis Chiang Mai University.
- Hinkle, D.E, William, W. and Stephen G. J. (1998). **Applied Statistics for the Behavior Sciences**. 4th ed. New York: Houghton Mifflin.
- Korkitkhamdee, L. (2019). **Development of Ecotourism Management: A Case Study of Kaeng Krachan National Park**. Unpublished Master 'thesis Naresuan University.
- Morrison, A.M. & Mill, R. (2017). **The Tourism System: and Introductory Text**. New Jersey : PrinceHall Intentional Inc.
- Natural Resources and Environment Ministry. (2019). **Environmental management**. Bangkok : Ministry Natural resources and the environment.
- Sarikbutr, N. (2017). **Education for the development of ecological management model by the southern arisian community**. Bangkok : Research Fund Office.
- Suwanphakdee, W. (2017). **Opinions of tourists on ecotourism in bird park Namthale Noi Phatthalung Province**. Master of Science Thesis University graduate school Srinakharinwirot.
- Thamgoen, J. (2016). **Development of marketing strategies for ecotourism, Case studies of national parks Phataem Ubon Ratchathani Province**. Ubon Ratchathani : Faculty of Administration, Ubon Ratchathani University.
- Tosamphanmongkol, S. (2016). **Strategic planning for sustainable eco-tourism development in Tak Province**. Master of Science Thesis Srinakharinwirot University.

- Tourism and Sports Ministry. (2018). **Tourism Vision of Thailand**. Bangkok : Roland. Baker.
- Tourism Authority of Thailand. (2019). **National Ecotourism**. Bangkok : Alsa.
- Watthanasab, W. (2016). **Handbook of public participation in community decision-making**. Nonthaburi : King Prajadhipok's Institute.
- Wongkasem, P. (2017). **Satisfaction of tourists towards ecotourism in protected forest areas. Phu Phrabat, Ban Phue District, Udon Thani Province**. Master of Science Thesis Graduate school Khon Kaen University.
- Yamane, T. (1973). **Statistic: An Introductory Analysis**. (3 rd ed.). New York : Harper and Row.

พฤติกรรม的开รับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด
ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

Information Exposure Behavior and Satisfaction with the Covid-19 Virus
Epidemic Among People in Nadee Subdistrict, Mueang District, Udon Thani
Province

เสกสรร สายสีสอด*

Seksun Saiseesod

ชัยรัช กุประดิษฐ์*

Chaituch Kupradit

ศรินรัตน์ คงสนั่นทน*

Sarinrat Songsanandr

Received : June 17, 2020

Revised : November 4, 2020

Accepted : January 28, 2021

บทคัดย่อ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง พฤติกรรม的开รับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด
ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี โดยคณะผู้วิจัยเก็บแบบสอบถามจากประชาชนทั้ง
7 หมู่บ้าน จำนวน 394 คน ซึ่งมีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรม的开รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโค
วิด-19 ของประชาชนใน ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี 2) เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับ โรคไวรัสโค
วิด-19 ของประชาชนใน ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี 3) เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในช่วงไวรัสโควิด-19
ของประชาชนใน ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาเป็นแบบสอบถามที่รวบรวมโดยผู้วิจัย การ
วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐาน (Standard deviation) ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 ติดตามวันละ
ครั้งมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมาคือติดตามวันละหลายๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.9 พบติดตาม
ข่าวสารน้อยกว่า 30 นาที มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาคือ 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 34.0
สื่อที่ประชาชนตำบลนาดีติดตามข่าวสารโควิด-19 มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์คิดเป็นร้อยละ 71.8 รองลงมาคือสื่อ
หอกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 50.5 ประชาชนชาวตำบลนาดีได้รับผลกระทบจากข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19
มากที่สุดคือข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การอยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ คิดเป็นร้อยละ 83.0 รองลงมาคือ การ
เว้นระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร คิดเป็นร้อยละ 35.5 พฤติกรรม的开ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 ของ
ประชาชนตำบลนาดี พบว่า ให้ความสนใจ ตั้งใจติดตามข่าวสารเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 75.6 รองลงมาคือได้
ติดตามข่าวสารจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ประชาชนตำบลนาดีได้แสดงพฤติกรรมเมื่อได้ติดตามข่าวสาร
ไวรัสโควิด-19 คือ สวมหน้ากากทุกครั้งที่ออกจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 74.9 รองลงมาคือกินร้อน ช้อนกลาง

*อาจารย์ประจำคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

Professor of Faculty of Management Sciences Udonthani Rajabhat University

คิดเป็นร้อยละ 59.4 อยู่บ้านไม่ออกไปไหน ร้อยละ 56.9 ล้างมือด้วยสบู่บ่อย ๆ คิดเป็นร้อยละ 49.0 ไม่ใช้ของใช้ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 34.8 อยู่ห่างกัน 2 เมตร คิดเป็นร้อยละ 33.8 ไม่ไปในที่ชุมชนแออัด คิดเป็นร้อยละ 29.2 ด้านความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 พบว่า ประชาชนตำบลนาดีมีความพึงพอใจต่อข่าวสารการแจ้งเตือนปฏิบัติในการป้องกันโรคไวรัสโควิด-19 อยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาคือมีความพึงพอใจต่อข่าวสารที่น่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.16 ได้รับข่าวสารไวรัสโควิด-19 อย่างเพียงพอ มีค่าเฉลี่ย 4.09 นอกจากนี้ยังพบว่า ชาวตำบลนาดีพึงพอใจกับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ มีค่าเฉลี่ย 3.82 พึงพอใจต่อข่าวสารผ่านหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.78 พึงพอใจต่อข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 3.77 และพึงพอใจต่อเฟซบุ๊ก มีค่าเฉลี่ย 3.47 ตามลำดับ ด้านปัญหาและอุปสรรคของประชาชนตำบลนาดีในช่วงไวรัสโควิด-19 พบว่า ประชาชนมีปัญหาด้านหน้ากากอนามัยมีราคาสูง หาซื้อยาก มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.7 รองลงมาคืออาชีพที่ปิดร้านไป รัฐบาลช่วยได้ไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 42.9 ปัญหาการต่ออายุพ.ร.ก.ฉุกเฉินถึงสิ้นเดือนมิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 37.3 การประกาศเคอร์ฟิวห้ามออกจากบ้านเวลา 23.00 น. คิดเป็นร้อยละ 34.5 ตามลำดับ ด้านปัญหาและอุปสรรคของประชาชนตำบลนาดีในช่วงไวรัสโควิด-19 พบว่า ประชาชนมีปัญหาด้านหน้ากากอนามัยมีราคาสูง หาซื้อยาก มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 44.7 รองลงมาคืออาชีพที่ปิดร้านไป รัฐบาลช่วยได้ไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 42.9 ตามลำดับ

คำสำคัญ : พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร / ไวรัสโควิด-19 /

ABSTRACT

From research studies on Information exposure behavior and satisfaction with the COVID-19 virus epidemic among people in Nadee Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province, The research team collected questionnaires from all 7 villages in the amount of 394 sets which have the objectives which are 1) to study the media exposure behavior about COVID 19 virus. Of the people in Nadee Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province 2) to study the satisfaction with the news about the Coquidish Virus 19 of the people in Nadee Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province 3) to study the condition of problems and obstacles during the COVID-19 virus Of people in Nadee Subdistrict, Mueang District, Udon Thani Province The result of the research shows that Information exposure behavior of the COVID-19 virus found that people in the sub-district Nadee follows news about COVID 19. Track once a day Followed by several times a day, representing 28.9 percent, found less than 30 minutes of news and most. 48.7 percent, followed by 30 minutes to 1 hour, representing 34.0 percent. The media that the people of Nadee follow KOVID-19 the most, which is television, accounting for 71.8 percent, followed by the news broadcasting media. Accounting for 50.5 percent of the people of Nadee district Affected by the news about the COVID-19 virus The most was news about the practice of living at home to stop infection for the nation, 83.0 percent, followed by spacing of at least 2 meters, representing 35.5 percent. News tracking behavior about the COVID-19 virus of the people of Nadee Subdistrict found that they are interested, regularly follow the news Accounting for 75.6 percent, followed by following news from neighbors 11.7 percent of the people in the district of Na Di showed behavior when

following the news of the virus, COVID-19, wearing a mask every time you leave the house. 74.9% followed by eating hot spoon, medium, 59.4%, staying at home, not going out, 56.9% washing hands frequently with soap, 49.0%, not sharing items 34.8 percent were 2 meters apart, accounting for 33.8 percent. Do not go in slums 29.2 percent as for the satisfaction with the news about the COVID-19 virus, it was found that the people of Nadee Subdistrict were satisfied with the news about informing the practice guidelines for the prevention of the Covid-19 virus. Very criteria with an average of 4.17, followed by satisfaction with credible news with an average of 4.16, receiving enough information about the virus-19, with an average of 4.09. The people in Nadee district were satisfied with the news from television media with an average of 3.82, satisfied with the news through the village broadcasting house, with an average of 3.78, satisfied with the news from the public health officers with an average of 3.77 and the satisfaction with Facebook with an average of 3.47, according to order Regarding the problems and obstacles of the people in Na Di district during the COVID-19 virus, it was found that the people having the mask problems were the most expensive, the most difficult to buy, accounting for 44.7%, followed by the closed shop professions. The government does not help thoroughly. 42.9 percent, the problem of emergency decree until the end of June 37.3 percent announced curfew, do not leave the house at 23.00, 34.5 percent, respectively. On the problems and obstacles of the people of Nadee Sub-district during the COVID-19 period, it was found that the people had problems with masks, the price was high, the most difficult to buy, with an average of 44.7, followed by the occupation that closed the shop. The government could not help thoroughly. Accounted for 42.9 percent, respectively.

Keywords : Information Exposure Behavior / Covid19 Virus

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

องค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่เป็น "การระบาดใหญ่" หรือ pandemic หลังจากเชื้อลุกลามไปอย่างรวดเร็วในทุกภูมิภาคของโลก ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยจอห์นส์ฮอปกินส์ของสหรัฐฯ ระบุว่า ปัจจุบันไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ (ไวรัสโควิด-19) แพร่ระบาดไปแล้วในอย่างน้อย 185 ประเทศและดินแดนทั่วโลก มีผู้ติดเชื้อกว่า 2,159,450 คน ทั้งได้คร่าชีวิตผู้คนไปแล้วกว่า 145,568 คน (BBCTHAI, 2020)

ไวรัสชนิดใหม่ๆ ถูกค้นพบได้ตลอดเวลา โดยมักจะมาจากจากสัตว์ตัวใดตัวหนึ่งที่เข้าสู่ตัวมนุษย์ "หากเทียบกับโรคระบาดหลายโรคในอดีต เชื้อไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ ย่อมต้องมาจากแหล่งที่มาจากสัตว์" ศ.โจนาธาน บอล นักไวรัสวิทยาจากมหาวิทยาลัยนอตติงแฮม ระบุว่า ตัวอย่างเช่น โรคซาร์ส เป็นเชื้อไวรัสที่มาจากชะมด ส่วนโรคเมอร์ส ซึ่งคร่าชีวิตผู้คนไป 858 คน จากผู้ติดเชื้อ 2,494 คน ในการระบาดเมื่อปี 2555 เป็นไวรัสที่มาจากอูฐแพร่เข้าสู่มนุษย์ การควบคุมการระบาดของไวรัสจะง่ายขึ้นเมื่อรู้ว่าแหล่งที่มาของเชื้อไวรัสมาจากไหน สำหรับไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ได้ถูกเชื่อมโยงกับตลาดขายส่งปลาและอาหารทะเลขนาดใหญ่ในเมืองอู่ฮั่น อย่างไรก็ตาม แม้ว่าสัตว์เลี้ยงลูกด้วยนมบางชนิดอย่างวาฬเบลูก้า สามารถเป็นพาหะของไวรัสโคโรนาได้ แต่

ตลาดอาหารทะเลแห่งนี้ยังมีการซื้อขายสัตว์ป่า เช่น ไก่ ค้างคาว กระต่าย งู ซึ่งดูเหมือนว่าน่าจะเป็นแหล่งของไวรัสมากกว่าสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิดในประเทศไทย การระบาดทั่วของโคโรนาไวรัส พ.ศ. 2562-2563 ดำเนินอยู่ในประเทศไทยตั้งแต่วันที่ 13 มกราคม 2563 โดยเป็นประเทศที่มีผู้ป่วยยืนยันรายแรกนอกประเทศจีน การคัดกรองผู้เดินทางเข้าประเทศพบผู้ป่วยประปรายตลอดเดือนมกราคม ซึ่งเป็นผู้ที่เดินทางมาจากหรือเป็นผู้พำนักอยู่ในประเทศจีนแทบทั้งสิ้น การแพร่เชื้อท้องถิ่นที่มีรายงานรายแรกมีการยืนยันเมื่อวันที่ 31 มกราคม พ.ศ. 2563 จำนวนผู้ป่วยยังมีน้อยตลอดเดือนกุมภาพันธ์ โดยมีผู้ป่วยยืนยัน 40 รายเมื่อสิ้นเดือน แต่จำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นมากในกลางเดือนมีนาคม ซึ่งมีการระบุสาเหตุจากกลุ่มการแพร่เชื้อหลายกลุ่ม โดยมีกลุ่มใหญ่สุดเกิดจากการชมมวยไทย ณ สนามมวยเวทีลุมพินี เมื่อวันที่ 6 มีนาคม พ.ศ. 2563 ผู้ป่วยยืนยันแล้วเพิ่มเกิน 100 คนต่อวันในอีกหนึ่งสัปดาห์ต่อมา (Wikipedia, 2020) จังหวัดอุดรธานี มีมติจากคณะกรรมการควบคุมโรคติดต่อจังหวัดอุดรธานี เห็นควรให้ผู้ว่าราชการจังหวัดอุดรธานีเน้นย้ำมาตรการในการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ดังนี้ 1) ให้ประชาชนทุกคนในจังหวัดอุดรธานี สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าทุกครั้ง ขณะอยู่นอกเคหสถานหรือพื้นที่สาธารณะ 2) ผู้ที่อยู่ในเคหสถาน ร้านค้า หรือที่ใดๆ เมื่อติดต่อกับคนอื่นให้สวมหน้ากากอนามัยหรือหน้ากากผ้าทุกครั้ง โดยให้ส่วนราชการ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำกับดูแลและปฏิบัติตาม Information and Communication Group Udon Thani Office (2020)

จะเห็นได้ว่าจังหวัดอุดรธานีได้ให้ความสำคัญในการควบคุมโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นอย่างดี ทำให้คณะผู้วิจัยที่ปฏิบัติหน้าที่เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี ตามสัญญาจ้างบช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากไวรัสโควิด-19 อยู่ในขณะนี้ จึงอยากทราบถึง พฤติกรรมของประชาชนตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ว่าจะมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโควิด-19 อย่างไร และมีความพึงพอใจต่อข่าวสารการแพร่ระบาดหรือไม่ อย่างไรก็ตาม ตลอดจนศึกษาสภาพปัญหาของประชาชนในต.นาดีที่ได้รับผลกระทบต่อการแพร่ระบาดในครั้งนี้ จึงได้ทำการสำรวจความคิดเห็นในครั้งนี้ขึ้น เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปเสนอต่อผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ตลอดจนนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาประสิทธิภาพการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโควิด-19 ของประชาชนใน ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี
2. เพื่อศึกษาความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโควิด-19 ของประชาชนใน ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี
3. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโควิด-19 ของประชาชนใน ต.นาดี อ.เมือง จ.อุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 1.1 ประชากร จำนวนประชากรในการศึกษาในครั้งนี้ได้แก่ประชาชนที่อยู่ในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี จำนวนทั้งสิ้น 5,831 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง การเลือกกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ในครั้งนี้ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบมีระบบ จากประชาชนทั้ง 7 หมู่บ้าน จำนวนทั้งสิ้น 375 คน โดยการเปิดตารางของ Taro Yamane จำนวนประชากร มากกว่า 6,000 คน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 375 คน (ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ได้ใช้เครื่องมือประกอบด้วย แบบสอบถามเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ซึ่งแบบสอบถามประกอบด้วย 4 ประเด็นประกอบด้วย

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วยข้อความแบบเลือกตอบ จำนวน 7 ข้อ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 ประกอบด้วยข้อความแบบเลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันไวรัสโควิด-19 จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 4 สภาพปัญหาและอุปสรรคเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 แบบเลือกตอบ จำนวน 1 ข้อ

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ถ้ามีเป็นคำถามแบบปลายเปิด

การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การสร้างเครื่องมือในการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความตระหนักรู้ของประชาชนในตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานีที่มีต่อไวรัสโควิด-19 ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการทฤษฎีจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารและความพึงพอใจต่อข่าวสารไวรัสโควิด-19 ระบาด ของประชาชนในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี

2. กำหนดกรอบ เนื้อหา แนวคิด และขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ จัดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

3. สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถามจำนวน 5 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไวรัส โควิด-19 ตอนที่ 3 ความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับการป้องกันโรคไวรัสโควิด-19 ตอนที่ 4 สภาพปัญหาและอุปสรรค ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

4. นำแบบสอบถาม เสนอผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแก้ไขความเหมาะสม ความตรงของเนื้อหา โครงสร้างสำนวนภาษาที่ใช้ เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

5. นำข้อมูลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไข ด้านสำนวนภาษาที่ใช้ เพื่อให้มีความถูกต้องสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาวิจัยต่อไป

การหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ

การหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้วิจัยเอง และตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญตัดสินใจ จำนวน 3 ท่าน แล้วนำมาหาค่า IOC จนได้แบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์ จึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล คณะผู้วิจัย จำนวน 12 คนได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เริ่มต้น เริ่มเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนพฤษภาคม ถึงมิถุนายน 2563 จนสิ้นสุดการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ การแจกแจงความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ด้านพฤติกรรมกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19

1.1 พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 พบว่า ประชาชนในตำบลนาดีติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 ติดตามวันละครั้ง คิดเป็นร้อยละ 62.2 รองลงมาคือติดตามวันละหลาย ๆ ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 28.9 พบติดตามข่าวสารน้อยกว่า 30 นาทีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.7 รองลงมาคือ 30 นาทีถึง 1 ชั่วโมง คิดเป็นร้อยละ 34.0

1.2 สื่อที่ประชาชนตำบลนาดีติดตามข่าวสารโควิด-19 มากที่สุดคือ สื่อโทรทัศน์ คิดเป็นร้อยละ 71.8 รองลงมาคือสื่อหออกระจายข่าว คิดเป็นร้อยละ 50.5 ติดตามจากเฟซบุ๊ก คิดเป็นร้อยละ 47.0 การพูดคุยกับเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 42.1 ติดตามจากวิทยุ คิดเป็นร้อยละ 18.8 ติดตามข่าวสารจากอสม. คิดเป็นร้อยละ 16.5 ติดตามจากเว็บไซต์ คิดเป็นร้อยละ 12.9 ติดตามผ่านประกาศจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 9.4 และติดตามจากหนังสือพิมพ์ คิดเป็นร้อยละ 4.6 ตามลำดับ

1.3 ประชาชนชาวตำบลนาดี ได้รับผลกระทบจากข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 มากที่สุดคือข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว การอยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ คิดเป็นร้อยละ 83.0 รองลงมาคือ การเว้นระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร คิดเป็นร้อยละ 35.5 ข่าวการงดจัดประเพณีสงกรานต์ คิดเป็นร้อยละ 30.5 การงดจำหน่ายเหล้า คิดเป็นร้อยละ 28.7 การเลื่อนเปิดเรียนไป 1 กรกฎาคม คิดเป็นร้อยละ 21.3 การปิดห้างสรรพสินค้า คิดเป็นร้อยละ 20.8 การปิดสวนสาธารณะ คิดเป็นร้อยละ 8.9 การปิดเซเวน 23.00 น. คิดเป็นร้อยละ 6.1 ตามลำดับ

1.4 พฤติกรรมการติดตามข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 ของประชาชนตำบลนาดี พบว่า ให้ความสนใจ ตั้งใจติดตามข่าวสารเป็นประจำ คิดเป็นร้อยละ 75.6 รองลงมาคือได้ติดตามข่าวสารจากเพื่อนบ้าน คิดเป็นร้อยละ 11.7 ไม่ได้ให้ความสนใจ ร้อยละ 10.9 ติดตามข่าวสารเพียงผ่านๆ คิดเป็นร้อยละ 10.9 และไม่ให้ความสำคัญมากนัก คิดเป็นร้อยละ 1.8 ตามลำดับ เมื่อได้รับข่าวสารเกี่ยวกับโรคโควิด-19 ประชาชนตำบลนาดีได้แสดงพฤติกรรมคือ สวมหน้ากากทุกครั้งที่ออกจากบ้าน คิดเป็นร้อยละ 74.9 รองลงมาคือกินร้อน ช้อนกลาง คิดเป็นร้อยละ 59.4 อยู่บ้านไม่ออกไปไหน ร้อยละ 56.9 ล้างมือด้วยสบู่บ่อย ๆ คิดเป็นร้อยละ 49.0 ไม่ใช้ของใช้ร่วมกัน คิดเป็นร้อยละ 34.8 อยู่ห่างกัน 2 เมตร คิดเป็นร้อยละ 33.8 ไม่ไปในที่ชุมชนแออัด คิดเป็นร้อยละ 29.2

2. ด้านความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 พบว่า ประชาชนตำบลนาดีมีความพึงพอใจต่อข่าวสารการแจ้งเตือนปฏิบัติในการป้องกันโรคไวรัสโควิด-19 อยู่ในเกณฑ์มาก โดยมีค่าเฉลี่ย 4.17 รองลงมาคือมีความพึงพอใจต่อข่าวสารที่น่าเชื่อถือ ($\bar{X} = 4.16$) ได้รับข่าวสารไวรัสโควิด-19 อย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.09$) พึงพอใจต่อข่าวสารผ่านหออกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ($\bar{X} = 3.78$) พึงพอใจต่อข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ($\bar{X} = 3.77$) พึงพอใจกับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์ ($\bar{X} = 3.82$) และพึงพอใจต่อเฟซบุ๊ก ($\bar{X} = 3.47$) ส่วนความพึงพอใจที่อยู่ในเกณฑ์ปานกลางพบว่า พึงพอใจต่อบริการเยียวยา 5,000 บาท ($\bar{X} = 3.32$) รองลงมาคือพึงพอใจ

ต่อข่าวสารจากเว็บไซต์ ($\bar{X} = 3.06$) ฟังพอใจต่อป้ายประกาศ ($\bar{X} = 3.05$) ฟังพอใจต่อข่าวสารจากวิทยุ ($\bar{X} = 2.70$) ส่วนความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์น้อยได้แก่ ข่าวสารจากสื่อหนังสือพิมพ์ ($\bar{X} = 2.36$) ตามลำดับ

3. ด้านปัญหาและอุปสรรคของประชาชนตำบลนาดีในช่วงไวรัสโควิด-19 พบว่า ประชาชนมีปัญหาด้านหน้ากากอนามัยมีราคาสูง หาซื้อยาก มากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ย 44.7 รองลงมาคืออาชีพที่ปิดร้านไป รัฐบาลช่วยได้ไม่ทั่วถึง คิดเป็นร้อยละ 42.9 ปัญหาการต่ออายุพร.ก.ฉุกเฉินถึงสิ้นเดือนมิถุนายน คิดเป็นร้อยละ 37.3 การประกาศเคอร์ฟิวห้ามออกจากบ้านเวลา 23.00 น. คิดเป็นร้อยละ 34.5 ไม่มีความพร้อมในการเรียนออนไลน์ คิดเป็นร้อยละ 32.2 หน้ากากอนามัยหาซื้อได้ยาก คิดเป็นร้อยละ 30.5 การปิดเรียนนานไปทำให้กังวลว่าจะเรียนไม่ทัน คิดเป็นร้อยละ 26.1 การเรียนออนไลน์ต้องใช้ทรัพยากร ค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 25.1 การปิดร้านอาหารทำให้ขาดรายได้ คิดเป็นร้อยละ 22.6 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารไวรัสโควิด-19 ของประชาชนพบว่า

1.1 ประชาชนตำบลนาดีมีพฤติกรรมการบริโภคข่าวสารมากที่สุดคือให้ความสนใจ ตั้งใจติดตามข่าวสารเป็นประจำทุกวันมากที่สุด จะเห็นได้ว่าประชาชนในตำบลนาดี อ.เมือง จ.อุดรธานีให้ความสำคัญ และสนใจติดตามข่าวเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 เป็นอย่างมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะไวรัสโควิด-19 นั้นสามารถติดกันได้ง่าย ประชาชนจึงมีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 วันละหลายๆ ครั้งมากที่สุด แต่ระยะเวลาในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับโควิด-19 มากที่สุดคือน้อยกว่า 30 นาที จะเห็นได้ว่าประชาชนในตำบลนาดียังติดตามข่าวสารในระยะเวลาที่น้อยอยู่ ซึ่งอาจจะขาดข้อมูลความสำคัญได้ นอกจากนี้ยังพบว่าสื่อที่ประชาชนตำบลนาดีเปิดรับมากที่สุด คือสื่อโทรทัศน์ ดังนั้นการที่จะนำเสนอข่าวสารไปยังประชาชนในตำบลนาดีให้ได้ประสิทธิภาพสูงที่สุดจะต้องนำเสนอผ่านสื่อโทรทัศน์ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ Wuttiarn (2016) ทำการวิจัยเรื่อง การเปิดรับสื่อ ความรู้ ทัศนคติ และแนวโน้มพฤติกรรมต่อโครงการบ้านประชารัฐของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า มีเปิดรับสื่อเกี่ยวกับโครงการบ้านประชารัฐจากสื่ออินเทอร์เน็ต/โซเชียลเน็ตเวิร์ก เป็นอันดับที่ 1 และสื่อโทรทัศน์เป็นอันดับที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครเข้าถึงสื่ออินเทอร์เน็ตได้มากกว่าประชาชนในต่างจังหวัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดอุดรธานี ซึ่งนิยมเปิดรับข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์อันดับ 1 จะเห็นได้ว่าสื่ออินเทอร์เน็ตยังไม่สามารถกระจายได้ทั่วถึงในต่างจังหวัด และยังคงมีประสิทธิภาพสูงที่สุดในการเปิดรับข่าวสารของประชาชนในจังหวัดอุดรธานี

1.2 สื่อที่ข่าวตำบลนาดีที่เปิดรับมากเป็นอันดับ 2 คือสื่อหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน จะเห็นได้ว่าสื่อหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ยังได้รับความนิยมและเป็นการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของประชาชนในท้องถิ่นเป็นอย่างดี จึงควรมีการปรับปรุงให้มีประสิทธิภาพให้มากยิ่งขึ้น ให้สามารถเข้าถึงทุกชุมชนพื้นที่ให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Deecharoen (2002) ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการจัดรายการหอกระจายข่าวเพื่อสนองตอบตามความต้องการของชุมชนในเขตเทศบาลตำบลลาดบัวขาว อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า มีการรับฟังหอกระจายข่าวในช่วงเวลาเช้า ฟังเป็นประจำมีส่วนร่วมกับการรายการของหอกระจายข่าว โดยจะเสนอความคิดเห็นผ่านผู้นำชุมชน รองลงมาคือ ร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการ คุณภาพการกระจายเสียงเสียงดังชัดเจน ด้านความรู้หลังจากการรับฟังรายการจากหอกระจายข่าวผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบแบบทดสอบได้คะแนนสูงกว่า ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งถือว่ามียกระดับคะแนนสูง ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสื่อหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านเป็นสื่อที่ประชาชนในต่างจังหวัดนิยมติดตามข่าวสารโดยเฉพาะในช่วงเช้าก่อนไปทำงาน ดังนั้นควรมีการพัฒนาเผยแพร่ข่าวสาร ผ่านสื่อหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านในช่วงเช้า จะทำให้ได้รับข้อมูลข่าวสารได้ทั่วถึงยิ่งขึ้น

ประชาชนในตำบลนาดีได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการปฏิบัติตัว อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ มากที่สุด รองลงมาคือ การเว้นระยะห่างอย่างน้อย 2 เมตร จะเห็นได้ว่าประชาชนในตำบลนาดี ให้ความสำคัญกับเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Pawan (2017) ทำการวิจัยเรื่อง การรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร ความรู้ และพฤติกรรมป้องกันโรคและภัยสุขภาพของประชาชนไทย ประจำปี 2559 ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโรค พบว่า พฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก โรคพิษจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช และอุบัติเหตุจากการจราจรอยู่ในระดับมาก จะเห็นได้ว่าทั้งนักเรียน นักศึกษา และประชาชนไทยต่างมีพฤติกรรมเปิดรับข้อมูลข่าวสารในการป้องกันโรคและภัยสุขภาพอยู่ในระดับมาก หากแต่โรคภัยที่เกิดขึ้นในแต่ละยุคได้เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งในปัจจุบันทั่วโลก ได้ให้ความสำคัญในการคิดค้นวัคซีนที่จะเอาชนะโรคไวรัสโควิด-19 ให้ได้.

2. ความพึงพอใจต่อข่าวสารเกี่ยวกับโรคไวรัสโควิด-19

2.1 จากผลการวิจัยพบว่าประชาชนในเขตตำบลนาดีมีความพึงพอใจอยู่ในเกณฑ์มาก ได้แก่ การได้รับความเข้าใจต่อแนวปฏิบัติในการป้องกันไวรัสโควิด-19 โดยมีค่าเฉลี่ย 1.17 รองลงมาคือข่าวสารที่ได้รับมีความน่าเชื่อถือ มีค่าเฉลี่ย 4.16 จะเห็นได้ว่าประชาชนในตำบลนาดีมีความพึงพอใจต่อข่าวสารที่ได้รับเกี่ยวกับไวรัสโควิด-19 อยู่ในเกณฑ์มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kleechaya (2018) ทำการวิจัยเรื่อง การเข้าถึง เข้าใจ ประเมิน และใช้ข้อมูลข่าวสารสุขภาพเพื่อการดูแลตนเองให้ปลอดภัยจากโรคติดต่ออุบัติใหม่ที่แพร่มาจากต่างประเทศของประชาชนในเขตเมือง ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมักจะมีการตื่นตัวเมื่อโรคเข้าใกล้ตัวและเกิดการตื่นตัวขึ้นเฉพาะพื้นที่ที่ระบาด เมื่อการระบาดเข้ามาใกล้หรือเข้ามาในประเทศจะมีการตื่นตัวมากขึ้นตามความกังวลใจเกี่ยวกับอันตรายของโรคที่ใกล้ตัวมากขึ้น และมักจะตื่นตัวในช่วงแรกที่มีข่าวการระบาด แต่การตื่นตัวก็จะลดลงเมื่อข่าวเกี่ยวกับโรคติดต่ออุบัติใหม่ไม่ได้รับการรายงานในสื่อมวลชน ซึ่งจะเห็นได้ว่าประชาชนในตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี มีความตื่นตัวต่อโรคไวรัส-19 ซึ่งเข้ามาใกล้ตัว เนื่องจากจังหวัดอุดรธานี มีผู้ติดเชื้อไวรัสโควิด-19 จำนวน 8 ราย ซึ่งขณะนั้นรักษาตัวหายกลับบ้านแล้ว 8 ราย แต่ยังมีอีกจำนวนหนึ่งที่อยู่ในช่วงกักตัว 14 วันตามมาตรการของรัฐ ซึ่งอาจทำให้ประชาชนในจังหวัดอุดรธานีเกิดความกลัว และปฏิบัติตัวตามแนวทางของกระทรวงสาธารณสุขให้รอดจากการติดเชื้อต่อโรคระบาดได้ ซึ่งส่งผลดีทำให้อุดรธานีควบคุมโรคระบาดได้

2.2 ด้านความพึงพอใจต่อสื่อที่เผยแพร่ข่าวสารไวรัสโควิด-19 พบว่าประชาชนในตำบลนาดีพึงพอใจข่าวสารจากสื่อโทรทัศน์มากที่สุด ซึ่งอยู่ในเกณฑ์มาก มีค่าเฉลี่ย 3.82 รองลงมาพึงพอใจต่อข่าวสารจากหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน มีค่าเฉลี่ย 3.78 พึงพอใจต่อข่าวสารจากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข มีค่าเฉลี่ย 3.77 จะเห็นได้ว่าการนำเสนอข่าวสารด้านสุขภาพ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข ซึ่งได้แก่ นักวิชาการสาธารณสุข อสม. ในแต่ละชุมชนพื้นที่ได้ให้ข้อมูลข่าวสารด้านไวรัสโควิด-19 เป็นที่ยอมรับได้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khetjo (2017) ทำการวิจัยเรื่อง บทบาทการปฏิบัติงานของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนทอน อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ด้านป้องกันโรคอาสาศาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) มีบทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.00) ด้านการฟื้นฟูสภาพ มีบทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.86) ด้านการรักษาพยาบาล มีบทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.84) และ ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย มีบทบาทในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.77) นอกจากนั้นรายงานของ WHO ประเทศไทย รายงานว่าจากการที่ประเทศไทยมีรายงานผู้ติดเชื้อลดลง ส่วนหนึ่งมาจาก อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ของไทยจำนวน 1,040,000 คน ของไทยที่ลงพื้นที่เยี่ยมบ้าน ให้ความรู้เรื่องสาธารณสุข การใส่หน้ากาก และการเฝ้าระวังการระบาด โควิด-19

รวมถึงทำรายงานถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นี่คือการหนึ่งพลังแฝงที่เมืองไทยมี แต่ประเทศอื่นไม่มีการรับมือการระบาดโควิด-19 แบบไทยๆ ที่ทรงพลัง และมีประสิทธิภาพมากที่สุด จะเห็นได้ว่าบทบาทของอสม. ของไทยนั้นมีส่วนสำคัญในการป้องกันโรคระบาดได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะโรคไวรัสโควิด-19 ที่กำลังระบาดอยู่ในขณะนี้ (Bangkok Business, 2020)

2.3 ประชาชนในตำบลนาดียังความพึงพอใจต่อข่าวสารอยู่ในเกณฑ์มากประกอบด้วย ท่านเห็นด้วยกับการรณรงค์ให้อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ ซึ่งเป็นมาตรการที่ประชาชนในตำบลนาดีปฏิบัติตามนโยบายอยู่ในเกณฑ์มาก อาจเป็นปัจจัยสำคัญให้อุตสาหกรรม และประเทศไทย สามารถควบคุมโรคระบาดไม่ให้กระจายไปไว้มากเกินไป ถือเป็นความร่วมมือของประชาชนชาวไทยทุกคนต่างร่วมมือ ร่วมใจช่วยบุคลากรทางการแพทย์ และสาธารณสุข ไม่ให้ต้องทำงานหนักจนเกินไป ซึ่งสอดคล้องกับการจัดอันดับดัชนี Global COVID-19 Index (GCI) ซึ่งพัฒนาโดย PEMANDU Associates บริษัทที่ปรึกษาเอกชนที่เชี่ยวชาญด้านเศรษฐกิจและสังคม ด้วยความร่วมมือกับกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรมมาเลเซีย ซึ่งจัดอันดับให้ไทยติดอันดับ 2 ของโลกในด้านการฟื้นตัวจากโควิด-19 ซึ่งเป็นความสำเร็จของทุกฝ่ายของประเทศไทยได้ร่วมกับตั้งรับสถานการณ์การแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 (Sakuluang, 2020) จากความสำเร็จดังกล่าว ถือได้ว่าประชาชนชาวไทยทั่วประเทศล้วนให้ความร่วมมือ ช่วยกันในการปฏิบัติตามมาตรการป้องกันการระบาดของไวรัสโควิด-19 ดังตัวอย่างจากประชาชนในตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดอุดรธานี ได้มีการเตรียมพร้อม และปฏิบัติตามมาตรการของรัฐเป็นอย่างดีในการป้องกันไวรัสโควิด-19 อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. พฤติกรรมการเปิดรับข้อมูลข่าวสารในภาวะวิกฤต ของประชาชนในช่วงมีไวรัสโควิด-19 พบว่าประชาชนตำบลนาดีมีความตื่นตัวเปิดรับข้อมูลข่าวสาร ให้ความสำคัญ และติดตามข่าวสารเพื่อการปฏิบัติตัวที่ดี ป้องกันการติดเชื้อไวรัสโควิด-19 ร่วมกัน ควรปฏิบัติตามคำแนะนำจากกระทรวงสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด
2. ประชาชนตำบลนาดีปฏิบัติตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข โดยเฉพาะประเด็น “อยู่บ้าน หยุดเชื้อ เพื่อชาติ” ทำให้เกิดปรากฏการณ์สำหรับสังคมไทย และทั่วโลกคือ การทำงานจากที่บ้าน (Work from Home) และการเรียนออนไลน์ เป็นต้น
3. สื่อที่ได้รับความนิยม ของประชาชนในตำบลนาดีเลือกติดตามข่าวสารได้แก่สื่อโทรทัศน์มากที่สุด จะเห็นได้ว่าสื่อโทรทัศน์ยังได้รับความนิยม และเข้าถึงประชาชนในต่างจังหวัดได้มากกว่าสื่ออื่นๆ ดังนั้นการนำเสนอข่าวสารไปยังประชาชนในต่างจังหวัดยังคงใช้สื่อโทรทัศน์ที่มีพลังสูงสุด ถึงแม้จะมีสื่อโซเชียลมีเดีย ที่เข้าถึงได้รวดเร็ว แต่ประชาชนในจังหวัดอุดรธานี ก็ยังให้ความสนใจโทรทัศน์ในการติดตามข่าวสารมากกว่าโซเชียลมีเดีย
4. สื่อที่เข้าถึงประชาชนในตำบลนาดี เป็นอันดับสอง ได้แก่สื่อหอกระจายข่าว ซึ่งเป็นสื่อที่ใกล้ตัว ลงทุนต่ำ เข้าถึงประชาชนได้สูง แต่ยังมีบางชุมชนที่ไม่สามารถรับได้ หรือยังไม่ชัดเจน จึงควรมีการสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของสื่อหอกระจายข่าวทั้งด้านคุณภาพของเครื่องมือ และรูปแบบรายการ เพื่อสร้างการยอมรับของประชาชน และได้รับข่าวสารได้อย่างทั่วถึงอีกด้วย
5. เมื่อประชาชนชาวไทยเจอภาวะวิกฤติร่วมกัน ส่วนใหญ่ได้ให้ความร่วมมือกับกระทรวงสาธารณสุขในการปฏิบัติตัวตามการรณรงค์ ถึงแม้การห้ามให้จัดประเพณีสงกรานต์ ซึ่งเป็นประเพณีที่สนุกสนานของประชาชน

ชาวไทยทุกปี แต่ในปีที่เกิดการระบาดของไวรัสโควิด-19 การจัดให้มีการงดประเพณีสงกรานต์ทุกคนก็ให้ความร่วมมือ ไม่มีการจัดประเพณีสงกรานต์แต่อย่างใด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาถึงการรู้เท่าทันสื่อ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านไวรัสโควิด-19 ความตระหนักรู้ของกลุ่มเป้าหมายกลุ่มอื่น ๆ และให้ครอบคลุมทุกจังหวัดทั่วประเทศ
2. ควรศึกษาถึงผลกระทบที่เกิดจากไวรัสโควิด-19 ในการดำเนินชีวิตของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปว่ามีผลกระทบอย่างไร และมีการปรับตัวเท่าทันหรือไม่
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการเตรียมความพร้อมของการเปิดเรียนออนไลน์ของโรงเรียน มหาวิทยาลัย ว่ามีความพร้อมหรือไม่ อย่างไร
4. ควรศึกษาวิจัยเรื่องการปรับการทำงานในลักษณะการทำงานจากบ้าน ว่าส่งผลกระทบต่อระบบการปฏิบัติงานอย่างไร
5. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบของมาตรการการป้องกันไวรัสโควิด-19 ว่าส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจของชุมชนอย่างไร และมีแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้อย่างไร

References

- Bangkok Business. (2020). **Thai volunteer power to reduce COVID-19 cases** [Online]. Available : <https://www.bangkokbiznews.com/news/detail/875912/> [2020, May 30].
- BBCTHAI. (2020). **Corona Virus: Sources, Symptoms, Treatment and Prevention of COVID-19**. [Online]. Available : <https://www.bbc.com/thai/features-51734255> [2020, April 9].
- Deecharoen, M. (2002). The study of the development of broadcasting tower's program in order to be responded to people living in Latbuakao Municipality, Sikiew District, Nakhon Ratchasima. **Nitead Siam Review**, 12(13), 108-116.
- Information and Communication Group Udon Thani Office. (2020). **Emphasizing measures to prevent the spread of the corona virus infection 2019 (COVID-19)**. [Online]. Available : <http://www.udonthani.go.th/2014/document/1590483318.pdf/> [2020, May 25].
- Khetjo, S. (2017). The Roles of Public Health Village Volunteers Performing Their Work for Nonthon Sub-District Public Health Promotion Hospital, Muang Khon Kaen District, Khon Kaen Province. **Phimoldhamma Research Institute Journal**, 4(1), 163-174.
- Kleechaya, P. (2018). **Urbanites' Accessibility, Understanding, Evaluation and Application of Health Information for their Self Care in International Spreading of Emerging Infectious Disease**. [Online]. Available : <http://kb.hsri.or.th/dspace/handle/11228/4899> [2020, May 30].
- Pawan, W. (2017). Perception of information, knowledge, and behavior to prevent diseases and health hazards of the Thai people for the year 2016. **Journal of Health Science Research**, 11(1), 70-79.

- Sakuluang, K. (2020). Thailand ranked 2nd to recover from COVID-19 Best in the world Based on the rankings of the GCI Index [Online]. Available : <https://thestandard.co/global-covid-19-index-thailand/> [2020, May 29].
- Wikipedia. (2020). COVID-19 outbreak in Thailand [Online]. Available : https://th.wikipedia.org/wiki/COVID-19_outbreak_in_Thailand/ [2020, May 28].
- Wuttiarn, P. (2016). Media Exposure, Knowledge, Attitude and Behavioral towards the “Baan Pracha Rat” Project. *NIDA Journal Communication and Management*, 4(1), 18-42.

ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงาน
ของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ

The Relationship between Working Motivation and Work Efficiency of School
Nursing Assistant Staff in the Northern Region

บุศรา เชื้อดี*

Busara Chuadee

Received : July 31, 2020

Revised : September 17, 2020

Accepted : March 12, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ (2) ศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ (3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ พนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 194 คน เครื่องมือที่ใช้ในวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบบประมาณค่า 5 ระดับ โดยมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 สถิติที่ใช้ คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1) แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ รองลงมาเป็นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสำเร็จของงาน และด้านการยอมรับนับถือ ตามลำดับ 2) ประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับดังนี้ ด้านปริมาณของงาน รองลงมาเป็นด้านคุณภาพของงาน ด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน และด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ตามลำดับ และ 3) แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

คำสำคัญ : แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน / ประสิทธิภาพการดำเนินงาน / ผู้ช่วยทางการพยาบาล / เขตภาคเหนือ

*ผู้รับใบอนุญาตโรงเรียนนครสวรรค์บวรวิทย์และภาษา อำเภอเมืองนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์

Licensee of Nakhon Sawan Borirak School and Language Mueang Nakhon Sawan District Nakhon Sawan Province

ABSTRACT

The objectives of this research were to studies: (1) the working motivation of school nursing assistant staff in the Northern Region, 2) the work efficiency of school nursing assistant staff in the Northern Region and 3) the relationship between working motivation and work efficiency of school nursing assistant staff in the Northern Region. The population used in this study consisted of 194 school administrators, teachers, and nursing assistant staff in the Northern Region of the academic year 2020. The instrument used in the research was a questionnaire with a 5-level rating scale. It was reliability 0.97. Data were analyzed in terms of frequency, means, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient. The findings were as follows; 1) the overall and each aspect of working motivation of school nursing assistant staff in the Northern Region were at a high level as follows; salary and welfare, the work environment, relationships with people in the department, career progress, the success of the job and respect, respectively. 2) The overall and each aspect of work efficiency of school nursing assistant staff in the Northern Region were at a high level as follows; the quantity of work, the quality of work, operational resources, working time, and the working process, respectively. 3) The working motivation was high level of positive correlation with the work efficiency of school nursing assistant staff in the Northern Region which was statistically significant at the 0.01.

Keywords : Working Motivation / Work Efficiency / Nursing Assistant / Northern Region

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน เป็นหน่วยงานในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ มีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2550 โดยการเสนอแนะนโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาการศึกษาเอกชนต่อคณะกรรมการ ส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ การประกันคุณภาพ การวิจัย และพัฒนาเพื่อประกันคุณภาพการศึกษา รับผิดชอบการดำเนินงานเกี่ยวกับกองทุน ดำเนินการจัดสรรเงินอุดหนุนการศึกษาเอกชน ตามมาตรการที่คณะกรรมการกำหนดมาตรา 13(4) เป็นศูนย์ส่งเสริมสนับสนุนข้อมูล และทะเบียนกลางทางการศึกษาเอกชน ตลอดจนติดตาม ตรวจสอบและประเมินผลการจัดการศึกษาเอกชน ปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมาย เร่งปฏิรูปการเรียนรู้ทั้งระบบให้สัมพันธ์เชื่อมโยงกัน เสริมสร้างโอกาสทางการศึกษาเอกชนให้แก่ประชาชนอย่างกว้างขวาง พัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาเอกชนตามหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชน ในจังหวัดชายแดนภาคใต้สู่สังคมสันติสุข เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาเอกชนให้ได้มาตรฐานสากล เพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ ได้พัฒนาตามศักยภาพ เพื่อพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาเอกชน ให้มีประสิทธิภาพโดยส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อร่วมสร้างสันติสุขโดยใช้กลไกการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ วิถีชีวิต อาชีพ (Office of the Private Education Commission, 2016, pp.1-3)

การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนประเภทผู้ช่วยทางการแพทย์นั้น แบ่งออกเป็น 2 หลักสูตร คือ 1) หลักสูตรดูแลผู้สูงอายุ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแล และรักษาสุขภาพร่างกายทั่วไปของ

ผู้สูงอายุ การพักผ่อน และการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ การช่วยทำความสะอาดร่างกาย และการแต่งตัว การเปลี่ยนแปลงด้านร่างกายและจิตใจ สภาพสิ่งแวดล้อม และสถานภาพภายในครอบครัวของผู้สูงอายุ การเปลี่ยนแปลงอิริยาบถต่าง ๆ การดูแลเรื่องอาหาร และการรับประทานอาหาร การสังเกตการณ์เพื่ออากาศ อาหาร และอื่น ๆ อุบัติเหตุและการป้องกันอุบัติเหตุในผู้สูงอายุ จิตวิทยาผู้สูงอายุ การพัฒนาทางสังคมและบุคลิกภาพ การพัฒนาทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคม พฤติกรรมทางสังคม สุขภาพจิต และการส่งเสริม การปรับตัวของผู้สูงอายุ และการปฏิบัติต่อผู้สูงอายุ หน้าที่ของครอบครัวต่อผู้สูงอายุ การช่วยบรรเทาความวิตกกังวลของผู้สูงอายุ หลักการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ การจัดกิจกรรมและนันทนาการสำหรับผู้สูงอายุ อาหารของผู้สูงอายุ การทำความสะอาดเก็บและรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้าน บริเวณบ้าน การใช้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ บทบาท และจรรยาบรรณของผู้ดูแลผู้สูงอายุ สุขศึกษา กฎหมายแรงงานที่ควรรู้ การฝึกภาคปฏิบัติการดูแลผู้สูงอายุ และ 2) หลักสูตรการดูแลเด็กเล็ก โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เกี่ยวกับการดูแลเด็กเล็ก การพัฒนาของเด็กเล็ก และจิตวิทยาการดูแลเด็กเล็ก กิจกรรม และนันทนาการสำหรับเด็กเล็ก การทำความสะอาดเก็บรักษาอุปกรณ์เครื่องใช้ภายในบ้านและบริเวณบ้าน อาหาร และโภชนาการในเด็กเล็ก อันตรายที่มักเกิดขึ้นกับเด็กเล็ก และวิธีการป้องกัน สุขศึกษา บทบาท และจรรยาบรรณของผู้ดูแลเด็กเล็ก การใช้ภาษาไทย และภาษาอังกฤษ กฎหมายแรงงานที่ควรรู้ และการฝึกภาคปฏิบัติการดูแลเด็กเล็ก (Nakhonsawan Child and Elderly Care and Language School, 2016, p.4)

จากการดำเนินงานที่ผ่านมาจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนประเภทผู้ช่วยทางการพยาบาล คือ 1) โรงเรียนยังไม่สามารถพัฒนาสถานศึกษาให้เทียบเท่ากับสถาบันการศึกษาที่มีการเปิดหลักสูตรผู้ช่วยพยาบาลหรือให้เทียบเท่ากับมาตรฐานสากล 2) สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่มีการเปิดรับนักศึกษาสาขาพยาบาลศาสตร์ ทั้งภาครัฐและเอกชนยังไม่มี ความเชื่อมั่นต่อหลักสูตร และระบบการจัดการศึกษาของสถานศึกษานอก ระบบประเภทบริหาร ในการที่จะรับเข้ามาศึกษาต่อในสถาบันนั้นๆ 3) ผู้ปกครอง และตัวผู้เรียนเองยังไม่มี ความเชื่อมั่นต่อมาตรฐานการศึกษา และหลักสูตรที่ใช้ในการฝึกอบรมผู้ช่วยทางการพยาบาล 4) ขาดการประเมินและติดตามผล ขาดองค์กรที่ควบคุม ติดตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน 5) สถาบันของรัฐไม่ให้ความร่วมมือในการสนับสนุนให้นักเรียนในสถานศึกษามาเรียนหลักสูตรผู้ช่วยทางการพยาบาลเท่าที่ควร 6) บุคลากรผู้ทำการสอนยังไม่มี ความเข้าใจในตัวผู้เรียน ซึ่งนักศึกษาต้องปรับตัวในหลาย ๆ ด้าน ทั้งในเรื่องการเรียนที่แตกต่างจากการเรียนในระดับมัธยมศึกษา นักศึกษาต้องใช้ความคิดการแสดงออกและดูแลตนเองในลักษณะที่มี ความเป็นผู้ใหญ่ ต้องรับผิดชอบตนเองมากกว่าในระดับมัธยมศึกษา 7) นักศึกษามักมีปัญหาการปรับตัวกับเพื่อน ปัญหาการเรียน ปัญหาทางการเงิน และความกลัวความวิตกกังวลต่าง ๆ 9) นักเรียนส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ต่างจังหวัดซึ่งต้องมาใช้ชีวิตในเมืองหลวง รวมทั้งมีอายุระหว่าง 18-22 ปี นับได้ว่าเป็นช่วงวัยรุ่น ซึ่งเป็นผู้ที่มีอารมณ์แปรปรวนง่าย อ่อนไหว การตัดสินใจเร็วและยังต้องการคำแนะนำ ความเอาใจใส่ดูแล รวมทั้งความเข้าใจจากอาจารย์ช่วยสนับสนุนให้นักเรียนเหล่านี้ ได้พัฒนาเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต ประกอบกับการได้รับอิสระมากขึ้น สิ่งเหล่านี้ อาจทำให้นักเรียนเกิดปัญหาการปรับตัวในการเรียน และการดำเนินชีวิต ความเครียดจนมีผลกระทบทำให้ไม่ประสบความสำเร็จในการศึกษาเล่าเรียน ทำให้ เสียเวลาและค่าใช้จ่ายมากขึ้น (Limwiroj, 2020, p.2)

ขณะเดียวกันมีการแข่งขันกันระหว่างสถาบันทางการศึกษาอย่างเข้มข้นส่งผลให้ทุกหน่วยงานต้องการบุคลากรทางการศึกษาที่มีคุณภาพและมีความทุ่มเทในการปฏิบัติงานต่อองค์กรอย่างแท้จริง ถ้าบุคลากรทางการศึกษาไม่ทุ่มเทปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ถึงแม้จะมีความรู้ความสามารถก็ตาม ก็อาจทำให้งานไม่บรรลุเป้าหมาย หรือผลออกมาไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ผู้บริหารจึงต้องหาวิธีการหรือเทคนิคทางการบริหารเพื่อจูงใจให้บุคลากร

ทางการศึกษาของตนเกิดความทุ่มเทปฏิบัติงานให้กับองค์กร อย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้เกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอันจะนำไปสู่ความสำเร็จ มีประสิทธิภาพสูงสุด (Chatikavanij & Chaiwirayutwilai, 2006) ดังนั้น สิ่งสำคัญในการขับเคลื่อนบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานได้บรรลุตามเป้าหมายได้นั้น ผู้บริหารมีความจำเป็นต้องสร้างแรงจูงใจให้กับบุคลากรทางการศึกษา ซึ่งแรงจูงใจเป็นพลังที่มีอยู่ในตัวของบุคคล เป็นแรงขับเคลื่อนความปรารถนา ความประสงค์ เป้าหมาย ทำหน้าที่กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเพื่อสนองความต้องการ ความพึงพอใจ และจุดมุ่งหมายนั้น ๆ นอกจากนี้ แรงจูงใจจะทำให้บุคคลเกิดความพยายามในการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดความสำเร็จด้วยการแสวงหาวิธีการต่าง ๆ จนบรรลุตามเป้าหมาย และยังพบว่าแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในองค์กร นอกจากจะเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแล้วยังมีผลต่อประสิทธิภาพของงานและเป้าหมายขององค์กร หากองค์กรใดบุคลากรไม่พึงพอใจในการปฏิบัติงานก็จะเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ประสิทธิภาพการปฏิบัติลดลง มีการขาดงาน มีการลาออกจากงาน แต่ในทางตรงกันข้ามหากองค์กรมีบุคลากรที่มีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานสูงจะมีผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานในทางบวกสูง และส่งผลต่อการมีสุขภาพจิตที่ดีของบุคลากรด้วย (Peekarn, 2015)

ดังนั้น ผู้บริหารต้องสร้างแรงจูงใจในการทำงานให้กับบุคลากร เพราะหากครูผู้สอนมีแรงจูงใจในการปฏิบัติหน้าที่ ปัญหาต่าง ๆ ก็จะทุเลาลง ซึ่งหากครูมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานก็จะมีความมุ่งมั่น ตั้งใจที่จะทุ่มเททำงานด้วยความเต็มใจ เต็มความสามารถเพื่อให้โรงเรียนประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายและความสำเร็จที่ตั้งไว้ ส่งผลให้บุคลากรมีความสามารถในการทำงานที่รวดเร็ว ถูกต้อง มีคุณภาพ คำนึงกับเงิน อุปกรณ์ เทคโนโลยี และเวลารวมทั้งสามารถปฏิบัติงานให้ได้ปริมาณงาน และอัตราผลผลิตที่เพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาในสภาวะการที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วของยุคสมัยในปัจจุบัน เพื่อเป็นประโยชน์ในเชิงวิชาการ และการปฏิบัติการด้านการบริหารจัดการสถานศึกษา เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพ และคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมของสถานศึกษาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการดำเนินงานของพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ

สมมุติฐานของการวิจัย

แรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือมีความสัมพันธ์กันทางบวก

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ผู้วิจัยค้นคว้า ได้ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับวิธีดำเนินการ และนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่พนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ปีการศึกษา 2563 จำนวน 194 คน จาก 32 โรงเรียน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นโดยใช้แบบสอบถามชนิดปลายปิด ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) ชนิด 5 ระดับ ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list) จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ตำแหน่ง ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ใน 6 ด้าน ประกอบด้วย ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน จำนวน 8 ข้อ ด้านความสำเร็จของงาน จำนวน 8 ข้อ ด้านการยอมรับนับถือ จำนวน 8 ข้อ ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน จำนวน 8 ข้อ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ จำนวน 7 ข้อ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวน 45 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย ด้านคุณภาพของงาน จำนวน 8 ข้อ ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน จำนวน 12 ข้อ ด้านปริมาณของงาน จำนวน 8 ข้อ ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน จำนวน 6 ข้อ ด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน จำนวน 6 ข้อ รวมจำนวน 40 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ดังนี้

- 5 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

นำแบบสอบถามที่ได้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ด้านบริหารจัดการศึกษาและด้านการบริหาร เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการหาค่า IOC (Index of Item-objective Congruence) พบว่า ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 จากนั้น ทำการปรับปรุงแก้ไข และนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคกลาง จำนวน 5 โรงเรียน โรงเรียนละ 6 คน รวมจำนวน 30 คน นำผลการทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ตามวิธีของ Cronbach ซึ่งพบว่า แบบสอบถามตอนที่ 2 จำนวน 45 ข้อ มีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.943 แบบสอบถามตอนที่ 3 จำนวน 40 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.941 และแบบสอบถามทั้งฉบับ จำนวน 85 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.971 ซึ่งถือว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่น (reliability) สามารถนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมกับแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยด้วยตนเอง

2. ผู้วิจัยติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง และทางไปรษณีย์ จำนวน 194 ฉบับได้ตอบกลับคืน จำนวน 194 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

วิเคราะห์ผลข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอโดยตารางประกอบคำบรรยายโดยผู้วิจัย ได้กำหนดคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981, p. 174) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีแรงจูงใจในการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2. การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำเสนอโดยตารางประกอบคำบรรยายโดยผู้วิจัยได้กำหนดคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับโดยใช้เกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best, 1981, p.174) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับ

ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีประสิทธิภาพการดำเนินงาน อยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยใช้สถิติสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) และเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของ Wongrattana (2010) แล้วนำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบตารางประกอบคำอธิบาย ดังนี้

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.91-1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.71-0.90 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับค่อนข้างสูง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.31-0.70 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับปานกลาง

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.01-0.30 หมายถึง มีความสัมพันธ์ระดับต่ำ

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ 0.00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง

สรุปผลการวิจัย

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ รองลงมาเป็นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสำเร็จของงาน และด้านการยอมรับนับถือตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปริมาณของงาน รองลงมาเป็นด้านคุณภาพของงาน ด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน และด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ตามลำดับ

3. แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าสหสัมพันธ์เท่ากับ 0.91

อภิปรายผลการวิจัย

1. แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลเขตภาคเหนือโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีแรงจูงใจอยู่ในระดับมาก โดยพิจารณาจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ รองลงมาเป็นด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน ด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสำเร็จของงาน และด้านการยอมรับนับถือ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรได้รับความสำเร็จในการปฏิบัติหน้าที่ ได้รับการฝึกอบรมดูงานด้านการบริหารเพิ่มขึ้น มีความภูมิใจในหน้าที่พิเศษที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหาร มีโอกาสในการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมมากขึ้น และได้รับแต่งตั้งเป็นคณะปฏิบัติงานในงานต่างๆ ของสถานศึกษาอยู่เสมอ เมื่อมีปัญหาในการปฏิบัติงานสามารถแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานเหล่านั้นได้ พนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาลรู้จักป้องกันปัญหาที่อาจเกิดขึ้นในภายหน้า และพอใจในผลการปฏิบัติงานที่ผ่านมา ได้รับการส่งเสริมการสร้างสร้งสรรค์นวัตกรรมและเผยแพร่ต่อสาธารณะ ได้รับการส่งเสริมจากโรงเรียนให้เป็นวิทยากรบรรยายในโรงเรียนหรือหน่วยงานราชการอื่นๆ ในโอกาสต่างๆ ผู้บริหารให้ความสนใจและเป็นกันเองกับบุคลากรอย่างจริงใจ จัดสวัสดิการช่วยเหลือค่าเลี้ยงดูบุตรให้กับบุคลากร และจัดสวัสดิการ ประโยชน์เกื้อกูลอื่นๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้กับบุคลากร มีมาตรการด้านความปลอดภัยในการทำงาน จัดสภาพแวดล้อมในการทำงานให้มีความสะอาด มีชีวิตชีวา สวยงาม มีมุมพักผ่อนให้กับบุคลากร จัดอุปกรณ์และเครื่องมือต่างๆ ให้เพียงพอกับการใช้งานของบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Peekarn (2015) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานระดับหัวหน้าแผนกของบริษัทโตไทยแลนด์ จำกัด ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจภายในในการทำงานของพนักงานระดับหัวหน้าแผนกของบริษัทโตไทยแลนด์ จำกัด โดยรวมอยู่ในระดับมาก ในรายด้าน พบว่า แรงจูงใจด้านการได้รับการยกย่องนับถือ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ แรงจูงใจด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน และด้านความสำเร็จของงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Narm-Arsa (2016) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองอรัญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลการศึกษาแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองอรัญประเทศ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกรายด้าน พบว่า ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เป็นอันดับหนึ่ง รองลงมา คือ ด้านความรับผิดชอบ ด้านความสำเร็จของงาน ด้านความมั่นคงในการทำงาน ด้านการได้รับการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะของงาน ด้านความก้าวหน้าในการทำงาน ด้านการบังคับบัญชา ด้านนโยบายและการบริหารงาน ด้านเงินเดือน และด้านสภาพการทำงาน ตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakkinadee (2016) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Autayanik (2016) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูใน

กลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูในโรงเรียนกลุ่มบางละมุง 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jeenrat (2018) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษาในสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการปกครอง บังคับบัญชา รองลงมาเป็นด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ด้านการยอมรับนับถือ ด้านลักษณะงานที่ทำ ด้านความรับผิดชอบ ด้านสภาพแวดล้อมการทำงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ตามลำดับ

2. ประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านมีประสิทธิภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก โดยเรียงจากด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านปริมาณของงาน รองลงมาเป็นด้านคุณภาพของงาน ด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน และด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ บุคลากรมีความสามารถในการปฏิบัติงานตามนโยบายของผู้บริหารอย่างเคร่งครัด สามารถพัฒนาทักษะของนักเรียนให้เป็นที่ต้องการของสถานประกอบการและโรงพยาบาล สามารถปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านวิชาการและธุรการในสถานศึกษาอย่างถูกต้อง สามารถปฏิบัติงานได้ตามแผนการดำเนินงานของสถานศึกษาไว้ครบถ้วน เป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถในการดูแลเด็ก ผู้ป่วย และผู้สูงอายุ สามารถประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่น่าสนใจในกลุ่มนักเรียนหลายพื้นที่มากขึ้น ในส่วนของผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งมีความสามารถในการจัดการบริการด้านสาธารณสุข และสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับบุคลากร นักเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในปริมาณที่เหมาะสม สามารถให้บริการแบบเบ็ดเสร็จจุดเดียว (One Stop Service) ให้กับผู้ใช้บริการได้ การกำหนดระยะเวลาในการฝึกประสบการณ์ไว้เหมาะสม ใช้สื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ วัสดุ อุปกรณ์ต่าง ๆ ทางกายภาพมีความทันสมัยสามารถใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยีที่มีอยู่อย่างประหยัด คุ่มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด และการกำหนดค่าใช้จ่ายในการศึกษาทางการบริหารไว้อย่างคุ้มค่าทั้งสถานศึกษาและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Peterson & Plowman (1953) กล่าวว่า ประสิทธิภาพสูงสุดในการบริหารงานทางธุรกิจ หมายถึงความสามารถในการผลิตสินค้าหรือบริการในปริมาณและคุณภาพที่เหมาะสมและลดต้นทุนน้อยที่สุดโดยคำนึงถึงองค์ประกอบ 5 ประการ คือ ต้นทุน (cost) คุณภาพ (quality) ปริมาณ (quantity) เวลา (time) วิธีการ (method) ในการผลิต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sudtachat (2016) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพและความผูกพันต่อองค์กรโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการทำงาน ทุกข้ออยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sakkinadee (2016) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก ผลการวิจัยพบว่า ผลการปฏิบัติงานของบุคลากรสายสนับสนุน มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Tongaram (2017) ได้ศึกษาเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานฝ่ายปฏิบัติการอุตสาหกรรมฉีดขึ้นรูปพลาสติก ในเขตประกอบการอุตสาหกรรมแพคเตอร์แลนด์วังน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิภาพในการทำงาน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกข้อ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ เมื่อผู้บริหารสถานศึกษาให้ความสำคัญ ใส่ใจในคุณภาพชีวิตการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษาให้บุคลากรมีแรงจูงใจในการปฏิบัติงานให้มากขึ้น สร้างแรงจูงใจในด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ด้านความสำเร็จของงาน ด้านการยอมรับนับถือด้านความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน ด้านเงินเดือนและสวัสดิการ ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานจึงจะส่งผลให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพทั้งด้านคุณภาพของงาน ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณของงาน ด้านเวลาในการปฏิบัติงาน ด้านทรัพยากรในการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Yodmalee (2015) ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูด้านปัจจัยจูงใจกับประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับมากอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Narm-Arsa (2016) ได้วิจัยเรื่อง แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองอรัญญประเทศกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานเทศบาลเมืองอรัญญประเทศ อำเภออรัญญประเทศ จังหวัดสระแก้ว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sirithai (2016) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรวิทยาลัยชุมชนสระแก้ว มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Jackson, et al. (2014) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจ, ความพึงพอใจในงานที่ทำของพนักงาน และผลการดำเนินงานขององค์กรภาคอุตสาหกรรมน้ำมันในประเทศยูกันดา ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับผลการดำเนินงานขององค์กรเป็นความสัมพันธ์ในเชิงบวก ถ้าพนักงานมีแรงจูงใจที่ดี เช่น มีการเพิ่มเงินเดือนในจำนวนที่เหมาะสมก็จะส่งผลให้พวกเขายินดีที่จะทำงานเพิ่มขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพให้กับองค์กร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ควรมีการส่งเสริมนโยบายกระตุ้นแรงจูงใจให้กับบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในสถานศึกษาเอกชนทั้งปัจจัยภายนอกและปัจจัยภายในเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานดียิ่งขึ้น
2. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรมีการพัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงาน ความสำเร็จของงาน การยอมรับนับถือ ความสัมพันธ์กับบุคคลในหน่วยงาน เงินเดือนและสวัสดิการให้กับผู้บริหาร ครู และพนักงานผู้ช่วยทางการพยาบาล เพราะปัจจัยเหล่านี้สามารถส่งผลให้ประสิทธิภาพการดำเนินงานเพิ่มมากขึ้นทั้งด้านคุณภาพของงาน ด้านกระบวนการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณของงาน และด้านเวลาในการปฏิบัติงาน

3. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรเปิดโอกาสในการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งให้กับบุคลากรที่มีผลการปฏิบัติงานดีเด่นเป็นที่ประจักษ์เพื่อให้เกิดแรงจูงใจให้สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
4. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรกระตุ้นให้บุคลากรสามารถปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ทันกำหนดเวลา เช่น การเสริมแรงทางบวกในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการ เงินเดือน โบนัส หรืออื่น ๆ เป็นต้น เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุตามเป้าหมายได้ทันเวลา
5. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรเปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมต่อความสำเร็จของงานในหน่วยงาน สร้างสรรค์ผลงานให้สามารถเป็นที่ยอมรับและยกย่องจากผู้บริหาร เพื่อให้บุคลากรมีกำลังใจในการปฏิบัติงานที่ดีขึ้น
6. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรมีความเข้าใจในตัวบุคลากรแต่ละคนเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและจัดระบบการทำงานให้กับบุคลากรได้อย่างเหมาะสม
7. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรจัดค่าจ้าง ค่าตอบแทนพิเศษเมื่อบุคลากรมีผลงานดีเด่นในการสร้างชื่อเสียงให้กับสถานศึกษาได้
8. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรมีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ห้องพยาบาล ห้องอาหาร น้ำดื่มอย่างเพียงพอ เป็นต้น ให้กับบุคลากรและนักเรียนอย่างเพียงพอเพื่อส่งเสริมให้เกิดคุณภาพชีวิตที่ดีและส่งผลให้การทำงานและการเรียนมีประสิทธิภาพที่ดีขึ้น
9. ผู้รับใบอนุญาตของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลควรพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานของบุคลากรในการควบคุมคุณภาพการทำงานของบุคลากรให้เป็นไปตามนโยบาย วิสัยทัศน์ พันธกิจของสถานศึกษา ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 1. ควรมีการศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลเพื่อนำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
 2. ควรมีการศึกษาถึงเพราะเหตุใดแรงจูงใจในการปฏิบัติงานจึงส่งผลทางลบกับประสิทธิภาพการดำเนินงานด้านทรัพยากรในการดำเนินงานของสถานศึกษาผู้ช่วยทางการพยาบาลในเขตภาคเหนือ เพื่อนำมาพัฒนาปัจจัยเหล่านั้นให้สามารถส่งเสริมด้านทรัพยากรได้มากยิ่งขึ้น

References

- Autayanik, J. (2016). Job motivation of teacher in Banglamung III School under Chonburi Primary Educational Service Area Office 3. Master's thesis, Burapha University.
- Chatikavanij, S. & Chaiwirayutwilai, P. (2006). 24 ways to "manage" every project for professional success. Bangkok : Phim D.
- Jackson, B. et al. (2014). Employee Motivation, Job Satisfaction and Organizational Performance in Uganda's Oil Sub-sector. Global Advanced Research Journal of Management & Business Studies, 3(7), 315-324.
- Jeenrat, Th. (2018). Teachers' Performance Motivation in Private Schools Which Locate in Phetchabun Primary Education Service Area 3. Master of Education, Dhurakij Pundit University.
- John W. Best. (1981). Research in Education. (4 th ed.). New Jersey : Prentice-Hall Inc.

- Limwiroj, W. (2020). **Common problems during tertiary education**. [Online]. Available : www.lpc.rmuit.ac.th/guidance/attachment/062_report_research01.pdf [2020, May 16].
- Nakhonsawan Child and Elderly Care and Language School. (2016). **A guide to the administration of Nakhonsawan Child and Elderly Care and Language School**. Nakhonsawan : Nakhonsawan Child and Elderly Care and Language School.
- Narm-Arsa, J. (2016). **The Relationship between Working Motivation and Work Efficiency Among employees working for Aranyaprathet Municipality, Amphur Aranyaprathet, Sakaeo Province**. Master of Public Works thesis, Burapha University.
- Office of the Private Education Commission. (2016). **Introduced the OPEC**. [Online]. Available : <http://www.opec.go.th/naeana-sch> [2020, May 16].
- Peekarn, W. (2015). **The relationship between motivation and work efficiency of the supervisors at Dole Company Thailand Limited**. Master of Arts Program in Public and Private Management, Silpakorn University.
- Peterson, E. & Plowman, G.E. (1953). **Business Organization and Management**. (3 rd ed.). Ill : Irwi.
- Sakkinadee, A. (2016). **The relationships between support personnel's performance motivation and Job performance support personnel in Rajamangala University of Technology Tawan-ok**. Master's Thesis, Burapha University.
- Sirithai, P. (2016). The Relationship between Motivation and Work Efficiency of Personnel Working, Sa Kaeo Community College. **Journal of public administration and politics**, 5(1), 157-197.
- Sudtachat, R. (2016). **Working motivation affecting work efficiency and Commitment towards One's organization: the case of private school's teachers at Mueang District, Nakhon Ratchasima Province**. Master of Business Administration, Nakhon Ratchasima College.
- Tongaram, K. (2017). **Work Motivation Affecting Performance of Staff Operating in Plastic Injection Molding in Industry Factoryland, Wangnoi, Phra Nakhon Si Ayutthaya Province**. Master of Business Administration, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage Pathum Thani.
- Wongrattana, Ch. (2010). **Techniques for using statistics for research**. (12 th ed.). Bangkok : Faculty of Education, Srinakharinwirot University.
- Yodmalee, K. (2015). **Correlation between Teacher's Job motivation and school effectiveness under Chanthaburi Primary Educational Service Area Office 1**. Master's Thesis, Burapha University.

การรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและ การบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย

The Perception of the Value About Tourist Attractions Elements Affecting the Behavioral and Consumption Satisfaction of Tourists in Sukhothai Province

คัชพล จันเพชร*

Katchaphon Janpetch

Received : January 4, 2021

Revised : February 24, 2021

Accepted : March 12, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย และเพื่อพัฒนาข้อเสนอในการปรับปรุงปัจจัยการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ดำเนินการวิจัยโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวเพศชายและเพศหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ในช่วงเดือนเมษายนถึงมิถุนายน พ.ศ. 2563 เป็นจำนวนรวม 400 ตัวอย่าง โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้สถิติเชิงพรรณนาเพื่อหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความดึงดูดใจอยู่ในระดับมากโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และ ในส่วนปัจจัยด้านการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 3.98 นอกจากนี้ ผลการวิจัยด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย พบว่าปัจจัยด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.19 ด้านสิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรมอยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.18 ด้านสิ่งของสำหรับบริโภค เช่น อาหาร อยู่ในระดับสูงโดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11 และในด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวอยู่ในระดับสูงมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.08 ตามลำดับ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.10 ซึ่งสามารถสรุปผลด้านความพึงพอใจอยู่ในระดับสูง

คำสำคัญ : การรับรู้คุณค่า / ความพึงพอใจ / พฤติกรรมและการบริโภค

*สำนักพัฒนาขีดความสามารถการท่องเที่ยว องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน
(องค์การมหาชน)

ABSTRACT

This research aimed to study the factors of perceived value about elements of tourist attractions affecting the behavioral and consumer satisfaction of tourists in Sukhothai Province and to develop the proposal to improve the perceived factor of the value elements of the tourist attraction to affect the behavioral and consumer satisfaction of tourists visiting Sukhothai Province. The research was conducted by the researchers choosing to collect data from male and female tourists aged was over 20 years old from April until June 2020. The total was 400 samples using questionnaires as a tool for data collection. The researcher used described statistics to find the mean and standard deviation. The results of the research found that the perceived factor of value elements of attraction was 4.17 on average. The perceived factor of the value of tourist attractions in terms of access to tourist attractions had an average of 3.96. The factor of the perceived value of elements of tourist attractions in terms of the pleasure from tourist attractions was 3.90. The factor of the perceived value of tourist attractions was in terms of additional services that tourists should receive, and it's an average of 3.91. The total mean was 3.98. The others of satisfaction were the average of life and property safety to be 3.96. The average of natural attractions was 4.19. The average cultural attraction was 4.18. The average of consumable items such as food average was 4.11, and the average tourist attraction quality average was 4.08. It's all about the total average was 4.10 that summarized the satisfaction was high.

Keywords : Perception of Value / Satisfaction / Behavior and Consumption

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นธุรกิจประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเศรษฐกิจของประเทศไทย ซึ่งก่อให้เกิดรายได้เป็นเงินมหาศาลหมุนเวียนในประเทศ รวมทั้งรายได้ที่มาจากเงินตราต่างประเทศจำนวนมาก ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยสามารถนำรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไปพัฒนาประเทศและท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้า และสามารถทำให้ขยายการเจริญเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง การท่องเที่ยวยังช่วยกระตุ้นให้เกิดการผลิตและนำเข้าทรัพยากรของประเทศ โดยเฉพาะการนำวัตถุดิบท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์มาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ซึ่งประเทศไทยเป็นประเทศที่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวสูง เนื่องจากมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายและน่าสนใจอยู่มากมายหลายประเภท เช่น แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ และ แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม เป็นต้น

สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทยเดือนธันวาคม 2562 (ข้อมูลเบื้องต้น ณ วันที่ 22 มกราคม 2563) จากกองเศรษฐกิจการท่องเที่ยวและกีฬา (Ministry of Tourism and Sports, 2019) ทำให้ทราบว่าการท่องเที่ยวตั้งแต่เดือนมกราคม ถึงเดือนธันวาคม 2562 จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้สะสมจากการท่องเที่ยวทั้งภายในประเทศและต่างประเทศขยายตัวจากปีที่ผ่านมา ซึ่งทำให้ประเทศไทยมีรายได้รวมจากการท่องเที่ยวทั้งหมดจำนวน 3.01 ล้านล้านบาท ขยายตัวร้อยละ 2.37 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา โดยจำนวน

นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติขยายตัวร้อยละ 4.24 และจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลงร้อยละ 0.06 จากช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่ารายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวสะสมมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่จะเห็นได้ว่าจำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง ดังนั้น หน่วยงานทางการท่องเที่ยวจึงมีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศ และจากมาตรการกระตุ้นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองผ่านมาตรการหักลดหย่อนภาษี รวมถึงการประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยวใหม่ๆ ในประเทศที่เข้มข้นทั้งจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยที่สนับสนุนทำให้ประชาชนชาวไทยมีการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้นซึ่งเป็นการเติบโตทั้งในเมืองหลักและเมืองรอง โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬายังคงให้ความสำคัญต่อทุกกลุ่ม เช่น “ไทยเที่ยวไทย ไทยยั่งยืน” และ “Amazing Thailand Go Local : เที่ยวท้องถิ่นไทย ชุมชนเติบโต เมืองไทยเติบโต” และการกระตุ้นแหล่งท่องเที่ยวเมืองรองผ่านมาตรการหักลดหย่อนภาษี และกระจายประโยชน์จากการท่องเที่ยวอย่างทั่วถึง (Tourism Authority of Thailand, 2019)

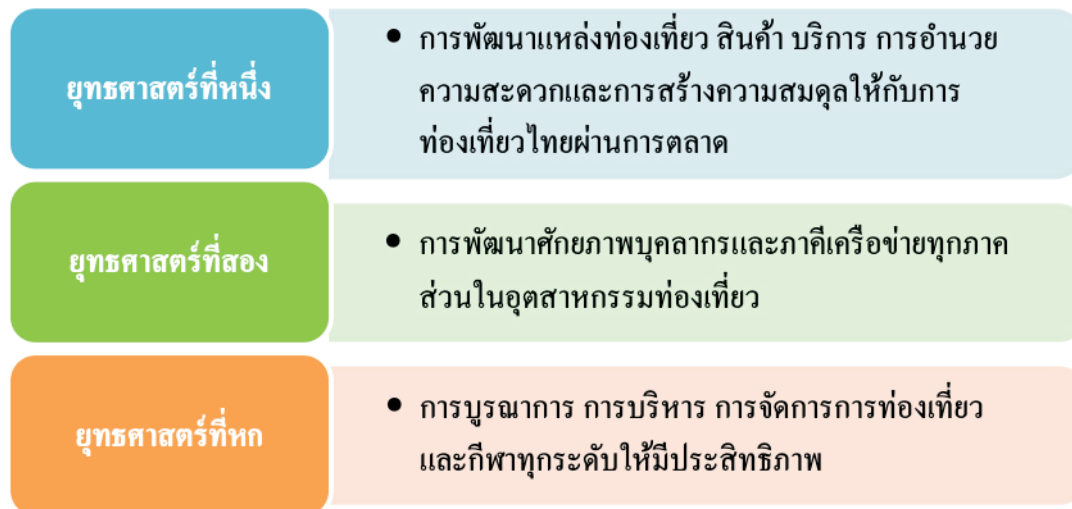
อัตราการขยายตัวสูงสุด 3 อันดับแรก “ไทยเที่ยวไทย” ประจำปีเดือนธันวาคม 2562 จังหวัดสุโขทัย เป็นอันดับ 1 เพิ่มขึ้นร้อยละ 9.03 รองลงมาเป็น จังหวัดศรีสะเกษ เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.96 และอันดับที่ 3 เป็นของจังหวัดตาก เพิ่มขึ้นร้อยละ 2.68 (Ministry of Tourism and Sports, 2019) แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวจังหวัดสุโขทัยมีการขยายตัวสูงที่สุดเป็นอันดับที่หนึ่งของไทยเที่ยวไทย เนื่องจากสุโขทัยเป็นจังหวัดที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งเชิงนาม ตลอดจนวัฒนธรรมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของชาวสุโขทัย นอกจากนี้ หน่วยงานองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ อพท. ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มุ่งเน้นการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเพื่อความยั่งยืนได้ให้ความสำคัญมากต่อจังหวัดสุโขทัย เพราะได้ประกาศนโยบายการท่องเที่ยวแบบ Low Carbon Tourism หรือการท่องเที่ยวที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งถือเป็นต้นแบบให้กับ อพท. พื้นที่อื่นๆ (Post Today, 2019) นอกจากนี้ อพท. ในฐานะหน่วยงานสนับสนุนการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน เห็นถึงความสำคัญและแนวโน้มของการท่องเที่ยวเชิงอาหารว่าจะเป็เครื่องมือในการช่วยสร้างรายได้ให้กับชุมชน จึงได้ร่วมสมาคมไทยท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และผจญภัย หรือทีต้า (TEATA) พัฒนาต่อยอดการท่องเที่ยวเชิงอาหารด้วยการใช้การตลาดเชิงกลยุทธ์และการมีส่วนร่วม โดยเลือกจังหวัด “สุโขทัย” มาเป็นเมืองต้นแบบสำหรับส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอาหาร (Prachachart Online Business, 2019) ด้วยศักยภาพและความพร้อมในหลายฯ ด้าน ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงาม มีประวัติศาสตร์ยาวนาน มีอาหารอร่อยขึ้นชื่อ มีอัตลักษณ์เฉพาะท้องถิ่นและไม่สามารถหารับประทานที่อื่นได้ ซึ่งการทำงานของหน่วยงานจากทั้งภาครัฐและภาคเอกชนรวมไปถึงผู้ประกอบการทางการท่องเที่ยวต่างก็ให้ความสำคัญและช่วยกันผลักดันการท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย และการท่องเที่ยวของประเทศไทยให้สำเร็จบรรลุผลตามเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์ของของยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จากรายละเอียดดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญที่ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาผลลัพธ์จากการทำงานดังกล่าวส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวอย่างไร จนนำมาสู่การศึกษาวิจัยในครั้งนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย
2. เพื่อพัฒนาข้อเสนอในการปรับปรุงปัจจัยการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเพื่อส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย

กรอบแนวคิด

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาได้มีมาตรการส่งเสริมและสนับสนุนการท่องเที่ยวในประเทศไทยอย่างเข้มข้นจากทั้งหน่วยงานภาครัฐและเอกชน เป็นปัจจัยสนับสนุนให้ประชาชนชาวไทยมีการเดินทางท่องเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้น ซึ่งเป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา ดังภาพที่ 1

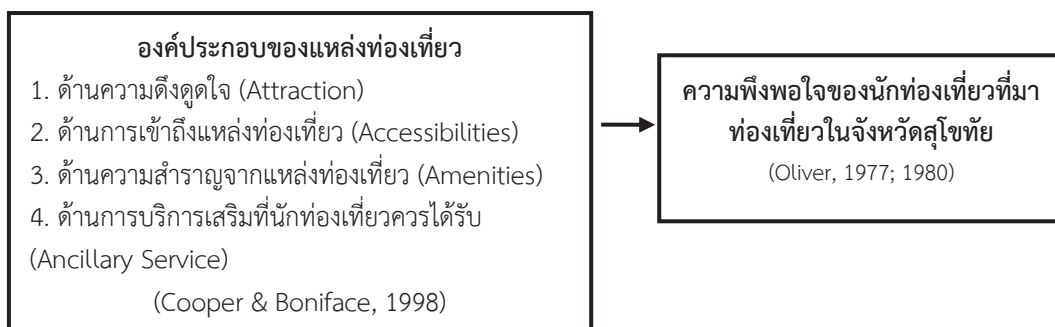
ภาพที่ 1 เป้าหมายและประเด็นยุทธศาสตร์ของยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาลำดับที่ 4 (พ.ศ. 2560-2564) (ยุทธศาสตร์ที่หนึ่ง ยุทธศาสตร์ที่สอง ยุทธศาสตร์ที่หก)
ที่มา : Ministry of Tourism and Sports (2019)

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นถึงการมุ่งเน้นมาตรการและแนวทางปฏิบัติด้านการส่งเสริม พัฒนาและปรับปรุงปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพของการบริหารจัดการการท่องเที่ยว และจากยุทธศาสตร์ทั้ง 3 ดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ชัดว่าเกี่ยวข้องกับการบริการและสินค้าทางการท่องเที่ยว ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมผู้วิจัยพบว่า แนวความคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริการที่จะนำไปสู่ความมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล คือ องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 4As ของ (Cooper & Boniface, 1998) ประกอบด้วย 1. ด้านความดึงดูดใจ (Attraction) 2. ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3. ด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และ 4. ด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ (Ancillary Service) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Bunthaweewsup (2012) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติพุเตย จังหวัดสุพรรณบุรี และงานวิจัยของ Roipila & Chaiya (2015) ที่ศึกษาเรื่ององค์ประกอบของทรัพยากรท่องเที่ยวที่มีผลต่อการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ของจังหวัดกาฬสินธุ์

นอกจากนี้ Tangwattana (2016) ได้กล่าวว่า แนวคิดด้านคุณค่าในใจของนักท่องเที่ยว (Tourist Value) ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งเป็นสิ่งที่ควรคำนึงถึงจากระดับความคาดหวังของลูกค้าที่มีต่อบริการของแหล่งท่องเที่ยว (Buranasakul, 2016) กล่าวว่า การวัดความพึงพอใจต่อองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวมีความสำคัญ เพราะเป็นการวัดที่มีผลกระทบต่อความพึงพอใจโดยรวมของผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่ง Cooper & Boniface (1998)

ได้กล่าวว่าแหล่งท่องเที่ยวเป็นสถานที่สำคัญที่จะสนองความ ต้องการของนักท่องเที่ยว ซึ่งจะต้องประกอบไปด้วย สิ่งดึงดูดใจ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการเสริมที่คนในท้องถิ่นเป็นผู้จัดหาขึ้นมา เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ปัจจัยเหล่านี้เป็นองค์ประกอบของในภาพรวมของแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งการวัดความพึงพอใจโดยแยกวัดเป็นส่วนๆ หรือเรื่องๆ จะทำให้ทราบว่า องค์ประกอบส่วนไหนที่ทำให้ให้นักท่องเที่ยวไม่พอใจ ส่วนไหนควรเปลี่ยนแปลง สิ่งไหนควรแก้ไข และ Ojha (1982) กล่าวว่า ความพึงพอใจไม่ว่าจะเกิดจากการได้เห็นรูปลักษณะภายนอกที่สวยงามแต่เพียงอย่างเดียว แต่ความพึงพอใจยังคงเกิดจากความรู้สึกที่บุคคลได้รับความมีประสิทธิภาพของการให้บริการก็เป็นสิ่งที่มีความสำคัญมากในการทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจ (Goodwin & Ross, 1989) ได้กล่าวว่า ความพึงพอใจเกิดจากการรับรู้ของนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของ Hughes. (1991) ซึ่งได้กล่าวว่าความพึงพอใจขึ้นอยู่กับ การรับรู้ (Buranasakul, 2016) กล่าวโดยสรุปคือ การประเมินผลควรวัดมิติทางด้านความรู้สึกแห่งความพึงพอใจ เพื่อวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผู้ให้บริการ (Oliver, 2010) เนื่องจากความพึงพอใจในระดับสูงจะก่อให้เกิดการซื้อซ้ำและทำให้เกิดการสร้างกำไรสูงมากขึ้น

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้างานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว โดยการนำปัจจัยการรับรู้คุณค่าด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามภาพที่ 2 เพื่อใช้ในการศึกษาถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย โดยผู้วิจัยใช้ขอบเขตของจังหวัดสุโขทัยเป็นพื้นที่ตัวอย่าง เนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีชื่อเสียงและคนทั่วไปรู้จักกันเป็นอย่างดี และในพื้นที่จังหวัดสุโขทัยยังมีกลิ่นไอความเป็นเมืองมรดกโลกอยู่ในทุกส่วนตารางเมตร ซึ่งหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวให้ความสำคัญและมีการประชาสัมพันธ์จังหวัดสุโขทัยให้เป็นที่รู้จักในระดับชาติและนานาชาติ ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้สามารถนำข้อมูลที่ได้ไปพัฒนาส่งเสริมและสนับสนุนเพื่อที่จะสร้างความประทับใจและตอบสนองความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวได้สูงที่สุด

ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยใช้ในการเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เคยท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ซึ่งประกอบด้วยนักท่องเที่ยวที่ค้างคืน (Domestic Tourist) และนักท่องเที่ยวที่ไม่ค้างคืน (Day Visitor) ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวชาวไทยในจังหวัดสุโขทัย ประจำปี 2562 มี

จำนวนนักท่องเที่ยวมากกว่า 1,500,000 คน โดยคิดเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยมากถึงร้อยละ 75 (Ministry of Tourism and Sports, 2019) ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงใช้สูตรการหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane. (1973) ซึ่งกำหนดความคลาดเคลื่อนของการเลือกตัวอย่างไว้ที่ร้อยละ 5 (0.05) ในขนาดจำนวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 400 (Asawin Saengphikul, 2019) จากการเก็บข้อมูลผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างจากนักท่องเที่ยวเพศชาย และหญิง ที่มีอายุตั้งแต่ 20 ปีขึ้นไป ระหว่างเดือนเมษายนถึงมิถุนายน พ.ศ. 2563 ซึ่งระยะเวลาดังกล่าวเป็นช่วงสถานการณ์โควิด 19 ผู้วิจัยได้ใช้รูปแบบการเก็บข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ โดยมีคำถามคัดกรองเบื้องต้นเพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือสำหรับการใช้ข้อมูลในการประมวลผลที่ถูกต้อง ทั้งนี้ ถ้าผู้ตอบแบบสอบถามไม่เคยเดินทางไปท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ผู้วิจัยจะดำเนินการนำแบบสอบถามฉบับนั้นออกจากกระบวนการบันทึกเครื่องมือในการวิจัยและการเก็บรวบรวมผล

ผู้วิจัยได้ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามจากการทบทวน แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเป็นแบบสอบถามปลายปิด (Close-ended Questionnaire) แบ่งเป็น 4 ตอนดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยว เกี่ยวกับปัจจัยบุคคล ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว ได้แก่ วัตถุประสงค์ของการเดินทาง ผู้ร่วมเดินทาง พาหนะที่ใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว จำนวนครั้งที่มาท่องเที่ยว ระยะเวลาในการท่องเที่ยว ลักษณะที่พักค้างแรม ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ชื่นชอบ การซื้อสินค้าจากการท่องเที่ยว แหล่งข้อมูลข่าวสารที่ได้รับ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว 4As ได้แก่ ด้านความดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว และด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการท่องเที่ยว ในด้านต่างๆ ได้แก่ คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว สิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ ความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน

ผู้วิจัยได้ใช้การวิเคราะห์ความน่าเชื่อถือของแบบสอบถามด้วยค่าครอนบาชอัลฟา (Cronbach's alpha) โดยมีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.8253 แสดงว่าข้อคำถามมีความสัมพันธ์ในการวัดคุณลักษณะอยู่ในระดับสูง การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบข้อมูล (Editing) โดยนำแบบสอบถามที่ได้จากการเก็บข้อมูลทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของการตอบแบบสอบถามแต่ละฉบับ โดยคัดแยกข้อมูลที่ไม่สมบูรณ์ออก และนำแบบสอบถามที่ถูกต้องสมบูรณ์ทำการลงรหัส (Coding) กำกับรหัสของข้อมูลแต่ละข้อและนำมาวิเคราะห์ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าสถิติแล้ววิเคราะห์ข้อมูลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ หลังจากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาแจกแจงในการวิเคราะห์ตามประเด็นที่ศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) เพื่อหาค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการรับรู้ด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวเป็น 4 ปัจจัย ได้แก่ 1) ด้านความดึงดูดใจ (Attraction) 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) 3) ด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) และ 4) ด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ (Ancillary Service)

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความดึงดูดใจ (Attraction) โดยผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความดึงดูดใจ (Attraction)

ปัจจัยด้านความดึงดูดใจ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติ และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น	4.13	0.74	เห็นด้วยมาก
แหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม	4.32	0.67	เห็นด้วยมาก
แหล่งท่องเที่ยวแสดงถึงประเพณีวิถีชีวิตที่ดีงามมีชื่อเสียง	4.17	0.76	เห็นด้วยมาก
สินค้า อาหารและของที่ระลึกมีความหลากหลาย เป็นเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ	4.07	0.82	เห็นด้วยมาก
รวม	4.17	0.25	เห็นด้วยมาก

จากตารางที่ 1 พบว่าระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความดึงดูดใจของนักท่องเที่ยว อยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 โดยจำแนกผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวมีความเป็นธรรมชาติ และมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.13 2) แหล่งท่องเที่ยวมีคุณค่าในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.32 3) แหล่งท่องเที่ยวแสดงถึงประเพณีวิถีชีวิตที่ดีงามมีชื่อเสียง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 และ 4) สินค้า อาหารและของที่ระลึกมีความหลากหลาย เป็นเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.07 ตามลำดับ

1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibilities) โดยผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
(Accessibilities)

ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.85	0.81	เห็นด้วยปานกลาง
สภาพพื้นผิวการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว	3.95	0.79	เห็นด้วยปานกลาง
แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในการเดินทาง	4.02	0.78	เห็นด้วยมาก
แหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายมีป้ายบอกเส้นทางชัดเจน	4.00	0.74	เห็นด้วยมาก
รวม	3.96	0.24	เห็นด้วยปานกลาง

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 โดยจำแนกผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วยระดับปานกลางจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) มีรถโดยสารสาธารณะให้บริการในการถึงแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.85 และ 2) สภาพพื้นผิวการจราจรมีความสะดวกคล่องตัว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 ตามลำดับ และมีระดับการเห็นด้วยมากจำนวน 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) แหล่งท่องเที่ยวมีความปลอดภัยในการเดินทาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.02 และ 2) แหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้โดยง่ายมีป้ายบอกเส้นทางชัดเจน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00 ตามลำดับ 1.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว (Amenities) โดยผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 3 ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว
(Amenities)

ปัจจัยด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
มีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการมากมายในแหล่งท่องเที่ยว	3.92	0.74	เห็นด้วยปานกลาง
ห้องน้ำสะอาด และมีให้บริการอย่างเพียงพอ	3.87	0.84	เห็นด้วยปานกลาง
มีที่พักให้บริการหลากหลายและราคาเหมาะสม	3.87	0.79	เห็นด้วยปานกลาง
มีระบบไฟฟ้า-ประปา เพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว	3.94	0.77	เห็นด้วยปานกลาง
รวม	3.90	0.25	เห็นด้วยปานกลาง

จากตารางที่ 3 พบว่าระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 โดยจำแนกผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) มีร้านอาหารและเครื่องดื่มให้บริการมากมายในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 2) ห้องน้ำสะอาด และมีให้บริการอย่างเพียงพอ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 3) มีที่พักให้บริการหลากหลายและราคาเหมาะสม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.87 และ 4) มีระบบไฟฟ้า-ประปาเพียงพอในแหล่งท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.94 ตามลำดับ

1.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ (Ancillary Service) โดยผู้วิจัยนำเสนอในรูปแบบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ (Ancillary Service)

ปัจจัยด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
แหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลให้บริการนักท่องเที่ยว	3.98	0.69	เห็นด้วยปานกลาง
แหล่งท่องเที่ยวมีตำรวจท่องเที่ยวคอยให้บริการช่วยเหลือ	3.91	0.81	เห็นด้วยปานกลาง
แหล่งท่องเที่ยวมีแหล่งบริการทางการเงินหลากหลายที่ให้บริการ	3.95	0.74	เห็นด้วยปานกลาง
แหล่งท่องเที่ยวมีสถานพยาบาลที่ทันสมัยไว้ให้บริการ	3.82	0.76	เห็นด้วยปานกลาง
รวม	3.91	0.23	เห็นด้วยปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่าระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 โดยจำแนกได้ว่าผู้ที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นด้วย อยู่ในระดับปานกลางทั้งหมด โดยมีรายละเอียดดังนี้ 1) แหล่งท่องเที่ยวมีศูนย์ข้อมูลให้บริการนักท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 2) แหล่งท่องเที่ยวมีตำรวจท่องเที่ยวคอยให้บริการช่วยเหลือ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91 3) แหล่งท่องเที่ยวมีแหล่งบริการทางการเงินหลากหลายที่ให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 และ 4) แหล่งท่องเที่ยวมีสถานพยาบาลที่ทันสมัยไว้ให้บริการ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์การรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 4 ด้าน

ด้านองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	แปลผล
ปัจจัยด้านความดึงดูดใจ	4.17	เห็นด้วยมาก
ปัจจัยด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	3.96	เห็นด้วยปานกลาง
ปัจจัยด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว	3.90	เห็นด้วยปานกลาง
ปัจจัยด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ	3.91	เห็นด้วยปานกลาง
รวม	3.98	เห็นด้วยปานกลาง

จากตารางที่ 5 พบว่าระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับเห็นด้วยปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.98 โดย 1) ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความดึงดูดใจมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.17 2) ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 3) ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.90 และ 4) ระดับการรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.91

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวซึ่งจำแนกตามออกเป็น 5 ด้าน ดังนี้ 1.คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว 2.อาหาร 3.สิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม 4.สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ และ 5.ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ดังที่ปรากฏตามตารางที่ 6 และแผนภูมิภาพที่ 2

ตารางที่ 6 ตารางแสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย

ความพึงพอใจในการท่องเที่ยวต่าง ๆ	ค่าเฉลี่ย	S.D.	แปลผล
คุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว	4.08	0.68	พอใจมาก
อาหาร	4.11	0.70	พอใจมาก
สิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม	4.18	0.71	พอใจมาก
สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ	4.19	0.73	พอใจมาก
ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน	3.96	0.78	พอใจปานกลาง
รวม	4.10	0.04	พอใจมาก

จากตารางที่ 6 พบว่าความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย จำแนกโดยรวมในด้านต่างๆ อยู่ในระดับพอใจมาก โดยมีคะแนนเฉลี่ย 4.10 เมื่อจำแนกตามองค์ประกอบเฉพาะแต่ละด้านแล้ว ด้านที่มีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ 3.96 ส่วนด้านที่มากที่สุด คือ สิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติ มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ 4.19 รองลงมาคือ ด้านสิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรม มีระดับความคิดเห็นเฉลี่ยอยู่ที่ 4.18 ส่วนด้านอื่นๆ คือ อาหาร และคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.11 และ 4.08 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยขออภิปรายผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์การรับรู้คุณค่าองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่ส่งผลต่อความพึงพอใจด้านพฤติกรรมและการบริโภคของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ดังมีรายละเอียดดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยด้านความดึงดูดใจที่กลุ่มเป้าหมายมีความประทับใจเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่ามีความประทับใจสินค้า อาหารและของที่ระลึก ซึ่งมีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ที่น่าสนใจ นอกจากนั้น กลุ่มเป้าหมายยังมีความพึงพอใจแหล่งท่องเที่ยวและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ Chaiyankul (2014) ที่กล่าวถึงคุณภาพการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวที่มีผลต่อความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยในอำเภอสวนผึ้ง จังหวัดราชบุรี ซึ่งลำดับรองลงมาคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภท

ประวัติศาสตร์ ซึ่งเป็นประเภทที่ผู้สูงอายุชื่นชอบมากที่สุด โดยประเภทแหล่งท่องเที่ยวที่กลุ่มเป้าหมายมีความประทับใจน้อยที่สุดคือแหล่งท่องเที่ยวศิลปวัฒนธรรม

2. จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้านความสำคัญจากแหล่งท่องเที่ยวและการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ ในด้านสิ่งดึงดูดใจทางวัฒนธรรมและสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติในส่วนประเภทสินค้าและของที่ระลึกที่ผลิตจากธรรมชาติและวัฒนธรรมที่กลุ่มเป้าหมายผู้ตอบแบบสอบถามมีการใช้จ่ายมากที่สุด เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล ได้แก่ อาหารและขนม รองลงมาคือ ของที่ระลึก/หัตถกรรมพื้นบ้าน และ เครื่องตกแต่งบ้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ Bunmeesrisanga, et al. (2013) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจและพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่มีต่อตลาดนครศรีในอำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โดยที่สัดส่วนในแต่ละกลุ่มแตกต่างกันเล็กน้อยและมีความชื่นชอบคล้ายคลึงกันทั้งเพศชาย และ หญิง นอกจากนี้ผู้ที่มีอายุมากขึ้นไม่นิยมเลือกซื้อสินค้าประเภท ของที่ระลึก/หัตถกรรมพื้นบ้าน

3. จากผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวด้านคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่า การได้รับข้อมูลในแต่ละกลุ่มส่วนใหญ่ได้รับจากเพื่อน/ครอบครัว/คนรู้จักมากที่สุด รองลงมาคือ เว็บไซต์ สื่อโซเชียลมีเดีย ส่วนหนังสือพิมพ์/นิตยสาร และ ใบปลิว/แผ่นพับ ซึ่งผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี ไม่นิยมการรับข้อมูลจาก หนังสือพิมพ์/นิตยสาร และ ใบปลิว/แผ่นพับ ส่วนในทางกลับกันผู้ที่มียารได้ต่อเนื่องมามีแนวโน้มที่จะได้รับข้อมูลจากหนังสือพิมพ์/นิตยสารมากกว่ากลุ่มอื่น สอดคล้องกับ Hughes (1991) ที่กล่าวถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อการได้รับข้อมูลของกลุ่มคนในประเทศออสเตรเลีย ที่มีอายุต่ำกว่า 40 ปี

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากสรุปผลจากการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวที่มีความจำเป็นในการพัฒนา ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความดึงดูดใจ ผู้ที่มีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบควรพัฒนาขีดความสามารถเพื่อเสริมคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม 2) ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งจำเป็นที่สามารถส่งผลให้แหล่งท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้โดยง่าย คือ การสื่อสารข้อมูลด้านการท่องเที่ยวที่ครบถ้วน ชัดเจน ถูกต้อง และเกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยว โดยต้องมีความน่าสนใจ เข้าใจได้ง่าย ในปัจจุบันการใช้เทคโนโลยี เช่น คิวอาร์โค้ด โดยใส่รายละเอียดเพื่อบรรยายข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว การเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว และสถานที่ใกล้เคียง หรือร้านอาหารใกล้เคียงที่น่าสนใจในพื้นที่ 3) ด้านความสำคัญจากแหล่งท่องเที่ยว ความส่งเสริมและพัฒนาให้มีรูปแบบความหลากหลายของร้านอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการในแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยว และ 4) ด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ แหล่งท่องเที่ยวควรมีสวนย์ข้อมูลให้บริการนักท่องเที่ยว หรือ สามารถทำเป็นทางเลือกด้วยการสแกนผ่านเว็บไซต์ ก่อนเดินทางท่องเที่ยว หรือ สแกน ณ สถานที่ท่องเที่ยวระหว่างเดินทาง ซึ่งจะสามารถทำให้นักท่องเที่ยวรู้สึกมีความสะดวกและเพิ่มตัวเลือกในการตัดสินใจให้มีความหลากหลาย นอกจากนั้น ยังสามารถเก็บข้อมูลไว้กับตัวได้ทุกที่ ไม่สูญหาย ถือเป็นภาระยกระดับการท่องเที่ยวที่ทันสมัยและเกิดความแพร่หลายได้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากสรุปผลจากการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะด้านการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบอำนาจหน้าที่ที่รับผิดชอบที่สามารถยกระดับการพัฒนาขีดความสามารถเพื่อเสริมคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวในเชิงประวัติศาสตร์ โบราณคดี และศิลปวัฒนธรรม 2) ควรศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่เป็นสิ่งจำเป็นที่สามารถส่งผลให้

แหล่งท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยง่ายผ่านเทคโนโลยีในอนาคต 3) ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการสร้างความร่วมมือในการส่งเสริมและพัฒนาให้มีเกิดความหลากหลายของอาหารและเครื่องดื่มที่ให้บริการในแต่ละจุดของแหล่งท่องเที่ยวผ่านกระบวนการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้ประกอบการและชุมชน และ 4) ควรศึกษาการพัฒนาารูปแบบการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวที่เหมาะสมผ่านความร่วมมือของภาคีเครือข่ายและการขับเคลื่อนให้เป็นไปในองคาพยพเดียวกันอย่างเป็นรูปธรรมและสอดคล้องกับยุคสมัยในปัจจุบันและอนาคต องค์ความรู้ใหม่และผลที่เกิดต่อสังคม ชุมชน ท้องถิ่น งานวิจัยนี้ทำให้ได้ฐานข้อมูลองค์ความรู้ที่สำคัญภายใต้องค์ประกอบแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยรวมถึงเข้าใจความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาท่องเที่ยวผ่านการรับรู้คุณค่าในองค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุโขทัย ทั้งในด้านความดึงดูดใจ ด้านการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสำราญจากแหล่งท่องเที่ยว รวมถึงด้านการบริการเสริมที่นักท่องเที่ยวควรได้รับ โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลการวิจัยไปใช้เป็นข้อมูลเพื่อสนับสนุนในการทบทวนนโยบายเพื่อปรับปรุงแผนงานการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุโขทัยให้สอดคล้องกับพฤติกรรมของกลุ่มนักท่องเที่ยวในปัจจุบัน รวมถึงสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาและพัฒนาองค์ประกอบด้านการท่องเที่ยวส่วนอื่นจนนำไปสู่ความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวและสามารถคงสถานะเป็นเมืองมรดกต่อไปในอนาคต

References

- Bunmeesrisanga, M. et al. (2013). Factors Affecting Satisfaction and behavior of Thai tourists towards Chatsila Market in Hua Hin District, Province Prachuap Khiri Khan. **Veridian E-Journal Silpakorn**, 6(1), 648-660.
- Bunthaweesup, D. (2012). **Factors Affecting Satisfaction of Thai Tourists Visit Phu Toei National Park Suphanburi province**. Master of Arts thesis Dhurakij Pundit University.
- Buranasakul, L. (2016). **Tourist behavior**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Chaiyankul, P. (2014). **Service quality of tourist attractions that affect the satisfaction of Thai tourists in Suan Phueng district Ratchaburi Province**. Independent research degree Master of Business Administration Rajamangala University of Technology Thanyaburi.
- Cooper, C. & Boniface, B.G. (1998). **Geography of travel and tourism**. UK : Butterworth Heinemann.
- Goodwin, C. & Ross, I. (1989). Salient dimensions of perceived fairness in resolution of service complaints. **Journal of Consumer Satisfaction, Dissatisfaction and Complaining Behavior**, 2, 87-92.
- Hughes, K. (1991). Tourist satisfaction: A guided cultural tour in North Queensland. **Australian Psychologist**, 26(3), 166-171.
- Ministry of Tourism and Sports. (2019). **Strategy of Ministry of Tourism and Sports No. 4 B.E. 2017-2021**. [Online]. Available : https://www.mots.go.th/old/more_news.php?cid=66&filename=index [2019, November 28].
- _____. (2019). **Tourist Statistics Year 2019**. [Online]. Available : https://www.mots.go.th/old/more_news.php?cid=525&filename=index [2019, December 1].

- Ministry of Tourism and Sports. (2019). **Travel situation in December 2019**. [Online]. Available : https://www.mots.go.th/images/InfographicStatistic/INFO_Dec62.jpg [2020, February 9].
- Oliver, Richard L. (2010). **Satisfaction : A Behavioral Perspective on the Consumer**. (2 th ed). New York : M. E. Sharpe.
- Post Today. (2019). **DASTA Dun Sukhothai, a world heritage city, is a tourist attraction "Low Carbon"**. [Online]. Available : <https://www.posttoday.com/pr/599042> [2020, February 28].
- Prachachart Online Business. (2019). **'Sukhothai', a prototype food tourism supporting 'local food' Mold community income**. [Online]. Available : <https://www.prachachat.net/tourism/news-348739> [2020, February 27].
- Roipila, W. (2015). Prida Chaiya. Composition of tourism resources that affect tourism. Creativity of Kalasin Province using inside information. **Journal of Valaya Alongkorn Research and Development under Royal Patronage**, 10(3), 197-211.
- Saengphikul, A. (2019). **Research Methods in Tourism and Hospitality**. Bangkok : Publisher Dhurakij Pundit University.
- Tangwattana, B. (2016). **Tourist behavior**. Nonthaburi : First Governor Printing and Publishing
- Tourism Authority of Thailand. (2019). **Directions for Thai tourism in 2019**. [Online]. Available : <https://www.tatreviewmagazine.com/article/tourism-thailand-2562/> [2019, December 10].

แนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป)
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตจังหวัดกำแพงเพชร
The Development Guideline of General Management Curriculum, Kamphaeng
Phet Rajabhat University According to the Desirable of Kamphaeng Phet's
Graduate User
เพ็ญศรี จันทร์อินทร์*
Pensri Janin

Received : October 16, 2020

Revised : December 22, 2020

Accepted : December 30, 2020

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย คือ 1. เพื่อศึกษาความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) ของผู้ใช้บัณฑิต และ 2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้บัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุ 45 ปีขึ้นไป มีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป และระดับตำแหน่งในองค์กรเป็นเจ้าของกิจการมากที่สุด ความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก ด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรมและจริยธรรม รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) พบว่า บัณฑิตควรมีความตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในการประกอบธุรกิจ มีการพัฒนาทักษะความสามารถ และสามารถประยุกต์การปฏิบัติงานเพื่อการแก้ปัญหาในสภาพจริง

คำสำคัญ : คุณลักษณะบัณฑิต / คุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) /
 แนวทางการพัฒนาหลักสูตร / ความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต

*อาจารย์ประจำโปรแกรมวิชาการจัดการทั่วไป คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Lecturer at General Management Program, Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University

ABSTRACT

This research has the aims as 1. to study the desirable qualification needs of graduates in Business Administration curriculum (General Management) and 2. to find out the development and improvement of Business Administration curriculum (General Management), Faculty of Management Science, Kamphaeng Phet Rajabhat University. The results had found that most of the users were male, more than 45 years, 15 years working experience and the business owner. Most of the desirable characteristic were the morality and ethics and interpersonal relationships and responsibilities were the second top desirable. The development and improvement had found that the graduates should be on time, have the responsibility, develop their ability and adapt the performance to solve the problems in the real life.

Keywords : Graduated Desirable Qualification / Business Administration Curriculum (General Management) Graduate's Characteristic / Curriculum Development Guideline / Desirable of Graduate User

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาแบบก้าวกระโดดของเทคโนโลยีในปัจจุบันทำให้เกิดผลกระทบอย่างมากต่อสภาพแวดล้อม โดยทั่วไปที่ต้องมีการปรับตัวให้ทันต่อยุคสมัยยิ่งขึ้น ซึ่งการเติบโตของเทคโนโลยีนั้นได้ส่งผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น การดำเนินชีวิตประจำวันที่ใช้การสื่อสารผ่านระบบออนไลน์มากยิ่งขึ้น หรือรูปแบบการบริหารจัดการของหลากหลายหน่วยงานที่นำเทคโนโลยีมาใช้เพื่อให้เกิดความสะดวกและรวดเร็วในการทำงาน ตลอดจนช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานให้สูงขึ้นอีกด้วย จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่นักปฏิบัติงานในหน่วยงานต้องมีความพร้อมทางทักษะความรู้ในการประยุกต์ใช้เทคโนโลยี และการเรียนรู้เพื่อปรับตัวต่อสภาพแวดล้อมในการทำงานได้

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เป็นหน่วยงานหนึ่งที่รวมหลากหลายศาสตร์ หลายสาขาวิชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งศาสตร์ด้านการบริหารจัดการและการปูพื้นฐานด้านธุรกิจ โดยหนึ่งในพันธกิจหลักคือ การมุ่งผลิตบัณฑิตให้มีคุณภาพสู่หน่วยงานต่างๆ ภายใต้การควบคุมดูแลด้านการจัดการเรียนการสอนที่ได้คุณภาพตามกรอบมาตรฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework: TQF) โดยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษานั้นได้มุ่งเน้นเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ผลการเรียนรู้ (Learning Outcomes) ของนักศึกษา ซึ่งเป็นการประกันคุณภาพบัณฑิตที่ได้รับคุณวุฒิแต่ละคุณวุฒิ และสื่อสารในสังคม ชุมชน รวมทั้งสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศที่สร้างความเข้าใจตรงกัน และความเชื่อมั่นถึงผลการเรียนรู้ที่บัณฑิตได้รับการพัฒนาว่ามีมาตรฐาน และเป็นที่ยอมรับต่อหน่วยงานมากยิ่งขึ้น (Office of the Higher Education Commission, 2015)

การพัฒนาหลักสูตรในโลกไร้พรมแดนในปัจจุบัน ความสำคัญที่สำคัญที่สุดกลายเป็นความสามารถในการเรียนรู้ กรอบแนวคิดทางการศึกษาเดิมเปลี่ยนแปลงไป จากโครงสร้างการศึกษาเดิมที่ยึดติดกับเวลา สถานที่ ใช้กรอบของห้องเรียนและโรงเรียนเป็นหลัก แหล่งข้อมูลหลักคือ ตำรา คัดหวังในเนื้อหาความรู้ที่แน่นอน ผู้เรียนเป็นผู้รับ ครูเล่นบทบาทบนเวที ครูคาดหวังว่าให้ผู้เรียนทุกคนได้รับเนื้อหาเหมือนกันหมดในความเร็วที่เท่ากัน โรงเรียนเป็นโรงงานผลิต และวัดผลด้วยการสอบครั้งสุดท้าย โดยได้เปลี่ยนมาใช้กรอบแนวคิดใหม่ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ที่ไม่จำกัดเวลาและสถานที่ แหล่งข้อมูลที่ไม่จำกัดจึงส่งผลให้ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก และ

ผู้เรียนเป็นผู้ค้นหา แสวงหา และสร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ที่ผู้เรียนต้องมีความรับผิดชอบในการวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลความก้าวหน้าในการเรียนของตนเอง ผู้เรียนจะต้องมีลักษณะนี้อยู่ในสถานการณ์ การเรียนรู้ และสามารถถ่ายโอนการเรียนรู้และทักษะที่เกิดจากการเรียนจากสถานการณ์หนึ่งไปยังอีก สถานการณ์หนึ่งได้ (Wattananamwong, 2008) ปัญหาในการพัฒนาหลักสูตรในปัจจุบันยังไม่ได้เน้นด้าน คุณธรรมจริยธรรม และด้านการใช้เทคโนโลยีอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นการจัดการศึกษาโดยมีการพัฒนาหลักสูตร อย่างต่อเนื่องนั้นจะสามารถเสริมสร้างนักศึกษาให้เป็นบุคคลที่มีความสมบูรณ์ มีความรู้รอบด้านปัจจัยมนุษย์ ปัจจัยองค์การ ปัจจัยข่าวสาร และปัจจัยทางด้านเทคโนโลยี ความจำเป็นในการเรียนรู้ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชรจึงจำเป็นต้องพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต เสริมสร้างทักษะ ทางด้านสังคมให้แก่นักศึกษาโดยให้นักศึกษารู้จักการอยู่ร่วมกัน การเคารพสิทธิของผู้อื่น มีน้ำใจ มีความสามัคคี มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม และสามารถใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัยได้อย่างถูกต้อง ช่วยเสริมสร้าง ทักษะในการทำงานร่วมกันในวิถีทางประชาธิปไตย ส่งเสริมให้นักศึกษาจัดกิจกรรมนักศึกษาประเภทต่างๆ และเพื่อช่วยส่งเสริมพัฒนาการของนักศึกษาในด้านอารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ โดยการจัดการหลักสูตรให้ สัมพันธ์สอดคล้อง และเหมาะสม

ดังนั้นเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมในการทำงานของหน่วยงานต่าง ๆ หลักสูตร บริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) จึงมุ่งเน้นในการพัฒนาหลักสูตรให้เป็นไปตามมาตรฐานสอดคล้องเกณฑ์ คุณภาพตามกรอบมาตรฐานในระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย (Thai Qualifications Framework : TQF) เพื่อให้บัณฑิตในหลักสูตรมีคุณภาพและเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต และบริบทเฉพาะ ของท้องถิ่น จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่คณะผู้วิจัยควรต้องทำการศึกษาค้นหาคุณลักษณะของบัณฑิตใน หลักสูตรและแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิตของจังหวัดกำแพงเพชร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) ของผู้ใช้ บัณฑิตในจังหวัดกำแพงเพชร
2. เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาและการปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรคือ ผู้ใช้บัณฑิต ประกอบด้วย บุคลากรระดับหัวหน้างาน หรือผู้บังคับบัญชาของ หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และรัฐวิสาหกิจ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการธุรกิจ หรือองค์การด้านการบริหารงาน ทั่วไปในจังหวัดกำแพงเพชร ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 297 หน่วยงาน (Chareonsuwan & Munha, 2019) และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏ กำแพงเพชร ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาการจัดการทั่วไปที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการจัดการทั่วไป ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทั่วไป ศิษย์เก่าสาขาวิชาการจัดการทั่วไป และศิษย์ปัจจุบันสาขาวิชาการจัดการทั่วไป

2. กลุ่มตัวอย่าง การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 ซึ่งได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 170 หน่วยงาน (Polprasert, 2014) และ เนื่องจากการป้องกันความไม่สมบูรณ์ของข้อมูลที่อาจจะได้รับกลับคืนไม่ครบถ้วน จึงเพิ่มการเก็บจำนวนกลุ่ม

ตัวอย่างเป็น 200 หน่วยงาน จากจำนวนประชากรทั้งหมด 297 หน่วยงาน ซึ่งเก็บข้อมูลได้ 221 หน่วยงาน คิดเป็นร้อยละ 100 และมีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ จำนวน 12 คน ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนสาขาวิชาการจัดการทั่วไปที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี จำนวน 2 คน อาจารย์ผู้สอนสาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 2 คน ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทั่วไป จำนวน 4 คน ศิษย์เก่าสาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 2 คน และศิษย์ปัจจุบันสาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน 2 คน และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ระดับ แบบเติมคำลงในช่องว่าง (Blanking) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เพื่อทำการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) เพื่อให้ได้แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรต่อไป

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. นำแบบทดสอบเสนอผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาและเชิงทฤษฎี (Content and Theory Validity) ผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 3 ท่าน ดังนี้

1.1 รองศาสตราจารย์วิไลฐ วัฒนธรรณ รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูศรีษา เตชะเกิง อาจารย์ประจำหลักสูตรบริหารธุรกิจ
มหาวิทยาลัยแม่โจ้

1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ คำใจ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการบริหารธุรกิจ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

2. ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของแบบสอบถาม มาคำนวณค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยพิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.70 ขึ้นไป แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่าค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.80 ถึง 1.00 ซึ่งรายการคำถามใช้ได้ทุกข้อโดยปรับปรุงภาษาในรายการคำถามบางข้อให้สั้นและสื่อความหมายชัดเจนขึ้นตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์เนื้อหา

2. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ

สรุปผลการวิจัย

ผู้ใช้งานบัณฑิตส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 57.92 รองลงมาคือ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 42.08 ส่วนใหญ่มีอายุ 45 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมาคือ อายุต่ำกว่า 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.91 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงาน 15 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.30 รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงาน 11-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.72 และระดับตำแหน่งในองค์กรเป็นเจ้าของกิจการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.82 รองลงมาคือ ตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น คิดเป็นร้อยละ 23.08

ในภาพรวมของความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้ บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) ซึ่งด้านที่ผู้ใช้งานบัณฑิตมีความต้องการมากที่สุดคือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.66$) รองลงมาคือ ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.26$) ด้านทักษะทาง

ปัญหา อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.21$) และด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการน้อยที่สุด คือ ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.99$)

แนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อแนวทางการพัฒนาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า บัณฑิตควรมีความตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบ ในหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในการประกอบธุรกิจจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน มีการพัฒนาทักษะความสามารถ ฝึกฝนตนเองมีส่วนร่วมกับองค์กรในบทบาทหน้าที่ต่าง ๆ และคิดแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลได้ และสามารถแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี มีความสัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงาน มีทักษะพื้นฐานการใช้เทคโนโลยี โดยเฉพาะโปรแกรม Microsoft Office ในอนาคตควรฝึกฝนตัวเองให้รอบรู้ให้มากขึ้น ควรศึกษาหาวิธีการดำเนินธุรกิจให้แตกต่างจากผู้อื่น เพื่อให้ธุรกิจเป็นที่น่าสนใจและเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง และสามารถประยุกต์การปฏิบัติงานเพื่อการแก้ปัญหาในสภาพจริง

อภิปรายผลการวิจัย

1. ความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) ของผู้ใช้บัณฑิตในจังหวัดกำแพงเพชร พบว่า ในภาพรวมความต้องการคุณลักษณะบัณฑิตของผู้ใช้ บัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2558 อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.31$) ซึ่งด้านที่ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการมากที่สุด คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.66$) สอดคล้องกับ Kongrod (2011) ซึ่งได้วิจัยเรื่อง ศึกษาคุณลักษณะของบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติและตามความต้องการของผู้ใช้บัณฑิต คณะวิทยาการจัดการในจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการบัณฑิตตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิแห่งชาติ คณะวิทยาการจัดการ ในจังหวัดเพชรบูรณ์ โดยภาพรวมแล้วอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านความรู้ ด้านทักษะทางปัญญา อยู่ในระดับมาก และ Changkit (2011) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร พบว่า คุณลักษณะของบัณฑิตที่มีต่อความพึงพอใจในการจัดการศึกษาในหลักสูตร (พ.ศ. 2550) ของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.40) โดยด้านคุณธรรม จริยธรรม บัณฑิตต้องมีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น มีความตรงต่อเวลา

2. แนวทางการพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (การจัดการทั่วไป) คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร พบว่า บัณฑิตควรมีความตรงต่อเวลาและมีความรับผิดชอบในหน้าที่ มีความรู้ความสามารถในการประกอบธุรกิจจากการเรียนรู้ทั้งในและนอกชั้นเรียน มีการพัฒนาทักษะความสามารถ ฝึกฝนตนเองมีส่วนร่วมกับองค์กรในบทบาทหน้าที่ต่างๆ และคิดแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุผลได้ ซึ่งควรได้รับการสนับสนุนให้พัฒนาตัวเองให้ดียิ่งขึ้น รูปแบบการปรับปรุงในอนาคตควรหาวิธีการดำเนินธุรกิจให้แตกต่างจากผู้อื่น เพื่อให้ธุรกิจเป็นที่น่าสนใจ ตอบสนองความต้องการของสังคม และเป็นที่ยอมรับในวงกว้าง อีกทั้งยังสามารถประยุกต์การปฏิบัติงานเพื่อการแก้ปัญหาในสภาพจริงของการทำงานร่วมกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สอดคล้องกับ Changkit (2011) ได้วิจัยเรื่อง คุณลักษณะของบัณฑิตที่พึงประสงค์ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติของสาขาวิชาอุตสาหกรรมบริการอาหาร พบว่า บัณฑิตต้องมีความประพฤติดี มีความรับผิดชอบ มีความซื่อสัตย์สุจริตทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น มีความตรงต่อเวลา มีทักษะด้านปฏิบัติการ สามารถวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ มีความรอบรู้ในสาขาวิชาชีพ ตัดสินใจได้ถูกต้อง รวดเร็ว แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ มีความรู้รอบตัวที่จำเป็นในวิชาชีพ ต้องมีมนุษยสัมพันธ์ และสามารถประยุกต์การปฏิบัติงานเพื่อการแก้ปัญหาในสภาพจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ควรมีการสอดแทรกกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการปฏิบัติงาน มีความซื่อสัตย์ มีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความตรงต่อเวลา และมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานได้โดยไม่หวังผลตอบแทนใดๆ ซึ่งจะส่งผลให้มหาวิทยาลัยมีภาพลักษณ์ที่ดี
2. ด้านความรู้ ควรเพิ่มความรู้ความสามารถด้านการบริหารจัดการ ศึกษาหาวิธีให้แตกต่างจากผู้อื่น เพื่อเกิดประโยชน์ต่อธุรกิจให้เป็นที่น่าสนใจ ให้เป็นที่ยอมรับในวงกว้าง โดยมีความใฝ่รู้ แสวงหาความรู้จากแหล่งข้อมูลต่างๆ ทั้งภายในและภายนอก
3. ด้านทักษะทางปัญญา ควรพัฒนาทักษะความสามารถ ฝึกฝนตนเองมีส่วนร่วมกับองค์กรในบทบาทหน้าที่ต่างๆ และคิดแก้ไขปัญหาอย่างมีเหตุมีผลได้ดี เพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้ดี และเป็นที่ยอมรับของเครือข่ายธุรกิจ
4. ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ ควรมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานทำงานที่ได้รับมอบหมายให้ประสบผลสำเร็จร่วมกัน เพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายให้ออกมาตามเป้าหมาย และมีประสิทธิภาพมากที่สุด
5. ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรเพิ่มการสอนภาษาอังกฤษและภาษาจีน ควรมีการฝึกทักษะในการวิเคราะห์ตัวเลขให้คล่องแคล่ว และการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารที่ทันสมัย เพื่อให้ง่ายต่อการปฏิบัติงาน

References

- Changkit, C. (2011). **The Desirable Characteristics of the Graduate follow by Thai Qualifications Framework for Higher Education of Food Service Industry Program**. Bangkok : Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.
- Chareonsuwan, K. & Munha, S. (2019). **The development of Tourism and Hotel curriculum at Kamphaeng Phet Rajabhat University according to the needs of graduate student users in Khampang Phet Province**. Kamphaeng Phet : Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Kamphaeng Phet Rajabhat University. (2019). **Self-Assessment Report 2018**. Kamphaeng Phet : Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Kongrod, N. (2011). **The Study of Desirable Characteristics of the Graduate follow by Thai Qualifications Framework for Higher Education and the graduate users of Faculty of Management Science in Petchaboon Province**. Petchaboon : Petchaboon Rajabhat University.
- Office of the Higher Education Commission. (2015). **Thai Qualifications Framework for Higher Education 2015**. Bangkok : Ministry of Education.
- Polprasert, P. (2014). **Business Research**. Kamphaeng Phet : Kamphaeng Phet Rajabhat University.
- Wattananamwong, W. (2008). **Self-Directed Learning**. Khon Khan : Department of Secondary Education, Education Faculty, Khon Khan University.

โง่ จน เจ็บ : อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมจากเรื่องสั้นอาเซียน

Dull, Poor, Pain : Collective Social Identities from ASEAN Short Stories

เมศิณี ภัทรมูธา*

Mesineee Pataramutha

ธัญญา สังขพันธานนท์**

Thanya Sangkaphanthanon

Received : August 16, 2020

Revised : November 25, 2020

Accepted : January 28, 2021

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในเรื่องสั้นของนักเขียนอาเซียนประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์เรื่อง “อัตลักษณ์ร่วมของอาเซียนในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มประเทศอาเซียน” โดยศึกษาจากเรื่องสั้นอาเซียนจำนวน 100 เรื่อง ด้วยกรอบแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identities) ผลการศึกษาพบว่า เรื่องสั้นอาเซียนจำนวน 33 เรื่อง ของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียนได้แสดงถึงอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่ว่า คนอาเซียนส่วนใหญ่เป็นคนยากจน โดยนักเขียนได้นำเสนอผ่านตัวละครที่ยากจน ขาดแคลนทรัพยากร เงินทองและขาดแคลนปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ ยารักษาโรค ความยากจนทำให้คนอาเซียนมีคุณภาพชีวิตต่ำซึ่งส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต 5 ด้าน คือ 1. การขาดโอกาสทางการศึกษา 2. การขาดโอกาสทางการแพทย์ 3. การขาดโอกาสในการเข้าถึง บริการสาธารณะ 4. การขาดโอกาสในการใช้อำนาจ และ 5. การขาดโอกาสในความเสมอภาค ปัญหาทั้งหมด ส่งผลกระทบต่อกันเหมือน “งูกินหาง” และสอดคล้องกับวาทกรรมทางสังคมที่ว่า “โง่ จน เจ็บ” นั่นเอง

คำสำคัญ : เศรษฐกิจ / ความเป็นอยู่ / การด้อยการศึกษา / อัตลักษณ์ร่วม / เรื่องสั้นอาเซียน

*นักศึกษาลัทธิศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Student of Doctoral degree in Thai Language Department Faculty of Humanities Naresuan University

**อาจารย์ประจำภาควิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer of the Department of Thai Language Faculty of Humanities Naresuan University

ABSTRACT

This article aimed at studying the collective social identities from ASEAN short stories about economic and livelihood. This article was a part of dissertation entitled “ASEAN Collective Identities in Short Stories of ASEAN Writers” studied 100 titles of ASEAN short stories with concept framework of Identity and Collective Identities. The result found that 33 titles of ASEAN short stories showed the collective identities of economy and livelihood that most of ASEAN people were poor. The writers presented via characters who were poor, lack of asset, money, and four requisites. The poverty made ASEAN people have a low quality of life and it affected their opportunities in 5 dimensions that was 1. education 2. medical care 3. public service access 4. power exercise and 5. equality. All problems affected each other in an endless loop and inconsistent with social discourse “dull, poor, pain”.

Keywords : Economy / Livelihood / Imperfect Education / Collective Identities / ASEAN Short Stories

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เมื่อปี พ.ศ. 2558 ประชาคมอาเซียนได้ถือกำเนิดขึ้นอย่างเป็นทางการ ซึ่งประกอบด้วยสมาชิกจำนวน 10 ประเทศที่ตั้งอยู่ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความร่วมมือในด้าน เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และอื่นๆ ให้เกิดความเจริญรุ่งเรือง สันติภาพ และความ มั่นคงในระดับภูมิภาค (Thanakit, 2015, pp.38-39) ดังนั้นประเทศสมาชิกแต่ละประเทศจึงเกิดความตื่นตัว ที่จะเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดยส่วนหนึ่งได้ใช้วรรณกรรมเพื่อเป็นสื่อเรียนรู้เกี่ยวกับสังคมวัฒนธรรมพื้นฐานในฐานะ เป็นประเทศเพื่อนบ้าน ทั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าวรรณกรรมของนักเขียนกลุ่มประเทศอาเซียนนอกจากจะทำให้ เข้าใจสังคมวัฒนธรรมของกันและกันแล้ว วรรณกรรมยังสามารถบ่งบอกถึงอัตลักษณ์ (Identity) หรือตัวตน ที่แท้จริงของคนแต่ละประเทศซึ่งรวมไปถึงอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identities) ของคนในกลุ่มประชาคม อาเซียนด้วย

สำหรับการศึกษาอัตลักษณ์ (Identity) นั้นได้มีนักวิชาการทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์จำนวนมาก ที่ให้ความสนใจศึกษา เนื่องจากอัตลักษณ์เป็นเครื่องบ่งชี้และแบ่งแยกบุคคลออกจากกันทำให้รู้และเข้าใจว่า เราคือใคร แตกต่างจากคนอื่นอย่างไร ทั้งนี้อัตลักษณ์ไม่สามารถเกิดขึ้นเองได้เพราะอัตลักษณ์เกิดจาก การหล่อหลอมของคนในสังคม ดังนั้นอัตลักษณ์จึงสามารถเปลี่ยนแปลงและเลื่อนไหลไปตามบริบททางสังคมได้ ต่อมานักวิชาการได้แบ่งการศึกษาอัตลักษณ์เป็น 2 ประเภท คือ อัตลักษณ์ในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Identity) หรืออัตลักษณ์ส่วนบุคคล (Personal Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identities) หรือ อัตลักษณ์กลุ่ม ทั้งนี้ Boonmee (2004, pp.196-197) ได้อธิบายว่า “อัตลักษณ์บุคคลเป็นสิ่งที่เปื้อนรูปธรรม เกือบจะจับต้องได้ รู้สึกได้ทั้งหมด เช่น รูปร่าง หน้าตา เพศ สถานะ ความรู้ ฯลฯ ส่วนอัตลักษณ์กลุ่มจะเป็น ลักษณะร่วม โดยอาศัยสัญลักษณ์บางอย่างซึ่งมีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น ความเป็นพลเมืองของชาติ หรือ ความเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ” อย่างไรก็ตามทั้งอัตลักษณ์บุคคลและอัตลักษณ์กลุ่มต่างก็เป็นเครื่องบ่งชี้ถึง ตัวตนเพื่อให้รู้ว่าเรา/พวกเราคือใคร และแตกต่างจากคนอื่น/กลุ่มอื่นอย่างไร

Culler (1997, pp.110) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับอัตลักษณ์ไว้ว่า “Literature has always been concerned with questions about identity, and literary works sketch answers,

implicitly or explicitly, to these question.” ซึ่งทำให้เห็นว่า วรรณกรรมเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงกับการศึกษา อัตลักษณ์และวรรณกรรมจะทำหน้าที่ในการค้นหาคำตอบเกี่ยวกับอัตลักษณ์ได้ เช่นเดียวกับ Sangkhaphanthanon (2009, pp. 26) ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับอัตลักษณ์ว่า “การศึกษาเกี่ยวกับอัตลักษณ์ในงานวรรณกรรมนั้นเป็นสิ่งที่สามารถทำได้ เพราะวรรณกรรมเป็นการบันทึกเหตุการณ์และเรื่องราวทางสังคม รวมทั้งเรื่องราวส่วนตัวของปัจเจกบุคคล เป็นพื้นที่สำคัญในการแสดงตัวตนและอัตลักษณ์ ทั้งอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมและอัตลักษณ์ของบุคคล ดังนั้นวรรณกรรมกับอัตลักษณ์จึงมีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น”

เมื่อกล่าวถึงวรรณกรรมร่วมสมัยของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน เรื่องสั้นอาเซียนเป็นวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่ได้รับการแปลและตีพิมพ์เผยแพร่ระหว่างประเทศสมาชิกในกลุ่มอาเซียน โดยนักเขียนเป็นผู้ประกอบสร้างเรื่องสั้นขึ้นจากบริบททางสังคม ดังนั้นเรื่องสั้นอาเซียนจึงสามารถแสดงถึงตัวตนซึ่งเป็นอัตลักษณ์ของคนในประเทศได้เป็นอย่างดี ขณะเดียวกันเรื่องสั้นอาเซียนยังทำให้เห็นถึงอัตลักษณ์ร่วมของคนในประเทศกลุ่มอาเซียนด้วย เนื่องจากประเทศในกลุ่มอาเซียนนั้นมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมาอย่างยาวนาน ทั้งภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ การติดต่อค้าขาย และศิลปวัฒนธรรม โดยเฉพาะด้านศิลปวัฒนธรรมที่ได้รับอิทธิพลจากอารยธรรมอินเดีย ซึ่งเป็นรากฐานที่มีร่วมกันมาก่อนที่จะรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ดังนั้นเรื่องสั้นอาเซียนจึงเป็นเครื่องบ่งชี้อัตลักษณ์ร่วมของคนอาเซียนได้ในระดับหนึ่ง โดยเฉพาะอัตลักษณ์ร่วมทางสังคม (Collective social identity) ซึ่งทำให้เห็นว่าแท้จริงแล้วตัวตนทางสังคมของคนอาเซียนเป็นอย่างไร ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่จากเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มประเทศอาเซียน

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่จากเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มอาเซียน ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2561

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “โง่ จน เจ็บ : อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมจากเรื่องสั้นอาเซียน” ใช้วิธีการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) และนำเสนอผลของการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Research) ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการศึกษาดังนี้

1. รวบรวมเรื่องสั้นของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียน 10 ประเทศ ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษาอังกฤษที่ได้รับการตีพิมพ์เป็นเล่ม ตั้งแต่ พ.ศ. 2548-2561 เนื่องจากอยู่ในช่วงการเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ
2. ศึกษาเรื่องสั้นของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหมด โดยคัดเลือกเรื่องสั้นอาเซียนที่มีเนื้อหาและลักษณะที่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ร่วมของอาเซียน ได้แก่ อัตลักษณ์ร่วมทางสังคม อัตลักษณ์ร่วมทางวัฒนธรรม และอัตลักษณ์ร่วมทางเศรษฐกิจ โดยถ่วงเฉลี่ยจำนวนเรื่องให้เท่าๆ กัน เนื่องจากว่าเรื่องสั้นอาเซียนบางประเทศมีจำนวนน้อยและบางเรื่องไม่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ร่วมของอาเซียนได้อย่างชัดเจน เพื่อใช้เป็นตัวแทนกลุ่มข้อมูลในการวิเคราะห์จำนวน 100 เรื่อง
3. ศึกษาเรื่องสั้นของนักเขียนในกลุ่มประเทศอาเซียนจากตัวแทนกลุ่มข้อมูลในการวิเคราะห์จำนวน 100 เรื่อง โดยพบเรื่องสั้นอาเซียนที่มีเนื้อหาและลักษณะที่สื่อให้เห็นถึงอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่จำนวน 33 เรื่อง ดังนี้

ประเทศ	ชื่อเรื่อง
ไทย	เด็กชายสามตาผู้บังเอิญตกลงมาบนโลก, โลกใบเล็กของซัลมาน, เจ้าที่, แมวพม่า, ผ้าทอลายทางกระรอก
เวียดนาม	ปลายฤดูแห่งความงาม, ก้าวผ่านคำสาบาน, เสือสีน้ำตาลดำ, เรือลำน้อยที่สุดชอบฟ้า, Tu Ben The Actor, You Must Live
กัมพูชา	ฉันคือใคร, รอรัก 20 ปี, ราชนิแห่งเนินขยะ, ไม้ลาป่า ปลาสาบึง, ปริญญบัตรของฉัน, มุกลอย, Bad Karma, Season's end for a lady of the night, My sister
ลาว	น้ำตาเงิน, ร้านเหล้าข้างป่าช้า, คนกับควาย
เมียนมาร์	ต้นไม้ที่มีความหมาย, ปากทองอยู่เหนือศีลธรรม, กระจ่ายน้อยในอุ้งมือนายพราน, ต้นผักของปู่, An Umbrella
มาเลเซีย	โต๊ะกลมกับน้ำมันหอม, ตราบาป, เขตอิสรภาพที่ไร้สิทธิครอบครอง
ฟิลิปปินส์	อนุทินจากโรงพยาบาล, บ้านคือวิมาน

4. รวบรวมและศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รวมทั้งเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอัตลักษณ์และอัตลักษณ์ร่วม

5. วิเคราะห์อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่จากเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มประเทศอาเซียน

6. นำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าแบบพรรณนาวิเคราะห์
กรอบแนวคิดการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “โง่ จน เจ็บ : อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมจากเรื่องสั้นอาเซียน” นี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) และอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identities) เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาโดยใช้กรอบแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ (Identity) ของ Kathryn Woodward (1997, quoted in Werawattayanukoon, 2001) กล่าวถึงอัตลักษณ์ว่า “อัตลักษณ์คือสิ่งที่ทำให้เรารู้ตัวเราเองว่าเราคือใคร และเราจะดำเนินความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ ตลอดจนโลกที่แวดล้อมตัวเราอยู่อย่างไร อัตลักษณ์คือสิ่งที่กำหนดทางเดินให้กับเรา เป็นสิ่งที่บ่งบอกว่า ใครเป็นพวกเดียวกับเรา และใครที่แตกต่างจากเรา ส่วนใหญ่แล้วอัตลักษณ์จะถูกกำหนดด้วยความแตกต่าง ซึ่งอาจจะมองเห็นได้ในลักษณะของการแบ่งแยกออกจากกัน เช่น อัตลักษณ์ในรูปแบบของความแตกต่างระหว่างชนชาติ หรือความขัดแย้งด้านความเชื่อ เป็นต้น โดยมากแล้วอัตลักษณ์จะถูกสร้างขึ้นในลักษณะของสิ่งตรงกันข้าม” และกรอบแนวคิดเรื่องอัตลักษณ์ร่วม (Collective Identities) โดย Melucci (1993, quoted in Insai, 1996) ให้ความเห็นว่า “อัตลักษณ์ร่วมเป็นกระบวนการสร้างสำนึกร่วมของกลุ่มต่างๆ ในสังคม อันจะทำให้สมาชิกได้ตระหนักถึงลักษณะร่วมของกลุ่มและเข้าใจว่า ‘พวกเรา’ มีลักษณะแตกต่างไปจาก ‘พวกเขา’ อย่างไร สำนึกร่วมดังกล่าวสามารถสร้างและปรับเปลี่ยนได้ โดยอาศัยสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในกระบวนการของสังคม เช่น เพลงพื้นบ้าน ตำนานเรื่องวีรกรรมของบรรพบุรุษ ดังนั้นสังคมและวัฒนธรรมจึงมีบทบาทในการสร้าง การดำรงรักษา และการปรับเปลี่ยนอัตลักษณ์โดยตรง”

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่จากเรื่องสั้นอาเซียนจำนวน 33 เรื่อง พบว่าเรื่องสั้นอาเซียนนี้ได้แสดงถึงตัวตนร่วมกันของคนอาเซียนในภาพรวมประการหนึ่งคือคนอาเซียนส่วนใหญ่เป็นคนยากจนหรือเป็นกลุ่มคนระดับรากหญ้า โดยเป็นคนยากจนในทรัพย์สินเงินทอง

มีรายได้ต่ำ ทำงานหนัก หาเช้ากินค่ำ รายรับไม่พอกับรายจ่าย เช่น ในเรื่องสั้นกัมพูชาเรื่อง **ปริญญาบัตรของฉัน** ของ ยู โสเกีย กล่าวถึง พ่อผู้พิการขาขาดทั้งสองข้างพาซื้อฉลากลูกชายวัย 7 ขวบ มานั่งขอตานในตลาดเพราะ ขณะนั้นแม่เพิ่งคลอดลูกคนที่สาม ซึ่งที่บ้านไม่มีเงินและข้าวสาร ต่อมาทั้งพ่อผู้พิการขาทั้งสองข้างและแม่ผู้พิการ เหลือขาเพียงข้างเดียวได้พยายามทำงานหนัก เพื่อหาเงินส่งลูก 3 คนให้ได้เรียนหนังสือ ดังข้อความว่า

...แต่ละวันไม่มีเวลาว่างเพราะวิถีชีวิตที่เรียกว่า “จน” ได้ทำให้แม่ลุกขึ้นเพื่อประกอบไปด้วย น้ำใจรักดีต่อสู้เพื่อครอบครัวในชื่อว่าหญิงพิการขาเดียว แม่ได้ต่อสู้ให้ฉันและน้องๆ ได้เรียนหนังสือทุกคน เพราะ เขาอยากให้ลูกมีวิชาทำลายความโง่เขลา ซึ่งเป็นที่ขัดขวางมนุษย์ แม่ทำนา ปลุกผัก เลี้ยงสัตว์ หาบผัก ไปขายตามหมู่บ้าน รับจ้างดำนา เกี่ยวข้าวให้เขา พ่อเปิดร้านปะยางรถที่หน้าบ้าน

(You Sophea, 2013, p.38)

จากข้อความข้างต้น จะเห็นว่าครอบครัวของซื้อฉลากยากจน พ่อและแม่เป็นผู้พิการต่างพยายามทำงาน ทุกอย่างเพื่อเลี้ยงดูลูก ๆ พร้อมกับส่งเสียให้เรียนหนังสือทุกคน แต่รายได้จากการทำงานนั้นก็เพียงพอสำหรับ ค่าใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียนของลูกทุกคน ดังนั้นพ่อและแม่จึงตัดสินใจให้โสเกียพลูกสาวคนที่สองหยุดเรียน เพื่อให้มีเงินเหลือพอเป็นค่าใช้จ่ายในการเรียนมหาวิทยาลัยของน้องชายและให้โสเกียมาช่วยทำงานหารายได้ ช่วยเหลือครอบครัวอีกทางหนึ่ง เพราะครอบครัวมีรายรับไม่พอกับรายจ่ายนั่นเอง

นอกจากคนยากจนในกลุ่มประเทศอาเซียนจะมีรายได้ต่ำและมีรายรับไม่พอกับรายจ่ายแล้ว ยังพบว่าคนยากจนยังเป็นผู้ที่ขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต ซึ่งประกอบด้วยอาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ตามแต่สภาพวิถีชีวิตหรือความเป็นอยู่ของแต่ละบุคคล โดยในด้านอาหารพบว่า คนยากจนบางคนอดคิดขัดสนเรื่องอาหารการกิน รับประทานอาหารที่ไม่มีคุณค่าทางโภชนาการ และบางคนก็ ขาดแคลนอาหาร เช่น ในเรื่องสั้นเวียดนามเรื่อง **You Must Live** ของ Khai Hung กล่าวถึง ครอบครัวหนึ่งที่ ยากจนมากและลูกกำลังหิวโหยเพราะขาดแคลน ดังข้อความว่า

เธอนั่งลงบนไม้ค้ำเพื่อให้นมลูก แต่ไม่ว่าลูกจะดูดนมมากแค่ไหนก็ไม่มีนมออกมา เด็กจึงเปิด ปากออกเพื่อปล่อยเต้านมและร้องให้ดังกว่าเดิม

ภรรยาของ Thuc ถอนหายใจและร้องไห้อย่างเศร้าสร้อย เธอยื่นขึ้นขยับไปมาใน ห้อง ขณะ ร้องเพลงกล่อมเด็ก เธอพยายามปลอบใจเขาอีกครั้ง “ลูกรัก! แม่ไม่มีอะไรกิน แม่ก็เลยไม่มีนมให้ลูกกิน”

(Khai Hung, 2005, pp.279-280)

จากตัวอย่างดังกล่าว จะเห็นว่าครอบครัวนี้ยากจนมาก ลูกคนเล็กร้องไห้เพราะความหิว แต่ตัวแม่เองก็ ไม่มีน้ำนมให้ลูกดื่ม เนื่องจากแม่ก็ไม่มีอาหารรับประทานเช่นกัน ในทางโภชนาการแม่ควรได้รับสารอาหารจาก อาหารทั้ง 5 หมู่ เพื่อให้ร่างกายผลิตน้ำนมออกมาอย่างเพียงพอสำหรับเลี้ยงลูก แต่ด้วยความยากจนในทรัพย์สิน จึงทำให้ครอบครัวนี้ไม่มีเงินพอสำหรับซื้ออาหารรับประทาน

ในด้านที่อยู่อาศัยพบว่า คนยากจนขาดแคลนที่อยู่อาศัย มักจะอาศัยอยู่ในสิ่งปลูกสร้างที่ไม่ใหญ่โตและ ขาดความแข็งแรงคงทน โดยมักจะสร้างที่อยู่อาศัยจากวัสดุธรรมชาติหรือวัสดุเหลือใช้ คนยากจนบางคน พักอาศัยอยู่ในห้องเช่าหรือบ้านเช่าราคาถูก บางคนอาศัยอยู่ในแหล่งชุมชนแออัดหรือสลัม (Slum) และบางคนก็ ไม่มีที่อยู่อาศัยเป็นหลักแหล่ง เช่น ในเรื่องสั้นมาเลเซียเรื่อง **เขตอิสรภาพที่ไร้สิทธิครอบครอง** ของ จ่อง เจียน ไล่ กล่าวถึง ครอบครัวของอะหะซิงที่อาศัยอยู่ในชุมชนแออัดเขตเมืองหลวง โดยเริ่มแรกเขาเข้าไป

สร้างบ้านอยู่อย่างผิดกฎหมายในที่ดินของคนที่ไม่มีอำนาจ ต่อมาจึงเริ่มมีผู้คนอพยพเข้ามาสร้างบ้านในบริเวณเดียวกันจนกระทั่งกลายเป็นชุมชนแออัด สำหรับบ้านของอะหังซียงนั้นเป็นบ้านเก่าทรุดโทรม ดังข้อความว่า

เสาบ้านหลายต้นถูกเปลี่ยนไปแล้วหลายครั้งเพราะถูกปลวกกัดกินจนเปื่อยยุ่ย ถูกเห็ดเกาะผิวขึ้นเต็มไปหมด มันโดนน้ำท่วมกัดเซาะบ้าง ดินโคลนและสิ่งปฏิกูลมูลฝอยที่ลอยอยู่ใต้ฐานบ้านทุกหลังในสลัมที่หมู่บ้านกูเคย์แห่งนั้นทะน้ำเสายู่ตลอดเวลา...

...ทรงของบ้านยังไม่มีรูปทรงที่แน่นอน บ้านประตูจะปิดให้แน่นสนิทยิ่งยาก ส่วนหน้าต่างก็เช่นเดียวกัน กรอบหน้าต่างกับตัวหน้าต่างไม่เท่ากัน พื้นบ้านก็สูงต่ำและห้องส้วมก็มักจะอุดตันบ่อย ๆ บ้านหลังนี้โยเอียงกระเท่เร่...

(Zhong jian lai, 2018, p.242)

จากตัวบทข้างต้น บ้านของอะหังซียงเป็นบ้านไม้ที่เก่าทรุดโทรม มีสภาพไม่ค่อยแข็งแรงคงทน ประตูและหน้าต่างบ้านปิดไม่สนิทจึงไม่มีความปลอดภัย ส่วนห้องส้วมก็ไม่ถูกสุขอนามัย นอกจากบ้านไม้ที่เก่าทรุดโทรมแล้วนักเขียนยังได้แสดงให้เห็นอีกว่า บ้านของคนยากจนมักจะสร้างจากวัสดุเหลือใช้ ดังข้อความว่า

“คุณยังคงเป็นพ่อค้าเร่ไอศกรีม.. ลูก ๆ ของเรายังคงขาดหนังสือตำราเรียน พวกเขาเข้าใจเรื่องนี้...” พลางเหลือบไปมองเพดานบ้านที่มุงด้วยกระสอบปุย ที่ตรงนั้นมีหยดน้ำฝนย้อยลงมาและตรงพื้นบ้านก็ต้องหาถังน้ำและกะละมังคอยรองรับน้ำฝนไว้

“เรายังไม่มีวาสนาที่จะเปลี่ยนหลังคา” นางกล่าวพลางมองหน้าเศร้าของสามีผู้มั่งมัน

(Zhong jian lai, 2018, pp.247-248)

จากบทสนทนาในเรื่อง ทำให้เห็นสภาพของบ้านเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะการนำวัสดุเหลือใช้มาประกอบสร้างบ้าน คือ การนำกระสอบปุยมามุงเป็นเพดานบ้าน ซึ่งในระยะแรกกระสอบปุยอาจจะช่วยป้องกันแดดและฝนได้ เพราะเป็นถุงกระสอบที่ทำมาจากพลาสติก ต่อมาเมื่อพลาสติกเสื่อมคุณภาพลงตามกาลเวลา จึงทำให้ป้องกันแดดและฝนได้อย่างไม่เต็มที่เพราะมีรอยขาดหรือรูรั่ว ดังนั้นเมื่อฝนตกน้ำฝนจึงหยดลงมาในบ้าน

ในด้านเครื่องนุ่งห่มพบว่า คนยากจนขาดแคลนเครื่องนุ่งห่มหรือเครื่องแต่งกายที่ดีและเหมาะสมในการสวมใส่เพื่อป้องกันร่างกาย ดังนั้นคนยากจนบางคนจึงได้พยายามซ่อมแซมเครื่องแต่งกายเพื่อให้สามารถใช้งานได้ ตามปกติเพราะไม่มีเงินพอที่จะซื้อของใหม่ เช่น ในเรื่องสั้นเมียนมาร์เรื่อง ปากท้องอยู่เหนือศีลธรรม ของ กานกะเลโญ ดังข้อความว่า

ทุนหม่อมมองดูรองเท้าคู่เดียวที่ส่อแววว่าจะขาดตั้งแต่อาทิตย์ที่แล้ว ถึงแม้เขาจะพยายามเดินให้เบาที่สุดเพื่อให้อะไรๆ ก็ไม่รู้ว่ามันขาดจนได้ แต่วันนี้มันก็ขาดจนได้ แม้ว่าทุนหม่อมจะรู้ว่าถึงเวลาต้องซื้อรองเท้าคู่ใหม่เสียที แต่รองเท้าที่วางขายทั่วไป ขนาดแบบที่ไม่แพงนัก ยังราคาตั้ง 2,000 จี๊ด ซึ่งถือว่าเยอะเอาการสำหรับอาชีพซ่อมจักรยานอย่างเขา ดังนั้นเขาจึงยังไม่โยนรองเท้าคู่เก่าที่ขาดทิ้งไป แต่นักกลับมาบ้านด้วยและจัดแจงซ่อมรองเท้าคู่เก่าโดยการเจาะที่หัวรองเท้าใหม่และเอาเชือกสอดเข้าไปอีกครั้ง โดยใช้ตะปุดกดเข้าไปเพื่อให้รองเท้าแน่นแล้วใช้ยางปิดทับ แค่นี้รองเท้าคู่เก่าของเขาก็สามารถใส่ได้อีกครั้ง ถึงจะคับไปหน่อยก็ตาม

(Kan lay nyo, 2008, p.35)

เรื่องสั้นเรื่องนี้ ผู้แต่งได้นำเอาเรื่องทำมาสื่อถึงความขัดสนและความยากไร้ในหมู่นายกจน สำหรับคนยากจนอย่างช่างซ่อมจักรยาน รองเท้าราคา 2,000 จี๊ด ถือว่าแพงมาก ดังนั้นเขาจึงต้องใช้รองเท้าอย่างทะนุถนอมและซ่อมแล้วซ่อมอีก

ในด้านยารักษาโรคพบว่า คนยากจนขาดแคลนยารักษาโรคเมื่อเกิดการเจ็บป่วย เนื่องจากไม่มีเงินมากพอสำหรับค่าใช้จ่ายในการไปรักษาพยาบาลที่โรงพยาบาล ดังนั้นคนยากจนส่วนหนึ่งจึงเลือกซื้อยามารับประทานเองหรือให้หมออนามัยมาช่วยรักษาอาการในเบื้องต้น เช่น ในเรื่องสั้นไทยเรื่อง **เจ้าที่** ของ มาลา คำจันทร์ ดังข้อความว่า

น้อยยวงเป็นก้นวลยิ่งนักกับอาการของไอ้แดงลูกคนสุดท้ายหัวขบ สิ้นวันเข้านี้แล้วไอ้แดงมีแต่ทรงกับทรุด ทั้งที่หม้ออ้ายก็แฉะเวียนมาฉิดมายาไม่ขาด ดิกๆ มันพ้อมันคลังแต่สิ่งน่ากลัว หม้ออ้ายว่ามันเป็นไข้หมาเลีย ฉิดยาไม่กินสลิปเข็มก็หาย สลิปเข็มนี้มันตกเข้าไปตั่งสองร้อยบาท แกจะเอาเป็นร้อยเป็นซังที่ไหนมา หนูน้อยของแม่ละอ่อนเชื่อเขามายังไม่ได้อะไร ครั้นจะขายต่อก็ให้ดสูดใจ พี่น้องชาวบ้านมันจะได้ “เล่าขวัญ” หัวบ้านจรดท้ายบ้านปะไรเล่า

(Mala Khamchan, 2016, p.54)

จากตัวบทข้างต้นพบว่า เมื่อคนทุกคนเกิดการเจ็บป่วยจำเป็นต้องได้รับการรักษา แต่ครอบครัวของน้อยยวงยากจน ลูกชายของเขาป่วยเป็นไข้มาเลเรีย หมอจึงบอกให้ฉิดยารักษาจนกว่าจะหาย น้อยยวงเป็นก้นวลอย่างมากเพราะไม่มีเงินค่ายาทั้งยังมีหนี้สินที่ค้างชำระอยู่ด้วย

ดังนั้นจากเรื่องสั้นอาเซียนทั้ง 33 เรื่อง จึงพบอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่ว่า คนในกลุ่มประเทศอาเซียนส่วนใหญ่เป็นนายจ้างหรือคนระดับรากหญ้า ซึ่งเป็นความยากจนที่เกิดจากการไม่มีทรัพย์สินเงินทองเพราะการมีรายได้น้อย รายรับไม่เพียงพอต่อรายจ่าย ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน เกิดการกู้หนี้ยืมสินจากกลุ่มคนผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่สูงกว่า เป็นเหตุให้เกิดปัญหาภาระหนี้สินและไม้อาจขาดใช้คืนแก่เจ้าหนี้ได้ทั้งหมด รวมทั้งการขาดแคลนในปัจจุบัน 4 ได้แก่ อาหารที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ความยากจนที่เกิดขึ้นกับคนในกลุ่มประเทศอาเซียนนี้จึงนำไปสู่ความด้อยคุณภาพชีวิตหรือการมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ โดยส่งผลกระทบต่อคนยากจน 5 ด้าน ดังนี้

1. การขาดโอกาสทางการศึกษา

คนยากจนมักจะขาดโอกาสที่จะได้รับการศึกษาตามระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศ หรือบ้างก็ได้รับการศึกษาแต่ก็ครั้ง ๆ กลาง ๆ เรียนไม่จบ เพราะไม่มีค่าใช้จ่ายในการเรียน เช่น ในเรื่องสั้นเมียนมาร์เรื่อง **ต้นผักของปูซุ** ของ ชินญองดีด กล่าวถึง ปูซุเด็กหญิงวัย 11 ขวบ ที่ไม่ได้เรียนหนังสือและต้องทำงานหารายได้เพราะความยากจน ดังข้อความว่า

พ่อของเธอเรียกเธอว่า “ปูซุ” ตอนนี้เธออายุได้สิบเอ็ดปีแล้ว แต่ดูเป็นเด็กไม่ค่อยรู้เรื่องสักเท่าไรเพราะไม่ได้เรียนหนังสือ จึงไม่แปลกถ้าเธอจะกดขี่ตัวเองไม่เป็น และตั้งแต่พ่อตายไปปูซุต้องเก็บผักหาเงินเลี้ยงตัวเองและครอบครัวเรื่อยมา

...ถึงแม่แม่และปูซุจะทำงานทั้งวันไม่ได้หยุดพัก แต่เงินที่ได้มาก็ไม่เคยพอกับค่าใช้จ่าย ตอนที่พ่อยังอยู่พ่อบอกว่าจะส่งปูซุเรียนหนังสือ แต่ก่อนเปิดเทอมไม่นานพ่อก็มาจากปูซุและครอบครัวอย่างไม่มีวันกลับ ตั้งแต่นั้นมาความหวังที่จะได้เรียนหนังสือของเธอก็พังทลาย เวลาเห็นเด็กคนอื่นไปเรียนหนังสือ ปูซุก็อยากจะไปเรียนกับเขาบ้าง เธอจำได้ว่าตอนที่ยังเป็นเด็กพ่อมักจะพูดให้ฟังว่า “พ่อไม่มีความรู้ จึงต้องทำงานหนัก”

(Khin yeng tit, 2010, pp.34-35)

จะเห็นได้ว่าเรื่องสั้นพยายามนำเสนอภาพแทนของเด็กในครอบครัวยากจนว่า มักจะขาดโอกาสทางการศึกษาเพราะต้องดิ้นรนช่วยเหลือครอบครัวทำงานหาเงิน โดยภาพแทนเหล่านี้ปรากฏให้เห็นในเรื่องสั้นของนักเขียนกลุ่มประเทศอาเซียนคล้าย ๆ กัน

2. การขาดโอกาสทางการรักษาพยาบาล

ความยากจนไม่เพียงแต่ทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษา แต่ในด้านการรักษาพยาบาลยามเจ็บไข้ได้ป่วยก็มีปัญหา เรื่องสั้นหลายเรื่องได้นำเสนอให้เห็นว่าคนยากจนมักเข้าไม่ถึงบริการสาธารณสุขของรัฐ โดยเฉพาะในประเทศด้อยพัฒนา ดังตัวอย่างจากเรื่องสั้นกัมพูชาเรื่อง *Season's end for a lady of the night* ของ Noch Sakona กล่าวถึง ครอบครัวของเด็กสาวคนหนึ่งที่ยากจน แม่ของเธอป่วยหนักและไม่ได้รับการรักษาพยาบาล ดังข้อความว่า

เวลาผ่านไปฉับไฉนเป็นสาว ฉันรู้สึกชีวิตที่ยากจนของพวกเราทำให้พวกเราตกระกำลำบาก แต่พวกเราไม่มีทางเลือกอื่นนอกจากพยายามกระเสือกกระสนมีชีวิตอยู่ให้ได้ เย็นวันหนึ่งหลังจากที่พวกเรากินข้าวพวกเราก็รีบตรงเข้านอนโดยไม่สนใจเรื่องการดูหนังดูละครเหมือนที่พวกเราเคยทำ แม่โอดมาพักหนึ่งแล้ว บางครั้งก็เผลอเป็นเลือด ฉันสงสารแม่มาก แต่แม่มักจะบอกว่า: แม่สบายดี แม่ไม่ตายง่าย ๆ หรือ แม่ก็แค่ทำงานหนักไปหน่อย เลยทำให้แม่เป็นแบบนี้ไงละ ถ้าแม่ได้พักผ่อนก็หายแล้วไม่ต้องห่วงหรือ

แม่ผอมลงเรื่อย ๆ เพราะนอนหลับไม่ได้ พวกเราก็ไม่มีอาหารพอที่จะกิน คืนหนึ่งฉันเห็นแม่ร้องไห้อาบแก้มตอบ ๆ ของแม่ ฉันสงสารแม่มาก น้ำตานี้เป็นสัญญาณบอกถึงความเจ็บปวดที่แม่มีและไม่สามารถช่วยลูกสาวของแม่ได้เลย

(Noch Sakona, 2016, p.35)

จากตัวบทข้างต้น แม่ของเด็กสาวป่วยหนักเพราะเผลอออกมาเป็นเลือด แต่ก็ไม่มียอมไปรักษาพยาบาลได้แต่แสดงความอดทนให้ลูกสาวเห็น เนื่องจากความยากจนในทรัพย์สินเงินทองจึงทำให้แม่ของเด็กสาวขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณสุขหรือขาดโอกาสทางการรักษาพยาบาลอย่างถูกวิธี เพราะการรักษาพยาบาลมีค่าใช้จ่ายที่สูงนั่นเอง

3. การขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ

บริการสาธารณะ คือ สาธารณูปโภคที่รัฐได้จัดสรรให้กับประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกและประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต เช่น การไฟฟ้า การประปา การคมนาคมขนส่ง ฯ ซึ่งทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันในการใช้บริการสาธารณะ แต่ด้วยความยากจนจึงทำให้พวกเขาขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ เช่น เรื่องสั้นมาเลเซียเรื่อง *เขตอิสรภาพที่ไร้สิทธิครอบครอง* ของ จ่อง เจียน โล กล่าวถึง ครอบครัวของอะหะซิงซึ่งอาศัยอยู่ในสลัมที่หมู่บ้านกูเคย์เขตเมืองหลวง โดยที่หมู่บ้านนี้ไม่มีไฟฟ้าใช้ต้องอาศัยเครื่องปั่นไฟ ดังข้อความว่า

สายตาเขาจ้องมองธงเล็ก ๆ ที่ผูกอยู่ระหว่างเสาไฟฟ้าของเครื่องปั่นไฟ เป็นเครื่องปั่นไฟส่วนบุคคลแต่ก็ต้องช่วยกันจ่ายค่าไฟทุกสิ้นเดือนพร้อมกัน เครื่องปั่นไฟฟ้าเครื่องนี้มีอายุอานามพอ ๆ กันกับการมาอาศัยที่หมู่บ้านกูเคย์แห่งนี้ ครั้นพอถึงเวลาสี่ทุ่มเขาต้องใช้แบตเตอรี่รถยนต์หม้อเก่า เพื่อจ่ายเป็นแสงไฟในบ้านโกโรโกโสเหล่านั้น เมื่อใดที่แบตเตอรี่หมดตะเกียงก็จะถูกจุดขึ้น

(Zhong jian lai, 2018, pp.241-242)

เรื่องสั้นของ จ่อง เจียนโล นำเสนอภาพของคณยาจกที่ไม่มีโอกาสเข้าถึงการให้บริการสาธารณะของรัฐ เพราะรัฐเองก็ยังให้บริการไม่ทั่วถึง ดังนั้นคณยาจกจึงเป็นกลุ่มคนลำดับท้าย ๆ ที่จะได้รับบริการดังกล่าวหรือไม่ก็ต้องพึ่งพาตนเองไปตามมีตามเกิด

4. การขาดโอกาสในการใช้อำนาจ

อำนาจเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของคนทุกคนในสังคม เช่น ทุกคนย่อมมีสิทธิในการตัดสินใจ สิทธิในการเลือกปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ สิทธิในการเจรจาต่อรอง เป็นต้น เว้นแต่คณยาจกมักจะเป็นผู้ขาดโอกาสในการใช้อำนาจหรือไร้อำนาจ ไม่มีสิทธิ ไม่มีเสียง และได้รับผลกระทบจากการกระทำของผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่า โดยเฉพาะอำนาจจากกลุ่มนายทุน เช่น เรื่องสั้นมาเลเซียเรื่อง **ตราบาป** ของ ไซฟูลลิซัน ยะห์ยา กล่าวถึง มาน มีอาชีพทำงานก่อสร้าง เขาเคยล่าหมีป่าซึ่งแท้จริงแล้วเขาไม่ต้องการล่าหมีป่าเพราะขัดกับหลักศาสนาที่ตนนับถือ แต่เหตุที่ทำให้เขาต้องล่าหมีป่าประการหนึ่งคือ เขาต้องนำหมีป่าไปแลกกับเงินที่ติดหนี้เจ้าแก่เอง ดังข้อความว่า

...จริง ๆ แล้วพวกเขาย่อมรู้อยู่แก่ใจว่าเขาต้องล่าสัตว์ต้องห้ามนั้นเพราะเขาอัจนหมดหนทางทำมาหากิน อีกทั้งยังเป็นหนี้เจ้าแก่เอง แก่จึงยื่นข้อเสนอว่าถ้าไม่มีเงินจ่ายก็ให้หมีป่าจ่ายแทน

“ยังงี้หรือเจ้าแก่?”

“ลื้อมีปืนพ่อลื้อใช้มา ลื้อเอ็งก็ยิงมึงแม่ง ลื้อไปหาเม้ง แล้วเอามึงมาให้อ้ว แล้วอ้วจะปดหนี้ต่างราคาของมึง”

ไซ่ ก่อนหน้านั้นขึ้นยิงหมีป่า แต่เป็นหมีป่าที่มาทำลายพืชผักชาวบ้าน แล้วนำร่างอันไร้วิญญาณของมันไปให้เจ้าแก่เองฟรี ๆ

“ลื้อจะเอามันไปทำอะไรเยอะเยอะฮือเฮง”

“ไ้อ้ย อ้วก็กิงมึงนาซี”

“ลื้อจะขายมันหรือ?”

“ไซ่ มึงคงต้องกางซื้อ ก็เพื่องอ้วที่ขายเนื้อยังงี้”

“แล้วที่ข้าให้ลื้อวันก่อนลื้อก็ขายไซ่ไหม?”

“ไ้อ้ย ลื้อนี้ถามมึงจริง ๆ มาน ลื้อตกลงหรือไม่ตกลง ถ้าไม่ ลื้อต้องจ่ายหนี้อ้วเป็นเงินเหมือนเดิมนะ”

สองวันต่อมาเขาก็ห้ามหมีป่าไปบ้านเจ้าแก่เอง เจ้าแก่ที่มีอายุคราวเดียวกับเขาจ่ายเงินยี่สิบริงกิตหลังหักหนี้ที่ค้างอยู่ หนึ่งปีครึ่งที่เขาเป็นนักล่าหมีป่าซึ่งประจวบเหมาะกับเมียของเขาก็กินท้องลูกคนที่สามหรือลูกสาวคนเล็กของเขา

(Saifullizan Yahaya, 2010, pp.165-166)

จากบทสนทนาในเรื่องสั้นที่ยกมานี้ มานเป็นตัวแทนของกลุ่มคณยาจกอีกคนหนึ่ง ซึ่งแท้จริงแล้วเขามีอำนาจอยู่กับตัว ดังที่ มิเชล ฟูโกต์ กล่าวถึงอำนาจว่า อำนาจอยู่ในทุกๆ ที่และมาจากทุกหนทุกแห่ง (Sangkaphanthanon, T., 2016, p.134) อำนาจเป็นชุดของพลัง (Set of Force) ต่าง ๆ ที่มากำหนดให้รู้ว่าใครอยู่ตำแหน่งแห่งที่ไหน มีสถานภาพและมีวิธีการแสดงอิทธิพลในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ทุกคนจึงมีวิธีการใช้อำนาจอยู่ในชีวิตประจำวัน (Ganjanapan, A., 2012, p.134) แต่มานกลับกลายเป็นคนที่ไร้อำนาจขึ้นมาทันทีเมื่อเขามีสถานภาพเป็นลูกหนี้ของเจ้าแก่เอง ขณะที่เจ้าแก่เองมีสถานภาพเป็นนายทุน จึงทำให้เขามีอำนาจและฐานะที่เหนือกว่าลูกหนี้ เจ้าแก่เองจึงใช้อำนาจบีบบังคับมานให้ไปล่าหมีป่ามาให้เขาเพื่อเอาไปขายต่อสร้างกำไรโดยไม่สนใจว่าหมีป่านั้นเป็นสัตว์ที่คนนับถือศาสนาอิสลามห้ามฆ่าและห้ามรับประทาน มานเองก็รู้อยู่แก่ใจ

แต่เขาต้องทำเพื่อความอยู่รอดของตนเองและครอบครัว ดังนั้นมานจึงเป็นคนยากจนที่ไร้อำนาจในการต่อรอง เมื่อเขาคงอยู่ภายใต้อำนาจของนายทุน เหตุการณ์นี้ทำให้เห็นว่าอำนาจนั้นขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของความสัมพันธ์ด้วย ไม่ใช่ทุกคนมีอำนาจและสามารถใช้อำนาจได้กับทุกคน ดังที่ มิเชล ฟูกูเกต์ อธิบายว่า อำนาจอยู่ที่ไหนก็ได้ เพราะไม่ผูกติดอยู่กับสิ่งใดทั้งสิ้น ทั้งนี้อำนาจจะมีลักษณะฟุ้งกระจาย แต่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของความสัมพันธ์และปฏิบัติการของความสัมพันธ์นั้น อำนาจจึงปรากฏอยู่ในสนามของปฏิสัมพันธ์นานาชาติ (Ganjanapan, 2012, p.124)

5. การขาดโอกาสในความเสมอภาค

ความเสมอภาค คือ ความเท่าเทียมกันของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ในฐานะที่เป็นมนุษย์ โดยไม่ต้องคำนึงถึงเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา หรือฐานะ แต่บางครั้งคนยากจนมักจะขาดโอกาสในความเสมอภาค เนื่องจากการถูกดูถูกเหยียดหยามศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เช่น เรื่องสั้นกัมพูชาเรื่อง **รอรัก 20 ปี** ของ ยูโบ กล่าวถึง ชีวิตของสามภรรยาคนหนึ่งทีละภรรยาได้แต่งงานกัน เนื่องจากผู้ชายมีฐานะยากจนจึงถูกแม่ของผู้หญิงกีดกันและพูดจาเหยียดหยามดูถูกศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังข้อความว่า

...ขณะที่ท้าวซอเรนความทุกข์ระทมไว้มิได้ เธอก็กอดผมไว้อย่างลึ้มตัว...แล้ว ผม! ผมอดใจไว้มิได้อยู่ก็กล้าเสียน้ำตาของเธอแล้วกลืนน้ำตาของเธอให้หมด ให้หมดซึ่งเครื่องหมายแห่งความทุกข์กังวล กลืนให้หมดซึ่งความคิดที่เกาคร่ำครึของแม่ของเธอ ซึ่งเต็มไปด้วยเงินทอง ยศถาบรรดาศักดิ์ ยากจนอย่างผม ท่านไม่ยอมให้ท้าววิกริผมหรือ... ท่านว่าอย่างน้อยที่สุดต้องระดับนายอำเภอหรือประธานคณะกรรมการบริหาร ท่านจึงให้ท้าววิกริ ถ้าได้ถึงปลัดกระทรวงก็ยังดี โอ! ในโลกนี้ยังมีแม่แบบนี้อีกสักกี่คน?

...แม่ของผมได้ขอร้องให้คนที่มียศมีตำแหน่งเข้าไปหาบาทหลวงขอให้ผม แต่ท่านไม่ยอมให้เข้าไปเจรจาเลย แถมท่านยังด่าอีกว่า “ตำแหน่งแค่นี้ แค่อันนี้เขียนกระจอกๆ ไ้อักรูกระจอกๆ กล้ามาขอลูกกูด้วย!”...

(You Bo, 2005, pp.106-107)

จากตัวบทข้างต้น แม่ของท้าวไม่ยอมรับชายคนรักของลูกสาวตน ทั้งยังพูดจาเหยียดหยามดูถูกชายหนุ่ม เพราะเขามีฐานะยากจนไร้เกียรติและไร้ศักดิ์ศรีจึงไม่คู่ควรกับหญิงสาว จนกระทั่งชายหนุ่มตัดสินใจลาออกจากงานประจำไปเป็นเกษตรกรและมีโอกาสสร้างทำวิจิัยเพื่อสร้างระบบชลประทานที่จังหวัดกำแพงสปี้อยู่ นานหลายปี และกลายเป็นผู้ประสานงานช่วยรัฐบาลสร้างเขื่อนกักเก็บน้ำจนสำเร็จเพื่อให้เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากน้ำ เขาได้รับการยกย่องสรรเสริญจากรัฐและมีฐานะที่ดีขึ้นจึงได้รับการยอมรับจากแม่ของหญิงคนรัก ทั้งคู่จึงได้แต่งงานครองรักกันได้ในที่สุด ดังนั้นจะเห็นว่าคนที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรี มีฐานะ มีหน้าที่การงานที่ดีเท่าเทียมกัน ส่วนใหญ่มักจะได้รับการยอมรับจากคนในสังคมมากกว่าคนยากจน เพราะนอกจากจะถูกมองว่ายากจนแล้วยังเป็นคนที่ถูกกดให้ต่ำลง โดยการกล่าวดูถูกเหยียดหยามให้ไร้เกียรติ ไร้ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และไม่เป็นที่ยอมรับของคนในสังคมอีกด้วย

อภิปรายผลการวิจัย

อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่ที่ปรากฏจากเรื่องสั้นอาเซียนคือ “คนอาเซียนส่วนใหญ่เป็นคนยากจน” เห็นได้จากความยากจนในทรัพย์สินเงินทอง มีรายได้ต่ำ ทำงานหนักแบบหาเช้ากินค่ำ รายรับไม่พอกับรายจ่าย ทำให้เกิดความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจในระดับครัวเรือน ดังนั้นคนยากจนจึงต้องกู้ยืมเงินจากกลุ่มคนผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจดีกว่า เป็นเหตุให้เกิดปัญหาภาระหนี้สินและไม่สามารถชดใช้เงินคืนแก่เจ้าหนี้ได้หมด รวมทั้งการขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัย 4 ได้แก่ อาหาร ที่อยู่อาศัย เครื่องนุ่งห่ม และ

ยารักษาโรค ซึ่งมีความสำคัญอย่างมากต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ ทั้งนี้อัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่ที่พบจากเรื่องสั้นอาเซียนนี้ได้สอดคล้องสถานการณ์ความยากจนในประชาคมอาเซียน ดังที่ Pattarabhedra (2016) อธิบายว่า “บริบทสถานการณ์ความยากจนในประชาคมอาเซียนสามารถพิจารณาได้จากรายงานของกองทุนระหว่างประเทศเพื่อการเกษตรกรรม หรือ IFAD เมื่อปี 2011 ซึ่งระบุว่าร้อยละ 53 ของประชากรในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือประมาณ 569 ล้านคน มีชีวิตอยู่ในระดับยากจน โดยมีรายได้ต่ำกว่า 2 US ดอลลาร์/วัน และประมาณร้อยละ 18 ประสบความยากจนรุนแรง โดยอาเซียนมีประชากรอาศัยอยู่ในชนบทร้อยละ 54 และร้อยละ 62 ของประชากรที่ยากจนก็อาศัยในพื้นที่ชนบท นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบกับภูมิภาคอื่น ๆ แล้วยังพบว่า อาเซียนมีสัดส่วนประชากรที่ยากจนมากเป็นอันดับสองรองจากกลุ่มประเทศ Sub-Saharan ของแอฟริกา” และความยากจนที่เกิดขึ้นกับคนในกลุ่มประเทศอาเซียนนี้ได้นำไปสู่ความด้อยคุณภาพชีวิตหรือการมีคุณภาพชีวิตอยู่ในระดับต่ำ โดยส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิต 5 ด้าน คือ

1) การขาดโอกาสทางการศึกษา เนื่องจากไม่มีเงินใช้จ่ายในการศึกษาเล่าเรียน แม้กระทั่งการศึกษาในระดับชั้นพื้นฐานก็ยังเป็นเรื่องยากที่จะได้รับโอกาส นอกจากนี้เด็กบางคนต้องออกจากโรงเรียนเพื่อมาช่วยผู้ปกครองหารายได้เลี้ยงครอบครัว เนื่องจากถูกสถานะความยากจนบีบคั้น ดังนั้นรายได้จึงมีความสำคัญต่อปากท้องมากกว่าการศึกษา 2) การขาดโอกาสทางการรักษาพยาบาลเนื่องจากขาดแคลนทรัพยากรเงินทองที่จะนำมาใช้จ่ายเป็นค่ารักษาพยาบาล คนยากจนส่วนใหญ่จึงทำได้เพียงซื้อยารักษาเองเพื่อบรรเทาอาการให้ทุเลาลงเท่านั้น หรือบางครั้งก็ใช้วิธีรักษาตามความเชื่อด้วยการทำพิธีกรรมต่างๆ 3) การขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ ซึ่งเป็นระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานที่รัฐได้จัดสรรให้กับประชาชนเพื่ออำนวยความสะดวกอย่างเรื่องไฟฟ้า โดยคนยากจนมักจะเป็นกลุ่มที่ถูกละเลยหรือไม่ได้รับการช่วยเหลือ 4) การขาดโอกาสในการใช้อำนาจ เป็นการขาดโอกาสที่จะใช้สิทธิขั้นพื้นฐานที่ตนเองมี จนทำให้กลายเป็นคนไร้สิทธิ ไร้เสียง ไร้อำนาจ ในการต่อรอง รวมทั้งได้รับผลกระทบจากการกระทำของนายทุน รัฐ ผู้ที่ใช้อำนาจรัฐ หรือผู้ที่มีฐานะเหนือกว่าเป็นเหตุให้คนยากจนต้องก้มหน้ารับชะตากรรมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ และ 5) การขาดโอกาสในความเสมอภาค เนื่องจากความยากจนเป็นเหตุให้คนที่มีอำนาจหรือฐานะเหนือกว่ากระทำการดูถูกเหยียดหยามเกียรติและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ โดยคนยากจนบางคนถูกดูถูกให้เจ็บไข้ บางคนถูกด่าทอให้เสียหาย บางคนถูกสังคมเบียดขับจนกลายเป็นคนที่สังคมไม่ยอมรับ และบางคนถูกเลือกปฏิบัติอย่างไม่เสมอภาค

ดังนั้นจะเห็นว่าอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในประเด็นเศรษฐกิจและสถานะความเป็นอยู่ของคนอาเซียนคือ ความเป็นคนยากจน ซึ่งเป็นความยากจนจากการไม่มีทรัพยากรเงินทอง เมื่อไม่มีทรัพยากรเงินทองจึงทำให้คนยากจนขาดแคลนวัตถุดิบปัจจัย 4 ในการดำรงชีวิต เนื่องจากไม่มีทรัพยากรเงินทองที่จะซื้อหาสินค้ามาใช้ได้อย่างปกติสุข ขณะเดียวกันคนยากจนก็มีคุณภาพชีวิตต่ำโดยเห็นได้ผลกระทบที่เกิดขึ้นทั้ง 5 ด้าน เมื่อคนยากจนไม่มีทรัพยากรเงินทอง (จน) จึงทำให้ขาดโอกาสทางการศึกษาในระบบหรือบางคนอาจจะได้รับการศึกษาในระบบบ้าง เปรียบเหมือนคนที่ไม่มีความรู้ (โง่) คำว่า “โง่” ในที่นี้หมายถึง ความไม่รู้ที่เกิดจากการขาดกระบวนการขัดเกลาทางความคิด ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากระบบการศึกษาที่มุ่งให้ความรู้ สร้างความคิด รู้จักวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำไปใช้ ทั้งนี้ความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาในระบบจึงสามารถนำไปใช้ต่อยอดในการประกอบอาชีพที่ดีและเพิ่มรายได้ให้สูงขึ้นได้ ซึ่งเป็นการยกระดับคุณภาพชีวิตให้สูงขึ้นตามไปด้วย ดังนั้นคนยากจนจึงต้องหันมาประกอบอาชีพเป็นแรงงานรับจ้างหรืออาชีพอื่นๆ ที่มีรายได้ต่ำเพราะขาดความรู้ในการประกอบอาชีพ ทำให้คนยากจนต้องยากจนอยู่เช่นเดิม ขณะเดียวกันคนยากจนก็ขาดโอกาสในการเข้าถึงบริการสาธารณะ ขาดโอกาสในการใช้อำนาจ และขาดโอกาสในความเสมอภาคไปด้วย เนื่องจากไม่มีทรัพยากรเงิน

เงินทอง (จน) ที่จะนำไปใช้เรียกร้องสิทธิที่พึงได้รับจากภาครัฐหรือใช้ต่อรองกับผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจที่เหนือกว่าได้ นอกจากนี้เมื่อคนยากจนไม่มีทรัพย์สินเงินทอง (จน) เกิดความเจ็บป่วยหรือสุขภาพไม่ดี (เจ็บ) คนยากจนก็ขาดโอกาสทางการรักษาพยาบาลที่ดี เพราะไม่มีเงินสำหรับใช้เป็นค่ารักษาพยาบาลทำให้สุขภาพอนามัยยิ่งเสื่อมโทรมลงไปกว่าเดิม เป็นเหตุให้คนยากจนไม่สามารถออกมาทำงานหารายได้ได้ คนยากจนจึงยากจน (จน) ลงไปอีก ปัญหาทั้งหมดนี้ส่งผลกระทบต่อกันเหมือน “งูกินหาง” สอดคล้องกับวาทกรรมทางสังคมที่ว่า “โง่ จน เจ็บ” แบบไม่มีที่สิ้นสุด ความเป็นคนยากจนจึงเป็นอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมประการหนึ่งที่โดดเด่นที่สุดของคนอาเซียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิเคราะห์นี้เป็นองค์ความรู้ที่แสดงให้เห็นว่า คุณภาพชีวิตของประชาชนระดับล่างในกลุ่มประเทศอาเซียนอยู่ในระดับด้อยคุณภาพ ทั้งฐานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา และการเข้าถึงโอกาสในการรักษาพยาบาล เป็นผลสืบเนื่องมาจากรากฐานปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งบริบททางประวัติศาสตร์ เป็นเสมือนฐานข้อมูลในอีกมิติหนึ่งที่สะท้อนผ่านตัวบทวรรณกรรม หากรัฐหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้ความสนใจข้อมูลในกลุ่มนี้ ก็อาจนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาระดับฐานะทางเศรษฐกิจและความอยู่ของชนระดับล่างในกลุ่มประเทศอาเซียนได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมในท้องถิ่น เพื่อแสดงให้เห็นอัตลักษณ์ร่วมทางสังคมเฉพาะของท้องถิ่นนั้นๆ

References

- Boonmee, T. (2004). **Nationalism and Post-Nationalism**. (3 rd ed.). Bangkok : Saythan.
- Culler, J. (1997). **Literary Theory: A Very Short Introduction**. New York : Oxford University.
- Ganjanapan, A. (2012). **Michel Foucault's Thought : Critical thinking from discourse of personal to the change of self**. (2 nd ed.). Chiang Mai : Chiang Mai University.
- Insai, S. (1996). **Uses of communication in identity formation of petrol station workers in Bangkok**. Master's thesis, Bangkok: Chulalongkorn University.
- Kan lay nyo. (2008, April-May). Living Beyond Morals [In Thai]. **Salawinpost**, 46, 35-37.
- Khai Hung. (2005). You Must Live. In Yamada, T. (Ed.), **Virtual Lotus : Modern Fiction of Southeast Asia** (4 th ed.) (pp. 278-283). The United States of America : The University of Michigan Press.
- Khamchan, M. (2016). The Guardian Spirits. In Office of Contemporary Art and Culture, Ministry of Culture, **Bulan Sastra** (pp. 54-58). Thai-Indonesian Literature Relations Project. Bangkok : Amarin Printing and Publishing.
- Khin yeng tit. (2010, July-August). Vegetable Plant of Pusu. **Salawinpost**, 60, 34-37.
- Noch Sakona. (2016). Season's end for a lady of the night. In Yamada, T. (Ed.), **Modern Literature of Cambodia : Transnational Voices of Transformation** (pp. 33-41). N.P.

- Pattarabhedra, B. (2016). **Solving Poverty in ASEAN**. [Online]. Available : <https://aseanpedia.wu.ac.th/site/readencyclopedia?id=180> [2020, July 2].
- Sangkaphanthanon, L. (2009). **The function of Lao folktale**. Doctor's thesis, Naresuan University.
- Sangkaphanthanon, T. (2016). **Contemporary Literary Theory**. Patumthani : Nakorn.
- Thanakit. (2015). **Step Through ASEAN Community**. Bangkok : Suwiriyasan.
- Werawittayanukoon, N. (2001). Woman and Identity. in Kanoksak Kaewthep (Editor), **Women Studies 2 : Women and agenda** (p. 280-364). Bangkok: TNCWA, Deputy Permanent Secretary Office of Prime Minister.
- Yahaya, S. (2010) Eeh!. In Office of Contemporary Art and Culture, Ministry of Culture, **Truth Globalize** (pp. 163-167). Thai-Malaysian Literature Relations Project. Bangkok: Amarin Printing and Publishing.
- You Bo. (2005). Twenty-years waiting for love. In Office of Contemporary Art and Culture, Ministry of Culture, **Reflection across the Borders** (pp. 105-114). Thai-Combodian Literature Relations Project. Bangkok : Amarin Printing and Publishing.
- You Sophea. (2013). Parinyabat Kong Chan. in **Pichet Saengthong (Editor), Monster of Asia, Short Stories and ASEAN Poetry**. (pp. 35-50). Bangkok : P.E.N. International Thailand-Centre.
- Zhong jian lai. (2018). Freedom Zone Without Possession. in **S.M. Zakir et or, Kampung Lama Antologi cerpen penerima S.E.A. Write award** (pp. 241-259). Patumthani : Kanokphong Foundation.

ภาพลักษณ วิถีชีวิต ของกลุมดอกไมกลายพันธุ
Image Lifestyle of the Transgender People

ณัฐธิกาณต ปินจุไร*

Nutthikan Pinjurai

มียอง ขอ**

Miyoung Seo

นิรัช สุขสง***

Nirat Soodsang

สุชาติ เถาทอง****

Suchat Thaonthong

Received : November 11, 2020

Revised : January 19, 2021

Accepted : January 29, 2021

บทคัดย่อ

บทความวิจัย วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาพลักษณ วิถีชีวิตของกลุมดอกไมกลายพันธุ ผูวิจัยใชการศึกษาเชิงคุณภาพ โดยใชวิธีทางวิทยาการศึกษาจากเอกสาร ซึ่งประกอบดวยการวิเคราะห์จากการบันทึกทางประวัติศาสตร์กฎหมาย วิทยานิพนธ เอกสารวิชาการ นิตยสาร และวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ตลอดจนการสังเกตการณแบบมีสวนรวม ของตัวแทนกลุมสาวประเภทสองในประเทศไทย โดยเป็นบุคคลที่สงคมยอมรับทั้งวงการวิชาการและวิชาชีพ โดยใชการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และเขียนบรรยายแบบเล่าเรื่อง เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการพัฒนารูปแบบการเปลี่ยนแปลงที่เกี่ยวกับสาวประเภทสองในสังคมไทยปัจจุบัน และผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของสาวประเภทสองด้าน ทศนคติ อาชีพ การศึกษา มุมมองทางสังคม การตีตรา พบว่ามุมมอง ความคิดเห็นของคนทั่วไปที่มีต่อสาวประเภทสอง โดยผูวิจัยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ซึ่งใช้หลักองค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคม ดังนี้ ด้านปัจเจกบุคคล พบว่าสภาวะการไรตัวตนของกลุมสาวประเภทสองในสังคม ซึ่งถูกกระทำผ่านกระบวนการพัฒนาและปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหลากหลายรูปแบบจากอดีตสะท้อนมาถึงปัจจุบันนั้น โดยองค์กรรวมสังคมมองว่า ความเป็นตัวตนของสาวประเภทสองส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ดูแลบุคลิกภาพที่ดี ทั้งรูปร่างหน้าตาแลผิวพรรณสวยงาม เป็นบุคคลที่รักสวยรักงามตลอดเวลา มีจิตใจร่าเริงแจ่มใส ด้านปัจจัยด้านสังคม พบว่าวิถีการดำเนินชีวิตตามวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ สาวประเภทสองนับว่า

*นักศึกษาลัทธิพุทธปรัชญาญานันตติย สาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
PhD Students Doctor of Philosophy Visual Arts and Design Faculty of Arts Burapha University

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Lecturer in the Field of Product Design Faculty of Fine Arts Burapha University

***อาจารย์ประจำสาขาศิลปะและการออกแบบ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
Associate Professor Art and Design Faculty of Architecture Naresuan University

****อาจารย์ประจำสาขาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Professor Emeritus Visual Arts and Design Faculty of Fine Arts Burapha University

เป็นบุคคลที่เก่ง รอบรู้รอบด้าน มีความเฉลียวฉลาดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่ง เอาตัวรอดได้ดี ดังนั้นจึงสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันบุคคลรอบข้างและจากประสบการณ์จริงได้ง่าย อดีตสังคมจะไม่ยอมรับแต่ด้วยเวลาผ่านไปจวบจนปัจจุบันนั้นในสังคมปัจจุบันมีการเปิดรับ และเปิดกว้างมากขึ้น แต่มีเพียงบางกลุ่มคนที่เปิดรับแต่ไม่เปิดใจแต่น้อย สาวประเภทสองส่วนใหญ่มองว่าศักยภาพและความสามารถ เป็นเครื่องมือในการสร้างความสุขและคุณค่าของชีวิตของตนเองและเป็นเครื่องหมายการันตีให้กับสังคมในการยอมรับตัวตนและทำให้การดำเนินวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนเป็นที่รักของคนในสังคมหรือการยอมรับจากสังคมด้านทัศนคติ พบว่าสมัยก่อนสังคมมองภาพลักษณ์สาวประเภทสองไม่ดี บางคนหันไปทำแต่เรื่องไม่ดี เลยตีตรากลุ่มเหล่านี้ไปในทิศทางที่ดูแย่ลง ส่วนกลุ่มสาวประเภทสองในสังคมปัจจุบันเปิดกว้างมากขึ้นจนมีการยกระดับเหล่านั้นมีการพัฒนาในด้านอาชีพที่เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เช่น เป็นนางโชว์ ช่างแต่งหน้า ตลอดจนการเป็นพิธีกรที่พูดให้คนยอมรับนั้นหมายความว่าเขายอมรับในเพศนั้น ซึ่งมีทัศนคติเชิงบวกในการยอมรับกันในสื่อโซเชียลหรือสื่อมัลติมีเดียทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางสังคมที่ดีขึ้น

คำสำคัญ : ภาพลักษณ์ / วิถีชีวิต / สาวประเภทสอง

ABSTRACT

This research was aimed to study the image and lifestyle of transgender people. Researcher used the qualitative research method via the documentary approach which included analyzing the historical memo, legal documents, academic documents, magazines, and in-depth interview as well as the participatory observation on the representatives of transgender people who are knowledgeable both in academic and other professional circles in Thailand. Using the content analysis and storytelling writing methods to reflect the evolution of transgender people in Thailand in term of factors and effect to the existence of transgender people, attitude, profession, social perspective, stigmatize, and segregation from the society. The results indicated that the perspective of general population toward transgender people, using the social changing theory to analyze, in different aspects are as follow : On the individual aspect, researcher found the non-existing state for transgender people in the society which resulted from the evolution and various social phenomena from the past until the present. The society as a whole sees the existence of transgender people as a people who look after his/her personality, always be conscious of one's appearance, cheerful minded when engaging with other people in order to receive more approval from society. On the social factor aspect, transgender people considered to be a versatile smart person, good at solving an immediate problem, good at surviving. Therefore they can easily create the learning culture from working with other people and their real life experience. In the past, the existence of transgender people were not well accepted but now a day they are widely recognize only a small group of people who only accepted by act but not by mind. Most transgender view their potential and ability as a tool to create happiness and value of their lives as well as a guarantee sign of acceptance to the society so that they can live their lives happily and loved by other people in the society. On the attitude aspect showed that in the

past, the perspective of society toward transgender people were not very good because some of the transgender did the wrong thing therefore it made society look at transgender people as a whole in a bad way. Transgender people in a provincial area were not widely open so it became a negative attitude toward the society but transgender people in the city had elevated from that. There were evolutions in their profession so they became more recognize. Their professions were dancer, makeup artist as well as MC which made a positive attitude on social media and multi-media and created a better image to society.

Keywords : Image / Lifestyle / Transgender People

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคที่สังคมมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติ รูปแบบการใช้ชีวิต และมีการยอมรับในความเปลี่ยนแปลงรวมทั้งความแตกต่างของกลุ่มต่างๆ เพื่อให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติ พฤติกรรมบางอย่างที่เคยต้องปกปิดไว้เนื่องจากขัดต่อวัฒนธรรม ค่านิยม และความเชื่อเดิมๆ ก็ได้รับการเปิดเผย และยอมรับมากยิ่งขึ้น สิ่งหนึ่งที่เราได้สังเกตเห็นคือการมีตัวตนในสังคมของกลุ่มบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศที่มีศัพท์ เรียกกันทั่วไปตั้งแต่ กะเทย สาวประเภทสอง คนรักเพศเดียวกัน เพศที่สาม คนข้ามเพศ เกย์ ทอม ดี เป็นต้น

ผู้มีความหลากหลายทางเพศ หรือเรียกกันอย่างทั่วไปว่า "สาวประเภทสอง" นั้น ในหลายประเทศ เริ่มให้การยอมรับต่อพวกเขาเหล่านั้นมากขึ้นในฐานะบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ สร้างชื่อเสียงให้กับประเทศชาติ ในทางที่สร้างสรรค์ เห็นได้จากบทบาทในสังคม เช่น ดารา นักร้อง นักแสดง นักวิชาการ นักการเมือง เป็นต้น ที่ออกมายอมรับต่อหน้าสาธารณชนว่า พวกเขาคือเพศที่สาม ซึ่งถือเป็นเรื่องดี ที่สังคมยังให้การยอมรับ และมีสิทธิที่เท่าเทียมกับบุคคลอื่นๆ ในสังคม

และอีกด้านมีกระแสสังคมของเรื่องความหลากหลายทางเพศมีเพิ่มมากขึ้นในสังคมไทยทั้งแง่ดีและร้าย ผ่านทางปรากฏการณ์ทางสังคมในการต่อสู้เรียกร้อง ผ่านทางสื่อทั้งละคร ภาพยนตร์ที่มีตัวแสดงเป็นสาวประเภทสองมากขึ้นและมีปรากฏให้เห็นในเกือบทุกช่องทาง การมีชื่อเสียงของการประกวดความสวยงามในเวทีเฉพาะทั้งในระดับท้องถิ่น ระดับชาติและนานาชาติ รวมทั้งผู้ที่ประกอบอาชีพ ทั้งข้าราชการ พนักงาน พ่อค้า นักเรียน นักศึกษา นั้นมีการปรากฏตัวของความเป็นสาวประเภทสองที่มีมากขึ้น จึงเป็นสิ่งที่ตอกย้ำที่ทำให้เกิดกระแสการเข้าใจร่วมกันว่า ณ เวลาปัจจุบันสังคมไทยมีคนที่เป็นสาวประเภทสองอยู่จริง ถึงแม้มีภาพลักษณ์ของสาวประเภทสองในสังคมไทยออกมาหลายมิติก็ตาม แต่ยังมีผู้คนจำนวนไม่น้อยในสังคมไทยยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในตัวคนของสาวประเภทสองที่มีวิถีชีวิตเฉพาะ ส่งผลให้เกิดความบกพร่องในการรับรู้เรื่องความแตกต่างหลากหลาย และระบบสังคมไม่ยืดหยุ่นผ่านการสร้างการตีตราทางสังคมและการเลือกปฏิบัติอย่างแยบยล โดยการยึดเอาเรื่องเพศมาเป็นแกนกลางในการพิจารณาตัดสินคน โดยไม่ได้มีมุมมองจากศักยภาพและความสามารถกับการมีคุณค่าความเป็นมนุษย์อยู่ด้วย ผลมาจากการรับรู้ความหลากหลายของสาวประเภทสองในสังคมไทยนับได้ว่าเป็นการเลือกรับรู้ในบางส่วนที่สังคมเห็นตาม จนจำกัดวิถีสาวประเภทสองให้มีความคับแคบไปตามค่านิยมทางสังคมที่คาดหวังอย่างจำกัด ให้สาวประเภทสองต้องมีลักษณะเหมือนกันทุกคน เช่น ต้องมีท่าทางแสดงอย่างตลกสนุกสนาน ไร้สาระ หมกมุ่นในเรื่องเพศและมีความเชี่ยวชาญในเรื่องเพศสัมพันธ์ เป็นพวกชอบโกหก และเป็นพวกที่ไม่สามารถพบรักแท้ได้จริง และเป็นพวกวิปริตผิดเพศ มีนิสัยกระด้างกระเดื่อง เสียงดัง โวยวาย เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นอคติที่สังคมอ้างอิงและหยิบยื่นภาพลักษณ์นี้ให้สาวประเภทสองได้รับไปใช้ จึงนับเป็นการสร้างภาระที่หนักในการมีวิถีที่อยู่ชายขอบที่สุด ส่งผลทำให้สาวประเภทสองไม่มีงานทำไม่สามารถใช้ความรู้

ความสามารถแสดงออกมาได้ ทั้งในครอบครัว ศาสนา การศึกษา การมีสวัสดิการ เป็นต้น ความทุกข์ระทมทางสังคมจึงนับเป็นความทุกข์ที่ยิ่งใหญ่ที่สาวประเภทสองต้องเผชิญอยู่บนวิถีชีวิตที่ล้นแล้วมือคด สิ่งทีกล่าวมาข้างต้นล้วนมาจากการมีการพูดคุยในประเด็นสาวประเภทสองและคนทำงานเรื่องความหลากหลายทางเพศ ที่สะท้อนความรู้สึกของตนต่อสังคม Archavanitkul (2011)

จากในอดีตนั้นสาวประเภทสองต้องแบกรับและต่อสู้กับความคิดในแง่ลบ ด้วยการตราหน้าว่าเป็นบุคคลอันตรายที่อาจเป็นคนแพร่เชื้อโรคเอดส์หรือแม้กระทั่งเป็นคนที่มีความผิดปกติทางจิต ซึ่งทัศนคติในแง่ลบเหล่านี้ล้วนมาจากการเชื่อและความรู้ ประกอบกับการตัดสินบนบรรทัดฐานของสังคมที่ตัดสินความถูกต้อง ตามศีลธรรมตามหลักระบบเพศทวิเพศ Preechasilpakul (2012) ก่อให้เกิดการเลือกปฏิบัติ อย่างไม่เท่าเทียมต่อสาวประเภทสองและคนข้ามเพศมากจนกระทั่งนำไปสู่การละเมิดสิทธิมนุษยชน ความรุนแรง การค้าบริการทางเพศ เหตุผลเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยภายนอกที่มีความน่าจะเป็นสูงในการ มีอิทธิพลต่อสาวประเภทสอง

สาวประเภทสอง ได้แสดงให้เห็นถึงความสามารถ และเป็นที่ยอมรับในสังคมผ่านทางพื้นที่สาธารณะและพื้นที่เฉพาะที่สังคมไทยขีดเส้นให้ เช่น วงการบันเทิง วงการความสวยความงาม รวมทั้งวงการสื่อสารมวลชน การออกแบบ เสื้อผ้า แฟชั่น ภาพสะท้อนชีวิตของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศจำนวนมาก ได้ถูกนำเสนอเผยแพร่ทางสื่อโทรทัศน์ในรูปของละคร ภาพยนตร์ รวมทั้งบุคคลเพศที่สามก็มีบทบาทแบบเปิดเผยตัวตนมากขึ้นในวงสังคม ทำหน้าที่พิธีกร ผู้วิพากษ์วิจารณ์ โฆษณา ทำให้ชีวิตของคนกลุ่มนี้มีให้พบเห็นทั้งในสังคมทั่วไป และผ่านทางสื่อต่างๆ มากขึ้น นอกจากนั้นเมื่อกล่าวถึงรูปลักษณ์ของสาวประเภทสอง หลายคนคงปฏิเสธไม่ได้ว่า รูปลักษณ์ของหลายคนมีความสวยงาม กลายเป็นที่ยอมรับในสังคมไทย คนไทยจำนวนไม่น้อยให้การชื่นชม แม้แต่ในสายตาชาวต่างชาติ บุคคลที่เป็นสาวประเภทสองก็มีรูปลักษณ์ที่สวยงามในระดับโลก ภาพเหล่านี้ทำให้สังคมไทยถูกมอง ว่าเปิดกว้างและให้การยอมรับและเข้าใจสาวประเภทสองหรือกลุ่มบุคคลรักร่วมเพศมากขึ้น เห็นได้จากการที่กลุ่มบุคคล รักเพศเดียวกันกล้าแสดงออกถึงความเป็นตัวตนของตนเอง สังคมยอมรับในความสามารถของบุคคลเหล่านี้โดย ไม่ได้กีดกันเนื่องจากเหตุผลเกี่ยวกับรสนิยมทางเพศ สังคมไทยให้การยอมรับและมีความใจกว้างในประเด็นเกี่ยวกับ ความหลากหลายทางเพศดีระดับหนึ่ง โดยเฉพาะเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน จนกระทั่งมีผู้เปรียบว่า ประเทศไทยเป็นดัง “แดนสวรรค์ของเพศที่สาม”

ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในวิถีชีวิตของกลุ่มดอไม้กลายพันธุ์ (สาวประเภทสอง) ซึ่งกลุ่มดอไม้กลายพันธุ์ในสังคมยังเป็นสิ่งที่สังคมไม่ยอมรับกันใวงกว้าง เลยทำให้การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่สังคมเป็นเสมือนกระจกกัน ผู้วิจัยอยากสะท้อนถึงอัตลักษณ์ตัวตนของกลุ่มดอไม้กลายพันธุ์ เพื่อเข้าใจวิถีชีวิตของกลุ่มดอไม้กลายพันธุ์สะท้อนถึงสภาวะการณ์ปัจจุบัน ซึ่งจะนำสู่การพัฒนาคุณภาพชีวิต การยอมรับจากสังคม และเป็นข้อมูลให้สังคม หน่วยงาน องค์กรที่เกี่ยวข้องนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตให้สอดคล้องกับบริบทต่อไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

กลุ่มดอไม้กลายพันธุ์ หมายถึง กลุ่มที่เรียกตัวเองว่า “สาวประเภทสอง” ที่แสดงลักษณะการแต่งกายจิตใจ และพฤติกรรมออกมาในลักษณะท่าทางเสมือนกับลักษณะของเพศหญิง รวมถึงบุคคลที่สัลยกรรมแปลงเพศและยังไม่สัลยกรรมแปลงเพศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาภาพลักษณ์ วิถีชีวิตของกลุ่มดอไม้กลายพันธุ์ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

วิธีดำเนินการวิจัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยผู้ดำเนินงานวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมการ คือ การทบทวนวรรณกรรม รวบรวมและศึกษาข้อมูลภาคเอกสาร จากบทความ หนังสือ และอินเทอร์เน็ตที่มีเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยการรวบรวม วิเคราะห์ จัดกลุ่มของเอกสาร เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา เพื่อนำข้อมูลมาเปรียบเทียบกับวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในการออกแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้บริโภคปัจจุบัน โดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วม และไม่มีส่วนร่วม

1. ศึกษา รวบรวมเอกสารและงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ในประเทศไทย
2. วิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การลงพื้นที่ภาคสนาม
3. นำข้อมูลไปรวบรวมข้อมูลในขั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นการออกแบบเครื่องมือการวิจัย คือ ออกแบบเครื่องมือการวิจัย ได้แก่ เครื่องมือแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง เป็นต้น

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นหาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ คือ หาความเที่ยงตรงของเครื่องมือ โดยผู้ทรงคุณวุฒิและอาจารย์ที่ปรึกษา และยื่นขอตรวจเครื่องมือในจริยธรรมมนุษย์ต่อไป เพื่อให้ได้เครื่องมือที่มีความถูกต้องเที่ยงตรง มีประสิทธิภาพในการใช้ในงานวิจัยเพื่อเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นรวบรวมข้อมูล คือ ศึกษาข้อมูลด้านพื้นที่ บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ โดยลงพื้นที่เพื่อสังเกต และถ่ายภาพ โดยมีส่วนร่วมแบบการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง และสอบถามความคิดเห็น ของผู้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ เช่น กลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ กลุ่มบุคคลที่ทำงานที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ และกลุ่มบุคคลทั่วไป เกี่ยวกับประเด็นเรื่องวิถีชีวิต และสภาวะการณ์ปัจจุบันในสังคมของกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ จากนั้นวิเคราะห์และสรุปผลที่ได้จากการสำรวจ และการเก็บข้อมูลในด้านต่างๆ เพื่อเป็นแนวทางในการนำไปพัฒนาทางแนวความคิดต่อไป โดยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ซึ่งใช้หลักองค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคม ดังนี้ ด้านปัจเจกบุคคล ด้านปัจจัยด้านสังคม และด้านทัศนคติ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) การวิเคราะห์ในเชิงเหตุผล (Logic Approach) และการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึก (Depth Interview) ใช้วิธีการตีความสร้างข้อสรุปข้อมูลจากรูปธรรมหรือปรากฏการณ์ที่มองเห็น โดยใช้ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยการจัดระเบียบข้อมูล และคัดข้อมูลส่วนที่ไม่เกี่ยวข้องหรือข้อมูลที่ขัดแย้งกัน

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การศึกษา รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยเกี่ยวกับกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ในประเทศไทย พบว่า

ด้านพัฒนาการแบบจารีตประเพณี ในประวัติศาสตร์สังคมไทย พบว่าภาพลักษณ์ของสาวประเภสองที่ปรากฏขึ้นครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวง Romjumpa

. (2002) อธิบายเกี่ยวกับสาวประเภสองในกฎหมายตราสามดวงว่า เป็นบุคคลที่มีลักษณะกิริยาท่าทาง ตรงข้ามกับเพศของตน ไม่ได้แสดงความหมายเหมือนสาวประเภสองแบบตะวันตก คือคนสองเพศ (อวัยวะเพศกำกวม) แต่อย่างไร ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการปรากฏขึ้นของสาวประเภสองในกฎหมาย 117 HDO2-

4 ตราสามดวง สะท้อนลักษณะของสังคมไทยที่มีความเอื้ออาทรต่อสาวประเภทสอง และไม่ได้มีมาตรการในการลงโทษอย่าง รุนแรงเช่นในสังคมตะวันตกมานานแล้ว

ในบริบทของสังคมไทยการยอมรับสาวประเภทสอง เป็นเรื่องราวที่ถูกบันทึกไว้ในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่มีความน่าเชื่อถือ และบันทึกส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มของชนชั้นสูงอาจอนุมานได้ว่า สังคมมีความใจกว้าง และให้การยอมรับสาวประเภทสองในฐานะบุคคลในสังคมเรื่อยมา สังคมไทยมีประวัติศาสตร์การยอมรับสาวประเภทสองมายาวนาน และบริบทของสังคมไทยเป็นแบบพุทธศาสนา ทำให้ความเข้มงวดของเรื่องเพศไม่ได้ถูกกำหนดอย่างเคร่งครัด และสังคมให้การยอมรับสาวประเภทสองพอสมควร ประกอบกับไม่มีการใช้กฎหมายที่รุนแรง หรือมาตรการใดๆ ทางสังคมเพื่อทำลายสาวประเภทสองให้สูญสิ้นไป นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบร่วมเพศระหว่างสาวประเภทสองในโลกตะวันตกนับถือศาสนาคริสต์ซึ่งถือว่าผู้ล่วงละเมิดทางทวารหนักเป็นบาปต่อศาสนาจะได้รับโทษถึงขั้นประหารชีวิต กล่าวได้ว่าสังคมไทยเปิดพื้นที่ทางสังคมให้สาวประเภทสองได้ดำรงอยู่มากกว่าสังคมตะวันตกมาโดยตลอด Romjumba (2002)

อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึง “กระแสชายรักเพศเดียวกัน” ในพื้นที่ทางสังคมของสามัญชนในยุคสมัยนั้น กลับไม่ได้ปรากฏหลักฐานเด่นชัดยกเว้นงานเขียนของ Yodhong (2013) ที่ได้อธิบายปรากฏการณ์ภายในในราชสำนักสยาม โดยกล่าวถึง ปรากฏการณ์ที่ขุนนางซึ่งมีบุตรชายจะนิยมส่งมาถวายตัวเป็นนายในอยู่ในราชสำนัก ซึ่งนับว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ ที่ผู้ชายถูกมอบหมายให้ทำหน้าที่แทน “นางใน” และเมื่อผู้ชายเข้ามาอยู่รวมกันเป็นจำนวนมากโดยไม่พบเห็นเพศหญิง ได้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างชายกับชาย ทั้งนี้ไม่ปรากฏหลักฐานชัดเจนว่ามี “นักเลงผู้ชาย” ที่ออกไปเที่ยวผู้ชายนอกวังหรือแม้แต่ภายในที่มีความสัมพันธ์ชายอย่าง เป็นทางการ หลังจากนั้น ระบบการจัดแบ่งเพศชายและเพศหญิงได้ชัดเจนขึ้น เมื่อเข้าสู่ยุคแห่งการปฏิรูปสยาม นโยบาย ของผู้นำชาติจอมพล ป.พิบูลสงคราม ในช่วง พ.ศ.2481 ในเรื่องเพศได้เน้นการผลิตประชากรให้แกสังคม โดยมีการวางรากฐานให้ผู้ชาย มีความเป็นชาย และบ่งบอกสถานะความเป็นชาย ส่วนผู้หญิงก็เช่นกันแนวคิดเรื่องเพศแบบคู่ ตรงข้ามนี้ในที่สุดได้นำมาซึ่งความเป็นอื่นของกะเทยในสังคมไทย แต่อย่างไรก็ตาม เป็นที่นาสังเกตว่ากะเทยยังมีได้เลื่อนหายไปจากการรับรู้ของสังคม ดังพบว่า ยังมีการให้ความหมายของกะเทยไว้ในพจนานุกรมตัวสะกดแบบใหม่อยู่ Romjumba (2002)

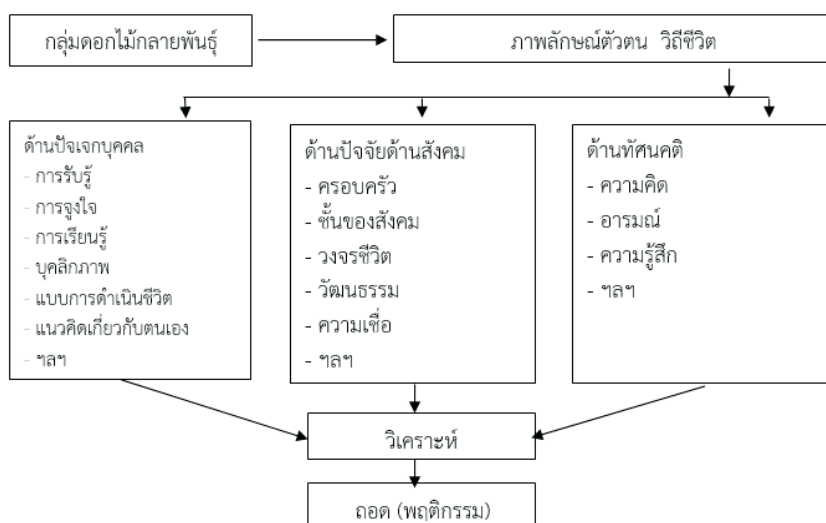
ด้านสื่อสาธารณะ พบว่า ตั้งแต่หลังปี พ.ศ. 2500 เป็นต้นมา เป็นช่วงที่การผลิตองค์ความรู้ทางการแพทย์ชีวภาพ ได้เข้ามาอิทธิพลสังคมไทยอย่างกว้างขวาง ดังพบว่า มีความเข้มข้นเกี่ยวกับการจัดการเพศนอกขนบ ในหลากหลายลักษณะ ดังจะเห็นได้จากข่าวในหนังสือพิมพ์สยามนิกร ฉบับวันที่ 18 ตุลาคม 2508 ที่พาดหัวข่าวว่า “วิจัยกะเทยสามคำคือ ลักเพศ-ลัก ร่วมเพศ ลักร่วมเพศในเพศชาย ลักร่วมเพศในหญิง โดยระบุไว้อย่างชัดเจนว่าพฤติกรรมดังกล่าวเป็นความผิดปกติ ทางจิต หรือเรียกว่าภาพลักษณ์กรแพทย์ซึ่งรักษาได้ยากกว่าทางกายแต่สามารถบำบัดได้ จากข่าวดังกล่าวสะท้อนให้เห็นการเคลื่อนไหวอิทธิพลของแนวคิดทางการแพทย์แบบชีวภาพแบบตะวันตก

ในเวลาต่อมาหนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ในช่วงเดือนธันวาคม พ.ศ. 2515 ได้นำเสนอภาพของกะเทยที่เริ่มเปลี่ยนแปลงไปแต่มิได้เป็นภาพที่สวยงามดังที่เคยเป็นมาก่อน สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงปี ดังกล่าว (23 ธันวาคม 2515) คือ การประกวดนางงามกะเทยในเวทีระดับประเทศ “นางสาวสยามประเภทสอง” ซึ่งจัดกิจกรรมควบคู่ไปกับการประกวดนางงามของเพศหญิง (นางสาวสยาม) กระแสความโด่งดังของการประกวดในครั้งนี้ทำให้กะเทยจากประเทศออสเตรเลียสนใจเข้าร่วมกิจกรรมการประกวดด้วยในช่วงเวลาดังกล่าว กลายเป็นจุดเด่นที่ได้รับการยอมรับและกล่าวถึงอย่างกว้างขวาง ดังพบว่ามีคนนำเสนอ ข่าวของสาวประเภทสองในหัวข้อที่เป็น “สังคม” มากขึ้น เช่น รัชกร ณ เชียงใหม่ กาญจนา ยศทวี และลีเบก้า วิลสัน (สาวประเภทสองจากประเทศ

ออสเตรเลีย) ถึงแม้ว่าจะมีการประกวดนางงามสาวประเภทสองใน หลากหลายสนาม แต่การรับรู้ของสังคมไทยที่มีต่อสาวประเภทสอง ยังคงติดกรอบกับองค์ความรู้แบบชีวการแพทย์และความ เจ็บป่วยทางจิตเวช ที่ตีตราว่า “สาวประเภทสอง” คือผู้ที่ป่วยทางจิต นอกจากนี้ยังพบหลักฐานอีกว่า สื่อสารมวลชนในช่วงทศวรรษนี้ได้เริ่มใช้คำที่มีความหมายเกี่ยวกับ “สาวประเภทสอง” ที่หลากหลายเพิ่มขึ้น อาทิ เกย์ควีน สาวประเภทสอง การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สะท้อนให้เห็นถึงพลวัตรของการ นิยามความหมายของคนรักเพศเดียวกันในสังคมไทย นอกจากนี้ยังพบว่า ในนิตยสารทางการแพทย์ หลายฉบับในช่วงปี พ.ศ. 2527-2545 เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงทัศนคติเกี่ยวกับคนรักเพศเดียวกัน และมีการผลิตคำใหม่เกี่ยวกับการจำแนกเพศนอกขนบเหล่านี้ เช่น รักร่วม เพศ เกย์ เลสเบียน และสาวประเภทสอง การเปลี่ยนแปลงในการให้ความหมายของความเป็นสาวประเภทสอง และการผลิตองค์ความรู้เพื่อสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับสาวประเภทสองในสังคมได้ปรากฏในสื่อสาธารณะเพิ่มมากขึ้น และในมิติที่หลากหลายมากขึ้น เช่น นิตยสารไกล้หมอ นิตยสารผู้บริโภค ฯลฯ (Thai society is littering the city of gay bisexual lesbian, 1984)

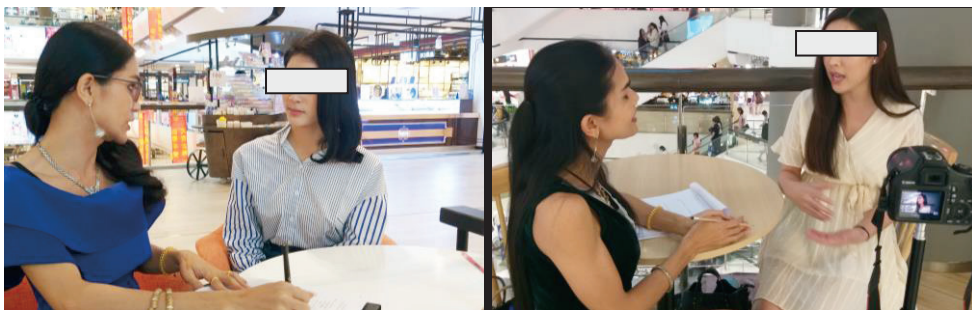
นิตยสารไกล้หมอ ในปีพ.ศ. 2545 ได้นำเสนอบทความ “แปลงเพศเมื่อกายไม่ตรงกับใจ” อธิบายถึงการแปลงเพศเพื่อให้สภาพร่างกายและจิตใจตรงกัน บทความกล่าวถึง “สาวประเภทสอง” เป็นพวกหลงเพศ (Transsexual) คือ ต้องการใช้ชีวิตให้ตรงข้ามกับเพศกำเนิดของตน แม้ว่าในทางการแพทย์ยังไม่สามารถชี้ชัดเจนว่าเกิดสาเหตุใด แต่พบหลักฐานว่าผู้ผ่าตัดแปลงเพศ จะได้ร่างกายตามที่ต้องการแต่ต้องประสบปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมหลายอย่าง ซึ่งประเทศไทยยังไม่ได้ทบทวนและเพิ่มเติมในกฎหมายใดๆ ดังนั้น สาวประเภทสองที่ต้องการสละความเป็นชาย เขาสู “ความปกติ” ของความเป็นผู้หญิง จึงถูกกำหนดให้แสวงหาทรัพยากรทางการแพทย์ชีวภาพในรูปของศัลยกรรมเสริมความงาม การแปลงเพศเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง ภายใต้กรอบวาทกรรมเรื่องเพศที่ถูกผลิตขึ้น Buapun (2002)

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการสังเกต การลงพื้นที่ภาคสนาม จากศึกษาภาพลักษณ์ วิถีชีวิต ของกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ ที่วิเคราะห์จากการลงสัมภาษณ์กลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์ จำนวน 20 คน แบบเจาะจง จำนวน 5 กลุ่มอาชีพ โดยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ใช้หลักองค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคม ตามกรอบการศึกษาดังนี้

ภาพที่ 1 ผลการวิเคราะห์ด้านภาพลักษณ์ วิถีชีวิตของกลุ่มดอกไม้กลายพันธุ์

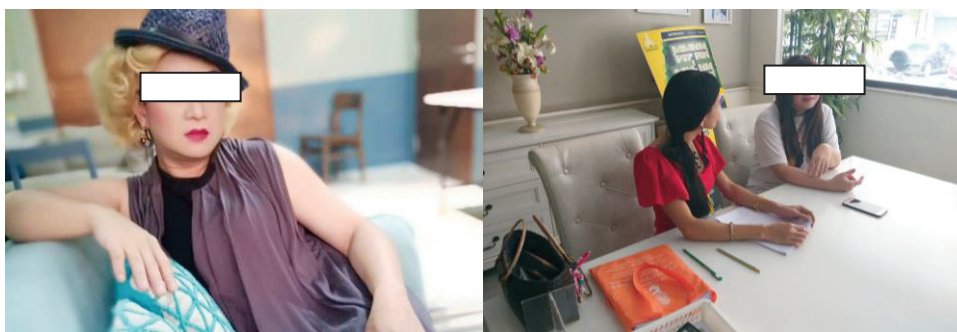
จากผลการวิเคราะห์โดยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ที่ใช้หลักองค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคมมาพิจารณา ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแบ่งกลุ่มการศึกษาออกเป็นจำนวน 3 ด้าน โดยพิจารณาดังนี้ ซึ่งผลพบว่า ด้านปัจเจกบุคคล จากการศึกษาพบว่า สภาวะการไร้ตัวตนของกลุ่มสาวประเภทสองในสังคม หรืออีกสังคมเรียกว่า “ชายขอบ” ซึ่งถูกกระทำผ่านกระบวนการพัฒนาและปรากฏการณ์ทางสังคมอย่างหลากหลายรูปแบบจากอดีตสะท้อนมาถึงปัจจุบันนั้นพบว่า ด้านการเป็นตัวตนที่สังคมมองกลุ่มสาวประเภทสอง ไม่ว่าจะเป็นอาชีพอะไร โดยองค์รวมสังคมมองว่า ความเป็นตัวตนของสาวประเภทสองส่วนใหญ่เป็นบุคคลที่ดูแลบุคลิกภาพที่ดี ทั้งรูปร่างหน้าตาแลผิวพรรณสวยงาม เป็นบุคคลที่รักสวยรักงามตลอดเวลา มีจิตใจร่าเริง/แจ่มใสถ้าได้สัมผัสหรือเมื่อเข้ามาเรียนรู้เพื่อให้สังคมเปิดใจยอมรับมากขึ้น ด้านในส่วนการใช้ภาษา สาวประเภทสองมีการวางตัวในสังคมไม่ต่างกับชายจริงหญิงแท้ การใช้ภาษานั้นขึ้นอยู่กับกาลเทศะ และกลุ่มของสังคมที่อยู่ด้วยกัน เช่น ใช้ภาษาสุภาพ คำพูดตลกสร้างความเฮฮา และมีคำหยาบบ้างเป็นบางครั้งเมื่ออยู่ในกลุ่มสังคมเพื่อนสนิท ด้านของการแต่งกายของกลุ่มสาวประเภทสอง ส่วนใหญ่เราพบเห็นทั่วไปจะออกแนวเรียวยาว สุกภาพดูทะมัดทะแมง มีการแต่งตัวเป็นสไตล์หรือรสนิยมเป็นตัวเอง เพื่อสร้างการจดจำแก่ผู้อื่น ด้านกริยาท่าทางที่แสดงออกเป็นการแสดงกริยาท่าทางเหมือนผู้หญิง เช่น การพูด การเดิน การนั่ง การหัวเราะ เป็นต้น อีกทั้งการแสดงกริยาพฤติกรรมเหมือนผู้หญิง แต่ในบางครั้งก็มีพฤติกรรมคล้ายผู้ชาย (บางคน) และด้านต้นแบบการดำเนินชีวิตจะยึดครอบครัวเป็นต้นแบบ เพราะครอบครัวคือบุคคลอยู่ใกล้ชิดและเข้าใจ เข้าถึงกลุ่มสาวประเภทสองได้ดีที่สุด

ภาพที่ 2 สัมภาษณ์นักเรียน นักศึกษา

ด้านปัจจัยด้านสังคม จากการศึกษาพบว่า สังคมจะเป็นหน่วยย่อยของวัฒนธรรมที่หล่อหลอมความเป็นตัวตนวิถีชีวิตตลอดจนขั้นของสังคม ดังนั้นด้านวิถีการดำเนินชีวิตของกลุ่มสาวประเภทสองนั้นส่วนใหญ่จะอาศัยอยู่กับบิดา-มารดา แต่มีบางกลุ่มที่เลือกอยู่กับมารดา เพราะมารดาคือเพศหญิงเปรียบเสมือนว่าตัวเองคือเพศหญิงเวลาพูดคุย ปรึกษาทำให้เข้าใจหัวอกของจริงชีวิตซึ่งกันและกันง่ายขึ้น เหตุผลส่วนใหญ่ที่ไม่เลือกอาศัยอยู่กับบิดา เพราะกลัวเรื่องการทำร้ายเพราะน้อยคนที่บิดาจะมองและเข้าใจในจุดนี้ที่เราเป็น ด้านของวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ สาวประเภทสองนับว่าเป็นบุคคลที่เก่ง รอบรู้รอบด้าน มีความเฉลียวฉลาดแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เก่งเอาตัวรอดได้ดี ดังนั้นจึงสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้จากการทำงานร่วมกันบุคคลรอบข้างและจากประสบการณ์จริงได้ง่าย ด้านของขั้นของสังคม ถ้านับย้อนไปในอดีตเราพบว่าขั้นของสาวประเภทสองนั้นเป็นเพศที่สังคมมองว่าเป็นชนชั้นชายขอบ ไม่มีใครให้ความสำคัญมองแบบเหยียดหยามด้วยเพศ แต่ด้วยเวลาผ่านไปจวบจนปัจจุบันนั้นในสังคมปัจจุบันมีการเปิดรับ และเปิดกว้างมากขึ้น แต่มีเพียงบางกลุ่มคนที่เปิดรับแต่ไม่เปิดใจแต่น้อย ทั้งนี้เนื่องจากสาวประเภทสองเป็นบุคคลที่เก่ง กล้าแสดงออกนั้นจึงทำให้สังคมเปิดรับมากขึ้น ถ้าแบ่ง

ชนชั้นทางสังคมโดยใช้ทฤษฎีโครงสร้างชั้นสังคมของโคลแมน พบว่าส่วนใหญ่สาวประเภทสองถูกจัดอยู่ในกลุ่มชั้นสูงระดับล่าง คือสร้างฐานะความร่ำรวยจากความสามารถเป็นพิเศษของตนเอง เช่น เป็นประธานบริษัท หรือหัวหน้างานอาชีพต่างๆ ที่ประสบผลสำเร็จเป็นบุคคล อีกทั้งสร้างตัวเองให้เป็นบุคคลต้นแบบของสังคมอีกด้วย เช่น คุณอรณา กฤษฎี (ม้า) เป็นนักแสดง นางแบบ พิธีกร ช่างแต่งหน้า ผู้เชี่ยวชาญด้านความงามแถวหน้าที่ทุกคนรู้จัก และคุณตรีชฎา เพชรรัตน์ (ปอย) นักแสดงและนางแบบสาวประเภทสองชาวไทย มีชื่อเสียงจากเวที มิสอินเตอร์เนชั่นแนลควีน กับเวทีมิสทิฟฟานียูนิเวิร์ส ในโรงละครทิฟฟานีพญา ประจำปี 2547 และประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องหลังจากได้เซ็นสัญญาเป็นนักแสดงหลังถ่ายทำภาพยนตร์ที่ประเทศฮ่องกงจนถึงปัจจุบัน เป็นต้น ด้านความเชื่อด้านการบรรลุเป้าหมายของชีวิต สาวประเภทสองส่วนใหญ่มองว่าศักยภาพและความสามารถ เป็นเครื่องมือในการสร้างความสุขและคุณค่าของชีวิตของตนเองและเป็นเครื่องหมายการันตีให้กับสังคมในการยอมรับตัวตน และทำให้การดำเนินวิถีชีวิตการอยู่ร่วมกันในสังคม ตลอดจนเป็นที่รักของคนในสังคมหรือการยอมรับจากสังคม

ภาพที่ 3 สัมภาษณ์นักร้องเงาเสียงเจนนิเฟอร์คิม

ภาพที่ 4 สัมภาษณ์พนักงานการตลาดคลินิกเวชกรรม อ.เมือง จ.เชียงใหม่

ด้านทัศนคติ จากการศึกษาพบว่า สมัยก่อนพอสังคมมองภาพลักษณ์สาวประเภทสองไม่ดี บางคนหันไปทำแต่เรื่องไม่ดี เลยติดรากลุ่มเหล่านีไปในทิศทางที่ดูแย่ลง ส่วนกลุ่มสาวประเภทสองในสังคมต่างจังหวัดก็ไม่ได้เปิดกว้างมากนัก คำว่า เกย์ สาวประเภทสอง ตูด แต่ว ก็เรียกรวมกันว่า "กระเทย" แลดูพวกผู้ใหญ่แถวบ้านชนบทจะไม่เข้าใจจนกลายเป็นทัศนคติเชิงลบ แต่มีบางบ้านที่เข้าใจ เช่น จากการสัมภาษณ์ คุณชัชญาพัชร ปัจฉิมพานิชย์

(น้องเอมมี) ที่ว่า แม่พูดกับหนูว่า "จะเป็นอะไรก็ช่าง ยังไงก็ลูกแม่ แต่ขออย่าทำให้ใครเดือดร้อนก็พอ" ถึงหนูจะเป็นสาวประเภทสองมันก็ไม่ได้ทำให้การเรียนตกต่ำหรือทำให้ใครเดือดร้อน ส่วนกลุ่มสาวประเภทสองในย่านเมืองพบว่ามีภาระระดับสาวประเภทสองเหล่านั้นมีการพัฒนาในด้านอาชีพที่เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เช่น ทำงานในหน่วยงานราชการ นางโชว์ นักแสดง ช่างแต่งหน้า ตลอดจนการเป็นพิธีกรที่พูดให้คนยอมรับนั่นหมายความว่าเขายอมรับในเพศนั้น ซึ่งมีทัศนคติเชิงบวกในการยอมรับกันในสื่อโซเชียลหรือสื่อมวลชนทำให้เกิดภาพลักษณ์ทางสังคมที่ดีขึ้น ขณะเดียวกันมีการตื่นตัวในด้านอาชีพอาร์แกไนซ์ เพราะพวกเขามีแนวคิดในการทำงานที่โดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นพิธีกรหรือคนจัดเวที ตลอดจนการเป็นผู้ดูแลเสื้อผ้า ทำให้บทบาทของพวกเขาพัฒนาขึ้นมา แม้แต่การเป็นนักร้องก็ได้รับการยอมรับมากขึ้น เช่นเดียวกับบทบาทการแสดง ไม่ว่าจะเป็นบทตัวตลกหรือคนรับใช้เหมือนแต่ก่อน เริ่มยอมรับในการรับบทเป็นนางเอก “ทัศนคติของบทบาททางสังคมเกิดขึ้นควบคู่กันไป เมื่อเกิดการยอมรับในสังคมเมืองทำให้การแสดงออกทางความคิด มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ภาวะผู้นำ ความคิดชอบช่วยเหลือผู้อื่น มองโลกแง่บวก การแสดงออกทางอารมณ์/ความรู้สึก อารมณ์ขัน อารมณ์ดี ร่าเริงแจ่มใส มีจิตใจเข้มแข็ง ส่งผลให้อาชีพของสาวประเภทสองได้รับการก้าวไปสู่อาชีพอื่นๆ ที่ชายหญิงทั่วไปทำกัน” ด้วยความที่โลกปัจจุบันเริ่มเปิดมากขึ้นสาวประเภทสองที่เป็นเสมือนหญิงนั้นสามารถแต่งตัวเป็นผู้หญิงมาทำงานได้ หรือข้าราชการบางรายสามารถแต่งตัวเป็นผู้หญิงได้ สิ่งนี้ขึ้นอยู่กับบางอาชีพด้วย อาทิเช่น อาชีพพนักงานต้อนรับบนสายการบิน บางสายการบินให้คนที่เป็สาวประเภทสองแต่งตัวเป็นผู้หญิงได้ เป็นต้น แต่ยังมีบางอาชีพ เช่น อาชีพครู ซึ่งสมัยก่อนเด็กอาจจะไม่ยอมรับเพราะขนาดนักเรียนที่เป็นสาวประเภทสองในชั้นเรียนยังถูกเพื่อนล้อ ส่วนผู้ปกครองมองว่าเป็นต้นแบบที่ผิดๆ จะทำให้นักเรียนมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน แต่ปัจจุบันสังคมมองว่าเรื่องของความรู้ที่ถ่ายทอดให้เด็กมากกว่าการที่เขาเป็นสาวประเภทสองถือว่าเป็นจุดที่สังคมยอมรับได้ ดังนั้นทัศนคติ “การยอมรับในสังคมตอนนี้เรียกว่าเพียงแค่การดำรงชีพ แต่ถามว่ากฎหมายมีอะไรรองรับบ้าง ตอบได้เลยว่า ไม่มีเลย”

ภาพที่ 5 สัมภาษณ์ข้าราชการครูโรงเรียนบ้านหลายฝาง อ.ฝาง จ.เชียงใหม่

ภาพที่ 6 สัมภาษณ์ Miss international Queen 2019/Miss Tiffany's Universe 20182

อภิปรายผลการวิจัย

สาวประเภทสอง ถูกบันทึกอยู่ในประวัติศาสตร์ไทยมายาวนาน โดยปรากฏครั้งแรกในกฎหมายตราสามดวง ต่อมาพฤติกรรมของการรักเพศเดียวกันปรากฏในหลักฐานของราชสำนักเนื่องจากเป็นพื้นที่ปิดที่จะแสดงอาการไม่ไช่ชาย ไม่ไช่หญิงได้อย่างเสรี แต่ในประชาชนทั่วไปกลับไม่พบหลักฐานของพฤติกรรมดังกล่าวเนื่องจากไม่มีการบันทึกไว้ ต่อมาเมื่อเข้าสู่ยุคของการปฏิรูปบ้านเมือง สังคมไทยมีความเข้มงวดของการจัดระบบระเบียบทางเพศสภาพมากขึ้น ดังเห็นได้ว่าความเป็นชายความเป็นหญิงนั้นมีความชัดเจนเพิ่มมากขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการเพิ่มจำนวนประชากร แต่ความเป็นสาวประเภทสองก็ยังดำรงอยู่ในฐานะเพศนอกขนบธรรมเนียมประเพณี ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นนั้นชี้ให้เห็นถึงกฎระเบียบแบบแผนว่าด้วยเรื่องเพศชายเพศหญิง และการที่สังคมไทยไม่มีบทลงโทษสาวประเภทสองอย่างรุนแรงจนถึงขั้น ประหารชีวิต ซึ่งแตกต่างจากสังคมตะวันตก นอกจากนี้ บริบททางศาสนาที่แตกต่างกันส่งผลต่อการให้ความหมาย การรับรู้และความเข้าใจในเรื่องเพศของคนในสังคมอีกด้วย

สถานะการไร้ตัวตนของคนในสังคมที่เรียกตัวเองว่าสาวประเภทสอง หรือบางสังคมนิยมไว้ว่า “คนชายขอบ” ซึ่งถูกกระทำผ่านกระบวนการตีตราและปรากฏการณ์ทางสังคมหลากหลายรูปแบบ มีความสอดคล้องกับแนวความคิดของ Wankaew (2007) ได้กล่าวไว้ว่าการผลักดันบุคคลหรือกลุ่มที่มีความต่างนำมาซึ่งการกีดกันแบ่งแยก และเบียดขับคนบางกลุ่มให้กลายเป็นคนด้อยโอกาส ถูกมองไม่เห็นและถูกเบียดขับให้กลายเป็น “คนอื่น” ในบรรดากลุ่มคนเหล่านี้ บุคคลชั้นกลาง (People in between) หรือคน ที่มีชีวิตอยู่ในพื้นที่สีเทา มีสถานะทางสังคมไม่ชัดเจน หรือเป็นผู้ที่แตกต่างจากบรรทัดฐานของสังคม คือ บุคคลที่ได้รับผลกระทบมากที่สุด หนึ่งในนั้นคือ สาวประเภทสอง สถานะความเป็น “บุคคลชั้นกลาง” ของ “สาวประเภทสอง” ทำให้ต้องมีฐานะของปัจเจกที่ไม่มีพื้นที่ทางสังคม หรืออำนาจในการต่อรอง แต่กลับสถาปนาระบบความสัมพันธ์เชิงอำนาจชุดใหม่ผ่านกระบวนการต่อสู้ เพื่อช่วงชิงพื้นที่ใหม่ ด้วยการสร้างกลุ่มหรือเครือข่ายทางสังคมที่มีสภาพพันธมิตรกัน เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่ตนเองและพ้องเพื่อน มีความสอดคล้องกับแนวความคิดของ Duangwiset (2014) ได้กล่าวไว้ว่าข้อจำกัดทางด้านสิทธิ และการถูกตีกรอบให้มีตัวตนในฐานะประชากรชั้นสอง ทำให้คนที่ถูกจัดประเภทให้สาวประเภทสองเข้าใจว่าทางออกเดียวที่พวกเขาจะมีชีวิตที่ดีในสังคมได้ คือ ความพยายามที่จะปรับตัวให้เข้ากับบทบาทของชายจริงหญิงแท้ สาวประเภทสองต้องมีความงามถือเป็นปัจจัยสำคัญในการต่อรองเพื่อให้ได้รับการยอมรับจากสังคม ยิ่งสวยเท่าไร ยิ่งเหมือนผู้หญิงมากเท่าไร พวกเขาจะได้รับพื้นที่ในสังคมมากขึ้นเท่านั้น

จากการศึกษาภาพลักษณ์ วิถีชีวิต ของกลุ่มดอกไม้มลายพันธุ์ ที่วิเคราะห์จากการลงสัมภาษณ์ตัวแทนกลุ่มดอกไม้มลายพันธุ์ โดยใช้ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (Social Change) ใช้หลักองค์ประกอบของโครงสร้างทางสังคมจำนวน 3 ด้าน ซึ่งประกอบด้วย ด้านปัจเจกบุคคล ด้านปัจจัยด้านสังคม ด้านทัศนคติ ทำให้ได้รับแง่มุมด้านบวกมากขึ้น ทั้งนี้การที่สาวประเภทสองอยู่บนสังคมให้สังคมยอมรับนั้นขึ้นอยู่กับตัวของบุคคล

แม้ว่าในปัจจุบันคำว่า สาวประเภทสอง จะได้รับความนิยมแล้วแต่อย่างไรก็ตาม ในสังคมปัจจุบันนั้นแสวงหาทางเลือกและอำนาจในการเข้าถึงทรัพยากรและเพื่อเปิดพื้นที่ทางสังคมไม่ว่าเป็นทางตรงหรือทางอ้อม โดยการสร้างจินตนาการทางสังคมวิทยา (Sociological Imagination) ตามองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับเพศสภาพและเพศวิถีที่นักวิชาการนำเสนอ นอกจากนี้สาวประเภทสองยังสร้างพื้นที่ทางสังคม ไม่ว่าจะสร้างตัวตนเป็นที่ยอมรับจากสรีระความงามบนเรือนร่าง ตลอดจนระดับการศึกษา หน้าที่อาชีพการงานในชนชั้นสังคม และต่อรองการเมืองเชิงอำนาจกับรัฐเพื่อความเสมอภาคและเท่าเทียมในสังคม อีกทั้งในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวถือว่าวางบทบาทและหน้าที่อย่างแนบเนียน ตัวอย่างอาชีพเช่น อุตสาหกรรมบันเทิงคาบาเร่โชว์ ทิฟฟานีโชว์ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม การนิยามตัวตนของสาวประเภทสองนั้นในทางสังคมไทย มิได้ผลักดันให้สาวประเภทสองชนชั้นกลางในเมืองเป็นชายขอบ สาวประเภทสองที่มีฐานะยากจน สาวประเภทสองประกอบอาชีพกรรมกร หรือเป็นอื่นทางเพศแต่กลับเป็นการสร้างพื้นที่ และสร้างความเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้ความเป็นสาวประเภทสอง ผิดชุดคำอธิบายใหม่ๆ ในเรื่องเพศเพื่อการต่อรองกับสังคมในขณะที่เลือกที่จะใช้ความเป็นสาวประเภทสองในพื้นที่อื่นๆ ที่แตกต่างออกไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยครั้งนี้ทำให้ทราบความต้องการของกลุ่มสาวประเภทสอง ดังนั้นควรนำข้อมูลความต้องการของกลุ่มสาวประเภทสองที่ได้จากการวิจัยไปสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับเพศในระดับครอบครัว ชุมชน และระดับชาติ เพื่อจะได้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการทั้งด้านสุขภาพและสวัสดิการต่างๆ ให้เหมาะสม สอดคล้องกับความต้องการของประชากรกลุ่มนี้ที่คาดว่าจะมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น รวมถึงการศึกษาติดตามในระยะยาว (Cohort Study) ในประเด็นผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตกลุ่มสาวประเภทสอง หรือผลกระทบด้านต่างๆ ของกลุ่มสาวประเภทสองเนื่องจากประชากรกลุ่มนี้กลุ่มกรณีศึกษาใหม่
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยอาจยังเป็นเฉพาะกลุ่มสามารถพัฒนาต่อเนื่องและติดตามผลวิจัยในระยะยาวได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

References

- Archavanitkul, K. (2011). Sexuality changing in Thai society. In **the Journal of Population and Society**. (Pages 43-65). Nakhon Pathom : Population and Social Publishing House.
- Buapun, C. (2002). Transsexual when the body does not match the mind. **Klai Mhor**, 3(11), 50-57.
- Duangwiset, N. (2014). Criticize the "femininity" of a woman in a male body. [Online]. Available : http://www.sac.or.th/main/content_detail.php?Content_id=782 [2020, November 17].

- Preechasilpakul, S. (2012). **Study, development, recognition and protection of community rights under the Constitution of Kingdom of Thailand 2007.** Chiang Mai : Faculty of Law Chiang Mai University.
- Romjumpa, T. (2002). **Discourses on gay men in Thai society 1965-1999.** Thesis letter degree Master of Arts Department of history Chulalongkorn University.
- Thai society is littering the city of gay, bisexual, lesbian. (1984). All over the city. **Consumers**, 1(3), 80-83.
- Wankaew, S. (2007). **Kon Chai Khob : from thought to truth.** (2 nd ed.). Bangkok : Chulalongkorn University.
- Yodhong, C. (2013). **Mr in the reign of King Rama 6.** Bangkok : Matichon.

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่พัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยง
ทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

The Learning Activities Based on fem Approach to Enhance
Mathematical Connection Ability in Ratio of Grade 7 Students

ศิริพร คล้ายยา*

Siriporn Claiya

จักรกฤษ กลิ่นเอี่ยม**

Chakkrid Klin-eam

วนินทร พูนไพบูลย์พัฒน์***

Wanintorn Poonpaiboonpipat

Received : May 3, 2021

Revised : July 16, 2021

Accepted : September 24, 2021

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่มีต่อความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในจังหวัดพิจิตร จำนวน 27 คน โดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง การวิจัยนี้ใช้รูปแบบการวิจัยปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 3 แผน ใบกิจกรรม ซึ่งมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมเท่ากับ 4.44 และแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่าความตรงเชิงเนื้อหาเท่ากับ 0.67-1.00 ข้อมูลวิจัยที่ได้นำมาวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และมีการตรวจสอบสามเส้า ด้านวิธีการรวบรวมข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี กล่าวคือ นักเรียนสามารถระบุความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่จะใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา แสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่อง อัตราส่วน และสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์ เรื่องอัตราส่วน ที่สอดคล้องกับชีวิตจริงได้

คำสำคัญ : การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM / ความสามารถในการเชื่อมโยงทาง
คณิตศาสตร์ / อัตราส่วน

*นักศึกษาลัทธิการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master of Education Students Naresuan University

**อาจารย์ประจำภาควิชาคณิตศาสตร์ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Lecturer of the Department of Mathematics Faculty of Science Naresuan University

***อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Academic Lecturer Faculty of Education Naresuan University

ABSTRACT

This research aimed to study the effects of learning activities based on FEM approach to mathematical connection ability in ratio of grade 7 students. The participants were 27 students by purposive sampling of high school in Phichit Province in the second semester of academic year 2020. The research methodology was the classroom action research. The instruments used in the research were three lesson plans, learning activities sheets with the average of appropriateness of 4.44 and mathematical connection ability test with the Item Objective Congruence (IOC) Index is 0.67-1.00. Data were analyzed by content analysis and checking for data creditability by methodological triangulation method. The results revealed that most students who learned through FEM based learning have mathematical connection ability in good level. Students can identify mathematical knowledge related to solve problem situations, can show the problem solving process and using concepts of ratios. Moreover, they can give examples of real-life situations involved ratio.

Keywords : Learning Activity based on FEM Approach /
Mathematical Connection Ability / Ratio

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เป็นทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่มีความสำคัญไม่น้อยกว่าทักษะอื่น ๆ เป็นคุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของคณิตศาสตร์ซึ่งช่วยให้คณิตศาสตร์ไม่ถูกมองว่าเป็นอะไรที่สลับซับซ้อน ห่างไกลจากการดำเนินชีวิต และยังส่งเสริมให้คณิตศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ท้าทาย น่าเรียนรู้ การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์มีหลายรูปแบบ ได้แก่ การเชื่อมโยงกันในตัวของคณิตศาสตร์เอง การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับศาสตร์อื่น และการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน (Subsaman, 2006) ในปัจจุบันโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ (Programme for International Student Assessment or PISA) เป็นโครงการหนึ่งที่น่าสนใจในการประเมินผลการศึกษาและความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ โดยโครงการ PISA มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินภาพรวมของผลการศึกษาภาคบังคับให้แก่ประชาชน ว่าเตรียมตัวประชาชนให้มีความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการเป็นผู้ใหญ่และอยู่ในสังคมในอนาคตได้ดีเพียงใด (IPST., 2013)

ผลการสอบ PISA ในปี ค.ศ. 2018 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของการประเมินเท่ากับ 419 คะแนนซึ่งต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ Organisation for Economic Co-operation and Development หรือ OECD ที่มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 489 คะแนน เมื่อวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงของคะแนนตั้งแต่การสอบ PISA รอบแรกในปี ค.ศ. 2000 จนถึงปัจจุบัน พบว่า ผลการประเมินด้านคณิตศาสตร์ของไทยไม่มีการเปลี่ยนแปลง (OBCE, 2019) นั่นคือคะแนนเฉลี่ยของประเทศไทยยังต่ำกว่าคะแนนเฉลี่ยของ OECD เสมอ ซึ่งเป็นข้อชี้ชัดว่านักเรียนจะต้องได้รับการพัฒนาในการใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์กับสถานการณ์ต่างๆ หรือบริบทในชีวิตประจำวันในลักษณะของสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการด้านใช้ประโยชน์จากคณิตศาสตร์ในชีวิตจริง และจากตัวอย่างข้อสอบ PISA ในสถานการณ์เพนกวิน สถานการณ์เคเบิลทีวี สถานการณ์รถยนต์คันใหม่ และสถานการณ์จักรยาน (PISA Thailand, 2014) นักเรียนต้องใช้ความรู้ในเรื่องอัตราส่วนในการแก้ปัญหา

ในสถานการณ์ดังกล่าว จะเห็นว่าอัตราส่วนเป็นเรื่องที่จำเป็นมากในชีวิตประจำวัน เช่น การทำอาหาร แผนที่ การคำนวณกำไรและขาดทุน การซื้อหรือการขายของ อีกทั้งยังเป็นพื้นฐานในการเรียนเนื้อหาที่ซับซ้อนขึ้น

ประสบการณ์การจัดการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของผู้วิจัย พบว่า นักเรียนยังมีปัญหาในการนำความรู้ ไปใช้ในชีวิตประจำวันตลอดจนการนำไปใช้ต่อยอดในการเรียนรู้คณิตศาสตร์เนื้อหาที่ยากขึ้น ขาดการนำความรู้ จากสิ่งที่ได้เรียนรู้ในห้องเรียนไปใช้ประโยชน์และแก้ปัญหาต่างๆ ซึ่งจากการสังเกตการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องอัตราส่วนก็เป็นเนื้อหาหนึ่งที่นักเรียนขาดการเชื่อมโยงความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน พบว่า สาเหตุของ ปัญหาส่วนหนึ่งมาจากนักเรียน เนื่องจากในขณะทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนมักจะถามว่า “เราสามารถนำ เรื่องอัตราส่วนไปใช้ในชีวิตได้อย่างไร” สะท้อนให้เห็นว่านักเรียนไม่สามารถนำความรู้ที่ได้เรียนไปใช้แก้ปัญหาใน ชีวิตจริงได้ ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นักเรียนไม่ให้ความสำคัญกับกิจกรรมการเรียนรู้ ส่วนอีกสาเหตุหนึ่ง คือ ครู ขาดทักษะการเรียนรู้ที่ต่อเนื่องเพื่อปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ (Ministry of Education, 2016) จาก การศึกษาแนวคิดและงานวิจัยต่างๆ ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ของ Fouryza (2018) คือ หลักการสอนคณิตศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพเพราะช่วยให้นักเรียนเข้าใจแนวคิดทางคณิตศาสตร์และ ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นการสอนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ให้มีความง่ายต่อความเข้าใจ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันของนักเรียน อีกทั้งยังสร้างความสนใจในการ เรียนให้กับนักเรียนด้วยการออกแบบกิจกรรมที่สนุกสนานและส่งเสริมให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ คณิตศาสตร์ได้อย่างง่ายดายโดยใช้หลักการ Simple และเพื่อพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงทาง คณิตศาสตร์ครูต้องออกแบบกิจกรรมโดยนำหลักการ Useful และ Relation เข้ามาเกี่ยวข้องเพราะทั้งสอง หลักการนี้กล่าวถึงการเชื่อมโยงความรู้ที่ได้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตจริง และที่สำคัญแนวคิด FEM ยังมี หลักการ Fun ซึ่งเป็นหลักการในการช่วยทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือบรรยากาศในห้องเรียนไม่น่าเบื่อ อีกต่อไป เพราะครูจะต้องคิดกิจกรรมการเรียนการสอนให้นักเรียนเกิดความสนุกสนานกับการเรียนการสอนและ ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

ดังเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเล็งเห็นว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM จะช่วยพัฒนา ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนได้ ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยยึดองค์ประกอบของ ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามสภาครูคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา หรือ NCTM (2000) ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) สามารถระลึกถึงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนมาก่อนหน้านี้ และสามารถนำความรู้มาใช้เชื่อมโยงในการเรียนคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ได้ คือ นักเรียนสามารถระบุความรู้ ทางคณิตศาสตร์ที่จะใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา 2) สามารถเข้าใจถึงวิธีการที่จะสร้างแนวคิดทางคณิตศาสตร์ โดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้ใหม่ได้ คือ นักเรียนสามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหา สถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วนและร้อยละ และ 3) ตระหนักถึง ความสำคัญของการเชื่อมโยงและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ ตลอดจนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ คือ นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน และร้อยละได้ และสอดคล้องกับ ชีวิตจริง ซึ่งผลการศึกษาค้นคว้าจะเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ ในกลุ่มสาระพีชคณิตให้ ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่มีต่อความสามารถในการเชื่อมโยงทาง คณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดพิจิตร จำนวน 27 คน เป็นชาย 8 คน และหญิง 19 คน โดยผู้วิจัยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบด้วย 2 ส่วน คือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM เรื่อง อัตราส่วนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วยเนื้อหาย่อย ได้แก่ 1) อัตราส่วนของจำนวนหลาย ๆ จำนวน 2) สัดส่วน 3) ร้อยละรวมทั้งหมด 9 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อัตราส่วนของจำนวนหลาย ๆ จำนวน จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง สัดส่วน จำนวน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง ร้อยละ จำนวน 3 ชั่วโมง

ผู้วิจัยนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ทั้ง 3 แผน เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมในด้าน ด้านสาระสำคัญ ด้านจุดประสงค์การเรียนรู้ ด้านสาระการเรียนรู้ ด้านกระบวนการจัดการเรียนรู้ ด้านสื่อและแหล่งการเรียนรู้ และด้านการวัดและประเมินผล มีค่าเฉลี่ยทุกด้านเท่ากับ 4.44 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36 ผู้วิจัยปรับปรุงแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามข้อเสนอแนะ โดย ใส่ภาพให้สอดคล้องกับสถานการณ์ปัญหา เช่น ภาพปลาบ่น ภาพกึ่งแห้ง เป็นต้น เพิ่มแนวการตอบสำหรับคำถามทุกข้อในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพิ่มสถานการณ์ที่น่าสนใจ เช่น การจำลองสถานการณ์การสั่งซื้อสินค้าที่ลดราคาเป็นเปอร์เซ็นต์แล้ว ซึ่งฝึกให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองในสถานการณ์จริง ปรับและการอธิบาย กติกาเกมให้มีความชัดเจน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ใบกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสถานการณ์ในชีวิตจริง ได้แก่ สถานการณ์ปัญหาการทำน้ำแดงมะนาวโซดา มะม่วงน้ำปลาหวาน และสถานการณ์ปัญหาเกี่ยวกับการคิดกำไร ขาดทุนของร้านค้าต่าง ๆ ซึ่งในแต่ละสถานการณ์ปัญหามีคำถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ ซึ่งครอบคลุมความสามารถทั้ง 3 องค์ประกอบ ผู้วิจัยปรับปรุงใบกิจกรรมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ การปรับข้อความคำถามให้สอดคล้องกับส่งเสริมกับความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

2. แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เป็นแบบอัตนัย จำนวน 3 สถานการณ์ ได้แก่ แชมพูสมุนไพร ขนมหักของลิ้นจี่ และตุ๋นของแม่ ซึ่งแต่ละสถานการณ์มีคำถามย่อย 3 ข้อ ซึ่งครอบคลุมความสามารถทั้ง 3 องค์ประกอบและสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งผู้วิจัยนำแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ นั่นคือ การปรับสถานการณ์ให้มีเป้าหมายของการแก้ปัญหา ซึ่งข้อความคำถามทุกข้อมีความตรงเชิงเนื้อหา (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00

สำหรับการวิเคราะห์ใบกิจกรรมและแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ผู้วิจัยใช้เกณฑ์การจำแนกความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน 3 ระดับ ที่ปรับปรุงจากสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี หรือ IPST (2012) และ สภาครุคณิตศาสตร์แห่งชาติของสหรัฐอเมริกา หรือ NCTM (2000) แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เกณฑ์การจำแนกระดับความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียน

ความสามารถตามองค์ประกอบ	ระดับความสามารถ	ความสามารถที่แสดงออก
ข้อ 1 สามารถระลึกถึงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนมาก่อนหน้านี้ และสามารถนำความรู้มาใช้เชื่อมโยงในการเรียนคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ได้	ดี	นักเรียนสามารถระบุได้ว่าใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละและเรื่องที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา
	พอใช้	นักเรียนสามารถระบุได้ว่าใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละและเรื่องที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหาได้บางส่วน
	ปรับปรุง	นักเรียนไม่สามารถระบุได้ว่าใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละและเรื่องที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา
ข้อที่ 2 สามารถเข้าใจถึงวิธีการที่จะสร้างแนวคิดทางคณิตศาสตร์ โดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้ใหม่ได้	ดี	นักเรียนสามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละได้อย่างถูกต้องสมบูรณ์
	พอใช้	นักเรียนสามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่อง อัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละได้บางส่วน
	ปรับปรุง	นักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละได้
ข้อที่ 3 ตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้	ดี	นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละและสอดคล้องกับชีวิตจริง
	พอใช้	นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละแต่ไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง
	ปรับปรุง	นักเรียนไม่ยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องอัตราส่วนของจำนวนหลายๆ จำนวน สัดส่วน ร้อยละได้ และไม่สอดคล้องกับชีวิตจริง หรือไม่สร้างสถานการณ์ใดเลย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

1. ปฐมนิเทศและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนที่เข้าร่วมวิจัย

2. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ตามรูปแบบของการวิจัยปฏิบัติการ จำนวน 3 วงจรปฏิบัติการ วงจรละ 1 แผน รวมใช้เวลาในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้งหมด 9 ชั่วโมง

3. หลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมการเรียนรู้ในแต่ละแผน ผู้วิจัยให้นักเรียนทำใบกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และผู้วิจัยจะมีการสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ในแต่ละแผนเพื่อนำไปปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ถัดไป

4. เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ทั้งหมดครบ 9 ชั่วโมงแล้วให้นักเรียนทำแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน เป็นรายบุคคล ซึ่งเป็นข้อสอบแบบอัตนัย จำนวน 3 ข้อ โดยใช้เวลาทั้งหมด 2 ชั่วโมง

5. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมทั้งหมดไปวิเคราะห์ผลต่อไป
การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากใบกิจกรรมการเรียนรู้ แบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะทำการวิเคราะห์เมื่อสิ้นสุดกระบวนการในแต่ละวงจรปฏิบัติการ และทำการวิเคราะห์โดยภาพรวมเมื่อเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM เรื่อง อัตราส่วน ครบทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ รวม 9 ชั่วโมง โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ดังนี้

1. ตรวจสอบคำตอบจากใบกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ แล้วทำการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อจำแนกระดับของพฤติกรรมตามเกณฑ์การประเมินความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ในตารางที่ 1 ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ได้แก่ ระดับดี พอใช้ ต้องปรับปรุง ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบผลจากการจัดระดับความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ในแต่ละวงจร แล้วรายงานผลในรูปของร้อยละและความเรียง เพื่อที่จะทราบถึงผลการพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM เรื่อง อัตราส่วน

3. ตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีสามเส้า (Triangulation) แบบการใช้เครื่องมือมากกว่า 1 เครื่องมือ เพื่อพิจารณาถึงความสอดคล้องของข้อมูลที่ได้มาจากใบกิจกรรมและแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

สรุปผลการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่มีต่อความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบ่งออกเป็น 2 ส่วนหลัก ได้แก่ ระหว่างและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM เรื่อง อัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากใบกิจกรรมการเรียนรู้

ระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ แสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนนักเรียนตามระดับความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากใบกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละวงจรปฏิบัติการ

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์	ระดับของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียนที่มีคำตอบในแต่ละระดับของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์(ร้อยละ)		
		วงจรที่ 1 (อัตราส่วน)	วงจรที่ 2 (สัดส่วน)	วงจรที่ 3 (ร้อยละ)
ข้อที่ 1	ดี	19 (70.37)	20 (74.07)	21 (77.78)
	พอใช้	8 (29.63)	7 (25.93)	6 (22.22)
	ต้องปรับปรุง	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ข้อที่ 2	ดี	14 (51.85)	15 (55.56)	13 (48.15)
	พอใช้	11 (40.74)	9 (33.33)	10 (37.04)
	ต้องปรับปรุง	2 (7.41)	3 (11.11)	4 (14.81)
ข้อที่ 3	ดี	27 (100.00)	27 (100.00)	27 (100.00)
	พอใช้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
	ต้องปรับปรุง	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 1 อยู่ในระดับดีมากกว่าร้อยละ 70 ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการและดีขึ้นตามลำดับ ดังตัวอย่างผลงานของนักเรียนที่อยู่ในระดับดี ในภาพที่ 1 นักเรียนสามารถระบุได้ว่าใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนและเรื่องที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา

ใบกิจกรรมที่ 3
มะม่วงน้ำปลาหวานปลาป่น

สถานการณ์ปัญหา : จากการทำมะม่วงน้ำปลาหวานหากครูมีปลาป่น 12 ซองได้ ครูต้องเพิ่มน้ำตาลปึกอีกกี่ซอง ครูจึงจะใช้ปลาป่นหมด และได้มะม่วงน้ำปลาหวานทั้งหมดอีกด้วย

- จากสถานการณ์ข้างต้น ให้นักเรียนระบุความรู้ที่ต้องใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา

..1.. การคูณของจำนวน
 ..2.. การหารจำนวน
 ..3.. การคูณของจำนวน

ภาพที่ 1 การเขียนระบุความรู้ที่ต้องใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหาในใบกิจกรรมที่ 3

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 2 อยู่ในระดับดีทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ แต่ในวงจรที่ 3 นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ระดับพอใช้และปรับปรุงรวมกันแล้วมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับระดับดี เนื่องจากนักเรียนไม่กำหนดว่าตัวแปร a แทนค่าสิ่งใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอธิบายวิธีทำที่ไม่สมบูรณ์ ดังตัวอย่างผลงานของนักเรียนที่มีความสามารถระดับพอใช้ ในภาพที่ 2 นักเรียนแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ได้บางส่วน

2. จากสถานการณ์ข้างต้น ให้นักเรียนแสดงวิธีทำอย่างละเอียดในการแก้สถานการณ์ปัญหา

$$1:3 = a:12$$

$$\frac{1}{3} = \frac{a}{12}$$

$$12 = 3a$$

$$\frac{12}{3} = \frac{3a}{3}$$

$$4 = a$$

∴ ก่อโรงงานได้ 4 ถังถว

ภาพที่ 2 แสดงวิธีทำในการแก้สถานการณ์ปัญหาในใบกิจกรรมที่ 3

จากตารางที่ 2 แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 3 อยู่ในระดับดีทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ดังตัวอย่างผลงานของนักเรียนที่อยู่ในระดับดี ในภาพที่ 3 นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องอัตราส่วนและสอดคล้องกับชีวิตจริง

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับสถานการณ์ข้างต้น

การทำอาหาร การรื้อเครื่องดื่ม การทำน้ำพริก การทำอัตราส่วนในแผนที่

การวาดภาพ

ภาพที่ 3 การยกตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตประจำวันในใบกิจกรรมที่ 1

จากผลการจัดการเรียนรู้ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบทั้ง 3 ข้อ ซึ่งจากผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี

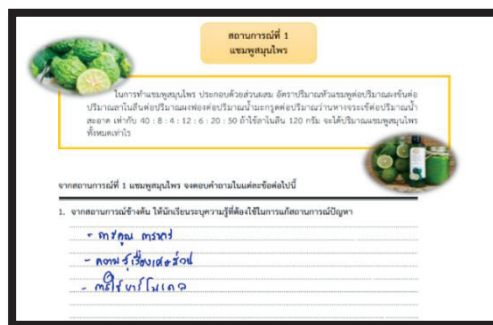
2. ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM เรื่องอัตราส่วน สัดส่วนและร้อยละสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ แสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดงจำนวนนักเรียนตามระดับความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ที่ได้จากแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์	ระดับของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์	จำนวนนักเรียนที่มีคำตอบในแต่ละระดับของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ (ร้อยละ)		
		สถานการณ์ที่ 1 (อัตราส่วน)	สถานการณ์ที่ 2 (สัดส่วน)	สถานการณ์ที่ 3 (ร้อยละ)
ข้อที่ 1	ดี	17 (62.96)	15 (55.56)	14 (51.85)
	พอใช้	10 (37.04)	12 (44.44)	13 (48.15)
	ต้องปรับปรุง	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
ข้อที่ 2	ดี	16 (59.26)	15 (55.56)	13 (48.15)
	พอใช้	9 (33.33)	8 (29.63)	9 (33.33)
	ต้องปรับปรุง	2 (7.41)	4 (14.81)	5 (18.52)
ข้อที่ 3	ดี	27 (100.00)	27 (100.00)	27 (100.00)
	พอใช้	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)
	ต้องปรับปรุง	0 (0.00)	0 (0.00)	0 (0.00)

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 1 อยู่ในระดับดีทั้ง 3 สถานการณ์ แต่มีแนวโน้มลดลงเนื่องจากสถานการณ์มีความซับซ้อนขึ้นตามลำดับ ดังตัวอย่างผลงานของนักเรียนที่อยู่ในระดับดี ในภาพที่ 4 นักเรียนสามารถระบุได้ว่าใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนและเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การแก้สมการ การคูณไขว้ ที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา

ภาพที่ 4 แสดงการเขียนระบุความรู้ที่ต้องใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหาที่ 1

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 2 อยู่ในระดับดีทั้ง 3 สถานการณ์ แต่สถานการณ์ที่ 3 นักเรียนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ระดับพอใช้และปรับปรุงรวมกันแล้วมากกว่าร้อยละ 50 เมื่อเทียบกับระดับดี เนื่องจากนักเรียนไม่กำหนดว่าตัวแปร a แทนค่าสิ่งใด ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการอธิบายวิธีทำที่ไม่สมบูรณ์อีก ดังตัวอย่างผลงานของ

นักเรียนที่มีความสามารถระดับพอใช้ ในภาพที่ 5 นักเรียนแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่ต้องใช้ความรู้เรื่องอัตราส่วนได้บางส่วน

จากสถานการณ์ที่ 2 ขนมหักของลิ้นจี่ จงตอบคำถามในแต่ละข้อต่อไปนี้

2. จากสถานการณ์ที่ 2 ขนมหักของลิ้นจี่ ให้นักเรียนแสดงวิธีทำอย่างละเอียดในการแก้สถานการณ์ปัญหา

ส่วนผสม	สูตรสำหรับ 2 ปอนด์	สูตรสำหรับ 3 ปอนด์	วิธีทำ
แป้ง	170 กรัม	 <u>255</u>กรัม	$\frac{170}{2} = \frac{a}{3}$ $2a = 170 \times 3$ $a = \frac{510}{2}$ $a = 255$

ภาพที่ 5 แสดงวิธีทำในการแก้สถานการณ์ปัญหาที่ 2

จากตารางที่ 3 แสดงให้เห็นว่านักเรียนทุกคนมีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 3 อยู่ในระดับดีทั้ง 3 สถานการณ์ ดังตัวอย่าง ในภาพที่ 6 นักเรียนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องอัตราส่วนที่สอดคล้องกับชีวิตจริง

จากสถานการณ์ที่ 3 ตู้เย็นของแม่ จงตอบคำถามในแต่ละข้อต่อไปนี้

3. ให้นักเรียนยกตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตประจำวันที่สอดคล้องกับสถานการณ์ข้างต้น

1. การแบ่งของที่บ้านพ่อแม่
2. การแบ่งเงินค่ารถ
3. การแบ่งเงินค่ารถ
4. การแบ่งเงินค่ารถ

ภาพที่ 6 การยกตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตประจำวันในสถานการณ์ที่ 3

ผลการวิจัยระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการจากใบกิจกรรม และผลการวิจัยหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จากแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีความสอดคล้องกัน คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ใน 3 องค์ประกอบอยู่ในระดับดี และเมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยตามองค์ประกอบย่อยของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ระหว่างใบกิจกรรมการเรียนรู้กับแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ พบว่า ความสามารถในการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ มีความสอดคล้องกันในองค์ประกอบข้อ 1 และ องค์ประกอบข้อ 3 เนื่องจากพัฒนาการของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนส่วนใหญ่ อยู่ในระดับดี และไม่มีระดับปรับปรุง ซึ่งแนวโน้มขององค์ประกอบข้อ 1 นักเรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้นตามวงจรปฏิบัติการ แต่แบบวัดความสามารถมีแนวโน้มต่ำลงเล็กน้อยจากวงจรปฏิบัติการ ส่วนองค์ประกอบข้อ 3 นักเรียนมีความสามารถคงที่มาตลอดตั้งแต่วงจรที่ 1-3 รวมทั้งแบบวัดความสามารถและมีความสามารถในระดับดีทุกคน แต่ในองค์ประกอบข้อ 2 มีนักเรียนบางส่วนที่มีความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับ

ปรับปรุง เนื่องจากนักเรียนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ปัญหาได้ เช่น แก้มการไม่ถูกต้อง คุณไขว้ไม่ได้ ไม่กำหนดค่าของตัวแปรที่ตัวเองกำหนด เป็นต้น จะเห็นได้ว่าผลของการพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ในแต่ละองค์ประกอบมีความสอดคล้องและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้อภิปรายผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำแนกตามองค์ประกอบรายด้านของความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ ดังนี้

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 1 สามารถระลึกถึงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนมาก่อนหน้านี้และสามารถนำความรู้มาใช้เชื่อมโยงในการเรียนคณิตศาสตร์และวิชาอื่น ๆ ได้ พบว่า ความสามารถดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากสถานการณ์มีความซับซ้อนขึ้นตามลำดับ แต่จำนวนนักเรียนในระดับความสามารถดังกล่าวส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีทุกสถานการณ์ กล่าวคือ นักเรียนสามารถระบุความรู้เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละ และเนื้อหาคณิตศาสตร์อื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เช่น การแก้สมการ การคูณไขว้ที่ใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหาได้ครบถ้วน เนื่องจากในขั้นนำเข้าสู่บทเรียน (แนวคิด FEM : Simple, Relation) ผู้วิจัยใช้รูปภาพ วิดีโอ และคำถามที่เกี่ยวข้องกับชีวิตจริงและเชื่อมโยงกับความรู้ที่นักเรียนได้เรียนมาก่อนหน้านี้ในการนำเข้าสู่บทเรียน และขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิด FEM : Simple, Useful, Relation, Fun) ผู้วิจัยได้เลือกใช้ประเด็นคำถามในใบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถดังกล่าว อาทิ เช่น จากสถานการณ์นักเรียนใช้ความรู้ใดในการแก้สถานการณ์ปัญหา และออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและใกล้ตัวนักเรียน เช่น การทำน้ำแดงมะนาวโซดาและการทำมะม่วงน้ำปลาหวาน ในปริมาณที่มากขึ้น การคิดราคาสินค้าหลังจากลดราคา และให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจากสถานการณ์จริงส่งผลให้นักเรียนสามารถระลึกถึงความรู้ทางคณิตศาสตร์ที่ได้เรียนมาก่อนหน้านี้และสามารถนำความรู้มาใช้เชื่อมโยงในการเรียนคณิตศาสตร์และวิชาอื่นๆ ได้ สอดคล้องกับ Tangkawsakul (2017) ที่กล่าวว่า นักเรียนระบุและอธิบายความรู้คณิตศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาที่พบอย่างเต็มที่เมื่อผ่านการแก้สถานการณ์ปัญหาในบริบทที่ใกล้ชิดกับวิถีชีวิตของตนเอง

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 2 สามารถเข้าใจถึงวิธีการที่จะสร้างแนวคิดทางคณิตศาสตร์ โดยการเชื่อมโยงองค์ความรู้ที่มีเป้าหมายเพื่อสร้างความรู้ใหม่ได้ พบว่า จากการแก้ปัญหทั้งสามสถานการณ์ในแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถอยู่ในระดับดีทุกสถานการณ์ แต่จำนวนนักเรียนในระดับความสามารถดังกล่าวมีแนวโน้มลดลงเนื่องจากความยากง่ายของแบบวัดแตกต่างกันไปตามสถานการณ์ และความสามารถนี้ต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่จำเป็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของอัตราส่วน สัดส่วน และร้อยละ รวมไปถึงการใช้ความรู้เรื่องการคูณไขว้ การกำหนดตัวแปร และการแก้สมการ จึงทำให้นักเรียนบางส่วนไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ แต่นักเรียนส่วนใหญ่ที่ทำแบบวัดความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดีทุกสถานการณ์ เนื่องจากในขั้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (แนวคิด FEM : Simple, Useful, Relation, Fun) ผู้วิจัยได้เลือกใช้ประเด็นคำถามในใบกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถดังกล่าว อาทิ เช่น จากสถานการณ์ปัญหานักเรียนสามารถแสดงวิธีทำในการแก้สถานการณ์ปัญหาได้อย่างไร และออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงและใกล้ตัวนักเรียน เช่น การเล่นเกม DOCTOR เป็นเกมที่เกี่ยวข้องกับสรรพคุณของน้ำสมุนไพร STORY RATIO เป็นเกมเกี่ยวกับการหาสัดส่วนจากการตั้งสถานการณ์ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และ PERCENT CARD เป็นเกมการคิดกำไร ขาดทุน อีกทั้งยังยกตัวอย่างให้นักเรียนดูเพื่อให้นักเรียนเข้าใจวิธีการแก้ปัญหาก็ถูกต้องตามหลักการคณิตศาสตร์ มีการทบทวนความรู้เท่าที่จำเป็นต้องใช้ในการแก้สถานการณ์ปัญหา

และให้นักเรียนตรวจสอบความเหมาะสมของคำตอบที่ได้ว่าสมเหตุสมผลหรือไม่ สอดคล้องกับ Kennedy & Tipps (1994) ที่กล่าวว่า การเลือกและใช้แนวคิดในการแก้โจทย์ปัญหาเป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ผู้แก้โจทย์ปัญหาต้องศึกษาแนวคิดให้เข้าใจ และการเลือกใช้แนวคิดได้เหมาะสมกับโจทย์ปัญหาจะทำให้เห็นแนวทางการแก้โจทย์ปัญหาจนสามารถหาคำตอบได้ถูกต้อง และ Tholaeng (2016) ที่กล่าวว่า นักเรียนจำเป็นต้องใช้ประสบการณ์ความรู้พื้นฐานเดิมเป็นข้อมูลความรู้เชื่อมต่อกับสถานการณ์ปัญหาที่จะเรียนรู้ใหม่ โดยที่นักเรียนสามารถเลือกและออกแบบวิธีการค้นหาคำตอบตามที่ตนรู้ เข้าใจและสนใจนำไปปฏิบัติเพื่อแก้ปัญหา ซึ่งอาจเป็นวิธีการที่ตนเองเลือกใช้ตามแนวทางที่ตนเองถนัดเพื่อให้ได้คำตอบของปัญหาที่ต้องการและอาจเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับการแก้ปัญหาในครั้งนั้น

ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 3 สามารถตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่างๆ ตลอดจนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ พบว่านักเรียนทุกคนสามารถยกตัวอย่างสถานการณ์เรื่องอัตราส่วน สัดส่วน ร้อยละและสอดคล้องกับชีวิตจริงได้ ทั้ง 3 วงจรปฏิบัติการ ทำให้ทราบว่านักเรียนสามารถตระหนักถึงความสำคัญของการเชื่อมโยงและสามารถเชื่อมโยงองค์ความรู้ต่าง ๆ ตลอดจนแนวคิดทางคณิตศาสตร์ได้ เนื่องจากทุกชั้นของกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยจะยกตัวอย่างสถานการณ์ในชีวิตจริงของนักเรียนมาให้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ และให้นักเรียนลองยกตัวอย่างเอง แต่ละคนก็จะยกตัวอย่างตามประสบการณ์ที่ตัวเองได้พบเจอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Lu Pien Cheng (2013) ซึ่งกล่าวว่า การให้สถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของนักเรียนทำให้นักเรียนได้ตระหนักถึงความเข้าใจในปัญหาและนำมาสู่ความเชื่อที่ว่าจะใช้คณิตศาสตร์เรื่องใดเพื่อที่จะแก้ปัญหานั้นได้อย่างเหมาะสม และ Jampaon (2019) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการเชื่อมโยงระหว่างวิชาและชีวิตประจำวันทำให้นักเรียนเห็นความสำคัญ ความสัมพันธ์ทั้งระหว่างสิ่งของ คน หรือแนวคิดซึ่งเป็นการเชื่อมโยงกระบวนการทางปัญญาในการนำสิ่งต่าง ๆ มาเกี่ยวข้องและสามารถนำความรู้ทางคณิตศาสตร์มาเชื่อมโยงและประยุกต์ใช้ได้หลากหลาย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM หลักการของ Simple ครูต้องออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ให้เนื้อหาที่จะสอนอยู่ในรูปแบบที่ง่ายต่อความเข้าใจของนักเรียน เช่น การใช้บาร์โมเดลในการแก้โจทย์ปัญหา ครูควรมีเทคนิค สื่อหรืออุปกรณ์ต่างๆ เป็นเครื่องมือช่วยจัดการข้อมูลให้นักเรียนได้เข้าใจได้ง่ายขึ้น เช่น รูปภาพ วิดีโอที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่นักเรียนเรียนและสอดคล้องกับชีวิตจริง
2. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ควรออกแบบหนึ่งกิจกรรมให้ครอบคลุมทั้ง 4 หลักการตามแนวคิด FEM เพราะทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาที่จะสอนอยู่ในรูปแบบที่ง่าย อีกทั้งยังทำให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้สนุกสนาน ไม่น่าเบื่อ เนื่องจากการใช้เกม (การ์ดเกม) เข้ามาช่วยในการจัดการเรียนรู้ซึ่งการ์ดเกมที่ใช่เป็นการ์ดเกมที่เป็นสถานการณ์ในชีวิตจริง ทำให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนรู้อีกมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่จะนำมาพัฒนาความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ตามองค์ประกอบข้อที่ 2 ที่เป็นความสามารถในการเข้าใจถึงวิธีการที่จะสร้างแนวคิดทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ปัญหาได้ เช่น นักเรียนบางส่วนแก้สมการไม่ถูกต้อง คูณไขว้ไม่ได้ ไม่กำหนดค่าของตัวแปรที่ตัวเองกำหนด แสดงให้เห็นถึงการอธิบายวิธีทำที่ไม่สมบูรณ์

2. ควบคู่กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด FEM ที่มีผลต่อความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เนื่องจากนักเรียนส่วนใหญ่ยังไม่สามารถเขียนแสดงวิธีการแก้ปัญหาสถานการณ์ปัญหาได้

References

- Fouryza, D. (2019). Designing lesson plan of integer number operation based on fun and easy math (FEM) approach. **International Journal of Evaluation and, Research in Education (IJERE)**, 8(1), 103-109.
- Jampaon. C. (2019). **The learning management outcome of Realistic Mathematics Education (RME) for promoting mathematical problem Solving ability for Mathayomsuksa 6 students**. Bangkok : Silpakorn University.
- Kennedy, L.M. & Tipp, S. (1994). **Guiding Children's Learning of Mathematics International**. Thomson Publishing.
- Lu Pien Cheng. (2013). **The design of a mathematics problem using real-life contexts :An example of effective practice in secondary school mathematics**. Master' thesis National Institute of Education.
- Ministry of Education. (2016). **The Report for Monitoring and Evaluating Education based on the Revised National Education Plan (2552 - 2559 B.E.)**. Bangkok : Office of the Education Council : ONEC.
- National Council of Teachers of Mathematics (NCTM). (2000). **Principles and standards for school mathematics**. N.P. : National Council of Teacher of Mathematics.
- OBCD. (2019c). **PISA 2018 Results (Volume I) : What Students Know and Can Do**. Paris : PISA. OECD Publishing.
- PISA Thailand. (2014). **Examples of Mathematic Test in PISA 2012**. The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST) Government Building.
- Subsaman, P. (2006). **Learning management by acquiring knowledge and self-directed learning Methods**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Tangkawsakul. S. (2017). **Development of Mathematical activity package by Using context-based approach and mathematical modelling to enhance mathematical connection albites and attitude towards mathematic of ninth grade students**. Bangkok : Chulalongkorn University.
- Tholaeng, S. (2016). Comparisons of Leaning Achievement Problems Solving Skills and Mathematics Connection Ability Entitled Content Application of Prathomsuksa 6 Students Between Using Problem-Based Learning Approach and 4MAT Learning Model. **Journal of Education Mahasarakham University**, 10(Special), 1148-1163.
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST) Government Building. (2012). **Math assessment**. Bangkok : The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST).
- The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST) Government Building. (2013). **PISA 2012 Results : Mathematics, Reading and Science**. N.p. : The Institute for the Promotion of Teaching Science and Technology (IPST).

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน
ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of Science Activity Packages on Chemicals in Daily Life
Subject according to STEM Education to encourage Science Process Skills of
Prathomsuksa 6 Students

จิราวรรณ เทพสุคนธ์*

Jiraran Tepsukon

ชำนาญ ปานาวงษ์**

Chamnan Panawong

Received : February 9, 2021

Revised : April 21, 2021

Accepted : June 21, 2021

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพ ตามเกณฑ์ 80/80 2) เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชนาบาล จังหวัดน่าน จำนวน 30 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน จำนวน 3 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วยชุดที่ 1 เรื่อง มารู้จักสารกันแอมะ ชุดที่ 2 เรื่อง สมบัติของสารในสถานะของแข็ง ของเหลว และแก๊ส ชุดที่ 3 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) แบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ และ 4) แบบวัดความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test dependent) ผลการวิจัยพบว่า 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวันผ่านการพิจารณาความเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.11/82.09 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ 2) ผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน และทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ / ประถมศึกษา / สะเต็มศึกษา / ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์

*นักศึกษาลัทธิศาสตรมหาบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Master of Education Students Faculty of Education Naresuan University

**อาจารย์ประจำคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

Faculty of Education's Lecturers, Naresuan University

ABSTRACT

This study aims to: 1. Create and find efficacy of Science Activity Packages on Chemicals in Daily Life Subject according to STEM Education to encourage Science Process Skills of Prathomsuksa 6 Students which is effective according to the criteria 80/80 2. Demonstrate Science Activity Packages (2.1) Compare achievement of students' pre-test and post-test school record that have been taught by Science Activity Packages (2.2) Compare science process skills of students' pre-test and post-test with the science process skills test 3. Study the satisfaction of the students who have studied with Science Instructional Package by using Research and Development Methodology divided into 3 steps as follows (1) Creating and finding efficacy of Science Activity Packages (2) Study result of using Science Activity Packages (3) Study the satisfaction of students who have been taught with Science Activity Packages. The samples for this research are 30 students in Prathomsuksa 6 Students of Rachanuban School, in Nan Province. The samples were chosen by Cluster Random Sampling method by using classrooms as random unit, then drew lots from all 5 classrooms. The materials that were applied in the research is The Science Activity Packages on Chemicals in Daily Life Subject according to STEM Education, academic achievement test and science process skills test, using all by t-test for dependent sample The research found that 1) Creating and finding efficacy of Science Activity Packages which were designed by author into 3 sets are: (1) Let's Get to Know Chemical (2) Properties of Substances in the Solid, Liquid and Gas State (3) Change of Substance. All of these packages have been considered pass for the appropriateness and have an overall average at the highest level and are effective as 82.11/82.09 2) The Comparison of academic achievement and science process skills. (2.1) The students' post-test school record that studied with Science Activity Packages are higher than the pre-test with statistical significance at the level of .05 (2.2) The post-test of students' science process skills who studied with the Science Activity Packages are higher than the pre-test with statistical significance at the level of .05 3) The students' satisfaction to the Science Activity Packages on Chemicals in Daily Life Subject according to STEM Education to encourage Science Process Skills of Prathomsuksa 6 Students are in the highest level.

Keywords : Science Activity Packages / Prathomsuksa / STEM Education / Science Process Skills

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันและอนาคตมีการเปลี่ยนแปลงไปสู่ยุคไทยแลนด์ 4.0 เพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีดังนั้น หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) จึงมีจุดมุ่งหมายของการศึกษา เพื่อตอบสนองต่อสังคมและตอบสนองประเทศชาติ พัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข ถึงแม้ว่าการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ มีความสำคัญดังที่กล่าวมาแล้ว แต่ปัจจุบันการจัดการเรียนรู้ของ

นักเรียนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ พบปัญหาด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอน ยังไม่บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ดังจะเห็นได้จากการประเมินคุณภาพทางด้านวิทยาศาสตร์ ในแต่ละช่วงชั้น ทั้งในระดับประเทศ ระดับเขตและระดับโรงเรียน นักเรียนยังมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สาระวิทยาศาสตร์ที่ยังไม่บรรลุเป้าหมาย จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์โรงเรียนราชานุบาล จังหวัดน่าน ที่ผ่านมาพบว่า ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 รายวิชาวิทยาศาสตร์มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าระดับประเทศเล็กน้อยแต่ค่าเฉลี่ยน้อยกว่ารายวิชาอื่นๆ และมีแนวโน้มค่าเฉลี่ยลดลงจากปีการศึกษา 2559 ระดับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 50.62 ระดับจังหวัด 45.76 ระดับสังกัด 40.97 ในปีการศึกษา 2561 ระดับโรงเรียน มีค่าเฉลี่ย 47.67 ระดับจังหวัด 39.11 ระดับสังกัด 36.30 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนปีการศึกษา 2560-2562 วิชาวิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชานุบาล จังหวัดน่าน มีแนวโน้มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง โดยเฉพาะในหน่วยที่ 3 สารในชีวิตประจำวัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำที่สุด เมื่อพิจารณาเนื้อหา เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตัวชี้วัดที่ 8 ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ พบว่าเป็นเนื้อหาที่ค่อนข้างยาก เนื้อหามากและกว้าง มีความสลับซับซ้อนยากต่อการทำความเข้าใจ ส่วนปัญหาด้านนักเรียน พบว่า นักเรียนมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างไรก็ตาม และกิจกรรมไม่สร้างความสนใจ ทำให้นักเรียนขาดความเข้าใจในเนื้อหาเกิดความเบื่อหน่ายและไม่ตั้งใจเรียนนักเรียนบางคนไม่สามารถที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรได้อาจเป็นเพราะนักเรียนมีความสามารถที่แตกต่างกัน ดังนั้น เพื่อเป็นการสนองต่อความต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลในการเรียนรู้ การใช้สื่อการเรียนจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตามจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน ได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (Baigasuyee, 2009) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจในบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น แนวทางการจัดการเรียนรู้ที่กำลังได้รับความสนใจกันอย่างมากในปัจจุบัน เป็นแนวคิดการจัดการเรียนรู้ ที่มีการบูรณาการเนื้อหา และทักษะด้านวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์และเทคโนโลยีเรียกว่า “สะเต็มศึกษา” (Thananuwong, 2013) โดยที่วิชาทั้งสี่ในสะเต็มศึกษานี้ล้วนแต่เป็นวิชาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีความรู้ความสามารถที่ดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ความเป็นโลกาภิวัตน์สังคมตั้งอยู่บนฐานของความรู้และเต็มไปด้วยเทคโนโลยีที่นับวันยิ่งเจริญก้าวหน้าขึ้นไป (Thananuwong, 2013) การเรียนรู้นี้ สามารถบูรณาการสู่การเรียนการสอน ส่งผลทำให้การเรียนรู้เนื้อหาในวิชาวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์และเทคโนโลยีมีความน่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นผู้เรียนยังได้ฝึกฝนทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และทักษะกระบวนการคิด การออกแบบ การแก้ปัญหา การให้เหตุผลต่าง ๆ ทางเทคโนโลยีและวิศวกรรมมาบูรณาการร่วมด้วย (Chanprasert, 2014) ในการจัดการเรียนการสอนระดับประถมศึกษา สื่อการสอนนับว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพราะสื่อการสอนจะช่วยกระตุ้นให้เด็กสนใจ ในสิ่งที่เรียนช่วยให้เด็กได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม ที่ได้รับประสบการณ์ที่เป็นรูปธรรมเป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้กระบวนการสื่อการสอนที่ดีนั้นจะต้องเหมาะสมกับวัยของนักเรียนสถานที่เรียน ระยะเวลา หรือช่วงเวลาที่กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอน ตลอดจนสภาพแวดล้อมต่างๆ ซึ่งเป็นวิธีการเรียนในสิ่งที่ต้องการได้ด้วยตนเอง (Brahmawong, 2013, p.25) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Jitaree (2009) พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ฝ้ายสีย้อมธรรมชาติ:โป่งคำ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ Yangnonk (2012) ที่พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง พลังงานแสงสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผู้ศึกษาในฐานะครูผู้สอนสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

ได้ตระหนักถึงปัญหาของการจัดการเรียนรู้ และเล็งเห็นว่าการที่จะพัฒนา และส่งเสริมการเรียนรู้ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จึงได้ทำการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

สมมุติฐานของการวิจัย

1. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. นักเรียนที่เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวทางการสะเต็มศึกษา มีทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามกระบวนการของงานวิจัยและพัฒนา ซึ่งมีขั้นตอนและรายละเอียดการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 80/80

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้ตรวจสอบความเหมาะสมของกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้
 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านสะเต็มศึกษา จำนวน 1 ท่าน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 1 ท่าน 4) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา จำนวน 1 ท่าน

1.2 ผู้ให้ข้อมูลในการตรวจสอบความเหมาะสมแบบ 1:1, 1:3 และภาคสนามของชุดกิจกรรม ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชานุบาล อำเภอเมือง จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 รวมจำนวน 52 คน

2. ขั้นการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ศึกษาและสำรวจสภาพปัญหาการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินขั้นพื้นฐาน (O-NET)

2.2 ศึกษาเอกสารหลักสูตรแกนกลางการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดรายวิชาวิทยาศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 และศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ จำนวน 8 ทักษะ คือ การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปสและสเปสกับเวลา การใช้ตัวเลขหรือการคำนวณ การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็นจากข้อมูล และการทำนาย

2.3 ศึกษาการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษามี 6 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน กำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมดังนี้ 1) คำชี้แจง 2) คู่มือครู 3) คู่มือนักเรียน 4) แผนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การประเมิน

2.4 ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ จำนวน 3 ชุดกิจกรรม ประกอบด้วย ชุดที่ 1 มารูจักสารกันแอะ ชุดที่ 2 สมบัติของสารในสถานะของแข็ง ของเหลวและแก๊ส และชุดที่ 3 การเปลี่ยนแปลงของสาร ซึ่งแต่ละชุดกิจกรรม ประกอบด้วย 6 ขั้นตอนตามแนวคิดสะเต็มศึกษา คือ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน และขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ซึ่งใช้เวลาเรียนชุดกิจกรรมละ 4 ชั่วโมง รวม 12 ชั่วโมง

2.5 ตรวจสอบเกี่ยวกับภาษาที่ใช้ การสะกดคำ และการพิมพ์

2.6 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และด้านการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แล้วนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00

2.7 นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอนวิทยาศาสตร์ จำนวน 2 ท่าน ด้านการวัดและประเมินผลการศึกษา จำนวน 2 ท่าน และด้านการวิจัยและพัฒนาวัตกรรมการศึกษา จำนวน 1 ท่าน เพื่อประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ด้าน คือ ด้านคุณค่า ด้านเนื้อหา ด้านภาษา ด้านแบบทดสอบ และด้านคำชี้แจงประกอบการใช้ชุดกิจกรรม จากนั้นนำผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ มาพิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 พบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, $S.D.=0.53$) แล้วนำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ก่อนนำไปหาประสิทธิภาพในขั้นต่อไป

2.8 ดำเนินการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังนี้

1) ขั้นทดลองกลุ่มย่อย (1:1) โดยทดลองใช้กับนักเรียนที่มีผลการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ อย่างละ 1 คน รวม 3 คนเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมด้านเนื้อหาภาษาและเวลาในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

โดยทำการทดลองรวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง โดยผู้วิจัยสังเกตพฤติกรรม สีหน้า และสัมภาษณ์นักเรียน ตลอดจนสังเกตการทำกิจกรรมของนักเรียนในแต่ละขั้นตอนแล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สมบูรณ์ขึ้น

2) ขั้นตอนทดลองกลุ่มเล็ก (1:3) นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ที่แก้ไขปรับปรุงแล้วทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีผลการเรียนสูง ปานกลางและต่ำ อย่างละ 3 คน รวม 9 คน โดยทำการทดลองรวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยชุดกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม (E_1) ได้แก่ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนทดสอบย่อยท้ายชุดกิจกรรม และดำเนินการเก็บคะแนนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมทั้ง 3 ชุด โดยทำการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยแบบวัดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน (E_2) พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.98/82.22

3) ขั้นตอนทดลองภาคสนาม นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แก้ไขปรับปรุงแล้ว ทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมโดยทำการทดลองรวมทั้งสิ้น 12 ชั่วโมง ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บคะแนนระหว่างเรียนด้วยชุดกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม (E_1) ได้แก่ ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนทดสอบย่อยท้ายชุดกิจกรรม และดำเนินการเก็บคะแนนหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมทั้ง 3 ชุด (E_2) โดยทำการวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ด้วยแบบวัดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน พบว่าชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.11/82.09 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คือ 80/80

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน และแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนการสร้างและพัฒนา ดังนี้

1. แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน

1.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ศึกษาสาระการเรียนรู้ ตัวชี้วัดมา กำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งครอบคลุมตัวชี้วัดของชุดกิจกรรมทั้ง 3 ชุด นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน จำนวน 60 ข้อ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ คัดเลือกและปรับปรุงแก้ไขข้อคำถามให้เหมาะสม โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป ซึ่งจากการพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญ พบว่า มีข้อคำถามที่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 45 ข้อ

1.3 นำแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 45 ข้อทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน และนำกระดาษคำตอบมาตรวจให้คะแนน และวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ พบว่า ข้อคำถามทั้ง 45 ข้อ มีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.25 - 0.83 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.14 - 1.00 ผู้วิจัยจึงได้คัดเลือกข้อคำถามที่ครอบคลุมมาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน พร้อมทั้งเป็นข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกและค่าความยากง่ายเหมาะสม จำนวน 30 ข้อ โดยพบว่า ข้อคำถามที่คัดเลือกมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.42-1.00 และมีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.30-0.78 ซึ่งมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.94

1.4 จัดพิมพ์แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวันฉบับสมบูรณ์ เพื่อใช้ในการทดลองต่อไป

2. การสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์

2.1 ศึกษาเอกสาร หนังสือ ตำรา เกี่ยวกับทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ และนำมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มาวิเคราะห์ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ที่เกิดขึ้น รวมถึงศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์

2.2 สร้างแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เป็นแบบชนิดเลือกคำตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 45 ข้อ ซึ่งครอบคลุม 8 ทักษะ คือ การสังเกต การวัด การจำแนกประเภท การใช้ความสัมพันธ์ระหว่างสเปกกับสเปสและสเปกกับเวลา การใช้ตัวเลขหรือการคำนวณ การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล การลงความคิดเห็นจากข้อมูล และการทำนาย

2.3 นำแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ที่ต้องการวัด โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 ขึ้นไป พบว่า มีข้อสอบใช้ได้ จำนวน 30 ข้อ

2.4 นำแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ จำนวน 30 ข้อทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 40 คน และวิเคราะห์หาคุณภาพรายข้อ พบว่า แบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ทั้ง 30 ข้อ มีความยากง่าย ตั้งแต่ 0.18-0.80 มีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.05-1.00

2.5 ผู้วิจัยดำเนินการคัดเลือกข้อคำถามที่ครอบคลุมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ ทั้ง 8 ทักษะจำนวน 25 ข้อ โดย มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.40-1.00 และมีค่าความยากง่าย ตั้งแต่ 0.33-0.80 ซึ่งมีค่าความเที่ยงของแบบวัดทั้งฉบับ (KR-20) เท่ากับ 0.89 จากนั้นจัดพิมพ์แบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ฉบับสมบูรณ์

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน โดยมีการดำเนินการ ดังนี้ 1. ติดต่อกับผู้เชี่ยวชาญในการประเมินชุดกิจกรรม 2. ส่งชุดกิจกรรมและแบบประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรม ได้แก่ 1) คำชี้แจง 2) คู่มือครู 3) คู่มือนักเรียน 4) แผนการจัดการเรียนรู้ 5) สื่อการเรียนรู้ 6) การประเมิน 6.ดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา จำนวน 3 ชุดให้ผู้เชี่ยวชาญ 3. รับชุดกิจกรรมและแบบประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบต่าง ๆ ของชุดกิจกรรม คืนมาจากผู้เชี่ยวชาญ

4.2 การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการหาประสิทธิภาพแบบหนึ่งต่อสาม และแบบภาคสนามของชุดกิจกรรม ผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลกับนักเรียนกลุ่มต่างๆ ดังนี้ 1) คณะนักทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ระหว่างเรียนด้วยชุดกิจกรรมในแต่ละชุดกิจกรรม และคะแนนจากการทดสอบย่อยท้ายชุดกิจกรรม 2) คณะนักทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ จากแบบวัดกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ และคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน จากแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้

ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานในแต่ละด้าน แล้วแปลผลของค่าเป็นระดับความเหมาะสมโดยใช้เกณฑ์ของ Srisaard (2002, p.103)

5.2 ตรวจสอบประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จากค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบย่อยหลังชุดกิจกรรมแต่ละชุด (E_1) และค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (E_2)

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนราชานุบาล อำเภอเมืองน่าน จังหวัดน่าน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563 จำนวน 1 ห้อง รวม 30 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบกลุ่มโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม

2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา

ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ และความพึงพอใจ

3. แบบแผนการวิจัย

ผู้วิจัยทำการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัย คือ One Group Pretest- Posttest Design ดังตารางที่ 1 (Saiyot & Saiyot, 1995, p.249)

ตารางที่ 1 แสดงรูปแบบการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

	การสอบก่อน	จัดกระทำ	การสอบหลัง
กลุ่มทดลอง	T_1	X	T_2

เมื่อ T_1 คือ การทดสอบก่อนใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

X คือ การเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

T_2 คือ การทดสอบหลังใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

4.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

4.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน และแบบวัดทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูล ดังนี้

การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาดำเนินการเก็บข้อมูลดังนี้

5.1 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียนด้วยแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ และแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน จำนวน 30 ข้อ (T_1)

5.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมด้วยชุดกิจกรรมทั้ง 3 ชุด (X)

5.3 ดำเนินการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและแบบวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครบ ทั้ง 3 ชุด กิจกรรม (T₂)

5.4 ดำเนินการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังจากเรียนครบทั้ง 3 ชุดกิจกรรม นำแบบประเมินความพึงพอใจ มาตรวจนับคะแนนโดยกำหนดค่าออกเป็น 5 ระดับ โดยกำหนดมาตราส่วนประมาณค่า

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้วยสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (Paired – Sample t-test)

ผู้ศึกษาดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำผลคะแนนมาวิเคราะห์ข้อมูลเป็นรายด้านโดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยกำหนดค่าเฉลี่ยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่าของลิเคิร์ต (Likert) ในการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อยที่สุด

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1 การสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ครั้งนี้ ประกอบด้วยชุดกิจกรรม 3 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เรื่อง มารู้จักสารกันเอง ชุดที่ 2 เรื่อง สมบัติของสารในสถานะของแข็ง ของเหลว และแก๊ส และชุดที่ 3 เรื่อง การเปลี่ยนแปลงของสาร

1.2 การพิจารณาความเหมาะสมขององค์ประกอบต่างๆ ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า โดยเฉลี่ยในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.66, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านที่มีความเหมาะสมสูงสุดตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญคือ ด้านเนื้อหาของชุดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.55, S.D. = 0.52) รองลงมาคือด้านคุณค่าของชุดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.53) และด้านแบบทดสอบของชุดกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.50, S.D. = 0.55)

1.3 การหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีประสิทธิภาพ 82.11/82.09 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ดังตาราง 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	p-value
ก่อนเรียน	10.33	2.55	17.07	2.95	31.72*	0.00
หลังเรียน	27.40	1.52				

จากตารางที่ 2 พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 10.33 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.55) และ 27.40 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.52) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ดังตาราง 3

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

การทดสอบ	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	p-value
ก่อนเรียน	8.70	1.39	12.13	2.60	25.60*	0.00
หลังเรียน	20.83	2.23				

จากตารางที่ 3 การวัดทักษะกระบวนการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน พบว่า นักเรียนมีคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 8.70 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.39) และ 20.83 คะแนน (ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.23) ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า ทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64, S.D. = 0.56) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจแต่ละด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

อภิปรายผลการวิจัย

1. จากผลการวิจัยพบว่า การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้วิจัยค้นคว้าสร้างขึ้น ได้ผ่านการพิจารณาความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับ

มากที่สุด และเมื่อนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า ชุดกิจกรรมมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.11/82.09 กล่าวคือ เมื่อนักเรียนเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมตามขั้นตอนสะสมทั้ง 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ระบุปัญหา ขั้นที่ 2 รวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ขั้นที่ 3 ออกแบบวิธีการแก้ปัญหา ขั้นที่ 4 วางแผนและดำเนินการแก้ปัญหา ขั้นที่ 5 ทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ขั้นที่ 6 นำเสนอวิธีการแก้ปัญหา ผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน ทำให้นักเรียนสามารถเข้าใจถึงองค์ความรู้ สืบค้นรวบรวมข้อมูล ออกแบบวิธีการแก้ปัญหาลงมือทำได้ ตอบคำถามได้อย่างมีเหตุมีผลปฏิบัติกรทดลองได้อย่างถูกต้องและปลอดภัย นักเรียนมีคะแนนจากกระบวนการเรียนรู้ เฉลี่ยร้อยละ 84.67 และมีคะแนนจากการประเมินผลลัพธ์ที่เกิดจากชุดกิจกรรมด้วยการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและวัดทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ เฉลี่ยร้อยละ 82.11 ซึ่งมีความคลาดเคลื่อนน้อยกว่า 2.5 จึงถือว่าเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ (Brahmawong, 2013, p.11) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Phusing (2013) ที่ได้รายงานการใช้ชุดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องสารรอบตัวเรา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ว่าชุดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารรอบตัวเรา ตามแนวคิดสะสมศึกษาของนักชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 84.11/81.08 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์

2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรม เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะสมศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมมีขั้นตอนของการสืบค้นเพื่อรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหาโดยนักเรียนจะได้สืบค้นข้อมูลสำคัญในการแก้ปัญหาและนอกจากนี้ยังได้ลงมือปฏิบัติการทดลองด้วยตนเอง สอดคล้องกับ Bybee (2013) ที่ได้รับรู้ว่า กิจกรรมตามแนวทางสะสมศึกษามีขั้นตอนการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้นักเรียนต้องมีการบูรณาการความรู้ไปใช้ในการคิดออกแบบวิธีการแก้ปัญหา โดยผู้จัดกิจกรรมต้องมีการกำหนดองค์ความรู้ที่จำเป็นต้องใช้ในการสร้างวิธีหรือออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเพื่อนำไปสู่การลงมือปฏิบัติ และสร้างผลงานผ่านกระบวนการออกแบบเชิงวิศวกรรม

2.2 ทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะสมศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้สร้างและพัฒนาขึ้นนั้น มีขั้นตอนตามแนวคิดสะสมศึกษาที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกทักษะทางวิทยาศาสตร์ที่สำคัญ คือ ทักษะการสังเกต การวัด การลงความเห็นจากข้อมูล การจำแนกประเภท การหาความสัมพันธ์ของสเปกกับเวลา การใช้จำนวน การจัดกระทำและสื่อความหมายข้อมูล ซึ่งเมื่อนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทำให้นักเรียนสามารถสร้างการเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง และเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความคงทนซึ่งสอดคล้องกับปรัชญาปฏิบัตินิยมในทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism Theory) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ แอนเดอร์สัน (Anderson, 1978) ที่กล่าวว่าทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์เป็นพฤติกรรมของความสามารถที่เกิดจากการปฏิบัติและการฝึกฝนจนชำนาญก่อให้เกิดเป็นพฤติกรรมการเรียนรู้ที่อยู่ในตัวของบุคคล

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง สารในชีวิตประจำวัน ตามแนวคิดสะสมศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจอยู่ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนนำความรู้ที่เป็นนามธรรมมาอยู่ในรูปธรรมที่ชัดเจนได้และประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับจากชุดกิจกรรมทำให้การเรียนรู้มีความหมายต่อผู้เรียนสามารถนำความรู้จากศาสตร์ต่างๆ ไปบูรณาการในชีวิตประจำวันได้จึงทำให้เกิด

ความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ Koocharoenpisal, et al. (2019, pp.23-38) ที่ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ตามแนวทางสะเต็มศึกษา (STEM Education) เรื่อง การปรับปรุงคุณภาพน้ำสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์อยู่ในระดับพึงพอใจมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Santiphaiboon & Po-ngoen (2018, pp.69-85) ได้จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนตามแนวคิดสะเต็มร่วมกับการสอนเชิงผลิตภาพเพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการ และความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นปลายเปิดในการจัดกิจกรรม พบว่านักเรียนชอบการจัดการเรียนการสอน และได้รับความรู้ในด้านวิทยาศาสตร์ ด้านคณิตศาสตร์ ด้านศิลปะ ความคิดสร้างสรรค์ในการสร้างชิ้นงานเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ เกิดความรู้และความสนุกสนาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ครูควรให้ความรู้พื้นฐานนักเรียนเกี่ยวกับการทำการทดลองทางวิทยาศาสตร์ ควรสอนวิธีการใช้อุปกรณ์เบื้องต้นให้แก่นักเรียนก่อนทำกิจกรรม
2. ครูควรให้คำแนะนำแก่นักเรียนเกี่ยวกับการทำกิจกรรมนอกห้องเรียน การสร้างระเบียบวินัยในการทำงานร่วมกัน และปฏิบัติตามเงื่อนไขของการเรียน เพื่อให้นักเรียนสามารถปฏิบัติตามกิจกรรมได้เสร็จภายในเวลาที่กำหนด

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่พัฒนาทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหาและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์และประเมินทักษะในศตวรรษที่ 21

References

- Baigasuyee, J. (2009). **Teaching Material Writing Process**. Bangkok : Suweeriyasan Publisher.
- Brahmawong, C. (2013). The Performance test of Instructional Package. **Silpakorn Educational Research Journal**, 5(1), 7-20.
- Bybee, R.W. (2013). **The Case for STEM Education : Challenges and Opportunities**. Arlington : The National Science Teaching Association.
- Chanprasert, S. (2014). Active Learning: Learning Management of 21st Century. **IPST Magazine**, 42(188), 3-6.
- Jitaree, A. (2009). **The Development of Science Instructional Package Under the Topic of Natural Color Dyed Cotton : Pongkham for Grade 8 Students**. Suntisuk School. Nan : Primary Educational Service Area (PESA) 2.
- Koocharoenpisal, N., Kwanmueng, R. & Ma-iam, L. (2019). The Development of Science Instructional Package for Improving Water Quality for High School Students according to STEM EDUCATION. **Srinakharinwirot Research and Development (Journal of Humanities and Social Sciences)**, 11(21), 23-38.

- Santiphaiboon, J. & Po-ngoen, w. (2018). **Learner's Development Activities by STEAM and Productivity Based learning to Enhance the Process Skills and Creative Ability in Third Grade Students**. [Online]. Available: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDUCU/article/view/148073/109007> [2019, October 24].
- Saiyot, L. & Saiyot, A. (2015). **Educational research techniques**. Bangkok : Suweeriyasan Publisher.
- Srisa-ard, B. (2002). **The preliminary research**. Bangkok : Suweeriyasan Publisher.
- _____. (2002). **Educational Measurement and Evaluation**. Faculty of Education : Srinakharinwirot University, Maha Sarakham.
- Thananu Wong, R. (2013). The Learning of Global Warming by integrated STEM Education. **IPST Magazine**, 41(182), 15-20.
- Yangnonk, W. (2012). **The Result Report of Using the Science Instructional Package, Science Department, Topic : Light energy, Grade 4. Mae Raka School**. Phitsanulok : Phitsanulok Primary Educational Service Area (PESA) 2.

คำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความ

สังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

วารสารสังกัด : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร มีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ได้แก่ การศึกษา รัฐประศาสนศาสตร์ การพัฒนาชุมชน เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ บริหารธุรกิจ การท่องเที่ยว นิเทศศาสตร์ และวัฒนธรรมเผยแพร่แก่นักวิชาการ และ บุคคลทั่วไป ปีละ 4 ฉบับ บทความที่ได้รับการตีพิมพ์ในวารสารจะต้องผ่านการตรวจพิจารณาจากกองบรรณาธิการ และผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน/บทความ โดยใช้การ Peer-review เป็นแบบ double blinded หากมีความเห็นว่าจะต้องมีการปรับแก้ไขทางกองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อแก้ไขและขอสงวนสิทธิ์การพิจารณาไม่ลงพิมพ์เมื่อไม่ผ่านการพิจารณา ผู้ที่มีความประสงค์จะส่งบทความเพื่อรับการพิจารณาตีพิมพ์ให้ปฏิบัติตามข้อแนะนำ ดังต่อไปนี้

การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับและการพิมพ์บทความ

1. ต้นฉบับต้องพิมพ์ตามรูปแบบและข้อแนะนำในการเขียนบทความของวารสารนี้
2. ต้นฉบับที่ส่งมาให้พิจารณาลงตีพิมพ์จะต้องไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารฉบับอื่นมาก่อน และจะต้องไม่ส่งตีพิมพ์ซ้ำซ้อนในวารสารหลายฉบับในเวลาเดียวกัน
3. เอกสารอ้างอิงข้างท้ายบทความให้แปลจากภาษาไทยให้เป็นภาษาอังกฤษ โดยแยกเป็นส่วนเอกสารอ้างอิงภาษาไทย และเอกสารอ้างอิงภาษาอังกฤษ (References)
4. การตีพิมพ์บทความลงในวารสาร จะพิจารณาการตอบรับการลงตีพิมพ์เมื่อบทความผ่านตามขั้นตอนการปฏิบัติงานของวารสาร
5. กองบรรณาธิการขอสงวนสิทธิ์ในการพิจารณาและตีพิมพ์บทความทุกเรื่องรวมทั้งการปรับปรุงบทความบางส่วนตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้อ่านบทความ
6. บทความที่ตีพิมพ์ลงในวารสาร ถือว่าเป็นผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการของผู้เขียนไม่ใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการ ผู้เขียนต้องรับผิดชอบบทความของตน
7. บทความที่ได้ผ่านการพิจารณาแล้ว ทางกองบรรณาธิการจะแจ้งผลการพิจารณาให้ทราบเป็นลายลักษณ์อักษร

การส่งต้นฉบับ

ส่งต้นฉบับเอกสารพร้อมแนบไฟล์ข้อมูล (ไฟล์ word) มาที่ <http://www.tci-thaijo.org/index.php/tgt> และสามารถสอบถามรายละเอียดได้ที่ สถาบันวิจัยและพัฒนา อาคาร 1 ชั้น 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ตำบลนครชุม อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร 62000 ติดต่อสอบถามได้ที่นายทวีช ปิ่นวิเศษ โทรศัพท์ 08 4593 9223 หรือ 0 5570 6555 ต่อ 1760

รูปแบบการพิมพ์บทความ

1. ให้พิมพ์ลงบนกระดาษ ตั้งค่ากระดาษเป็น B5 (JIS) โดยจำนวนหน้าของเนื้อหาและเอกสารอ้างอิงรวมทั้งสิ้นไม่เกิน 15 หน้า ใช้รูปแบบของ Word ตัวอักษร TH Sarabun PSK และแต่ละหน้าไม่เกิน 30 บรรทัด

2. ข้อปฏิบัติการพิมพ์แต่ละหัวข้อ/ส่วนประกอบ

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
1	ชื่อเรื่อง/บทความ	ระบุชื่อบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 16 พอยท์ชนิดหนา ว่างกึ่งกลางหน้ากระดาษ
2	ชื่อผู้เขียนบทความ	ระบุชื่อผู้วิจัยผู้ร่วมวิจัย (ถ้ามี) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ทุกคนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ชนิดหนา ว่างกึ่งกลางหน้ากระดาษ
3	สังกัดผู้เขียนบทความ	ถ้าเป็นนักศึกษา ให้ระบุผลการศึกษา สาขาวิชาที่ศึกษา และชื่อสถาบันการศึกษา ถ้าไม่ใช่ นักศึกษา ให้ระบุผลการศึกษา ตำแหน่งทางวิชาการ และชื่อหน่วยงานที่สังกัด (ถ้ามี) ขนาดตัวอักษร 12 พอยท์ ชนิดธรรมดา ว่างที่เชิงอรรถท้ายหน้า
4	บทคัดย่อ (Abstract)	บทคัดย่อบทความวิจัย บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัด และบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำเขียนโดยสรุปซึ่งมีเนื้อหาประกอบด้วยวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย และผลการวิจัย บทคัดย่อบทความวิชาการ บทคัดย่อภาษาไทย ไม่เกิน 10 บรรทัดและบทคัดย่อภาษาอังกฤษ ไม่เกิน 250 คำเขียนโดยสรุปสาระสำคัญจากเนื้อหา
5	คำสำคัญ (Keywords)	ระบุคำสำคัญ 2-5 คำทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษไว้ท้ายบทคัดย่อทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ
6	เนื้อหา (Content)	บทความวิจัย หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย 1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem) 2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives) 3. สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis) 4. วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology) (ระบุรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบการวิจัย (Research Design) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง (Population and Sample) หรือแหล่งข้อมูล/ผู้ให้ข้อมูล (Source of Data / Informant) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย (Research Instrument / Tool) และการหาคุณภาพ (Quality Testing) การเก็บรวบรวมข้อมูล (Data Collection) การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analysis) โดยเขียนแยกหัวข้อ) 5. สรุปผลการวิจัย (Conclusion) (ระบุผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ โดยสรุปซึ่งอาจมีตารางหรือภาพประกอบ) 6. อภิปรายผลการวิจัย (Discussion) (ระบุประเด็นที่เป็น

(ต่อ)

ที่	ส่วนประกอบ	คำอธิบาย
		ผลการวิจัยที่สำคัญในแต่ละวัตถุประสงค์ และอภิปรายโดยมีการอ้างอิงทฤษฎีหรืองานวิจัย 7. ข้อเสนอแนะ (Suggestion) (ระบุนรายละเอียดเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไปโดยนำเสนอแยกหัวข้อ) หัวข้อเนื้อหาทั้ง 7 หัวข้อ ไม่ต้องระบุหมายเลข ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา บทความวิชาการ หัวข้อที่เสนอในเนื้อหา ประกอบด้วย บทนำ (Introduction) เนื้อหา (Content) และสรุป (Conclusion) ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดหนา ส่วนรายละเอียดเนื้อหาใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์ ชนิดธรรมดา
7	ตาราง (ถ้ามี)	ใช้ตารางแบบเส้นคู่ เปิด-ปิดตาราง
8	ภาพ (ถ้ามี)	รูปภาพประกอบ บันทึกเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG ใช้ขนาดตัวอักษร 14 พอยท์
9	การอ้างอิงในเนื้อหา	ลงรายการตามรูปแบบ APA ทุกรายการเป็นภาษาอังกฤษ ดังตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา
10	เอกสารอ้างอิง (References)	ลงรายการบรรณานุกรมตามรูปแบบ APA ดังตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง ข้างทำยี่นนี้นำเสนอเฉพาะรายการที่มีการอ้างอิงในเนื้อหาบทความ ให้ครบทุกรายการ และแปลเอกสารอ้างอิงภาษาไทยเป็นภาษาอังกฤษด้วย

ตัวอย่างรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

(Wilson, 2007, p.67)

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

(Crouhy, et al., 2006, pp.75-78)

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

(Ministry of Education, 2002, pp.70-71)

2. วิทยานิพนธ์

(Waranusast, 2018)

3. รายงานการประชุม

(Paitoon Sinlarat, 1995, p.217)

4. วารสาร

(Bekerian, 1993, pp.574-575)

5. หนังสือพิมพ์

(Krishman, 2007, pp.1, 12)

6. จุลสารแผ่นพับ แผ่นปลิว

(Research and Training Center on Independent Living, 1993)

7. โสตทัศนวัสดุ

(Yupadi Phaknakapan, 1987)

8. ซีดีรอม

(Social Science Index, 1999)

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

(Abell, 2002)

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

(Kenneth, 1998)

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

(Zoom, (penname), 25 October 1999)

9.4 เอกสารจากเว็บไซต์ไวด์เว็บ (www.)

(Ministry of Education, 2005)

10. การสัมภาษณ์

(Page, 1991, March 5)

ตัวอย่างรูปแบบรายการบรรณานุกรมในเอกสารอ้างอิง

1. หนังสือ

1.1 ผู้แต่งคนเดียว

Wilson, K. (2007). **Smart choice**. (2 nd ed). London : Oxford University Press.

1.2 ผู้แต่งมากกว่า 3 คน

Crouhy, M., et al. (2006). **The essentials of risk management**. New York : McGraw-Hill.

1.3 ผู้แต่งเป็นหน่วยงาน

Education, Ministry of. (2002). **Chiangmai : NopBueri Si Nakon Ping**. Bangkok : Ministry of Education.

2. วิทยานิพนธ์

Almeida, D.M. (1990). **Father's participation in family work : Consequences for fathers' stress and father child relation**. Master's thesis, University of Victoria.

3. รายงานการประชุม

Sinlarat, P. (1995). Success and failure of faculty in Thai university. In Somwang Pitiyanuwat, et al. (Eds), **Preparing teachers for All the World's Children : An Era of Transformation Proceedings of International Conference, Bangkok 1992**. (pp. 217-233). Bangkok : UNICEF.

4. วารสาร

Bekerian, D.A. (1993, June). In search of the typical eyewitness. **American Psychologist**, 48, 574-576.

5. หนังสือพิมพ์

Krishman, E. (2007, June 26). Rebuilding self-esteem **Bangkok post**, p.1, 12.

6. จุลสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว

Research and Training Center on Independent Living. (1993). **Guidelines for reporting and writing about people with disabilities**. [Brochure]. Lawrence : Research and Training Center on Independent Living.

7. โสตทัศนวัสดุ

Shocken, M. (1992). Over the waterfall. **Arkansas traveler**. [VCD]. New York : Polygram Music.

8. ซีดีรอม

Social Science Index. (1999). [CD-ROM]. Available : UMI/Social Science Index. [2005, June 26].

9. เอกสารอิเล็กทรอนิกส์

9.1 หนังสืออิเล็กทรอนิกส์

Abell, S.K. (2002). **Science teacher education : An international perspective**. [Online]. Available : <http://ebook.Springerlink.com/Search/SearchResults.aspx?> [2007, June 30].

9.2 วารสารอิเล็กทรอนิกส์

Kenneth, I. (1998). A Buddhist response to the nature of human rights. **Journal of Buddhist Ethics**. [Online], 2, (9). Available : <http://www.cac.psu.edu/Jbe/twocont.html>. [2006, August 12].

9.3 หนังสือพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์

Education, Ministry of. (2005). **The Regional Seminar on Higher Education in Southeast Asian Countries**. [Online]. Available : <http://www.inter.mua.go.th/news/News%20January%202005.htm>. [2006, January 5].

10. การสัมภาษณ์

Page, O. (1991, March 5). President, Austin Peay State University. Interview.

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
2. ระดับการศึกษาสูงสุด.....ตำแหน่งทางวิชาการ.....
3. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ อาจารย์ ☐ บุคคลทั่วไป
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ
8. บทความฉบับนี้มิได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดย
ใช้ความรู้ ความสามารถและการสังเคราะห์ของตนเอง
9. ผู้เขียนบทความยินดียกใช้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่
เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียน
บทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสาร
มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่
มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม
รายการตรวจสอบบทความ และข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

ลงชื่อ.....

(.....)

ผู้เขียนบทความ

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่ามีความถูกต้องครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

หมายเหตุ บทความที่ส่งมาโดยไม่มีใบรายการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

**แบบฟอร์มการส่งบทความเพื่อเผยแพร่ใน สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร**

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

1. ข้าพเจ้า (นาย/นาง/นางสาว).....
☐ ตำแหน่งทางวิชาการ (ถ้ามี).....
2. สถานะภาพของผู้ส่งบทความ ☐ นักศึกษา
3. (สำหรับนักศึกษา) ปีที่คาดว่าจะสำเร็จการศึกษา วันที่.....เดือน.....พ.ศ.
4. ที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้สะดวก

โทรศัพท์.....E-mail.....

5. ประเภทบทความ ☐ บทความวิจัย ☐ บทความวิชาการ

6. ชื่อบทความ

(ภาษาไทย).....

(ภาษาอังกฤษ).....

7. บทความฉบับนี้มีการอ้างอิงบทความจาก สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 จำนวน.....บทความ โดยเป็นบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จำนวน.....บทความ
 หรืออ้างอิงบทความของอาจารย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร จากวารสารอื่นๆ จำนวน.....บทความ
8. บทความฉบับนี้ไม่ได้คัดลอกผลงาน มิได้ละเมิดลิขสิทธิ์ และไม่ขัดต่อกฎหมายใดๆ ซึ่งผู้เขียนบทความเขียนโดย
 ใช้ความรู้ ความสามารถและการสร้างสรรค์ของตนเอง
9. ผู้เขียนบทความยินยิตดใช้ค่าเสียหายใดๆ ที่อาจมีผู้เรียกร้องหรือฟ้องร้องตามกฎหมายทุกประการ โดยไม่
 เกี่ยวข้องกับการพิจารณาตีพิมพ์บทความของกองบรรณาธิการหรือเจ้าของวารสาร
10. กรณีบทความที่มีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ผู้เขียนบทความทุกคนได้ลงชื่อยืนยันการเป็นผู้เขียน
 บทความ โดยยอมรับและปฏิบัติตามเงื่อนไขของวารสารนี้ทุกประการ

ข้าพเจ้าขอรับรองว่าบทความนี้ไม่เคยตีพิมพ์ในวารสาร รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการ
 รวมทั้งไม่อยู่ระหว่างยื่นขอตีพิมพ์ในวารสารใดมาก่อน และยินยอมว่าบทความที่ตีพิมพ์ลงในสักทอง : วารสาร
 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของ
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรในการนี้ข้าพเจ้าดำเนินการจัดพิมพ์ตามรูปแบบการเขียนบทความที่
 มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้กำหนดไว้ทุกประการ และได้ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลตาม
 รายการตรวจสอบบทความและ ข้าพเจ้าได้ส่งบทความในระบบ Online ที่
<https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index> เป็นที่เรียบร้อยแล้ว

ความคิดเห็นของประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

“พิจารณาบทความแล้วเห็นสมควรเผยแพร่ได้”

ลงชื่อ.....
 (.....)

ประธานกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์ (ถ้ามี)

ลงชื่อ.....
 (.....)

ลงชื่อ.....
 (.....)

ลงชื่อ.....
 (.....)

ผู้เขียนบทความ

แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความเพื่อนำส่งตีพิมพ์ในวารสาร

“สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์”

คำชี้แจง : ผู้เขียนบทความโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงหน้ารายการที่ท่านได้ตรวจสอบบทความของท่านในรายการที่พบว่ามีความถูกต้องในบทความของท่านอย่างครบถ้วนถูกต้องแล้วตามคำแนะนำสำหรับผู้ส่งบทความที่วารสารได้กำหนดไว้

- ☐ ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์เผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
- ☐ ไฟล์ที่ส่งจะต้องทำตามรูปแบบที่ตามคำแนะนำในการเตรียมต้นฉบับเท่านั้น อยู่ใน

รูปแบบของ Word และใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK เท่านั้น

- ☐ รูปภาพประกอบต้องเป็นไฟล์ที่มีนามสกุล .JPEG เท่านั้น

บทความวิจัย มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา (Statement of the Problem)
- ☐ วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives)
- ☐ สมมุติฐานการวิจัย (ถ้ามี) (Research Hypothesis)
- ☐ วิธีดำเนินการวิจัย (Methodology)
- ☐ สรุปผลการวิจัย (Conclusion)
- ☐ อภิปรายผลการวิจัย (Discussion)
- ☐ ข้อเสนอแนะ (Suggestions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

บทความวิชาการ มีหัวข้อตามที่กำหนด ดังนี้

- ☐ ชื่อเรื่อง/บทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ ชื่อผู้เขียนบทความ มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ สังกัดผู้เขียนบทความภาษาไทย
- ☐ บทคัดย่อ (Abstract) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ คำสำคัญ (Keywords) มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ
- ☐ บทนำ (Introduction)
- ☐ เนื้อหา (Content)
- ☐ สรุป (Conclusions)
- ☐ เอกสารอ้างอิง (References)

- หมายเหตุ**
1. ถ้ามีผู้เขียนบทความมากกว่า 1 คน ขอให้ลงชื่อเป็นผู้ส่งบทความทุกคน
 2. บทความที่ส่งมาโดยไม่มีการตรวจสอบบทความหรือไม่ครบหรือไม่ถูกต้องตามที่กำหนดไว้ จะไม่ดำเนินการในขั้นตอนใดๆ จนกว่าจะมีการส่งรายการตรวจสอบบทความดังกล่าว ผู้เขียนบทความสามารถ download แบบฟอร์มรายการตรวจสอบบทความได้จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/index>

แบบฟอร์มค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์บทความเพื่อเผยแพร่ในวารสาร
สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1. ข้อมูลผู้ส่งบทความ

ชื่อ นางสาว/นาง/นาย

อาชีพ.....

เบอร์โทร..... e-mail

2. ที่อยู่สำหรับจัดส่งเล่มวารสาร เลขที่.....ตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัด.....รหัสไปรษณีย์.....

3. ค่าดำเนินการตรวจประเมินบทความ บทความละ 4,500 บาท โดยผู้ส่งบทความได้รับวารสาร 1 เล่ม

4. ผู้ส่งบทความประสงค์จะซื้อวารสารเพิ่มราคา 500 บาท จำนวน.....เล่ม เป็นเงิน.....บาท

5. ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ 1,000 บาท

☐ มีความประสงค์สมัครสมาชิก ☐ ไม่มีความประสงค์สมัครสมาชิก

6. การชำระเงิน

☐ โอนเงินเข้าบัญชีธนาคารกรุงไทย สาขาชาชักงาว จำนวน.....บาท

เลขบัญชี 347-0-60979-9

ชื่อบัญชี สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

☐ แจ้งหลักฐานการชำระเงินทางระบบส่งบทความ

ลงชื่อผู้ส่งบทความ.....

(.....)

...../...../.....

หมายเหตุ : กรณีบทความไม่ได้รับการพิจารณาให้ตีพิมพ์ลงใน สัปดาห์ : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
ทางกองบรรณาธิการจะไม่คืนค่าใช้จ่ายในการตีพิมพ์ของท่าน

จริยธรรมในการตีพิมพ์ในวารสาร “สัททอง” (Publication Ethics)

การเผยแพร่ผลงานวิชาการ ผลงานสร้างสรรค์ในปัจจุบันมีหลายลักษณะ ซึ่งประกอบด้วย หนังสือ ตำรา เอกสารประกอบการสอน งานแปล บทความวิชาการ บทความวิจัย งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ งานวิจัยที่นำเสนอในการประชุมวิชาการ งานประดิษฐ์หรืองานสร้างสรรค์ วารสาร “สัททอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์” มุ่งมั่นที่จะรักษามาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์อย่างต่อเนื่อง ดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานด้านจริยธรรมในการตีพิมพ์ (Publication Ethics) อย่างเคร่งครัด ดังนี้

บทบาทและหน้าที่ของบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ (Duties of Editors)

1. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรักษามาตรฐานของวารสาร รวมทั้งพัฒนาวารสารให้มีคุณภาพและทันสมัยอยู่เสมอ
2. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ และจะต้องไม่นำบทความหรือวารสารไปใช้ประโยชน์ในเชิงธุรกิจ และนำไปเป็นผลงานของตนเอง
3. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องปฏิบัติตามขั้นตอนการพิจารณาคุณภาพของบทความอย่างเคร่งครัด
4. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการมีหน้าที่พิจารณาและตรวจสอบบทความที่ส่งมาเพื่อขอลงตีพิมพ์ในวารสารทุกบทความ โดยพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา กับเป้าหมายและขอบเขตของวารสาร รวมทั้งตรวจสอบคุณภาพของบทความก่อนตีพิมพ์
5. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่แก้ไขผลการประเมินบทความของผู้ทรงคุณวุฒิ
6. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องใช้เหตุผลทางวิชาการในการพิจารณาบทความทุกครั้งโดยปราศจากอคติที่มีต่อบทความ ผู้พิมพ์ และสังกัดของผู้พิมพ์
8. หากบรรณาธิการและกองบรรณาธิการตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงาน บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องแจ้งให้ผู้พิมพ์ทราบทันที และปฏิเสธการตีพิมพ์บทความนั้น
8. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้พิมพ์ ให้แก่บุคคลอื่นๆ ที่ไม่เกี่ยวข้อง
9. บรรณาธิการและกองบรรณาธิการจะไม่รับบทความที่เคยตีพิมพ์เผยแพร่แล้ว

บทบาทและหน้าที่ของผู้ทรงคุณวุฒิตรวจประเมินบทความ (Duties of Reviewers)

1. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องคำนึงถึงคุณภาพบทความเป็นหลัก โดยพิจารณาบทความด้วยหลักการและเหตุผลทางวิชาการ โดยปราศจากอคติ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้พิมพ์
2. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องรักษาระยะเวลาในการตรวจประเมินตามกรอบเวลาที่กำหนด และไม่เปิดเผยข้อมูลของบทความให้ผู้ที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
3. ผู้ทรงคุณวุฒิควรประเมินบทความในสาขาวิชาที่ตนมีความเชี่ยวชาญโดยพิจารณาความสำคัญของเนื้อหาในบทความที่จะมีต่อสาขานั้นๆ คุณภาพของการวิเคราะห์ และความเข้มข้นของผลงาน ไม่ควรใช้ความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลรองรับมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินบทความวิจัย
4. ผู้ทรงคุณวุฒิต้องไม่แสวงหาผลประโยชน์จากบทความที่ตรวจประเมินโดยเด็ดขาด
5. หากผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบพบว่าบทความที่ตรวจพิจารณา มีการคัดลอกผลงานจากที่อื่นๆ ผู้ทรงคุณวุฒิต้องแจ้งให้บรรณาธิการวารสารทราบทันที หรือปฏิเสธบทความนั้น โดยการประเมินให้ “ไม่ผ่าน”

บทบาทและหน้าที่ของผู้นิพนธ์ (Duties of Authors)

1. บทความของผู้นิพนธ์ต้องเป็นบทความที่ไม่เคยตีพิมพ์หรือเผยแพร่ที่ไหนมาก่อน
2. ชื่อผู้นิพนธ์ที่ปรากฏในบทความต้องเป็นผู้ที่มีส่วนในการเรียบเรียงบทความนี้จริง
3. ผู้นิพนธ์ต้องไม่คัดลอกผลงานของผู้อื่น และต้องมีการอ้างอิงทุกครั้งเมื่อนำผลงานของผู้อื่นมาเสนอหรืออ้างอิงในเนื้อหาและทำบทความของตนเอง ถ้าวารสารทราบว่าบทความของผู้นิพนธ์มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น ทางวารสารจะไม่ยอมรับตีพิมพ์ และให้เอาผิดจากผู้นิพนธ์ทุกประการ
4. ผู้นิพนธ์ต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
5. ผู้นิพนธ์ต้องเขียนบทความให้ตรงตามรูปแบบที่วารสารกำหนดไว้ในคำแนะนำของวารสารอย่างถูกต้อง รวมทั้งต้องไม่บิดเบือนข้อมูล หรือให้ข้อมูลที่เป็นเท็จในบทความ
6. ผู้นิพนธ์ต้องยินยอมโอนลิขสิทธิ์ให้แก่วารสารก่อนการตีพิมพ์ และไม่นำบทความไปเผยแพร่หรือตีพิมพ์กับแหล่งอื่นๆ หลังจากที่ได้รับการตีพิมพ์แล้ว

ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร
ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒

.....

ตามที่ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรมีการจัดทำวารสารเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัย ผลงานสร้างสรรค์ และผลงานวิชาการในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสักทอง: วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินการดังกล่าวเป็นไปด้วยความเรียบร้อย อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยราชภัฏ พ.ศ. ๒๕๔๗ ประกอบกับข้อ ๕.๒ และข้อ ๖ แห่งข้อบังคับมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชรว่าด้วยการจัดบริการวิชาการและจัดหารายได้ พ.ศ. ๒๕๕๙ และที่แก้ไขเพิ่มเติม และมติที่ประชุมคณะกรรมการบริหารมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ครั้งที่ ๒/๒๕๖๒ เมื่อวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒ จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ ๑ ประกาศนี้เรียกว่า “ประกาศมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เรื่อง การเรียกเก็บและการเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร ค่าสมัครสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร พ.ศ. ๒๕๖๒”

ข้อ ๒ ประกาศนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ เป็นต้นไป

ข้อ ๓ ในประกาศนี้

“มหาวิทยาลัย” หมายความว่า มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“อธิการบดี” หมายความว่า อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“สถาบันวิจัยและพัฒนา” หมายความว่า สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

กำแพงเพชร

“วารสาร” หมายความว่า วารสารของมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร ได้แก่ สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หรือสักทอง : วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

“บุคลากรภายใน” หมายความว่า ข้าราชการพลเรือน พนักงานมหาวิทยาลัย พนักงานราชการ ลูกจ้างชั่วคราว สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร และนักศึกษาซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“บุคคลภายนอก” หมายความว่า บุคคลอื่นใดที่ไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

“ผู้ทรงคุณวุฒิ” หมายความว่า ผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สาขาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสาขาอื่นๆ ตามที่กองบรรณาธิการเห็นสมควร

“สมาชิก” หมายความว่า บุคลากรภายในหรือบุคคลภายนอกที่สมัครเป็นสมาชิกวารสาร

ข้อ ๔ มหาวิทยาลัยเรียกเก็บเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสารจากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ดังนี้

๔.๑ ค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความในวารสาร บทความละ ๔,๕๐๐ บาท

๔.๒ ค่าสมัครสมาชิกวารสาร ปีละ ๑,๐๐๐ บาท

๔.๓ ค่าเล่มวารสาร เล่มละ ๕๐๐ บาท

ข้อ ๕ เงินค่าธรรมเนียมที่เรียกเก็บจากการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร จากบุคลากรภายในและบุคคลภายนอก ในข้อ ๔ ให้ดำเนินการดังนี้

๕.๑ ใช้ใบเสร็จเบ็ดเตล็ดของมหาวิทยาลัยเป็นใบเสร็จรับเงินที่เรียกเก็บตามประกาศนี้

๕.๒ นำเงินฝากธนาคารกรุงไทย สาขาซากงราว ในชื่อบัญชี สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัย

๕.๓ เมื่อสิ้นปีงบประมาณหากมีเงินเหลือให้สมทบเป็นเงินรายได้เงินฝากถอนคืนวารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของสถาบันวิจัยและพัฒนา

ข้อ ๖ สถาบันวิจัยและพัฒนาเบิกจ่ายเงินค่าธรรมเนียมการตีพิมพ์บทความ ค่าสมาชิกวารสาร และค่าเล่มวารสาร ในข้อ ๔ ดังนี้

๖.๑ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของมหาวิทยาลัย ร้อยละ ๑๐

๖.๒ จัดสรรเป็นเงินรายได้ประเภทเงินฝากถอนคืนของสถาบันวิจัยและพัฒนา ไม่เกินร้อยละ ๑๐

๖.๓ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความ คนละ ๑,๐๐๐ บาท ต่อ ๑ บทความ

๖.๔ ค่าตอบแทนผู้ทรงคุณวุฒิที่ตรวจบทความและบรรณานุกรมภาษาอังกฤษ บทความละ

๓๐๐ บาท

๖.๕ ค่าใช้สอยในการประชุมกองบรรณาธิการ ไม่เกินครั้งละ ๑,๐๐๐ บาท

๖.๖ ค่าใช้สอยในการจัดส่งบทความให้ผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่เกินบทความละ ๒๐๐ บาท

การเบิกจ่ายเพื่อจัดสรรเป็นเงินรายได้ในข้อ ๖.๑ และ ๖.๒ ให้เป็นหน้าที่ของเจ้าหน้าที่การเงินเป็นผู้เบิกจ่าย

ข้อ ๗ ค่าใช้จ่ายอื่นที่นอกเหนือจากที่ระบุไว้ในข้อ ๖ ให้เบิกจ่ายตามระเบียบกระทรวงการคลัง หรือระเบียบมหาวิทยาลัย

ข้อ ๘ ให้อธิการบดีเป็นผู้รักษาการตามประกาศนี้ ในกรณีที่เกิดปัญหาจากการปฏิบัติตามประกาศนี้ ให้อธิการบดีมีอำนาจตีความและวินิจฉัยชี้ขาด การวินิจฉัยชี้ขาดของอธิการบดีถือเป็นที่สุด

ประกาศ ณ วันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๕๖๒

(รองศาสตราจารย์สุวิทย์ วงษ์บุญมาก)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

<https://research.kpru.ac.th>

ที่ภาพ : อุทยานแห่งชาติคลองวังเจ้า